Coperta de *George Gottwaldt*

ANTON BACALBAŞA

SCRIERI ALESE

II

Text ales şi stabilit, studiu introductiv, note şi bibliografie de

VIRGILIU ENE

BUCUREŞTI, 1965

EDITURA PENTRU LITERATURĂ

PUBLICISTICĂ

II

JUSTIȚIE

Era în luna lui mai; soarele, cu dulcea-i rază, lumina pămîntul, şi un vînt uşor adia printre frunze ; totuşi, eu eram trist şi cugetător ; părea că totul îmi displace. Străbăteam stradele, ocolind lumea, şi iată-mă ajuns la edificiul *Justiției.* Urcai treptele scării ce conduce într-o cameră spațioasă, în care ceva-mi atrase băgarea de seamă : o masă mare, în mijlocul căreia era o cruce... îmi adusei aminte de tribunalul inchizițiumei. Abia intrai, şi un zgomot confuz se produse în sala vecină; ochii tutulor erau ațintați spre uşă... în fine, lumea se dă în lături, uşile se deschid şi în prag apare un june între doi dorobanți cu puştile încărcate. Sărmanul ! fața-i **era** palidă; ochii aproape stinşi, şi în jurul lor, un vînăt semicerc denota o lungă suferință; el tremura şi cu toate aceste, nimeni nu-i venea într-ajutor — nici chiar Dumnezeu.

Mă apropiai de banca acuzaților, unde puseseră pe condamnat, **şi-1** întrebai cu compătimire :

— Ce împrejurare te aduse pe această fatală bancă ?

Tăcerea fu răspunsul său, şi apoi o privire pătrunzătoare ce-mi aruncă mă făcu să înțeleg cauza tăcerii sale.

— Ei bine, reluai eu, prietene, nu-mi voi rîde de nenorocirea ta.

— Ah, zise el cu o voce stinsă, suferințele mele se vor fini iute.

— De ce ?
— Voi muri mai înainte de a împlini pedeapsa.
— Dacă nu vei fi vinovat, te vor achita.
— Şi la ce mi-ar folosi achitarea ? Află că n-am pe nimeni în lume... Sînt constrîns să cutreier stradele de mult timp, zi şi noapte, spre a cere de milă, dar, neputînd duce mult timp cu această viaţă de torture, mă hotărîi să recurg la unicul mijloc ce-mi mai rămînea : să fur... Da, am furat cîteva mizerabile monede; dar agenţii poliţiei au venit, m-au arestat, şi astăzi sînt opt zile de cînd n-am mîncat aproape nimic şi peste cîteva minute voi fi condamnat, dar, cum îţi spusei, nu voi putea împlini osînda, căci voi muri mai înainte.

El n-apucă să termine cînd judele intră...

Legea o voia : îl condamnară la nu ştiu cît timp de puşcărie ; dar el nu putu face nici un minut, căci scoase un ţipăt înăbuşit şi căzu pe scînduri.

Ieşii atunci afară mai trist de cum intrasem şi, mergînd pe strade, cugetam astfel :

„De ce, oare, acesta să fie atît de nenorocit ? Ce să fie cauza atîtor rele ce bîntuiesc societatea ? Sărmană lume !...

Bogatul este tare.

Săracul e dispreţuit.

Cel care trăieşte spre a împila pe proletar e onest.

Cel care cată a-şi revendica un drept e hoţ.

Cel care fură 5 lei e pungaş.

Cel care fură milioane e patriot.

Cel care spune *Adevărul* e nebun.

Cel care minte e *complezant.*

Cel care crede că va veni vremea cînd acestea se vor schimba visează.

Cel care voieşte a fi stăpîn pe omenire e nobil"...

Şi multe de felul acesta...

Tocmai cugetam astfel, cînd intrai acasă ; şezui pe un scaun, deschisei revista *Literatorului* şi găsii aceste versuri, care îmi umplură inima de speranţă :

> **Şi va veni o vreme de muncă, de frăţie,**
> **Cînd nu va mai fi-n lume prisos, nici sărăcie !**[1]

[1] **Al. A. Macedonski (n.a.).**

LEONE
(Amintire)

L-am cunoscut în Brăila.

Pururea vesel, pururea nepăsător de ce-l aşteaptă în viitor, el îşi urma înainte calea pe care i-o însemnase cetirea serioasă şi îndelungată.

„Ce vrei să fac ?" răspundea în veci acelora care îl sfătuiau să se lase de *prostii.*

Nici poveţele tatălui său, nici rugăciunile surorilor nu-l puteau face să se astîmpere.

Îl vedeai cu cîte o sumă de marinari, hamali, şi alţii, propovăduind ideile sale, sau mai bine ideile viitorului.

Pentru el nu exista altă plăcere decît propaganda, şi nu propaganda de pe fotoliu, nici cea de gazetă, nu ! Pătrundea în bordeiul săracului muncitor ; acolo aduna pe mulţi tovarăşi de muncă, şi glasul lui puternic începea să le arate mizeria vieţii de astăzi şi fericirea ce-i aştepta în viitoarea stare, cînd fiecare va avea după trebuinţele sale şi va munci după puteri.

Avea o putere de argumentaţie ce rar se găseşte la un om ca el, care n-avea decît cîteva clase gimnaziale.

Dar cetise mult.

Ziua cetea cît ocupaţiile îi dedeau voie şi seara, pînă într-un tîrziu — propagandă, apoi iarăşi cetire. Era neobosit bietul Leone.

Eu, unul, am să-i mulțumesc mult, de la el am căpătat mult de cetit, tot el este care m-a făcut să învăț limba lui Cafiero, cu el am tradus frumoasa dramă *Vera Zasulici.*

L-am cunoscut din întâmplare la vestita cafenea „Valter". M-a auzit discutînd cu nişte burghezi pe care voiam să-i fac să priceapă că socialiştii nu vor nici comunismul la femei, nici împărțirea averilor.

Parcă-l văd venind spre mine cu entuziasmul pe față şi întinzîndu-mi mîna lui viguroasă.

— *Caro mio, sei un buon agitatore !*[1]

Şi de atunci am rămas buni prieteni.

Cînd voiam să fug de la şcoală, ca să scap de afurisitele de matematici, refugiul mi-era la Leone.

Cîtă plăcere simțea la vederea mea !

îmi arăta gazetele ce primise, scrisorile din țara lui şi de aiurea, tot, dacă ar fi putut mi-ar fi arătat şi ce avea în fundul inimii.

Stam ceasuri întregi cu el, fără ca să simt că vremea trece, şi tocmai cînd trebuia să-şi închidă „comptuarul", mă întorceam *şi* eu acasă, luînd întotdeauna cu mine cîte un ziar sau o broşură.

Acasă, dacă veneam tîrziu, mă pricepea că am fost la Leone.

— Iar ai fost la nebunul de italian ? îmi zicea tata, şi degeaba mă sileam să-l fac să priceapă că Leone era cel mai de treabă băiat!

Puseserăm noi multe la cale cu Leone.

îi mai recomandasem pe prietenul Sol... şi cîtetrei aveam de gînd să facem multe.

într-o zi, însă, n-am mai auzit nimic de Leone.

L-am căutat pe acasă — nici un rezultat, pe la prieteni — asemenea.

Numai Linda, o soră a lui, mi-a zis cu lacrămile în ochi:

[1] **Dragul meu, eşti un bun agitator I (it.).**

— înot, să plîngem împreună pe sărmanul Leone.

Biata Linda ! în aceste cîteva cuvinte m-a făcut să simt o durere vie.

Uitasem şi nenorocirea lui Leone, şi lume, şi tot.

Nu vedeam decît pe Linda plîngînd.

Vorbirea ei italiană, accentul ei sonor mă turburase.

— Ce s-a întîmplat, Linda ? o întrebai eu.

— Asculți, înot, îmi zise ea, şi începu să-mi descrie cum a venit ordin din Italia ca Leone să se ducă acolo la oaste şi cum tată-său l-a trimis fără ca să-şi ia măcar ziua bună de la prieteni. L-a amenințat că dacă nu pleacă îndată, înştiințează consulatul italian.

Ea m-a asigurat însă că sora-sa, Ersilia, va pleca în curînd într-acolo *şi* atunci vom şti cum o duce nenorocitul nostru *fratello.*

Am plecat rugînd pe biata fată să se liniştească.

Dar cînd m-am dus s-o văd peste vreo două luni — căci mai des nu mă puteam duce — am găsit-o palidă şi desfigurată.

Şedea la fereastră cu părul despletit şi plîngea.

— Ei bine, Linda ?

— Sînt pierdută ! îmi zise ea.

— Cum asta ? Ce s-a mai întîmplat ?

— N-am să-ți spun decît lucruri rele. Iartă-mă, prietene, aşa este voința celor ce dispun de noi. Mizerabilă alcătuire a societății... Dar să schimbăm vorba. Tu ce faci ? Te ții bine ? Eşti încă tînăr, nu pierde curajul...

— Dar tu eşti, îmi pare, mai tînără...

— Da, dar tu n-ai suferit. Tu nu ştii nimic. Dă-mi voie să nu mai vorbim despre asta. Mîine du-te la poştă ; vei avea o scrisoare *poste-restante.* Acum altceva. Ce ai de gînd să te faci ? Vrei să urmezi cu şcoala ? Ai optsprezece ani. Peste trei ani te însori...

Eu credeam că a nebunit...

Cînd m-am despărțit de ea mi-a zis :

— Asta va fi cea din urmă... uită-mă !

Am voit să mă întorc înapoi, dar fereastra se şi închisese.

*

Toată noaptea nu putusem dormi. Gîndul meu era vecinie la Linda, la cuvintele ei pe care atunci nu le-am înțeles, la Leone, căruia cine știe ce i s-ar fi întîmplat. Ce putea fi ca Linda să-mi ascundă mie ? Nu puteam pătrunde acest mister și mă mulțumeam să aștept ivirea zilei.

în sfîrșit, s-a făcut și ziuă și m-am sculat.

Cea dintîi grijă a mea a fost ca să mă duc la poștă.

Am luat scrisoarea și am deschis-o neliniștit.

în scrisoare îmi spunea că tată-său o mărită peste trei zile cu un grec bogat de la Sulina, un negustor fără simțire, dar cu chimirul gros. îmi zicea cel din urmă adio, ca și cum ar fi murit, și mă ruga s-o cred că nu iubea pe grec, dar eu trebuie să uit, nu însă și pe Leone. în scrisoare am mai găsit și un ziar, *L'epoca.* Am dat peste cîteva rînduri subliniate cu creion roșu : Leone, deși soldat, luase parte la o manifestație a muncitorilor, strigase : *„Eviva la Libertâ"*[1] și era osîndit la doi ani de pușcărie.

De atunci n-am mai auzit nimic de bietul Leone ; cît pentru Linda, am uitat-o, cum se uită.

Așa e lumea plăsmuită. Dacă n-ar fi uitarea, ce s-ar face omul ? Biata lume ! Numai cîteodată, cînd, zdrobit de durerea prezentă, mă gîndesc la trecut, Linda-mi apare frumoasă cum a fost, Leone-mi surîde, dar... visuri !

[1] **Trăiască Libertatea ! (it.).**

O VICTORIE

în vălmășagul acesta al luptelor_ politice, în acest vălmășag în care oamenii cei mai lipsiți de cinste politică se întîlnesc în ideile cele mai năprasnice, te cuprinde deznădejdea gîndindu-te cum țara e-n veci înșelată în aspirațiile ei.

Astăzi toată lupta politicianilor noștri se reduce la o nenorocită chestie de digestie.

Alianțele cele mai ciudate, compromisurile cele mai neoneste se fac numai și numai pentru stomac, numai și numai pentru ajungerea unui individ sau unei coterii pe movila bugetului.

Iar bietul alegător, deprins cu această priveliște scandaloasă, începe azi a se-ntreba cu mirare și dezgust: „Cine-i mai demn ?"

Negreșit, pricina de căpetenie a acestei mizerabile stări de lucruri se datorește mai cu seamă terenului pe care sînt puse aceste lupte, sistemului nenorocit de a înlocui principiile cu indivizii.

Căci unde, întreb, este la noi acea linie, bine marcată aiurea, linia deosebitoare de nuanțe după idei ?

Se va alege X sau Y, liberal sau conservator, pentru omul care-i cunoaște pe toți, această alegere este per-

fect indiferentă. X sau Y nu reprezintă decît un hoit mai mult pe un scaun din Parlament.

Principii ? Idei ? Nu-i bate capul lui Y sau lui X cu asemenea lucruri ! Ele sînt bune pentru naivi şi visători, rele pentru omul *practic,* rele pentru politicianul *inteligent,* care a pipăit pulsul cetăţeanului alegător.

Văzînd pe toţi aceşti zvînturaţi politici, pe aceşti copii inepţi ai ineptei mase electorale, te miri cum nu sufăr cu toţii de dilataţie de stomac ! Atît de mult stomacul primează la dînşii toate principiile şi toate chestiile privitoare la diferitele suferinţe ale mulţimii.

Ne lasă pe noi indiferenţi, reci ca la atingerea unui sloi de gheaţă toate frămîntările spasmodice ale lumii politice pentru că nu vedem în ele decît lupta pentru trai de la individ la individ, de la coterie la coterie.

Ne bucură însă peste măsură cînd vedem că poporul, amăgit de veacuri, începe să priceapă că a venit şi rîndul lui la banchetul vieţii sociale.

Cîteodată, prea arare, cînd din chiotele desperate ale vecinicilor îmbuibaţi — etern flămînzi, pururea cerşetori de putere — vibrează cîte o notă clară, inima ne tresaltă de bucurie !

Sîntem sătui de saltimbanci cu şapte programe, sătui de lihniţii intelectuali, sătui de microbii necinstei şi ai făţărniciei !

Ne trebuie să respirăm !

Şi, trebuie s-o spunem, ne-am cuprins de bucurie cînd am aflat că sătenii din Roman şi Iaşi au ales, unii cu majoritate, alţii cu unanimitate, delegaţi de-ai partidului socialist !

în sfîrşit, poporul, ameţit de şarlatani, începe azi să cunoască pe adevăraţii lui prieteni, pe apostolii dreptăţii adevărate.

Poporul, sătul de cuvintele „libertate, ordine", îmbrăţişează astăzi pe aceia care luptă pentru dobîndirea dreptului la viaţă, pentru ca muncitorul să fie stăpîn pe *rodul întreg al muncii !*

Nu milă din partea boierimii trufaşe, nu îndurare din partea claselor *de sus,* dreptul întreg al poporului, munca lui, *tot* pămîntul, *toate* instrumentele de muncă !

Acestea le voiesc sătenii din Iaşi şi Roman, aceasta cer dînşii prin glasul delegaţilor Colegiului al doilea !

Felicitînd pe tovarăşii noştri, trimiţîndu-le o călduroasă strîngere de mînă, zicem azi, cu ochii scăldaţi în lacrime de bucurie : La luptă pentru drepturile omului ! La luptă împotriva claselor asupritoare ! Luptă sincera, şi în curînd vremea şarlatanilor va pieri !

COLEGIUL ȚĂRĂNESC

Poimîine se fac alegerile Colegiului al treilea.

Datori sîntem şi noi, socialiştii din Bucureşti, care nu luăm parte la aceste alegeri, să ne spunem limpede cuvântul, să spunem ce credem despre păpuşeria tristă ce se joacă pe spinarea poporului.

Sătenii vor avea în fața lor două soiuri de candidați: roşii şi **albi,** liberali şi conservatori.

Pe care din aceste două tabere trebuie sătenii să îi aleagă ? într-un cuvînt, noi zicem : pe nici unul !

Şi iată pentru ce :

Roşii şi albi — liberali şi conservatori — nu înfățişează decît nişte împuterniciți ai stăpînilor, ai celor bogați, ai ciocoimii. Căci, de pildă, d. Alexandru Catargiu este tot atît de ciocoi ca şi d. Răducanu Ion. D. Alexandru Catargiu face parte tot din partida proprietarilor, din care face parte şi d. Răducanu Ion.

Care este pentru săteni folosul de a alege pe unul sau pe altul din aceşti domni ?

Fi-va unul mai cu durere de inimă pentru săteni, pentru *opincă,* decît cellalt ? Gîndi-se-va unul mai mult decît altul la îmbunătățirea soartei țăranului ?

Nicidecum, căci şi unul, şi altul au de apărat interesele clasei de sus, şi unul, şi altul au interes ca săteanul să fie cît mai asuprit, ca proprietarii să jupoaie cît mai mult din pielea nenorocitei opinci !

Din punctul de vedere economic, din punctul de vedere al luptei de clasă, candidatul liberal şi cel conservator au ceva comun, sînt şi unul, şi altul candidați *boiereşti.*

Şi cu nici un preț, oricît de cinstit ar fi unul din aceştia, nu vor putea face nimic bun pentru săteni, căci aceasta ar însemna a-şi tăia lor craca de sub picioare. înainte de toate interesul de clasă. După cum un sătean ar fi un rău reprezentant al Colegiului I, tot astfel un proprietar, un *albastru* este un reprezentant falş al colegiului țărănimii.

Reprezentanții unui colegiu trebuiesc aleşi din acei oameni care au aceleaşi interese ou colegiul ce-l trimite în Parlament. Altfel, alegerea este o păpuşerie, alegerea este o jucărie de copii.

Dar ia să facem abstracție de lupta de clase, să judecăm lucrurile din punctul de vedere politic. Pe cine trebuie să aleagă sătenii între un candidat liberal şi unul conservator ?

Aceste două partide şi-au arătat arama şi unul, şi altul, au dovedit că sînt incapabile să facă vreun bine pentru săteni.

Conservatorii, oamenii trecutului îndepărtat, sînt aceia care s-au împotrivit totdeauna atunci cînd a fost vorba de făcut ceva pentru săteni. Conservatorii vor face şi de aci încolo ca *elita,* caimacul societății, să domnească asupra poporului.

Liberalii, în doisprezece ani de ocîrmuire mişelească, au ținut pe săteni în robie şi întuneric, n-au făcut nimic pentru talpa țării, aii lăsat pe nenorocitul țăran în starea în care-l vedem astăzi.

Săteni, nu dați voturile voastre nici torturatorilor de la Bordeni, nici celor de la Jilava ! Sîngele celor torturați şi ucişi, acel sînge nevinovat, care a curs sub baionetele dorobanțului, cere să fie răzbunat, iar nu să fie şters sub voturile voastre.

Săteni, copiii şi părinţii voştri ucişi de boierime vor trebui să tremure de groază în mormintele lor cînd voi veţi încununa pe ucigaşii lor !

Şi liberalii şi conservatorii duşmani au fost, duşmani suit şi duşmani au să fie săteanului pe care-l jefuiesc, săteanului pe care-l ucid cînd îşi cere ce e al lui.

Ştiu că vor izbuti unii, ştiu că alegătorii săteni nu se vor pune-n grevă dinaintea urnei !

Dar aceasta — fie-mi iertat s-o spun — este vina noastră, a tinerilor socialişti, care n-am răzbit pînă astăzi în popor ca să răspîndim sămînţa dătătoare de viaţă a ideii dezrobirii desăvîrşite a muncitorilor.

Cu prilejul acesta, găsesc nimerit a face un călduros apel la tovarăşii noştri de idei, *la aceia care au rămas credincioşi steagului socialismului,* îndemnîndu-i să lupte *în* popor pentru luminarea lui.

Numai atunci liberalii şi conservatorii vor trebui să lase^n pace colegiul ţărănimii, în care n-au ce căuta.

Să gonim lupul din stînă !

SE DUCE RELIGIA !...

Pe lîngă adînca părere de rău pricinuită tuturora prin moartea prietenului nostru Arghir Parua, evenimentul acesta întristător a avut şi o mare însemnătate : pentru întîia oară în ţara noastră s-a săvîrşit o înmormîntare civilă.

A fost o dovadă aceasta că muncitorii din Bucureşti, tari în credinţele lor, nu şovăiesc nici chiar în faţa unei manifestări atît de îndrăzneţe cum e afirmarea liberei cugetări.

Ce va fi zis burghezia, ce va fi zis popimea ignorantă şi făţarnică nu ştim ; un lucru numai e foarte sigur: ei n-au putut vedea cu ochi buni acest început de dărîmare al cultului pravoslavnic. Ceea ce trebuie să-i fi uimit mai mult este că manifestanţii erau muncitori, oameni din popor, pe care biserica se întemeiază mai mult.

Cînd necredinţa a intrat şi în popor, religia îşi poate face testamentul.

Drum bun !

S-a mai încercat odată în țara românească să se facă o înmormîntare civilă, aceea a lui Nicolae Zubcu-Codreanu. Guvernul de atunci însă, guvernul așa-zis liberal, și-a trimis popii lui, care au năvălit asupra mormîntului croncănind cîntecele lor stupide, pentru batjocorirea memoriei aceluia care, în viață, fusese ateu con^ vins și nestrămutat.

De atunci nu s-a mai încercat o înmormîntare fără ciocli și fără jandarmi, fără popi și fără colivă.

Chiar la moartea lui Mircea Rosetti, ateu destul de cunoscut, s-a adus *un potcapiu,* parcă unul sau zece nu-i totuna în asemenea caz !...

Iată pentru ce înmormîntarea civilă a lui Arghir Parua este un eveniment de mare însemnătate, un început de ținut în seamă, o scînteie de lumină curată în întunericul credințelor deșarte.

^ în lupta ce am întreprins, noi, socialiștii, ne prezentăm în numele științei moderne.

Și precum sîntem siguri că învățăturile noastre economice sînt raționale și în acord cu știința, tot astfel și în chestiile religioase nu putem fi altfel.

Lume nouă, vederi nouă în politică, vederi nouă în totul. Orizontul intelectual începe a se lumina ; facla științei, care a săpat munți uriași și păduri seculare ; care a făcut drumuri sub mare și urcări spre nouri; facla științei, atotputernică, va lumina și mintea mulțimii, întunecată de basmele unor ignoranți sălbatici și vicleni.

N-AVEM PROLETARI ?

Cît e de mare încăpățînarea reacționarilor noștri și cum nu cred ei în putința unei radicale transformări sociale !

Cînd la 1844 s-au liberat robii statului și ai mînăstirilor, boierii noștri încă nu au crezut lucrul aievea, ei încă n-au putut socoti că măsura se va aplica și boierilor stăpînitori de robi. Și cînd la 1855 Grigore-yodă Ghica a dat teribilul *ofis* prin care liberează robii ținuți de boieri împotriva legiuirii de la 1844, boierii au turbat, au rămas înmărmuriți și au numit „autocrator", prin condeiul istoricului lor Manolache Drăghici, pe domnitorul care cedase cerințelor vremii...

Urmașii reacționarilor în ișlic de la 1844, domnișorii *high-life* de la 1891, tot așa croială de cap au. Le vorbești de socialism, ei rămîn ca vițelul la poarta nouă, sau îți răspund cine știe ce nerozie, luată din marele magazin de nerozii al *Independenței* sau al altei nenorocite gazete... Această protipendadă incultă, acești savanți, care cunosc autorii moderni doar din *Instantaneele* lui *Gil Bias,* tăgăduiesc, cu desăvîrșire, dreptul socialismului de a prinde rădăcini la noi în țară, tăgăduiesc existența unei chestii agrare, și, mai cu seamă, nu vor să audă de muncitorul industrial.

Şi, cu toate acestea, mizeria există, ea e întreit mai mare la ţară, în România, decît în orice mină, în orice atelier al străinătăţii.

Străinătatea civilizată n-a auzit încă de oameni care trăiesc ca. eschimoşii, în vizuini, şi care fug la apropierea altor oameni, holbînd ochii cu mirare şi cu spaimă. Cu toate acestea, la noi în ţară, în judeţul Prahova, la o palmă de loc de Statua Libertăţii, veţi găsi asemenea fiinţe...

Străinătatea n-a auzit încă de muncă ţărănească de 17 ceasuri, plătită cu *cinci parale pe zi.* în ţara noastră, însă, asemenea lucru a existat. Oricine îşi poate aduce aminte că, la 1883, *Emanciparea* a publicat faptul, care a fost adus şi în Cameră.

în nici o fabrică a străinătăţii nu se plăteşte cu 30 de bani munca pe zi. Duceţi-vă însă la Ploieşti, şi veţi vedea aceasta.

Şi cîte ! Şi cîte !

Ne înspăimântăm, civilizaţii de astăzi, cînd cetim cum erau iloţii la greci. Şi cu toate astea „iloţii" trăiesc încă, îi avem în mijlocul nostru. Ei populează satele liberei Românii, ei sînt armata Belgiei Orientului. Iloţii vechi n-aveau pămînt şi n-aveau drepturi politice. Iloţii noi, săteanul român ce are ? Pământul îl are burtăverde, drepturile politice le are zapciul.

Karl Marx, descriind pe săteanul englez, îl arată ca trăind într-o stare arhirnizerabilă, într-o căsuţă care n-are mai mult decît trei odăi, pentru o familie de şapte inşi... Ce ar zice nemuritorul economist cînd ar vedea că în ţara românească familii de cîte şapte, şi mai mulţi, trăiesc sub acelaşi acoperiş, în aceeaşi încăpere de bordei, în pămînt ?

Negreşit, trebuie să fii mişel sau nebun ca să nu ţi se strîngă inima de durere, ca să nu recunoşti adevărul ce-ţi sare-n ochi, mizeria de neîndurat a ţărănimii noastre.

Ţăranul acesta, blînd şi îndurător în aparenţă, a dat dovezi că are momente cînd nu mai e nici blînd, nici îndurător...

Pe la 1745, ţăranii din Muntenia au fugit în ţări străine, pentru ca să scape de jaful şi neomenia boierilor, stăpânilor de robi. Numărul celor fugiţi a fost colosal : la 1741 fuseseră 147.000 de familii, iar la 1745 rămăseseră numai 70.000, adică, în 5 ani, 77.000 de familii fugite. Reacţionarii de atunci au dat hirtie ca renunţă la robie.

La 1888, ţăranii s-au răsculat cermd paminturi. Şi reacţionarii au făcut o lege de vânzare a bunurilor statului, lege pe care nici pînă astăzi n-au aplicat-o.

Ce or fi aşteptînd încă reacţionarii de la 1891 ?

FOAMETEA

In momentele de față, Europa trece printr-o spăimîntătoare criză. Recoltele sînt pretutindeni, afară de Ungaria şi România, într-o stare mizerabilă. Foametea îşi arată dinții. în Rusia ea decimează populația, şi săteanul, supusul *mujic,* deznădăjduit, amenințat de moarte prin inaniție, şi-a ieşit din fire şi a luat parul în mînă pentru ca să-şi capete codrul de pîne ce-i lipseşte. Magazinele sînt atacate, satele pustiite prin foc, moartea-şi plimbă spectrul în împărăția țarilor.

Dacă, din fericire — o fericire prea relativă — Statele Unite nu s-ar bucura în anul acesta de o recoltă excepțional de bună, Europa-ntreagă s-ar vedea supusă unei mizerii cum niciodată n-a înregistrat istoria. Şi această foamete oribilă naşte fatal o jacherie[1] universală, neorganizată, de mii de ori mai groaznică decît aceea de acum cîteva veacuri şi, desigur, funestă nu numai păturii acaparatoare, dar şi poporului.

*

Pentru domnişorii burghezi, care absolut habar a-au de cauzele adînci ale unei asemenea crize, pentru cuconaşii care cel mult au cetit un „manual" de economie

[1] **Răscoală.**

politică burgheză de clasa a III-a, singurul vinovat e natura sau Dumnezeu, care n-a dat ploaie la vreme.

Şi, cu toate acestea, în asemenea crize se dau la iveală păcatele alcătuirii stupide şi egoiste de astăzi.

Şi iată cum :

Anarhia în producție, cu nenurnăratele-i anomalii, face că astăzi se pot naşte crize de supraproducție, crize adică unde se produce *mai mult* decît trebuie. Ce se-ntîmplă atunci ? Magazinele burgheziei fiind îndesate, ea îşi poate permite să plătească munca omenească pe un preț de rîs. Muncitorii sînt siliți să primească sau să rămînă pe drumuri; burghezia nu-i strînsă cu uşa, ea poate adăsta.

Pentru a se evita asemenea crize, care sînt un dezastru, nu se produce decît strictul trebuincios.

Ei bine, cu ce se poate acoperi, în asemenea caz, golul pe care-**1** lasă un an rău, cum e anul acesta ? Prin nimic, absolut prin nimic. Producție de rezervă neexistînd, foametea îşi poate juca în voie calul.

Cine este dar vinovatul ? Negreşit, reaua alcătuire economico-socială.

în societatea pe care o întrevedem noi, socialiştii, şi pentru care luptăm, asemenea crize nu s-ar putea întîmpla, şi iată pentru ce :

într-o societate în care toată lumea ar lucra de-a valma şi pentru societatea întreagă, nu numai pentru o mînă de uzurpatori, crize de supraproducție nu pot avea loc. Abundența în producție ar fi un bine, în loc să fie, ca astăzi, o nenorocire. Aşa fiind, o producțiune de rezervă ar exista oricînd şi ar putea oricînd preîntâmpina eventualitatea unui an de secetă.

Iată pentru ce ziceam că pricina mizeriei provenite din secetă rezidă numai şi numai în nedreapta şi neînțeleapta organizare a producțiunii în societatea modernă capitalisto-burgheză.

S-ar întreba oricine, şi cu drept cuvînt: ce face burghezia, ce fac statele față cu primejdia atît de amenințătoare ?

Şi răspunsul e foarte simplu : burghezia nu face nimic.

Pentru marii capitalişti, ca şi pentru reprezentantul lor, statul, foametea nu poate fi, în tot cazul, o primejdie aşa de mare cum e pentru muncitori.

Dimpotrivă, săteanul constrîns de mizerie, *vecinul* modern, lipsit de pîine, flămînd şi descurajat, va alerga la bogat, se va umili, va plînge şi va fi silit să facă una din două : ori să se împrumute, ori să-şi vîndă munca pe un preţ de nimica.

împrumutul de la capitalişti se ştie cum se face, chiar în ani *buni.* Pentru o chilă împrumutată primăvara, se înapoiază toamna două. Aceasta, am zis-o, se întîmplă aproape regulat, chiar în timpuri bune. Ce camătă vor cere bogaţii cînd vor vedea pe sătean strîns cu uşa, încolţit de mizerie şi deznădăjduit ?

Iată dar pentru ce bogatul capitalist bate din palme cînd vede recolta ofilită, cîmpia arsă de soare, mizeria apărînd printre glodurile pustii ale lanurilor pipernicite...

Iată pentru ce lor puţin le pasă cînd aud sunând toxinul[1] foametei ; iată pentru ce, pe când săteanul lăcrămează privindu-şi holdele stinse, ân lumea burgheză nu se vorbeşte decît de voiajul prinţului de Galles, înconjurat de prinţese şi aclamat de mulţime... de soldaţi, de strănutatul sfînt al papii, de naşterea fericită a unui prinţ cu origine îndoielnică, de amorurile prinţului Ferdinand...

Ei au dreptate, burghezii noştri. Interesul a nimicit într-înşii până şi umbra sentimentelor omeneşti. Anastassios, banditul care a jefuit un tren în Turcia, furînd 200.000 de franci, e mai uman decît toată această aristocraţie a banului, poleită, ca şi lacheii ei, din banul luat tot cum lua Anastassios. Banditul, după ce a jefuit trenul, a dat 60.000 de franci pentru săraci. Burghezia nu e capabilă de asemenea sentimente.

Vom vedea numai dacă foametea, care grinţează la uşa bordeiului calicit de veacuri, o va lăsa multă vreme să doarmă în pace pe laurii ei poleiţi.

[1] **Clopotul.**

ÎNCEPE !.

Iată-ne, în sfîrşit, în plină perioadă electorală !... Din mila regelui şi cu voia lui Lascăr Catargiu, vom asista din nou şi vom lua parte la cea mai dezgustătoare şi cea mai barbară petrecere ce e dat, din cînd în cînd, ţării să sufere. Cursele se deschid. Taurii guvernamentali, aţâţaţi de fanionul roşu al cârciumarilor şi al starostelor de bătăuşi, se vor repezi, în curând, ân arenă. în lături, cetăţeni !

Deschideţi-vă, pungi boiereşti, care aţi ânţesat, în curgerea anului, sudoarea ţăranului lihnit de foame; deschideţi-vă, cârciumi, căci intră însetate gâtlejurile libertinilor catargieşti, şi sînt însetaţi ca Bărăganul dogorit de luna lui cuptor, ca un burete li-e stomacul, e anul de cînd n-au mai fost alegeri, „vin n-au mai băut de-un an, bani n-au mai văzut de-un secol ! "...

Plîngeţi, codri ! Sobele de vară nu vă mistuie atâtea ramuri cîte crăci au să vă rupă ipistaţii[1] prefecturilor : tot neamul bătăuşilor are mîncărime-n palmă, tot neamul bătăuşilor strigă ca un furnicar de Arhimezi:

[1] **Ipistat — subcomisar.**

„Dați-mi o bîtă și o spinare de reazim, și voi face tara conservatoare" [1].

Deschideți ușile de perete, tipografii, căci se anunță de departe un nour de programe, de manifeste, de profesii de credință ! Scriitori necunoscuți, toate nulitățile din fundul provinciilor, pe unde nici n-a încolțit sămînța de stil, toți rîioșii literaturii, pe care nici însăși Academia Română nu i-ar premia, toți al căror nume sună în *eseu* și în *canu,* toți constipații din născare apar acum ca scriitori, fiecare cu profesioara lui de credință, fiecare cu manifestul lui, ungîndu-și vorbele cu miere, jurînd în numele tău, țară.

Dar ascultă-i, țară care-i suferi mută de durere ! Ascultă cum toată vermina asta, care ți-a ros și măduva din oase, vorbește în numele tău prin întruniri, pentru ca apoi să te joace la club ! Ascultă-i și te cutremură

Ascultă-i, poporule muncitor, și din chilia unde ești aruncat, de pe paiele mucede ale bordeiului bătut de vînt, te ridică și vin în mijlocul mascaradei ce se joacă deasupra ta ; vino, Realitate crudă, Popor în lanțuri și în zdrențe, și pecetluiește, pe vecie molia ce te-a năpădit !

Voi toți pe care v-a nedreptățit orînduiala crudă a zilei de azi, voi, care suferiți, care tremurați, care plîngeți, voi toți pentru care soarele nu încălzește și stelele nu lucesc, veniți la noi ! Veacuri de suferință vă-ndeamnă, o mare de nevoi v-adună, vă-nlănțuie un noian de năzuințe !...

[1] **Autorul face aluzie k afirmația lui Arhimede : „Dați-mi un punct tix in univers, și cu o pîrghie pot mișca pămîntul".**

TOT REGELE, SIREACUL

Motto : De la rege *vine* toate îngrijirile ce se iau pentru bunul trai al soldatului. El se silește a îmbunătăți soarta noastră răsplătind pe cei buni și dînd, în caz de infirmități, mijloace de viețuire prin legile ocrotitoare ce a întocmit ! !

(Cattcbismul soldatului, de colonel ***I. Năsturel*** 51 ***maior N. Băicoianu.)***

Poftim ! Și oamenii își mai bat capul să stabilească rolul regelui într-un stat constituțional ! Iacătă că s-au găsit doi crai de la Răsărit, crai ou galoane și cu săbii, și au descurcat toată daravera asta, scurt și coprinzător. Ei, domnule .' Mare lucru e să fie cineva geniu !

N-are nevoie nici să citească studii constituționale, nici măcar să știe două buchii de gramatică, și descurcă chestiile cele mai grele. Pac ! **o** dată cu sabia și *eece descurcătura !*

Așadar și prin urmare, de la rege *vine* toate îngrijirile, toate îmbunătățirile și toate legile ce se fac pentru soldați. Exemple :

Cînd Zadic intră-n casa lui Cojocaru ca să-i îmbunătățească nevasta, era la mijloc ochiul regelui... Bine că atunci cînd Cojocaru a dat cu bățul n-a spart ochiul maiestății-sale ! Rămînea bietul vodă chior !...

Cînd maiorul Baldovici cere căprarului Ovici să-i trimită pe soră-sa ca s-o îngrijească, tot regele și-a băgat augusta-i coadă !

Cînd căpitanul Gheltț ucide pe un căprar cu sabia, cît de colo se vede voința m.-sale, care nu vrea să piardă nici o ocazie de a face legi protectoare !

Cînd cutare torturează pe țărani la Bordeni, gîndiți c-o face de capul lui ? Aș ! M.-s. regele și-a vîrît coada-i regală pentru ca să aibă ocazia de a da țăranilor torturați „mijloace de viețuire pentru infirmități" !

Apoi aşa rege rnai rar, nene ! Dacă un soldat ia ghionti în fălci, dacă altul dezertează de mare fericire, dacă al treilea se-mpuşcă, dacă trăim ori dacă murim, dacă ne naştem ori dacă botezăm, cauza nu-i decît coada protectoare şi îngrijitoare a marelui căpitan. Fericită şi blagoslovită coadă i Aşa coadă aş vrea şi eu ! E mai bună decît tichia lui Aghiuţă ori decît inelul fermecat.

Numai de un lucru sînt eu nedomirit: dacă tot ce se vede în blagoslovita asta de ţară este opera cozii încoronate, atunci la ce mai slujeşte Camera şi la ce mi-i bun Senatul ? Mincinoşii spuneau pîn-acuma că toate legile se fac de către Cameră şi Senat. Cînd colo, iată că adevărul a ieşit la maidan şi că s-a descoperit adevăratul autor ! Ar trebui atunci suprimată clădirea din Dealul Mitropoliei şi cea de lîngă muzeu. Căci dacă nu fac legi, atunci ce fac ? Vax ? Să le ţinem numai aşa pentru ca Popovici-Răcăciuni să ia diurnă ? Foarte mulţumim de pricopseală ! Mai bine diurnele tuturor deputaţilor şi tuturor senatorilor le-am da regelui, căci... cine munceşte, ăla trebuie să şi mănînce. Deci, ca om şi ca socialist, fac această propunere.

Atunci o să poată trăi şi bietul rege mai omeneşte. N-o să mai vîndă brînză şi n-o să-şi mai întoarcă chipiul pe dos.

Iar domnilor colonel Năsturel şi maior Băicoianu, descoperitorii adevăratului fabricant de legi, propun să li se ridice cîte o statuie în faţa palatului regal, pentru ca posteritatea să nu-i uite. Pe statuie ar putea fi săpată inscripţia următoare :

COLONELULUI I. NĂSTUREL
şi
MAIORULUI N. BĂICOIANU
Descoperitorii
Adevăratului fabricant de LEGI
PATRIA RECUNOSCĂTOAREI

Dumnezeu să-i pomenească în veacul veacului,
că deştepţi bărbaţi au mai fost ! !

Şi nu ca să-i laud, dar au fost! Mai daţi-mi unul ca ei, şi fac România imperiu ; dar imperiu, nu glumă ! Să facem marţ pe Rusia !...

ŢARA FERICITĂ

Caracteristica veacului în care trăim este că pretutindeni, în toate colţurile lumii, se agită chestiunile de viaţă şi de moarte pentru clasele apăsate. Ca-n ajunul unui 1789, mai formidabil şi mai măreţ decît al veacului trecut, popoarele se frămîntă în dureri şi-n lupte fără preget, şi din aceste frămîntări, din luptele acestea, din zgomotul, din înfierbinţeala, din fierberea veacului nostru va trebui să se nască pruncul visat, societatea viitoare. Una cîte una se mătură dărîmaturile clădirii de azi, a cărei tencuială cade încetul cu încetul sub ciocanul nemilos al vremii nouă...

Acum o jumătate de veac, Chateaubriand, credincios prejudecăţilor epocii *şi* cuprins de deznădejdea evlaviosului în faţa şivoiului vrăşmaş ce se urcă ameninţător, scria : „Europa merge spre democraţie... De la David şi pînă în vremile noastre, regii au fost chemaţi, naţiunile parcă sînt chemate la rîndul lor... Societatea veche piere cu politica din care a ieşit... Era popoarelor a venit"...

De atunci şi pînă acum curentul a crescut, curentul se urcă mereu, ca marea. Popoarele, sătule de apăsarea claselor îmbogăţite din munca robilor, conştiente de chemarea şi de drepturile lor pe lume, îşi string rândurile tot mai tare, şi tot mai tare duc lupta.

Europa-ntreagă e zguduită de mişcarea aceasta. Ca freamătul unei păduri uriaşe, ca valurile spumoase ale unei mări turburate răsună miile de glasuri, deşteptate la viaţă şi de viaţă doritoare...

Şi, cu toate astea, ca nişte sălbatici de prin ţinuturi necălcate de picior de om civilizat, oamenii politici din ţara lui Mihai Viteazul n-aud murmurul surd al vremii. Şi pe cînd Europa-ntreagă îşi aţinteşte urechea şi mintea buimăcită la zgomotul valurilor ce se apropie, mai ameninţătoare ca pădurea de la Birnam, iscusiţii noştri politiciani îşi văd în pace de bucătăria lor politică, ei toacă în tihnă carnea electorală pentru gustosul şi neasemănatul caltaboş bugetar. E o frenezie adîncă, un extaz uimitor în toată ceata, căci masa se va întinde în curînd, bugetul cere să fie mîncat, şi e dulce bugetul !...

Că ţăranul moare de foame, că muncitorul rămîne fără lucru, că toată clasa celor apăsaţi cere dreptul la viaţă, toate astea nu îngrijesc pe iscusiţii noştri politician!. Nu e mai important pentru ei că Pache s-a unit cu Sturza, că Lahovary e-n farmecul beţiei de dragoste cu Carp, că Lascăr Catargiu n-are mai duios prieten decît pe cioclu-i de odinioară ? Iată destulă materie pentru agitat ţara, iată marile revendicări în jurul cărora poporul va trebui să facă zid de apărare, iată pentru ce poporul umilit şi sărăcit va trebui să-şi arunce volnic spinarea sub ciomagul Ulmenilor, să-şi plece fruntea sub blagoslovirea lui Popa-Tache !... „Te admir, progenitură de origine romană 1"

O-TJSTITIIE

Literatorul. **1882, nr. 3, p. 145-146.**

(Facsimil după schiţa care marchează debutul lui Anton Bacalbaşa.)

1

MUNCA NOASTRĂ

In sfîrşit, perioada electorală, cu toate fierberile şi cu toate agitaţiile ei, a trecut. Ţara reintră în obicinuitul ei calm, sub care se ascunde nemulţămirea adîncă a claselor apăsate, cum sub calmul mării liniştite se ascunde curentul care o va-nfuria curînd...

Calmul acesta aparent cuprinde-n sine ura tăcută, nemulţămirea tăinuită şi dorul de luptă al celor apăsaţi, şi vai acelora care, pe orizontul senin al păcii, nu văd semnele prevestitoare ale furtunii mijind în depărtare !

Noi, socialiştii, vîslaşi destoinici pe valurile societăţii moderne, vedem semnele acestea şi dăm semnalul; E vremea să ne organizăm, e vremea să ne pregătim pentru lupta cea mare ce se apropie.

Socialismul cheamă sub cutele steagului său pe toţi dezmoşteniţii societăţii de astăzi. Prin dezmoşteniţi noi nu înţelegem numai o clasă restrînsă de oameni, ci pe toţi obijduiţii, pe toţi aceia care sufăr urmările nedreptei alcătuiri sociale. Muncitorul cu braţele sau cu mintea, de la ţară ca şi de la oraş, tot acela care produce bogăţii din care numai alţii se înfruptă, tot acela care-n schimbul unei munci de salahor de-abia-şi duce viaţa de azi pe mîine trebuie să vină la socialism, pentru că numai socialismul îmbrăţişează pe cei ce sufer şi arată calea dezrobirii tuturor nedreptăţilor.

Dar nu numai aceştia pot veni la noi, ci şi oamenii care-tşi dau seama de nedreptăţile lumii acesteia şi care vor o îndreptare definitivă a răului. Tinerimea inimoasă şi luminată, care nu şi-a scontat viitorul şi care nu rîvneşte trecătoarea glorie a parvenitului cu inimă tocită, să vie şi dînsa sub umbra drapelului celor dezmoşteniţi.

Ne adresăm cu deosebire celor din Ploieşti şi din Prahova întreagă. Iniţiativa luată de cîţiva socialişti de a se înfiinţa şi îin Ploieşti un club al muncitorilor este cel mai bun prilej pentru gruparea tuturor acelora care înţeleg că starea actuală de lucruri nu poate să mai dăinuiască multă vreme. Muncitorii care pînă azi n-au fost organizaţi, sau au fost organizaţi numai pe baze filantropice, au acum ocazia de a se grupa într^un partid al lor, deosebit de toate celelalte, şi a se instrui asupra mijloacelor prin care soarta lor s-ar putea îmbunătăţi. Pe de altă parte, toţi aceia care cunosc socialismul numai din auzite, care nu ştiu despre socialism decît minciunile curente şi calomniile ce vrăşmaşii au binevoit să ne arunce cu atîta dărnicie vor înţelege, asistînd la conferinţele noastre, că socialismul, zugrăvit de vrăşmaşii noştri de rea-<credinţă ori neştiutori, e cu totul altceva, decît socialismul adevărat, aşa cum îl înţeleg şi cum îl propagă socialiştii.

în Europa întreagă socialismul are vrăşmaşi, şi vrăşmaşi puternici; nicăierea însă ca la noi aceşti vrăşmaşi nu sînt atît de necunoscători în ale socialismului ; de unde rezultă că nicăierea nu ni se aruncă-n faţă copilării aşa de ridicule ca la noi. Invităm, deci, şi pe adversari, în interesul lor, să caute a ne ceti, a ne asculta, şi apoi, de vor avea măcar un grăunte de bună-credinţă, ne vor combate altfel decît pînă acum.

Ascultîndu-jne, va fi, dar, un bine pentru toţi. Cu deosebire însă, lumea muncitoare, clasa la care mai ales se adresează socialismul, are datoria de a se aduna la chemarea noastră.

Munca nesocotită şi călcată-n picioare de veacuri trebuie să ridice sus fruntea-n faţa capitalismului ameninţător.

CALM

Sîntem în plină sesiune parlamentară, şi, cu toate astea, atmosfera politică e învăluită într-o pîclă deasă ; o monotonie covîrşitoare, o linişte de mormînt apasă asupr?. tuturora. S-au dus vremile de agitaţie, s-a sfîrşit cu zgomotul, cu viaţa, cu mişcarea ce de regulă însoţeau sesiunile parlamentare.

De ce ? De ce, nimic mai simplu. Este ştiut că băuturile alcoolice, haciciul, opiul aduc, mai întîi, o surescitare însemnată în organism, dar apoi se observă la individ o moliciune cumplită, o slăbire colosală a voinţei, simptomele unui ramolisment iminent.

Alegerile sînt opiul pe care extravaganţii noştri politiciani îl iau în doze respectabile atunci cînd „naţiunea* e chemată să-şi exercite „liber" dreptul de vot. Sub stăpînirea acestui puternic excitant, politicianii sînt de nerecunoscut. Cei mai trufaşi de obicei sînt atunci cei mai plaţi ; dispreţuita şi batjocorita *populace* devine „poporul suveran" ; tarabele cele mai ocolite ajung „domiciliul inviolabil" ; vinul cel mai borşit se preface în argument electoral; e un freamăt, o frenezie, un extaz în toţi, de la vlădică pînă la opincă, pentru că... „nu mai sînt privilegii, revoluţia de la 48 ne-a făcut egali ; trăiască libertatea, trăiască cetăţenii!"

Dar alegerile trec, vinul se bea, bancnotele rupte-n două se lipesc, domnii deputați devin gravi, Cleone cel fără de rușine se spală pe mîini, își reia toga părăsită și cugetă cu dezgust la nenorocita invenție a sistemului parlamentar. Atunci reacțiunea opiului începe, ramolismentul își înfige ghearele-i nemiloase.

*

Și cum să nu fie așa ? Căci, nenorociților politician!, ați amețit lumea în vremea alegerilor cu bășici de săpun — și ce săpun prost! — și acum, cînd a bătut vîntul, bășicile s-au evaporat. V-ați păzit ca de foc să intrați în miezul chestiunilor care ar fi putut pasiona și încălzi lumea, și acum... culegeți ce ați semănat: nimic.

în alte țări, unde o burghezie, mai conștientă de rolul ei de clasă și de primejdia ce așteaptă o clasă atunci cînd în sforul ei încolțesc factorii transformatori, își dă seama că vremea concesiilor de făcut poporului a venit, deschiderea sesiunii parlamentare e un eveniment, agitația începe atunci cu mai mult foc, lumea se-ntreabă atunci mai cu patimă : „Ce facem ? Unde mergem ?"

în Franța, desființarea cultului în ateliere ; în Germania, colosala reformă școlară ; în Belgia, votul universal; în Anglia, uriașa grevă a minerilor; toate astea fac lumea să fiarbă, toate astea sînt motive puternice pentru ca poporul să se agite, pentru ca Parlamentul să atragă toate privirile. Acolo, in adevăr, lumea *are de ce se pasiona.*

Dar la noi ! Nu cumva ședințele noastre parlamentare, seci ca o ședință de-a Academiei, pot să intereseze milioanele de suferitori ? Ori poate congresul librarilor și al liberalilor ? Ce ? Scrisoarea d-lui Fleva ? Retragerea d-lui Stătescu? Ori, poate... mai știi? demisia d-lui Vrăbiescu ? Astea să agite milioanele de români lipsiți de drepturi și de pîrne ?

Serios vorbind, cu cît observi mai mult atitudinea opoziției liberale, cu atîta trebuie să te convingi că adevărații amici — conștienți sau nu — ai guvernului conservator sînt tocmai liberalii. Căci cu o opoziție atît de lipsită de idei, atît de incapabilă de a pasiona lumea cu vreo cerință adînc simțită de mulțime, va fi de ajuns guvernului conservator să nu facă acte prea flagrante de reacționarism ori să aducă vreo două-trei legi-paleative pentru ca să-și asigure cîrrna încă pe 12 ani.

Ba și-ar asigura-o pe vecie, dacă în mersul istoric al omenirii nu ar fi o putere fatală care crește din zi în zi și care e reprezentată de *democrația socială.*

1 MAI

La 1868, lumea muncitoare, lipsită ca şi astăzi de drepturi şi de pîine, a organizat *Internaţionala,* cea mai uriaşă manifestare a proletarilor din lumea întreagă. *Internaţionala* avea de scop lupta claselor muncitoare împotriva capitalismului burghez, organizat şi asupritor.

Această grupare însă a muncitorimii a îngrozit într-atîta clasa stăpînitoare, încît, pentru ca să distragă privirea proletarilor de la ţelul lor, burghezia franceză a declarat război Germaniei. Se ştie cum s-a sfîrşit acest război, care a întronat de o parte şi de alta a Rinului despotismul burghez. Comuna din Paris înecată în sîngele a 35.000 de oameni, asasinaţi de micul Thiers, *Internaţionala* nimicită, ordinea burgheză — ordinea lui Muravieff — stăpînă pe lume.

Decît un lucru a uitat burghezia de la 1871 : ideile: nu se pot ucide atunci cînd eje sînt rezultatul firesc al unor condiţii care durează încă. Şi, domnia burgheză, cu toate accesoriile ei, durînd încă, ideile socialiste, ideile *Internaţionalei,* departe de a fi ucise, trăiesc şi au prins rădăcini puternice. Cuvintele de atunci ale lui Karl Marx „proletari din toate unghiurile, uniţi-vă !" sînt astăzi o realitate : proletarii din toate unghiurile sînt uniţi.

La Congresul socialist internaţional, ţinut la Paris în anul 1889, s-a hotărît ziua de 1 Mai st. n. ca manifestare a internaţionalismului clasei proletare ; iar la Congresul de la 1891 din Bruxelles s-a menţinut şi s-a subliniat că ziua de 1 Mai nu trebuie să însenineze numai o manifestare pentru „8 ore de muncă", ci o manifestare vie şi clară a ideii internaţionalismului.

Ziua de 1 Mai st. n. (19 aprilie st. v.) se apropie. în ziua aceea, care pentru muncitorime are mai mult decît însemnătatea Paştelui pentru creştini, milioane de proletari vor îmbrăca haina de sărbătoare şi, poate, în aceeaşi oră, în acelaşi minut, pe un continent, ca şi pe cellalt, va răsuna acelaşi glas : „Trăiască revoluţia socială !"

Cuvintele acestea nu mai sînt astăzi năzuinţa unor generoşi visători, care se îmbată de propria lor iluzie, dîndu-i corp şi viaţă în imaginaţia lor. Azi o clasă întreagă, conştientă şi organizată, îşi dă perfect seama că nu-i departe ceasul cînd o nouă eră, strălucită fără seamăn, va începe să domnească. Căci chiar dacă n-am lua întocmai prorocia lui Engels, că, la 1898, Germania muncitoare va da societăţii burgheze ultima şi definitiva lovitură, totuşi, pentru cine e cîtuşi de puţin în curent cu progresele democraţiei *socialiste* în lumea întreagă, e clar ca ziua că ceasul învierii nu-i departe.

Condiţiile istorice şi multe alte condiţii, fireşti şi fatale, au făcut ca România să rămînă în urma altora în dezvoltarea puterii socialiste. Totuşi, oricît am fi şi oricît *am părea* că sîntem de înapoi, vom serba ziua aceasta în toate oraşele unde avem o organizaţie.

Ne adresăm muncitorilor prahoveni şi-i îndemnăm să se organizeze pentru 1 Mai st. n. Lăsaţi pînă azi în întuneric, adormiţi de frazeologia deşartă a politicianilor burghezi, muncitorii trebuie să se deştepte astăzi, cînd suflete cinstite se pun în slujba celor apăsaţi, cînd inimi necorupte de otrava politicianismului bat pentru dînşii, cînd glasuri sincere le strigă : „Muncitori de toate breslele, uniţi-vă !"

[PENTRU CE LUPTĂM NOI SOCIALIŞTII]

Conferinţă

Faţă de numărul cel mare de săteni ce văd în sală, îmi veţi da voie să mă ocup mai mult de ei, mai cu seamă că ceilalţi oratori s-au adresat cu toţii lucrătorilor de la oraş.

Ieri noapte, preotul, ieşind din altar, v-a zis : „Luaţi, mîncaţi, viţelul este mare". Ei bine, cîţi săteni au avut, în zilele acestea, nu viţelul cel mare, dar măcar bucata de ptîime ca s^o dea copiilor flămînzi ? Nu, săteanul n-are nimic. îi lipseşte pîinea, îi lipseşte îmbrăcămintea, îi lipseşte tot. Casa lui e un bordei, copiii lui sînt flămînzi, desculţi, şi nici la şcoala nu pot merge. Cîinii bogaţilor trăiesc mai bine decît sătenii care produc tot ce avem noi. Iată pentru ce noi, socialiştii, copii ai albăstrimii, care ne-am lepădat de haina ce ni s-a pus pe umeri, venim în mijlocul celor ce sufăr şi-i îndemnăm să se unească şi să lupte pentru dobîndirea drepturilor lor răpite. Făcînd astfel, noi ne îndeplinim numai o datorie : plătim numai dobînda banilor cu care am putut merge la şcoli ca să ne luminăm, bani care tot din munca ţărănimii au izvorît. Un sîmţămînt de dreptate ne împinge la asta.

Şi acum, pentru că e vorba de 1 Mai, cată să lămurim ţărănimii care e rostul sărbătoririi acestei zile. Muncitorii din toată lumea, pricepînd că lucrurile nu mai pot sta pe loc, au hotărit să sărbătorească o dată pe an înfrăţirea tuturor celor asupriţi şi să ceară atunci, cu glas tare, cîteva din drepturile ce li se cuvin. Aşa, cerem azi votul universal, ziua de muncă de 8 ceasuri (pentru cei de la oraş), odihna de duminică, devălmăşia islazurilor, desfiinţarea armatei permanente etc.

Noi ceştia, socialiştii, luptăm pentru o vreme în care omul va fi stăpîn pe întreg rodul muncii lui, dar ştim că asta nu se poate împlini deodată. De aceea cerem pe rînd cîteva îmbunătăţiri, care, oricum, ar mai îndulci viaţa amară de astăzi a celor ce sufăr.

Săteni, ca şi orăşeni, toţi cîţi vedeţi că starea de lucruri de azi e nedreaptă, toţi cîţi simţiţi nedreptatea crudă a orînduirii crude de acum, daţi-vă rnîna frăţeşte şi luptaţi, alături cu noi, pentru apropierea mai repede a unor vremi mai bune. Ziua de 1 Mai este aceea pe care muncitorii din lumea întreagă şi-au ales-o ; s-o serbăm deci şi noi cu toţii, asupriţii de la ţară, ca şi cei de la oraş.

VEACUL NOSTRU

Scepticismul, blazarea, nedreptăţile, toate păcatele veacului în care trăim nu-i pot ascunde măreţia, precum petele nu pot ascunde fermecătoarea strălucire a soarelui. Negreşit, e veacul cel mai mare din cîte au trecut peste omenire. Numai aceia ce n-au credinţă în veacul lor, numai aceia nu-i pot simţi măreţia. Şi aceia, lipsiţi de focul sfînt al credinţei, vor trece searbezi şi clorotici prin veacul lor, ca şi cum n-ar fi fost, şi se vor stinge fără dureri şi fără zgomot, monoton şi banal, cum se stinge un fitil de iască sub clopotul unei maşini pneumatice.

Prejudecăţi, încuibate-n minţi de cînd lumea, dispar ; se duc împărăţii de care tremura o lume ; clase sociale, care au tronat mîndre deasupra unei lumi de apăsaţi, încep a se clătina; cucuvaia sură a ignoranţei îşi ia zborul dinaintea faclei ştiinţei; codrii seculari şi munţi necălcaţi de picior de om devin căi de comunicaţie ; pare că o nouă creaţiune — conştientă şi dreaptă de astă dată — se începe pe lume. E un freamăt, un zgomot, o lumină atît de mare, încît noi, contemporanii, buimăciţi de puterea ei şi duşi de curent, nici nu ne putem da seama de toată grandiozitatea lucrării. O lumina prea vie, un zgomot prea asurzitor nu se pot judeca decit în urmă, după ce clipa orbitoare a trecut.

Dar din toate acestea nimic nu-i mai impunător ca deşteptarea claselor muncitoare. Adormit de veacuri întregi sub călcîiul nemilos al capitalului feudal sau burghez, înşelat de toţi şi de toţi batjocorit, Uriaşul popular se deşteaptă astăzi cu un geamăt înfiorător... Pămîntul întreg se cutremură la deşteptarea lui. Şi din toate colţurile lumii încep să se audă zgomote de luptă, preludiul unei zguduiri decisive.

Mîine Uriaşul va ieşi la aer liber şi-şi va aduna armata pentru manevră. Deja şopîrlele şi coropişniţele, deprinse să-1 ciugulească, au început a scoate strigăte de desperare. Oficialii şi gazetele lor dau alarma, pămîntul le fuge de sub picioare. Şi pe cînd, armaţi pînă-n dinţi şi tremurători de spaimă, burghezii vor sta pitiţi în casă, armata muncitoare va defila în rînduri dese sub cutele steagului roşu...

Salutaţi puterea veacului !

SCANDAL !

De cînd ne-au mînat păcatele să-nfiinţărn în Ploieşti un club al muncitorilor, inteligenţa burgheză masculină, deprinsă pîn-aci cu iscodirea preţurilor curente ale cerealelor, iar cea feminină, cu observarea evoluţiunilor modei, s-au năpustit în politică, aducînd şi aci aceeaşi îngustime de idei — nu mai mare decît tejgheaua obicinuită — care caracterizează judecata acestei clase odioase.

Niciodată, însă, cugetarea burgheziei noastre nu s-a arătat mai bine în toată seaca-i strălucire cum s-a arătat cu prilejul manifestaţiei noastre de 1 Mai. Reflecţiile cele mai hazlii atunci le-am auzit. Din toate aceste erupţiuni burgheze, ascultaţi una numai, una şi bună :

— Manifestaţia a făcut un fiasco complet pentru că erau mai mulţi ţărani !

Şi vorbele astea ieşeau alăturea cu un pachet de invective, care stăteau ca un nod în gîtul grăsuţ al negustorului de braşovenii şi de braşoave. Apoi, domnul Burtă-Verde şi Inimă-Neagră se mira cum unii dintre noi, burghezi prin naştere, şi, din nenorocire, trăind între burghezi, am putut trece prin stradele Ploieştilor alături cu ţăranii, alături cu desculţii, fără să ne crape obrajii de ruşine.

Iată, în adevăr, o mirare la care trebuie să răspundem.

Cînd s-a-nfiinţat *Clubul muncitorilor,* burghezii naivi şi-au închipuit că socialismul e pur şi simplu o idee generoasă, care poate intra în orice căpăţînă şi se poate aclimatiza în orice inimă. Socialism, umanitarism, împăcarea claselor sociale, armonizarea intereselor, toate astea se confundau în capul bravului burghez într-o singură noţiune şi-l făceau să gîndească : „Poate că au dreptate băieţii; sînt unii care asupresc prea din cale-afară ; aşa e ; sînt şi eu socialist... în felul meu, *anch'io son' pittore !*"[1] Era, cum se vede, ceva vag, nedefinit, un fel de tendinţă către înmuiarea urii, o cerere de milă...

Dar au văzut la urmă că nu-i aşa. Socialiştii nici nu visează să armonizeze, în societatea actuală, interesele d-lui Iorgu Cantacuzino cu ale ţăranilor de pe moşiile dumisale; socialiştii nu cer mila boierilor, ei nu sînt numai nişte inimi bune care se-nduioşează de suferinţa omenească, ei nu cer bogaţilor să dea celor ce sufăr firimiturile ce cad de la masa stăpînitorilor. Nu, socialiştii se ridică-n sus, puternic ca însăşi conştiinţa, şi fac apel nu la apăsători, ca să se^ndulcească, ci la apăsaţi, ca să se unească. Socialiştii sînt mînaţi în lupta asta, desigur, şi de o inimă altfel croită decît inima strîmtă a oricărui burghez egoist, dar sînt mînaţi mai cu seamă de o convingere adîncă şi nestrămutată că acolo, la socialism, tinde societatea actuală în puterea unor legi tot atît de inevitabile cum sînt legile determinismului universal.

Şi aşa fiind, dîndu-şi seamă că aceia cărora li e dat să-ndeplinească viitoarea revoluţie socială sînt muncitorii, proletarii de tot felul, ei se adresează acestei clase, îndemnînd-o la unire, îndemnînd-o Ia organizare pentru a duce cu folos şi destoinicie lupta-ncinsă între clase. Nu, nu vroim împăcarea claselor sociale pe baza unor minime concesii, ci vroim *desfiinţarea claselor.* [...] Nu

[1] Şi eu sînt pictor ! Sfnt vorbele pe care le-ar fi zis Correggio în faţa tabloului Sfintei Cecilia de Rafael (it.).

vroim încetarea luptelor de clasă — dorinţă care ar fi absurdă şi cu neputinţă de realizat — ci ajutăm ca această luptă de clase să urmeze înainte, tot mai acută şi mai acută, pînă ce dintr-însa va învinge majoritatea năpăstuită şi întunecată, şi se va şterge din dicţionarul cernit al omenirii cuvîntul *clasă.* [...] Dacă am fi avut inima căptuşită cu gutaperca burgheziei, şi dacă s-ar fi întîmplat să ne facem cultura în altă direcţie, am fi stat şi noi deoparte, ca toţi nătăfleţii care îşi sug pe bulevarde capetele bastoanelor, sau îşi plimbă nasul şi pantalonii largi prin dreptul birjilor din care va răsări mîine zestrea şi nevasta. Ori, şi mai rău, am fi trecut, cu arme şi bagaje, în rîndurile vrăşmaşilor noştri de astăzi, am fi poruncit şi noi împuşcarea ţăranilor, ori am fi făcut legi contra celor slabi.

Fireşte că aşa fiind, domnul Burtă-Verde are tot dreptul să fie supărat pe noi şi să vadă acum limpede că nu e mimic de făcut cu socialiştii, că ei nu glumesc, că-şi iau rolul în serios, că sînt în stare să treacă pe uliţe alături cu mojicii, cu desculţii, cu ţăranii. [...] Pot asigura pe onorabilii burghezi că bine fac să nu mai aştepte nimic de la noi, socialiştii. Intre noi şi ei divorţul s-a declarat irevocabil şi definitiv.

SFÎNTA FILOFTEIA

Zilele trecute s-a petrecut în oraşul nostru un fapt care-njoseşte veacul in care trăim şi asupra căruia nu putem trece cu vederea. Faţă cu seceta de care sufereau cîmpurile s-au adus de la Curtea-de-Argeş aşa-numitele moaşte ale sfintei Filofteia. Şi atunci, popi în haine de carnaval, femei bătrîne şi cîţiva bine-credincioşi creştini au făcut un soi de plimbare în tovărăşia moaştelor, la care s-au rugat cu toţii să le dea ploaie.

Nu ştiu cîte parale au binevoit să primească moaştele pentru această consultaţie ; dar ceea ce ştiu este că nu le-a părut rău creştinilor de banii pierduţi : moaştele s-au purtat cinstit, şi o ploaie abundentă s-a revărsat asupra pămîntului arendaşilor şi proprietarilor ; ba încă moaştele n-au primit să trateze *â forfait*[1], ci au dat ploaia cu două ceasuri înainte de a fi scoase la plimbare.

Dacă ar fi vorba aci numai de o superstiţie a poporului, pe care onorabilii stâpînitori îl lasă în întunerec, am căuta numai să luminăm pe cei rătăciţi şi nu ne-am revolta. Dar e la mijloc ceva mai mult, e o şarlatanie ordinară, pe care autorităţile bisericeşti o joacă pe spinarea nenorociţilor credincioşi.

Conform învoielii (fr.).

în adevăr, oricine ştie că onorabilul mitropolit n-are decît să se uite la barometru şi să-şi lanseze moaştele atunci cînd vede că arată la ploaie. L-aş fi poftit să scoată acum două săptămîni trei camioane de moaşte şi să vedem dac-ar fi plouat. Jocul e însă periculos. Se ştie că adeseori barometrul face farse şi că arată la ploaie fără ca să plouă ; sfătuim deci pe onorabilii prea-sfinţi să nu se joace cu focul, căci adeseori moaştele au păţit ruşinea luîndu-se numai după barometru.

Dar este un alt mijloc, mai simplu şi mai popular, de a cunoaşte dacă are să plouă sau nu. Mitropolia n-are decît să-şi procure — dacă n-o fi şi avînd — un cazan cu apă, în care să bage un brotăcel, iar din cazan să se-malţe în sus o trestie. Cînd vremea va fi a ploaie, brotăcekxl se va sui pe trestie, şi atunci... ordin să se scoată moaştele ! Lucrul acesta îl cunosc perfect ţăranii, care au, în fond, mai umiltă-ncredere în brotăcelul lor decît în farsorul barometru şi-n puţin apetisantele moaşte.

Dacă nici mijlocul acesta nu convine, atunci să-şi aducă aminte de povestea cu ţăranul care a făcut marţ pe astronom, încrezîndu-se în paiele cărate de porc...

Poate însă ca toate astea nu sînt de ajuns ? Atunci facem cunosout savanţilor clericali că-n zilele noastre se poate produce ploaie după voie. N-ai decît să urci pe cineva, pe un Ravachol oarecare, într-un balon încărcat cu dinamită, şi, balonul ajungînd în nouri, produci descărcătura şi ai ploaie, fără să fii nevoit a mai face ziua-m amiaza mare exibiţii de acestea, care-ţi amintesc fetişismul sălbaticilor.

Prin urmare, ar fi de dorit ca atunci cînd sînt atîtea mijloace, unele ştiinţifice, altele populare, de a se cunoaşte cum va sta vremea, să nu se mai dedea nimeni la operaţii de acestea ridicule, care pălmuiesc ştiinţa cu atîta sfruntare şi dau atîtea parale — vreo cîteva mii de franci — în buzunarul... moaştelor.

Iată ce ne revoltă. E o barbarie care n-are nici măcar scuza sincerităţii. Se prosteşte poporul, şi se prosteşte în mod conştient, e o perversitate interesată, care nu se poate ierta.

Şi, cu prilejul acesta, se creează o altă serie de eresuri. Aşa, se spune că unele moaşte au uneori capriciul — capriţ de moaşte ! — *de a se lăsa greu,* aşa că nici douăzeci de oameni nu le pot ridica. Iar impresarii acestei comedii inventează atunci tot soiul de motive pentru ca să explice acest zbeg al moaştelor.

Cadrul acestui articol nu ne iartă să ne întindem pe larg asupra explicaţiilor de dat acestui fenomen. Pe scurt, însă, iată : e pur şi simplu efectul unei halucinaţii. Cel dintîi care scoate vorba că moaştele *s-au lăsat greu* e adeseori un şarlatan, care vrea să escrocheze naivitatea celor ce-l înconjoară ; uneori e chiar de bună-credinţă, şi se poate întîmpla ca starea de congestie a creierului, hotărîtă de poziţia capului, să joace un rol puternic în halucinaţia aceasta. Ceilalţi urmează apoi uşor — sugestia prin grai, contagiunea produce tuturora aceeaşi *părere.*

De altfel, s-au văzut multe *epidemii* de *halucinaţie,* şi ştiinţa ni le-a lăsat neexplicate. în anul 1889 s-a întîmplat în departamentul Dordogne din Franţa o epidemie colosală de halucinaţii : mii de oameni pretindeau că văd pe Maica Domnului prin crăpătura unui zid ruinat, în fundul unui paraclis de aur, luminată de lucirea faclelor. La 1885 a fost la Corano o altă epidemie, tot atît de mare. Şi n-a trebuit prea multă filozofie ca sa se învedereze că ori contagiunea, ori sugestia prin viu grai a zăpăcit toate capetele...

Cu toate astea, autorităţile noastre tolerează specula aceasta scandaloasă asupra minţilor mărginite, şi nici un glas cinstit nu se ridică să lumineze pe nenorociţii înşelaţi, care îşi încuibă-n cap cele mai sălbatice eresuri şi-şi cheltuiesc banii pe promenade în compania moaştelor.

Nepăsarea asta la cei ce nu cred şi, totuşi, nu intervin e o crimă. Cît pentru aceia care cred, aceia sînt în adevăr de plîns. Ei trăiesc în mijlocul civilizaţiei moderne cum ar trăi un figian la Opera Mare din Paris.

Căci credinţa asta în miracolul moaştelor nu-i măcar o credinţă metafizică mai modernizată, nu, ci e un fel de fetişism primitiv, care-ţi aminteşte triburile cele mai sălbatice cu obiceiurile lor. Nu-i vorba aci numai de puterea ce se atribuie *spiritului,* ci de o credinţă mult

mai primitivă că orice proprietate caracteristică a unui agregat este inerentă fiecăreia din părțile integrante. Ce deosebire atunci între civilizații de astăzi, care au licee și universități, și între locuitorii insulelor Sandvici, care păstrau oasele picioarelor, ale brațelor, și uneori chiar craniul regilor, cu gîndul că aceste moaște le vor sluji de pązitori ? Locuitorii din Lifu, din insulele Loyalty, care păstrau o unghie ori un deget de-al șefilor și aduceau astor moaște toate ofrandele posibile, dacă ei se bolnăveau, sînt oare mai înapoiați decît ploieștenii din luna lui mai 1892, care se roagă la moaștele sfintei Filofteia să le dea ploaie ?

Diferența nu se prea vede.

Dar atunci, pentru ca să fie o urmare logică, desființați liceele, desființați laboratoarele de fizică, desființați institutul meteorologic, și zidiți în locul lor un templu părintelui Omakurn, dătătorul de ploaie, ca sălbaticii din Polinezia ; iar în locul profesorilor puneți un Dalai-Lama oarecare.

De altfel, asta ar conveni perfect stăpînitorilor, pentru că ar încuiba mai mult frica în spirite și — cum zice Spencer — *frica de cei vii* este punctul de plecare al guvernămîntului politic ; *frica de morți* este punctul de plecare al guvernămîntului religios.

Aceste explicații trebuia să le dăm. Știm bine că credințele greșite nu se pot scoate dintr-o dată, dar cel puțin nădăjduim că mulți din cei ce nu-și explicau „minunile" moaștelor ne vor fi recunoscători. în tot cazul, dacă ești om cinstit, o speculă odioasă cu conștiințele-ntunecate te revoltă.

[ÎMPOTRIVA NAȚIONALISMULUI]

Cuvîntare

Se cheamă la tribună prietenul Anton Bacalbașa, care, dupa ce exprimă adunării părerea de rău a directorului *Democrației sociale,* care n-a putut lua parte le serbare, vorbește despre chestiunea la ordinea zilei, chestiunea naționalismului.

Niciodată — zice oratorul — n-a fost mai nimerit să vorbesc despre chestiunea aceasta ca astăzi, cînd, din presă, din întruniri, din cîrciumi — mai ales din cîrciumi — curge șiroiul celui mai vajnic șovinism. Am fost osîndiți să ascultăm toate platitudinile, să privim toate mascaradele patriotice ; dar dv., venind în jurul nostru, lucrători de toate naționalitățile, ne răzbunați ! Căci dv. faceți în fapt aceea ce noi am vorbit și am scris ; proletarii de orice neam trebuie să fie uniți, ei nu au la ce să se războiască.

Vrajba ce pahonții politici încearcă să arunce între muncitori nu poate prinde. La 1868 ei au vrut să distrugă *Internaționala* prin lupta dintre naționalități ; astăzi, cînd pretutindeni e același freamăt, aceeași fierbere, aceeași agitație pentru unirea tuturor proletarilor, zmeii politici ne aduc la ureche zbîrnîitoarea deșartă a șovinismului. Ca o doică istovită, care arată copilului o

jucărie atunci cînd lui i-e foame, tot astfel paiaţele noastre politice ne îndeamnă la salturi naţionale atunci cînd poporul flămînd şi asuprit cere pîine şi libertate !

Ei bine, nu ! Poporul muncitor nu se poate lăsa să fie ademenit. De aceea, voi toţi cîţi aţi venit aci, unguri, români, nemţi; voi toţi pe care vă mînă acelaşi dor şi acelaşi gînd ; voi toţi pe care vă leagă aceleaşi năzuinţe ; voi, fraţi prin suferinţă şi fraţi prin aspiraţii, ca o declaraţie de solidaritate a muncii, ca o palmă şarlatanilor şi nebunilor care vă-ndeamnă la dezunire, să vă daţi frăţeşte mîna, unguri cu români, proletar cu proletar, frate cu frate ! Şi aci, sub cerul liber, să se audă într-un glas *ceardaşul* unguresc şi *Deşteaptă-te, române;* iar deasupra tuturora, ca învietoare a tuturor inimilor, cîntarea proletarilor din toate unghiurile, chemarea la viaţă a celor ce tremură şi plîng — *Marsilieza.* Şi-apoi, cu toţii, pătrunşi de sentimentul celei mai adînci frăţii şi al dragostei eterne pentru obşteştile victime ale muncii, vom striga : „Trăiască socialismul *internaţional!"*

Prietenul nostru se coboară de la tribună în mijlocul unor entuziaste şi prelungite ovaţiuni.

GREVA A REUŞIT

Entuziasm fără seamăn domneşte în ceasul de faţă în lumea muncitoare din Ploieşti. După patru zile de luptă, *greva lucrătorilor tăbăcari a reuşit!*

Au luptat patru zile aceşti lucrători, au rezistat tuturor ispitelor, au ţinut piept vrăşmaşului, au strîns lanţul frăţiei şi au izbutit!

Pentru Ploieşti triumful acesta are o însemnătate colosală : este cea dintîi mişcare conştientă a clasei muncitoare spre cucerirea unei părţi din drepturile ei.

Oraş cu desăvîrşire burghezesc, pîn-aci muncitorii nu se manifestară, în Ploieşti, niciodată ca clasă cu aspiraţii, cu revendicări deosebite. Şi astăzi, pentru întîia oară, clasa muncitoare se ridică, se organizează, se coalizează împotriva capitalismului asupritor.

In tot timpul grevei a domnit ordinea cea mai desăvârşită ; nici un act de violenţă, nici un incident cît de mic care să-ntunece cîtuşi de puţin spiritul de disciplină al muncitorilor grevişti. Ai fi zis că te găseşti în faţa unei organizaţii vechi, deprinsă cu lupta, conştientă nu de azi de drepturile, de rolul ei.

Cititorii vor găsi mai departe o dare de seamă a grevei. Se va vedea de acolo care au fost cererile greviştilor şi ce au cîştigat ei din mişcarea aceasta. Afară de alte puncte, ei cîştigă *douăzeci şi patru de ore pe săptămînă*

şi *odihna de duminică.* De unde munceau *1.4 ore pe zi,* vor munci numai *11 ;* de unde lucrau duminică pînă la amiază, vor merge acum numai o oră la atelier.

Şi un fapt şi mai îmbucurător : s-a stabilit un program de sărbătorile de peste an, care vor trebui respectate în toate atelierele. *între aceste sărbători va figura ziua de 1 Mai* (s.n.) (19 aprilie), *serbarea internaţională a muncii.*

Succesul acesta este neaşteptat, el se datoreşte mai cu deosebire unirii muncitorilor.

Toate breslele de muncitori din Ploieşti aveau ochii ţintiţi asupra acestei greve. Lucrătorii-tăbăcari, o dată victorioşi, curajul va creşte în toate sufletele, inimile se vor încălzi şi muncitorii de toate breslele se vor gîndi să urmeze pilda tovarăşilor lor tăbăcari, unindu-se între ei.

Mişcarea socialistă începe.

Am debutat printr-o izbîndă, şi izbînda aceasta ne va călăuzi în toate acţiunile noastre.

Cu prilejul acesta nu trebuie să uite muncitorii că toţi panglicarii care rostesc numele clasei muncitoare prin întrunirile lor electorale au stat acasă la vremea grevei; nici unul nu s-a arătat, nici unul n-a venit să încurajeze pe muncitori atunci cînd aveau mai multă nevoie.

La postul de onoare, gata la jertfe pentru clasa celor apăsaţi, am fost numai noi, socialiştii. Ruginiţii tuturor vopselilor politice, prietenii claselor de sus, nici nu şi-au arătat chipul.

încă un învăţămînt: în greva aceasta de 200 de oameni erau reprezentate *nouă naţionalităţi.* Şi, cu toţii la un loc, asupriţii acestor nouă neamuri şi-au dat mîna frăţeşte, ca dovadă de cîtă dreptate avem noi cînd afirmăm că între muncitori nu poate fi ură.

Şi pe cînd patrioţii de cafenele, aţîţîndu-şi entuziasmul patriotic în „tavernele mohorîte", răguşesc semănînd cu glasuri dogite vrajba între neamuri, muncitorii, adunaţi la clubul lor, pălrnuiau printr-o alianţă frăţească exaltarea şovinistă...

A, de ce nu eraţi acolo, burţilor patriotice, ca să vedeţi aseară, la lumina unei luni de argint, în imensa curte a Clubului muncitorilor, mia de muncitori strigînd într-un glas : *vrăşmaşul e capitalismul!*

Aţi fi înţeles atunci cîtă dreptate au învăţăturile noastre şi cît de drept merg ele la inimă apăsaţilor de toate naţionalităţile.

Astfel am învins.

Izbînda aceasta durează o cărare nouă, un început de mişcare uriaşă, la care vor veni să se alieze toată sumedenia de muncitori ce-şi istovesc viaţa prin ateliere.

Muncitori ploieşteni ! Tovarăşii voştri tăbăcari au suferit ca voi, şi ca voi au îndurat toate mizeriile şi tot amarul traiului de muncitor. Dar şi-au priceput rolul, şi-au înţeles puterea cînd sînt uniţi *şi au izbutit!*

Voi, care suferiţi ca şi dînşii robia cea mai grea, robia economică, voi, care în întunericul atelierului, între batjocuri şi mizerie, visaţi la vremi mai bune, uniţi-vă ca dînşii, şi ca dînşii veţi izbîndi !

Trăiască lucrătorii tăbăcari!

Trăiască partidul muncitorilor !

ÎNVĂŢĂMINTE

Pe oind partea gălăgioasă a ţării se deda la spectacolul de bîlci al apoteozării şovinismului acoperind sub o hipertrofie de vorbe golul imens al ideii, în două localităţi ale ţării se petrecea un fapt îmbucurător, care pălmuia cu vigoare mascarada desfăşurată în zgomotul unor orgii de vorbe şi de exibiţii.

La Ploieşti şi la Galaţi, sute de muncitori români şi unguri, înfrăţiţi de aceeaşi nevoie şi de aceleaşi năzuinţe călăuziţi, au desfăşurat cu entuziasm steagul revendicărilor lor comune, declarînd solidaritatea clasei muncitoare pe deasupra prejudecăţilor de naţionalitate şi de rasă.

Români şi unguri, muncitorii intraţi în luptă împotriva capitalismului au aruncat cea mai puternică sfidare declamaţiilor şoviniste, şi numai astfel au izbutit.

La Ploieşti, ca şi la Galaţi, burghezimea cosmopolită de nevoie şi şovinistă din interes ne-a aruncat anatema ei şi s-a zburlit de atitudinea noastră.

„Cînd ţara (?) se agită împotriva ungurilor, d-voastră vă manifestaţi cu ei ?" ne strigă burghezia după o lungă libaţie ou bere ungurească.

Dar vorbele ei au răsunat în pustiu şi muncitorii au purces înainte spre ţinta lor, luminaţi de acelaşi ideal.

învăţătura ce trebuie să tragem de aci e clară : socialismul nu poate fi decît internaţional.

în afară de factorii economici, pe care burghezimea îi are la îndemînă în războiul ei cu clasele muncitoare care se luptă pentru căpătarea dreptului la viaţă, ea mai are o mulţime de prejudecăţi, de eresuri politice şi morale, pe care le aruncă în mijlocul clasei apăsate pentru ca să lucreze ca factor dizolvant chiar în sînul acestei clase.

între aceste eresuri figurează cu mult succes prejudiţiul patriotismului zănatic, ura între neamuri. Cosmopolită din creştet pînă-n tălpi în relaţiunile ei economice şi sociale, societatea burgheză alimentează ura între muncitorii tuturor neamurilor, pentru că ura aceasta îi slujeşte ei de minune. Fireşte, cînd muncitorii vor fi dezbinaţi, burghezia îşi va putea juca în voie calul şi, legea concurenţei ajutînd, braţele vor costa mult mai ieftin, grevele vor fi ucise în faşă, capitalismul va triumfa, calul Troiei îşi va face odioasa-i meserie.

Exemple :

La Galaţi, ca şi la Ploieşti, jumătate din numărul greviştilor erau străini. Dacă între aceşti muncitori ar fi existat lupta de rasă, atunci ei s-ar fi văzut dezbinaţi în două, şi din această dezbinare ar fi ieşit că ori unii, ori alţii ar fi intrat în lucru, iar capitaliştii nu ar fi capitulat. Cu jumătate din numărul obicinuit de lucrători, fabricile ar fi putut continua lucrul, şi apoi cei rămaşi în grevă ar fi trebuit să reintre şi ei, aducînd cu dînşii, în ateliere, nu bucuria de a fi îngenuncheat trufia patronală, ci ura împotriva trădătorilor.

Mai departe, presupunînd chiar că lucrătorii de aci şi de Ia Galaţi ar fi fost cu toţii români şi că ar fi părăsit cu toţii lucrul, dacă solidaritatea internaţională nu ar fi existat, patronii ar fi găsit repede înlocuitori din străinătate, şi atunci am fi asistat ori la o înfrîngere a grevei, ori la o luptă sîngeroasă între înlocuiţi şi înlocuitori.

Muncitorii străini ar fi venit, poate, pe un preţ mai scăzut, sau, în tot cazul, pentru ca să nu dea pildă rea, pentru „ca să nu dea nas mojicului", patronii ar fi fost

în stare să le acorde un salariu mai mare numai ca să stîrpească greva actuală şi pe cele viitoare.

Pe cînd astfel, graţie legăturilor internaţionale dintre socialişti, sindicatele de muncitori din străinătate au fost vestite despre grevele de aci, şi toate cererile şi toate făgăduielile patronilor au fost întîmpinate acolo cu un homeric hohot de rîs...

III

Astăzi, cînd politicianii burgheziei plimbă din oraş în oraş spectrul Patriei burgheze hărţuite de burghezia ungurească ; astăzi, cînd flecarii cinici şi şarlatanii conştienţi şi-au dat mîna cu gură-cască şi cu populaţia flotantă a cafenelelor, pentru ca să creeze o *chestiune patriotică* spre a acoperi arătarea vie a *chestiunii sociale,* muncitorii trebuie să se gîndească bine că ei nu pot avea nici un rol în mascarada de iarmaroc ce se înscenează în numele... ţărilor subjugate.

Pentru muncitori nu există decît o singură ţară subjugată, şi aceea e *Munca,* un singur tiran : acela e *Capitalul.*

Acestei lupte, şi *numai acesteia,* să consacram toate puterile şi toate gîndurile noastre. Restul, restul va veni de la sine.

UNUL DIN MULŢIME

Eram deunăzi la o grădină cu mai mulţi lucrători. Pe cînd vorbeam despre mizeriile şi amarurile vieţii de muncitor, se apropie de noi un nenorocit tînăr. Era ciung de o mînă, iar cu cealaltă întinse pălăria ca să cerşească.

Unul din lucrători făcu o „chetă" şi ne-am cotizat cu toţii. După ce plecă cerşetorul, un lucrător îmi spuse povestea :

„Vezi pe cerşetorul ăsta ? Vai de capul lui ! A lucrat vreo cîţiva ani la fabrica «Progresul» a d-lui Gheorghiu. într-o zi, o maşină i-a prins mîna şi i-a rupt-o. Patronul i-a încredinţat atunci slujba de portar la fabrică. Era plătit prost, dar, oricum, nu murea de foame. Cînd am avut serbarea de întîi Mai, l-a văzut la grădină cu cocardă în piept şi i-a zis : «Ce, măi, şi tu faci socialism ? Am să te arunc pe drumuri!» Şi i-a purtat sîmbetele. Acum o săptămînă, nenorocitul a venit cu cinci minute mai tîrziu la slujbă. Patronul, cum l-a văzut, l-a bătut pînă la umplut de sînge şi apoi l-a dat afară... Acum e pe drumuri, cerşetor !"

Povestea ăstui nenorocit, unul din mulţime, m-a făcut să mă gîndesc mult. Societatea burgheză, după ce a dat unora arme puternice în **lupta** pentru trai, iar pe alţii i-a lăsat dezarmaţi, acum îşi încrucişează mîinile şi zice cu nepăsare : „Care o birui; nu mă amestec ; contractul liber !"

Şi ori de cîte ori noi strigăm, ori de cîte ori ne agităm pentru votarea unor legi de protecţiune a muncii, legi care ar putea să îndulcească întrucîtva soarta nenorociţilor zvîrliţi în ocna capitalistă, burghezia filozoafă şi zîmbitoare ne cîntă acelaşi cîntec al celui sătul : „Nu vă amestecaţi, contractul liber !"

Ei, da ! E liber acest contract nenorocit, care mă sileşte pe mine să-mi închiriez braţele celui dintîi antreprenor, care habar n-are de ce însemnează a munci ! E liber acest contract, care mă nevoieşte să-ţi îndur toate batjocurile şi toate insultele ! E liber, e foarte liber contractul prin care, dacă rămîn infirm, grămădindu-ţi averi ţie, trîntore, ai dreptul să mă arunci pe drumuri, bătut şi umilit, schilod şi nenorocit pentru toată viaţa ! Negreşit, era liber Antonio să vîndă o livră din carnea lui capitalistului Shylock !

Aşa, vezi, a înţeles burghezia libertatea ! Milionarii improvizaţi, ca şi capitaliştii de contrabandă, boierii de viţă, ca şi cei încinşi în funie de tei aşa pricep morala, aşa dreptatea. în ei nu judecă *omul,* ci spiritul de clasă. De aceea nu trebuie să ne mire cînd vedem burtă-verzimea asta scandaloasă pălmuind cu atîta sfruntare toate sentimentele omeneşti şi bătîndu-şi joc cu cinism de atîtea vieţi .' Ce le pasă ăstor saci cu bani ambulanţi dacă o viaţă de om s-a stins sau se va chinui pe veci, agonisindu-le lor cu ce să-şi plătească desfrînările murdare ? Simt ei, parcă, în mijlocul orgiilor lor, lacrimile atîtor nenorociţi ?... Ce le pasă !

A, sînt momente cînd urăşti burghezia asta din tot adîncul fiinţei tale ! Sînt momente cînd parcă a încăput în tine o ură străveche, seculară, şi cînd parcă prin graiul tău vorbeşte o vecie întreagă de dureri !

Căci este aici o chestie mai personală decît chestiile de principiu, o chestie a cărei pricepere nu implică un program întreg de cunoştinţe, ci pur şi simplu puţină inimă.

înainte de a fi militar, cunoscusem ofiţeri despre care auzisem vorbindu-se numai de bine. Li se zicea „amabili, complezanţi, gentili, şarmanţi" şi tot soiul de complimente păsăreşti.

Ei bine, cînd am văzut pe aceşti gentili-amabili în cazarmă, la afaceri, stîlcind soldaţii în bătăi şi înjurînd cu aceeaşi uşurinţă cu care turuiau păpuşilor din saloane complimente şi paracomplimente, mi-am zis că nu trebuie să te rosteşti despre un om decît atunci cînd l-ai văzut acolo, la rostul lui, la treabă.

Gu orice burghez e acelaşi lucru. Sînt între ei care par „oameni de treabă", mai modernizaţi, mai daţi cu nasul de străinătate. Ei bine, nu, vecinie nu ! Aibi afaceri cu ei, relaţii strînse, relaţii de salariat şi capitalist, şi vei vedea îndată că burghezul e acelaşi, fie ruginit, fie poleit cu modernizeală. Zgîrie puţin pojghiţa de spoială a oricărui burtă-verde, şi vei da peste acelaşi spirit îngust, peste aceeaşi ură şi acelaşi dispreţ pentru clasa muncitoare, peste acelaşi fond de răutate, de cinism, de păcătoşie, de burghezism, în sfîrşit. Nu există „burghez bun" şi „burghez rău" ,* există numai „burghez". Cine s-a burghezit o dată e pierdut pentru calităţile morale ale adevăratului om. Clasa lui face dintr-însul aceea ce a făcut din toţi ceilalţi. [...]

m

„PĂTURA CULTĂ"

Socialismul modern, social-democraţia organizată şi militantă, a exclus din vorbirea ei o terminologie întreagă, care alcătuia dicţionarul utopiştilor şi al umanitariştilor ; a exclus „poporul, libertatea" şi alte vorbe mari care se întîlneau în gura revoluţionarilor burghezi şi de care se făcea atîta paradă.

Prin cuvîntul „popor", revoluţionarul burghez, pîntecos vecinie şi revoluţionar la zile mari, revoluţionar de melodramă, înţelegea mai multe clase deosebite, cu interese opuse, şi care se puteau uni cînd vroia burghezul revoluţionar, ca să facă republică burgheză ori bulanjism. „Libertatea" însemna, iarăşi, gălăgie multă, o femeie îmbrăcată ca la teatru şi purtată pe umeri, *dreptul* tuturor de a se plimba cu balonul pînă la planeta Marte...

Astăzi, un social-democrat nu mai vorbeşte de „popor", care poate cuprinde şi pe d. Fleva, şi pe agenţii d-sale electorali, ci de „clasa muncitoare" ; cît pentru „libertate", am înlocuit-o cu „solidaritatea internaţională a proletarilor".

Mi se pare, însă, că prefacerea dicţionarului nu e completă. Au rămas de şters încă multe cuvinte care nu însemnează nimic şi de care se abuzează. între aceste cuvinte intră şi „pătura cultă".

Ce vrea să zică „pătura cultă" ?

Cine zice „socialism" înţelege trecerea mijloacelor de producţiune din mîna exploatatorilor în mîna celor ce muncesc. Prin urmare, socialismul are în vedere numai clasa aceea de oameni care va avea să pună într-o zi mîna pe mijloacele de producţiune.

De la frazeologia socialismului utopic, care îşi întemeia lupta pe dreptul natural, pe morală, pe o serie întreagă de abstracţii sau de principii juridice, şi pînă la socialismul modern, care crede că societatea va trebui în mod fatal să ajungă la colectivizarea mijloacelor de producţiune cum a ajuns la colectivizarea muncii, e o prăpastie întreagă. Punctul de plecare al socialismului modern este *lupta de clase,* luptă inevitabilă, fatală, luptă de exterminare. Una din două trebuie să piară — *ceci tuera cela*[1].

Nu mai e vorba de „catastrofa iminentă" pe care o putem ocoli cu mai mult sau mai puţin umanitarism din partea exploatatorilor, ci de un eveniment social, care va trebui să ne sosească adus de legi tot atît de fireşti ca legea căderii corpurilor.

Aceasta o înţelege şi o ştie orice social-democrat care n-a rămas la Schäffle ori la Malon.

în terminologia noastră nu intră decît *două* clase : salariaţii-proletari şi capitaliştii-burghezi. Prin urmare, încă o dată : ce este „pătura cultă" ?

Dacă am înlocui cuvîntul „pătură", cuvînt împămîntenit de curînd de aceia care fug de vorba „clasă", prin cuvîntul *clasa,* vedem că ne aflăm în faţa unei a treia clase, pe lîngă cele două... „clasa cultă".

[1] **Acesta îl va omorî pe acela (fr.).**

Şi dacă cercetăm lucrurile mai de aproape, vedem că această „clasă cultă" nu stă nici în car, nici în căruţă, e o clasă... declasată.

în literatura socialistă din Apus termenul acesta nu există, el este o invenţie pur naţională, românească. Aşa fiind, să-l studiem la noi. „Clasa cultă" cuprinde pe membrii „Cercului studiilor sociale", pe d. Maiorescu, pe toţi profesorii universitari, pe decemviri, pe toţi cei *„culţi",* căci toţi cîţi au cultură sînt din „clasa cultă". Ne-am întors, deci, iarăşi la „Poporul" libertonilor... de astă dată însă la un „popor cult".

Dar, precum între d. Fleva şi „auditorul ordinar" există un antagonism de interese care-i face să nu poată sta la un loc, care face ca „poporul" să se despartă în moştenitori şi dezmoşteniţi, tot astfel „pătura cultă" nu poate încăpea toată la un loc. O parte din ea va tipări „pui de lei noi" şi va intra în slujbă la d. Take Ionesou, o altă parte va sta de vorbă cu duhurile de pe ceea lume şi va încasa profitul de pe lumea asta, o altă parte, în sfîrşit — partea cea mică — va mări rîndurile „Cercurilor studiilor sociale".

Ei bine, ce poate fi comun între aceste trei părţi din „pătura cultă" ? Poate ea, „pătura" asta, să formeze o clasă ? Şi este *cultura o condiţiune* după care se pot împărţi oamenii ? Un capitalist poate face parte din pătura cea mai cultă posibil, el poate fi un mare autor sau un mare descoperitor ; totuşi, ce poate fi comun între el şi un *bettel Student* oarecare, tot atît de cult ? Cei culţi pot forma cel mult o *categorie,* dar niciodată o *clasă.*

încît pentru noi, care despărţim lumea în clase, care ne preocupăm de lupta de clase, nu de categorii, „pătura cultă" nu poate fi privită ca un tot, ca ceva aparte, cu legile ei, cu aspiraţiile, cu nevoile ei. Pe cei culţi, ca şi pe cei inculţi îi despărţim în două : salariaţi şi exploatatori... Sîntem cu cei dintîi şi împotriva celor de-al doilea.

Şi, cu toate astea, se pare că „pătura cultă" ţine morţiş să formeze o clasă sau cel puţin *o castă* aparte. întocmai ca muncitorii care, la începutul mişcării socialiste,

DREPTURILE OMULUI

ZIAR POLITIC-SOCIAL. COTIDIAN

Solidaritatea universală

Munca noastra

Drepturile omului* şi *Democraţia socială
(Ziare la care a colaborat intens Anton Bacalbasa.)

ne răspundeau : noi nu sîntem muncitori, ci... *meseriaşi,* „pătura cultă" nu vrea să se rînduiască în şirurile muncitorilor. Vedem că adeseori, chiar intrînd în mişcarea socialistă, pătura cultă îşi păstrează bisericuța ei, scrie cărți, reviste, broşuri, ziare pentru ea, se socoteşte ca un neam aparte, care nu intră în rîndurile armatei proletare.

împotriva acestei tendințe mă ridic şi *trebuie* să se ridice orice social-democrat militant, care înțelege rolul şi menirea socialiştilor.

De zece ani de zile, de cînd se face în țara asta socialism, ce a produs „pătura cultă" ? Vedem că, afară de Nădejde, Miile, Radovici şi toți ceilalți, pe care îi cunoaştem cu toții, n-a mai răsărit nici un Miltiad[1]. Pe vremea cînd *a face socialism* însemna a vorbi la cafenea despre revoluție, ori cel mult a ține o conferință *high-life,* nu puteai să-ți tragi sufletul de socialişti „din pătura cultă". Dar de când s-a început o mişcare serioasă între muncitori, de cînd s-a văzut că *a face socialism* înseamnează a jertfi multe bunătăți de-ale vieții burgheze, a sacrifica şi bani, şi vreme, şi ceva din „scara viitorului", o parte din „pătura cultă" socialistă a dat bir cu fugiții, iar cei care au rămas sînt cele şapte-opt nume de care se aude întotdeauna. Şi, cu toate astea, se munceşte mult pentru „pătura cultă". Unde-i rezultatul ?

Să nu se creadă că tăgăduim orice rol şi orice însemnătate „păturii culte". Vroim numai să spunem că rolul ei nu este de a sta deoparte şi a se instrui a face socialism *pour l'amour de l'art*[2]. Dacă „pătura cultă" voieşte să fie *folositoare,* apoi să rupă cu *cenaclurile*[3] şi să se azvîrle în mişcarea muncitorimii.

în conferința sa asupra *Rolului păturii culte,* prietenul Vasiliu zice : „A organiza proletariatul cît îl avem după

[1] ***Miltiade* (... — 489 î.e.n.) — genera! atenian, învingătorul perşilor la Maraton.**

[2] **De amorul artei (fr.).**

* **Anton Bacalbaşa se referă aci la anumite „bisericuțe" ale unor intelectuali, despre care vorbise în pagina anterioară.**

Adevărul literar

(Periodic al cărui director era Anton Bacalbaşa)

modelul social-democraţiei din Apus şi a-l face conştient de rolul său istoric ; a organiza clasa ţărănească şi a o face să înţeleagă că interesele sale sînt deosebite de ale celorlalte clase... iată misiunea păturii culte în România, iată rolul istoric ce îl are de împlinit." *(Critica soc,* nr. 5.)

În adevăr, mişcarea socialistă modernă se face pentru şi de către muncitori. Prin urmare, oricine doreşte să fie util acestei cauze între muncitori trebuie să vie.

Ca o categorie aparte, „pătura cultă" va rămîne o sectă. Ea trebuie sa înţeleagă că nefiind *o clasă,* trebuie să vie acolo unde e *clasa pentru care luptă.*

Cerem, prin urmare, mai mult militantism şi mai puţin doctrinarism.

LIBERTATE ŞI ROBIE

Uneori, cînd observi cîte se petrec în societatea modernă sub toate aparenţele de civilizaţie ce ni le-am dat, şi cînd te gîndeşti la ce era odinioară sub forma brutală pe care o îmbrăca asuprirea, nu ştii care **din** cele două stări e mai bună.

Necontenit, de cînd crimele de la Dorohoi ne pasionează, ideea asta ne vine în minte.

Omenirea întreagă se felicită că a scăpat de vremea robiei, aceia care au luptat pentru abolirea ei îşi fac mare fală din acţiunea lor, iar noi toţi sîntem gata să-i înălţăm la cer, să ne mîndrim că am avut nişte aşa părinţi.

Se poate. Sînt idei pe care le primim necontrolate şi care, de la o vreme, se cristalizează aşa în mintea noastră, încît nici nu ne gîndim să le distilăm, ci le socotim nişte adevărate axiome.

Binefacerile robiei sînt una din ideile acestea. Ne-am deprins pînă într-atîta să înălţăm în slavă desfiinţarea robiei, încît socotim că-i o crimă a nu cînta în cor cu ideologii şi cu interesaţii : „Azi sîntem cu toţii liberi, egali înaintea legii" etc.

Dar să discutăm. Ce era un rob ? Un om care aparţinea *de drept* şi *de fapt* proprietarului, un om fără pă-

mint şi fără drepturi, un om care putea fi ucis fără ca stăpînul să aibă a da seamă cuiva...

Ce-i un sătean liber ? Un om care aparţine *de fapt* proprietarului, un om fără pămînt şi fără putinţă de a-şi exercita puţinele drepturi ce are, un om care poate fi ucis în bunăvoie, sigur că ucigaşul nu va fi pedepsit dacă face parte din clasa stăpînilor...

Vedeţi deosebirea ? Ea stă numai în vorbele *de drept* şi *de fapt.* De drept, săteanul e liber să-ţi închirieze sau nu braţele, îşi poate da copilul la şcoală, alege deputaţi, e egal înaintea legilor cu stăpînitorul de pămînt; de drept, el poate petrece vara la Cannes şi iarna la Opera din Paris, se poate urca cu balonul la planeta Marte... mă rog, are toate drepturile posibile.

Dar *de fapt ?* De fapt, el e silit să muncească proprietarului în orice condiţiuni, nu-şi poate da copilul la şcoală pentru că n-are nici cu ce-l încălţa, nici cu ce-i cumpăra cărţi, e sigur că între el şi stăpîn întodeauna *justiţia* e de partea celui din urmă ; de drept, el e robit unei vetre pustii, nu are nici putinţa de a emigra, nu are nici un *drept,* afară de acela de a muri de foame.

Şi, pe deasupra tuturor acestor rele de care el suferă, starea de *libertate* îi mai îngreuiază viaţa şi i-o face mai nesigură. De bine, de rău, robul îşi avea pîinea asigurată. Stăpînul ştia că boul nehrănit şi robul nemîncat nu pot trage la jug. Apoi, viaţa robului era sigură, pentru că-n catalogul averii boiereşti Tobii intrau alături cu vitele şi cu uneltele de muncă în rîndul *capitalului.* Care boier şi-ar ucide boii cumpăraţi cu bani ? Care boier şi-ar fi ucis robii, care costau galbeni ?

în starea de *libertate,* avem legi protectoare ale animalelor, dar pentru oameni asemenea legi nu există. Dimcea, Stroici, Paciurea... iată cine hotărăşte de viaţă şi de moarte.

în starea de robie, *puteai* fi ucis, dar nu te ucideau, în starea de *libertate* nimeni nu are *dreptul* să te ucidă, dar te ucide.

Vă admir, progres şi libertate burghezească ! Aţi înlocuit robia de drept prin robia de fapt; aţi pus unei societăţi vechi o etichetă nouă ; aţi acoperit putregiunea hoitului păcătos cu purpură aurită, şi acum vă făliţi cu opera voastră cum se făleşte un negustor şiret cînd îşi admiră etichetele poleite ce acoperă o marfă falsificată.

Era rea robia şi era ruşinoasă, desigur. Dar ce-i de invidiat în societatea modernă, în care — dulăi ai liberalismului — „voiţi egalitatea dar nu pentru căţei !"

E aşa de mică deosebirea între răul trecut şi cel prezent, încît uneori, cînd observi cîte se petrec în societatea modernă, sub toate aparenţele de civilizaţie ce ni le-am dat, şi cînd te gîndeşti la ce era odinioară, sub forma brutală pe care o îmbrăca asuprirea, nu ştii care din cele două stări e mai bună...

FURT... FĂRĂ EFRACȚIE

Este, oare, nevoie să mai spunem **ce** credem noi despre dotațiunea făcută de Camera burghezească prințului moștenitor ?

între multele jafuri autorizate de stat, cum sînt birul personal, dările indirecte, întreținerea armatei, a clerului etc., se mai adaugă acum un articol nou : luxul de a avea un moștenitor al tronului ! Băiatul României se însoară. „Trebuie să-1 înzestrăm !" a zis domnul Take Ionescu. Iar Camera conservatoare și liberală — afară de cei cîțiva nedisciplinați — s-a grăbit să sublinieze cu bani peșin din vistieria statului aceste elocvente cuvinte ale copilului de pripas al conservatorilor.

Așa e. Băiatul se însoară. Dar cîți băieți nu s-**or** fi însurînd în aceeași zi, băieți săraci, băieți muncitori, harnici, a căror viață întreagă a fost jertfită muncii, ridicării producției naționale ! Și, cu toate astea, cine se gîndește să-i înzestreze, măcar că părinții lor sînt **tot** atît de săraci ca și dînșii ?

însurățelul ce se însoară la Londra are, slavă Domnului, de cine să fie înzestrat. El a fost luat de suflet de un om bogat, îmbogățit din spinarea țării, și de pe urma căruia nu va rămîne nici o pisică... De ce dar augustul unchi nu-și înzestrează singur nepotul ? De unde dreptul

acesta să-1 înzestrăm noi, să-1 înzestreze muncitorimea sărăcită, țăranul ajuns în sapă de lemn ?

Băiatul României burgheze se însoară — să-1 înzestreze burghezia, căci al ei este băiatul, pe dînsa o reprezintă, pe dînsa o apără, din ea este născut, în ea trăiește și în ea va muri. Ce caută la noi, ce caută la banul săracilor milogul acesta de carnaval, care stă pe saci ou aur și strigă că i-e foame ?

Pesemne nu degeaba cîntă *Biblia* lor ; talantul să se dea aceluia care are mai mulți !

Obrazul subțire se ține cu cheltuială.

Burghezia românească a vroit să-și plătească luxul regalității și al unei dinastii ereditare — apanagii, liste civile și dotațiuni sînt azi fatale.

Numai un lucru : noi, care nu ținem de loc la acest lux burghezesc, noi, care ne putem dispensa și de vodă și de moștenitor, n-am putea fi, oare, scutiți de această nouă contribuție ? Tînărul care se înzestrează cu japca ar face bine să se adreseze la aceia care l-au născocit, nu la biata țară, care nu-i întru nimic vinovată de apariția junelui la picioarele tronului.

într-o bună dimineață, Iui vodă i-o veni pofta să adăposteze o droaie întreagă de dălhăuci — nu cumva țara asta trebuie să-i înzestreze pe toți ? Cel puțin dacă vodă *i-ar face,* l-am premia în baza legii pentru îmbunătățirea rasei ; dar așa, cine nu știe să adopte ? Și cînd adoptezi, trebuie să porți singur cheltuielile. Altfel, generozitate cu banii altuia, cine nu știe ?

Nu ne mirăm de Ioc de noul bir ce ni se impune și nu ne miră nici fraza *Constituționalului* că „suma ce se oferă ca dotație e încă prea mică pentru prestigiul cu care o țară ca a noastră trebuie să înconjoare pe acel ce va purta coroana României".

Sînt cheltuieli, sînt risipe de acestea care nu se pot despărți de organizația socială actuală. Burghezimea mo-

narhistă *trebuie* să-şi plătească acest lux, altfel, regalitatea se deoache.

Noi socotim dotaţiunea aceasta ca o răpire a banului public, şi ne facem datoria de a protesta împotriva ei.

Nu putem pierde însă prilejul de a spune că aceşti 300.000 lei sînt o sumă neînsemnată pe lîngă furtul ce se săvîrşeşte zilnic de către clasa stăpînitoare. în fiecare zi această clasă îşi face singură o dotaţiune mult mai mare decît cei 300.000 lei ce se dau lui Ferdinand de Hohenzollern. Această dotaţiune, care a ajuns o hoţie normală, apărată de legile economiei politice burgheze, ne revoltă mai mult decît violarea celor 300.000 lei.

Cînd vom fi făcut să înceteze sistemul acesta al dotaţiunilor silite, dotaţia Iui Fried'l va înceta de la sine.

300.000 LEI

Cînd vor apărea rîndurile acestea, dotaţiunea moştenitorului tronului va fi votată. Putem dar vorbi ca de un fapt împlinit.

A mai spune că sîntem împotriva acestei risipe ce se face cu banii ţării este a spune aceea ce toată lumea ştie. Pentru noi, această dotaţiune este o risipă, dar nu mai mult. Ea dovedeşte încă o dată că statul, pe care un socialist l-a botezat „conspiraţia minorităţii împotriva majorităţii", nu caută altceva decît să-şi întărească stîlpii pe care se reazimă toată organizaţia lui.

Societatea modernă, admirabila societate pe care infamii de socialişti vor s-o schimbe, are nevoie pentru menţinerea ei de o mulţime de instituţii care de care mai drăguţe. Armata, regalitatea, prostituţia, toate aceste **drăgălaşii** în numele cărora se închină burghezul cuminte, nu sînt altceva decît nişte factori inerenţi organizaţiei moderne.

într-o societate întemeiată pe exploatarea omului, pe jefuirea muncii celor mulţi, puteţi oare să vă-nchipuiţi lipsa armatei ? Aş ! Ce-ar face atunci mojicii ?

într-o societate în care familia are nişte baze atît de solide, în care nenorocita ceea care se numeşte dragoste e lăsată doar pe seama nebunilor de poeţi şi-n care fe-

meia e socotită ființă inferioară, *chair â plaisir*[1] ori roabă economică, vă puteți închipui dispariția prostituției ? S-ar cufunda pămîntul, domle !

Același lucru și cu regalitatea. Cine are barbă trebuie să aibă și pieptene, cine are burghezie, armată și prostituție trebuie să aibă și un vodă... Cum ar rămîne altfel fără stăpîn aste trei podoabe ?

Văd de aici pe republicani zîmbind :

— Dar Franța ? Franța n-are burghezie ? Și unde are rege ?

Așa e. Numai că nu haina face pe călugăr. Ilustrul Carnot nu e rege, dar e *un fel* de rege. El domnește peste aceleași frumoase instituții, are-n slujbă aceiași soldați ca Napoleon și vroiește tot „menținerea proprietății private, a armatei oficiale, a prostituției publice". Deosebirea e că poartă frac în loc de tunică și pantaloni fără vipușcă... încolo... Celestin e Floridor.

Și astfel, grație acestei minunate organizații sociale, *der arme Fried'l* va intra în posesia a lei 300.000 pe fiecare an.

Cîte nu s-ar putea face cu 300.000 de lei pe fiecare an în țara asta ? N-avem școli, n-avem șosele, n-avem spitale, totuși, trebuie să luăm pîinea din gura fiilor și s-o dăm cîinilor. Am văzut mame care ies la plimbare gă-
1 tite după ultimul jurnal, pe cînd copiii le merg la școală desculți...

Așa vroiește vremea în care trăim. Și aci sînt de acord toate partidele *istorice* care țin la tron și la dinastie. Liberalii au dat unchiului, conservatorii dau nepotului, ba de astă dată și liberalii sînt oficialmente de acord ; cei care cîrtesc nu sînt disciplinați.

Armonie, armonie !

Pentru noi, încă o dată, dotația prințului este o risipă, dar nimic mai mult. Cine zice monarhie, cine zice societate burghezească trebuie să zică în același timp și

[1] **Obiect de plăcere (fr.)-**

„cheltuială de întreținere". Nu cumva regele are să guverneze numai *pour l'amour de l'art ?*

Este un jaf în banii țării, da. Dar acest jaf este foarte neînsemnat față cu jaful permanent ce se face pe spinarea muncitorilor de către clasa stăpînitoare. Oriunde există muncă, oriunde există salariu, există și jaful. Dacă am socoti laolaltă cu cît sînt jefuiți toți salariații pe fiecare zi, de cîte sutimi de ori s-ar acoperi suma de 300.000 lei !

Iată pentru ce, declarînd că socotim dotația făcută de Camera burghezească viitorului ei șef ca un furt săvîrșit în dauna țării, nu ne putem opri mult timp asupra acestui *caz izolat,* ci privim mai departe, la *hoția permanentă,* pentru desființarea căreia organizăm pe cei furați.

Cauzele — nu efectele.

BĂIATUL ROMÂNIEI

Am să vă spun o poveste autentică şi foarte interesantă. Aveam un prieten, şi prietenul ăsta era rus, şi rusul ăsta ţinea un birt...

Pîn-aiei nimic interesant, nu-i aşa ? Dar ascultaţi mai departe. într-o zi, prietenul meu şedea plictisit la tejghea cu un alt prieten — să-i zicem Vaxinsky — şi vorbeau nu ştiu despre ce. Pe tejghea era, între alte *articole,* o strachină cu crenvurşti.

Intră un soldat.

— Cîte parale perechea de cîrnaţi ?

— Douăzeci de bani, răspunde rusescul meu amic.

Soldatul se scarpină după ceafă, se uită la cîrnaţii nemţeşti şi... pleacă.

Vaxinsky se înfurie şi începe a trage o morală ţapănă prietenului :

— Cum se poate să fii aşa de infam ? Auzi, mă rog ! Bietul soldat poate că n-a mîncat toată ziua, şi tu te uiţi cum pleacă !...

Şi imediat Vaxinsky strigă pe soldat, bagă mîna-n strachina cu cîrnaţi, scoate cîteva perechi şi le dă gratis bietului militar.

— Ei, frate... aşa deja şi eu generos cu crenvurşti de la altul ! îmi spunea prietenul, povestindu-mi galantomia lui Vaxinsky.

Şi vorba asta a rămas clasică într-un cerc de prieteni.

Mi-am adus aminte de ea cînd am citit discursul d-lui Take Ionescu :

„Băiatul României se însoară, trebuie să-l înzestrăm !"

0 fi, Tăchiţă dragă, dar... aşa deja şi eu generos cu crenvurşti de la altul !

Că se-nsoară Fried'l nu-i nimic de zis; să pată şi altceva, treaba lui — *il a la tete pour cela !*[1] Dar să ne-nţelegem la vorbe : de unde şi pînă unde „Băiatul României" ? Că e băiat, se poate ; dar că e al României — vax!

Şi apoi, cine l-a rugat să se-nsoare ? Subscrisul Kinderfus, fiu al României, declară sus şi tare, cu mîna pe conştiinţă, că nu e părtaş la *famelizarea* băiatului. Deci din birul subscrisului nu-i drept să se dea nici o leţcaie chioară junelui Fried'l.

Drept ar fi să poarte cheltuiala tata-isocru şi peţitorii — noi nu.

Dacă d. Take Ionescu vrea să fie generos cu prinţesa Maria, să fie sănătos ; dar ce nevoie are de graţiosul concurs al crenvurştilor noştri ?

Cînd se va-nsura subscrisul — bate-te peste gură, Kinderfus, să nu zici într-un ceas rău ! — contribui-va Fried'l cu ceva sume ? Şi daeă-i vorba de băiat al României, apoi subscrisul are pretenţia — modestia mă omoară ! — de a fi un băiat mai levent decît Fried'l.

Apoi, dacă-i aşa, pentru ce subscrisul ar contribui — financiarmente vorbind — la căsătoria lui Fridelache ?

Iată-mă ajutînd, fără voie, la întemeierea unei *famelii...* Iartă-mă, Dumnezeu al părinţilor noştri, că, parol, nu-d cu voia mea !

Dar, vorba turcului : *baram gheldi, baram ghitti!*[2] Banii adunaţi de *baram* au să facă ei o poznă. Şi atunci... „să te fereşti, băiat al României, de cui sitrăin în casă" !

[1] **La atîta îl duce capul! (fr.)**
[2] **Şi cum au venit, aşa s-au dus ! (turc.)**

PROCESUL BURGHEZIEI

Guvernele fac un mare serviciu democrației sociale aducînd la fiecare deschidere de sesiune parlamentară cîte un mesagiu asupra căruia se încinge discuția între reprezentanții diferitelor partide politice.

Oricît am zugrăvi noi de bine moralitatea, seriozitatea şi cinstea acestor partide, niciodată nu vom izbuti să le depingem[1] aşa de exact cum se zugrăvesc ele unele pe altele.

Ascultînd aceste dezbateri, îți este cu neputință să nu dai dreptate şi liberalilor, şi conservatorilor, ou neputință să nu-i trimiți şi pe unii şi pe alții... la casa de corecțiune.

Seci de idei, incapabili de a formula un principiu, nepregătiți pentru o discuțiune fundamentală asupra reformelor de care se simte atîta nevoie, liberalii se agață vecinie de actele guvernului, de procedurile lui de guvernămînt, de abuzurile şi fărădelegile lui. Ei vorbesc atunci în aplauzele lor... şi ale noastre.

La rîndul lor, conservatorii sînt veseli că discuțiunea nu s^a întins asupra ideilor, temă pe care ar putea fi distruşi, şi se pun tot pe terenul liberalilor, atacînd administrația acestora, păcatele, neomeniile de care s-au

[1] *A depinge* — a descrie.

făcut vinovați. Şi ei vorbesc tot în aplauzele lor... şi ale noastre.

Ți se pare atunci că asişti la procesul lui Andronic. Negustorii acuză pe acesta că i-a înşelat cu apa de aur, escrocul acuză pe reclamanți că au făcut apel la concursul Iui ca să-i îmbogățească în mod fraudulos.

Noi aprobăm că şi unii, şi alții sînt demni... de Văcăreşti.

Şi cum n-ar fi aşa ? Toate acuzațiile pe care liberalii le aduc conservatorilor sînt tot atît de adevărate ca şi toate acuzațiile pe care conservatorii le aduc liberalilor. Schimbați numai numele proprii, şi discursul unuia se potriveşte perfect în gura celuilalt. Liberalii, ca şi conservatorii pot zice unul altuia fără teamă de a minți — o teamă pe care de altfel n-o prea au — „ați violat libertatea alegerilor, ați dat apanagii, ați jefuit țara, ați torturat pe săteni, v-ați îmbogățit prin fraudă"... etc... E chestia numai de *date* şi de nume proprii.

Pentru noi lucrul e foarte îmbucurător. Căci, învinuindu-se unii pe alții, descosîndu-şi trecutul cu atîta dreptate şi arătîndu-şi unii altora oglinda în care s-au întipărit faptele lor ruşinoase, muncitorii au prilejul să-i vadă de-a binele aşa cum sînt.

Credem că este o urmă de metafizică politică să dai lecții de procedeuri parlamentare adversarilor. Utopiştii, grupările fără o sistemă şi fără o bază ştiințifică pot să facă apel la liberali, îndemnîndu-i „să abordeze calea largă a principiilor". Noi nu putem face asemenea, jonglerie politică. Facă-şi de cap liberalii, ca şi conservatorii, atît mai bine pentru noi : clasa muncitoare are un prilej minunat de a-i judeca.

Ce zor avem noi ca liberalii să discute într-un fel ori într-altul ? Nu cumva ne prăpădim de dragostea lor ? Nu cumva facem politică idealistă ?

Fraza stereotipă, ajunsă clişeu, „veniți cu un program, domnilor liberali", este o urmă de metafizică, pe care nu noi o vom întrebuința. Ne place să avem nişte ad-

versari „luminaţi şi conştienţi", zic utopiştii, care fac politică romantică.

Noi zicem dimpotrivă : în lupta de clase, muncitorimea nu are să se ocupe să dea adversarilor instrucţiuni asupra celui mai bun procedeu de luptă. în război o armată se îndeletniceşte cu instruirea vrăşmaşului ?

Sînt adversarii ignoranţi, lasă ei să fie atacaţi tocmai din flancul cel mai slab. Atît mai bine ; nu noi o să le dirigem tunurile !

Şi dacă liberalii nu se ocupă de principii, care-i primejdia ? Mai ales în ţara asta, unde programele n-au nici o însemnătate, pentru că ele sînt puse la coşniţă cînd autorii lor vin la putere, noi nu putem pune temei pe fiţuicile solemne din vremi de opoziţie...

Vroim discuţii de principii ? N-avem decît să le facem noi. Valorosul nostru prieten Morţun a expus în Cameră ideile noastre în mod strălucit, şi nu avem nevoie să cerem liberalilor pomana unor aşa numite discuţiuni de principii.

Rolul deputatului nostru a fost mare, căci el a putut afirma, pe de o parte, doctrina noastră, iar pe de alta a scos concluzii din acuzaţiile ce pe drept şi-au adus liberalii şi conservatorii.[1]

Cînd burghezii de toate văpselile se ocărăsc, nu avem decît să pecetluim dosarul şi să-l punem la *acte.*

[1] ... Bacalbaşa are cuvinte de laudă pentru activitatea lui V. G. Morţun ... perioada respectivă. Ulterior V. G. Morţun şi alţi conducători ai partidului socialist vor trăda interesele proletariatului şi vor trece în partidul liberal.

Domnilor senatori,

Domnilor deputaţi,

Este atîta timp de cînd urmăresc cu multă atenţiune discursurile pe care le rostiţi în sacrosanta incintă a Parlamentului ţării. Dacă fac aceasta, este că nu pot rămîne impasibil faţă cu aceste scurgeri parlamentare, ca **să** zic aşa, ce vă caracteriza.

Am simţit însă o mare mîhnire, dacă pot să mă exprim astfel, ca om şi ca român, cînd am văzut că mai întotdeauna ţineţi discursuri proaste. Dar ce proaste ! Proaste foc !

Atunci mi-am zis în sinea mea cu glas tare : „O, Kinderfus .' Tu, care eşti fiu al României, tu, în ale cărui vine fierbe un sînge verde de urmaş al lui Traian, tu, care mai presus de toate ţii la patria-mumă — căci înainte de a fi om eşti român — de ce nu vii să salvezi pe reprezentanţii ţării ?"

Şi, zicînd acestea, **am** cugetat. Cînd deodată o idee îmi trecu prin minte : „Mă voi face fabricant de discursuri parlamentare!" îmi zisei eu, şi o lacrimă luci în geana mea.

Domnilor senatori,
Domnilor deputați,

Nu vreau să lingușesc pe nimeni, căci românul nu știe a linguși, dar vă spun curat că vă faceți de rîs cu discursurile pe care le țineți.

în urma războiului glorios pentru independență [...], România a dobîndit un loc de onoare în concertul european. Ei bine, nu compromiteți acest concert cu discursurile dv. ?

De aceea cred că cel mai nimerit lucru pe care l-ați putea face, și pentru care țara v-ar fi recunoscătoare, este să veniți la subscrisul să vă facă discursurile.

Pentru acest nobil scop vă alătur carta mea de vizită.

La Floarea retorică

KINDERFUS SOHN & COMP.

Mare asortiment de discursuri parlamentare

opozante și guvernamentale

— NEC PLUS ULTRA — [1]

Se primesc și comande En Gross pentru ocaziuni solemne.
Prețuri moderate *ă la carte* și cu abonament.
Cabinet rezervat pentru fiecare pacient în parte.

Discrețiunea fiind unul din principiile fundamentale pe care se bazează stabilimentul nostru, ca și al doctorului Th6r, ne facem o plăcere de a asigura pe numeroasa noastră clientelă că nu noi vom fi aceia care vom divulga secretul profesional.

La magazinul nostru se va găsi întotdeauna un bogat asortiment de discursuri în toate genurile : chestiuni prealabile, incidente, interpelări, întrebări, moțiuni, chestiuni reglementare, pentru închidere, contra închiderii, asupra punerii votului, amendamente, discursuri pentru și contra indigenatelor, răspunsuri la mesagiu, replici la întreruperi etc.

[1] **Nu mai departe (lat.). Se întrebuințează de regulă spre a arăta că ceva este de neîntrecut.**

De asemenea, a sosit, o .cantitate mare de discursuri solemne pentru toasturi, inaugurări de școli, dan. *ae* S răSniegători, precum și discursuri funebre pen S alegă Si « i u A o r , ori pentru bărbații marcanți c™e au Pus umărul la formarea scumpei noastre Romanii.

Domnilor senatori,
Domnilor deputați,

Oameni sîntem cu toții și trebuie să ne ajutăm în lume. Onorariul meu va fi foarte modest, căci nu cîștigul material mă împinge la acest nobil act, ci dorul de țară. Știu că nu sînteți mîndri și că veți primi să încurajați întreprinderea aceasta națională. Din parte-mi, nu voi cruța nici o osteneală spre a satisface pe deplin onorabila clientelă.

în numărul viitor vă voi da o mostră de discurs, care sper că vă va convinge pe deplin de ce poate face o voință de român. Dacă nu v-o plăcea, să nu dați nici un ban... cum nu dau eu pe discursurile dv.

UN OPOZANT

Domnilor deputaţi,

Nu voi abuza mult timp de răbdarea domniilor-voastre în această eestiune care preocupă deopotrivă pe orice român, şi nu **pun** la îndoială patriotismul nimănui. Dar îmi place a crede — şi nu mă sfiesc a o afirma sus şi tare — că s-au găsit unii care să ne acuze pe noi — *risum teneatis !*[1] — de uşurinţă, ca să nu zic mai mult, în această eestiune.

Dar să anvizajăm cestiunea mai de aproape. Nu voi face personalităţi, domnii mei, dar vă asigur că nu eu voi fi acela care voi ascunde adevărul. *Tant pis* pentru cei interesaţi în cauză...

O *voce :* Numeşte-i pe nume !

— *Nomina odiosa !* Dar să trecem mai departe... în*tr-\m* regim parlamentar nu trebuie să fie decît două partide : unul de guvernămînt şi altul de control... Văd pe onoratul nostru coleg d. Chiţulică surîzînd... Nu zîm**biţi,** d-le Chiţulică, *rira mieux qui rira le dernier!..,*[2]

0 *voce :* Dar d. Chiţulică e absent!...

[1] **Poţi reţine rîsul! (lat.).**

[2] **Cine rîde la urmă, rîde mai bine ! (fr.).**

— Nu vă rejuisaţi, domnii mei : *ab uno disce omnes...*[1] Voi continua dar... Dorinţa expresă a generaţiei de la 1848 a fost categorică, şi nu dv. veţi putea abima întru ceva marile acte comise de acei bărbaţi cu care ţara se poate făli !... Dar aş întreba pe onorabila bancă ministerială : ce gîndeşte d-sa în această gravă afacere ? Care-i sînt părerile ? Şi dacă ele-i sînt într-un fel ori într-altul, pentru ce nu le avuează ? Din această dilemă încurcată nu puteţi ieşi. Această eestiune atîrnă deasupra capetelor d-voastră ca sabia lui Damocles.

Atunci vă întreb : unde vă sînt convingerile ? Ce vorbeaţi cînd eraţi în opoziţie ? *Verba volant, scripta manent,* şi ţara n-a putut uita cuvintele dv., căci ele s-au scris în conştiinţa naţiunii !... Şi cînd zic naţiune, înţeleg ţara, căci nu trebuie să facem confuzii regretabile, pe care apoi le-am plăti prea scump...

Un cuvînt şi termin. îmi aduc aminte că odată m-am întîlnit cu m.-s. în tren.

Preşedintele : Nu atacaţi coroana, domnule deputat !

— Această observaţie nu mie mi se cuvine, domnule preşedinte, ci acelora care au atacat coroana în întruniri şi pamflete... Ziceam dar că am întîlnit pe maiestatea-sa în tren. Aci îmi veţi da voie să fac o paranteză.

Preşedintele : Veniţi la chestiune !

— Iau act de parţialitatea biuroului !

Preşedintele : Nu aveţi dreptul să calificaţi atitudinea biuroului !

— Atunci cer cuvîntul în eestiune personală !... Vă voi arăta eu dv___

Preşedintele : Nu aveţi dreptul să ameninţaţi !

— Ba am !

Preşedintele : Ba n^ai !

— Ba da !

Preşedintele : Ba nu !

— Ba da ! Fac apel la domnii deputaţi... iar dacă voiţi să-mi închideţi gura cu asemenea procedeuri bizantine, aceasta dovedeşte că am lovit bine... Istoria ne va judeca... Am zis.

[1] **E suficient unul pentru a-i cunoaşte pe toţi (lat.).**

UN GUVERNAMENTAL

Domnilor deputaţi,

Nu aş fi luat cuvîntul în această gravă eestiune, căci nu văd importanţa ei; dar onorabilul preopinent a făcut apel la mine...

Preopinentul: Dar n-am făcut nici un apel !

— Aşa e, dar puteaţi face... Domnii mei, despre ce este vorba în specie asupra cauzei ce ne preocupă ? Onorabilul preopinent a acuzat, dar n-a dovedit nimic. Ei ! E uşor să acuzi. Un mare autor englez a zis : *La critique est facile* Veniţi cu fapte, domnilor, căci ţara e sătulă de vorbe. Şi nimeni mai mult decît noi nu ar dori ca această dezbatere să se lumineze cu o oră mai-nainte !

Voi intra dar în fondul afacerii... Acum 2.000 de ani, un mare filozof grec a zis : „S-a suit scroafa-n copac !" Prin urmare, domnilor, unde vede onorabilul meu preopinent reacţionarismul guvernului ? Fac apel la banca ministerială, să ne spuie ea însăşi dacă actualul guvern este reacţionar ! Iată ce va să zică a acuza fără probe palpabile !... Eu cred, domnilor, că pentru prestigiul acestei Camere, opoziţiunea mu trebuia să aducă aci această eestiune. Ce să mai zică străinii de noi dacă noi înşine nu avem încredere în guvernul nostru !

Prin urmare, cum rămîne cu alegaţiunile onorabilului reprezentant al colegiului X de Y ? Aşa-i că ele cad la prima analiză ?

Dar să trecem mai departe. Dacă chiar am presupune că guvernul e culpabil, unde vedeţi dv. vina lui ? Eu, unul, vă mărturisesc, domnii mei, că n-o văd. Concluziunea logică este dar că bine a procedat guvernul în această eestiune vitală... Şi în Anglia, ţara clasică a constituţionalismului, se acuză guvernele, dar acuzaţiunile nu merg niciodată pînă la incriminaţiuni ! Aşteptaţi dar să ne vedeţi la lucru, lăsaţi să se facă lumină, şi numai după ce aceasta va avea loc, numai după aceea, zic, pronunţaţi-vă... Şi după ce guvernul va cădea, fiţi siguri, domnii mei, că vom fi noi cei dintîi care îi vom da vot de blam !

' Critica este uşoară (fr.).

Răposatul Manolache Costache zicea : „Partidul conservator trebuie să fie sau să nu fie". Da, domnilor, vom zice şi noi : „Ori sîntem, ori nu sîntem". Unde vede dar onorabilul preopinent greşala guvernului ?

întro ţară eminamente agricolă ca a noastră, ar trebui să ne dăm bine seama de oe facem, căci nu se ştie dacă mîine nu va fi prea tîrziu !... Ţara ne-a trimis aci ca să-i facem interesele, nu ca să combatem guvernul ; prin urmare, la ce se reduc toate acuzaţiile gratuite ce ni se aduc ?

îmi place a crede, domnii mei, că nu se va găsi în această Cameră nici o inimă românească care să nu recunoască imediat că guvernul nu poate fi făcut culpabil într-o eestiune unde a lucrat în mod patriotic... *A bon entendeur, salut!'*

* Cine are urechi de auzit, să audă ! (fr.).

FUNCȚIONARII COMERCIALI

Camera a dat săptărnîna trecută un vot care zugrăvește perfect ideile burghezimii. Ea **a** respins proiectul de lege asupra repausului de duminică.

încă înainte de **a** se pune în discuție acest proiect, noi ne-am arătat neîncrederea că el va fi admis : cînd îți cunoşti Parlamentul, poţi să ştii, prin anticipaţie, ce va face el. De aceea, nu scriem rîndurile acestea ca să ne exprimăm mirarea, ci numai ca să punem încă o dată în vedere celor nedomiriți încă chipul de **a** judeca şi de **a** se purta al acestor mameluci transformaţi în judecători.

Două sînt argumentele principale **pe** temeiul cărora proiectul **a** fost respins şi — cu rizicul de a da o întindere prea mare acestui articol — ne vom încerca să le discutăm.

D. Nicu Filipescu **a** arătat că conservatorii nu pot vota, pentru căci şi-ar călca în picioare doctrina lor neintervenționistă, adoptînd un proiect socialist; d. P. P. Carp s-**a** declarat protivnic... *pentru că băieții de prăvălie sînt nişte leneşi şi nişte bețivi...* Avem, deci, de o parte un punct de doctrină, de alta o grosolană injurie, un ciocoism îngîmfat şi obraznic. Vom discuta cu fiecare aşa cum se cuvine.

D. N. Filipescu a vorbit ca un mic Spencer. D-sa a confundat însă teoriile liberalismului clasic, reprezentantul neintervenționismului, cu doctrina conservatoare, foarte intervenționistă... în felul ei.

Dar nu asta ne interesează pe noi. Oratorul conservator a declarat că repausul de duminică e un punct socialist. Iată iunde-i greşeala.

în adevăr, chestiunea asta poate fi susținută de socialişti, dar în acelaşi timp o susțin clericalii şi... unii negustori chiar. Repausul de duminica nu-i numai o cerință economică, precum ar fi scurtarea zilei de muncă, mărirea salariului etc. E vorba aci de o părere pe care o poate sprijini orice medic, orice preot şi orice om doritor de cultură, căci, din toate aceste .puncte de vedere, o zi de odihnă corporală şi de instrucție morală şi intelectuală pe săptămînă este mai mult decît trebuitoare. Dacă socialiştii susțin şi *ei* repaosul de o zi din şapte, pricina e că ei socotesc că-i drept să nu se istovească puterile productive ale acestei clase de muncitori.

Nu-i vorba, prin urmare, de a întreba *cine* susține repausul duminical, ci dacă el e trebuitor sau nu.

Şi aici d. Filipescu n-a adus nici un argument nou.

Este însă în discursul oratorului guvernamental o parte pe care o împărtăşim şi noi ; aceasta este partea în care d-sa a combătut pe d. Dumitrescu-Mirea, care a susținut repausul de o *jumătate de zi.* D. Filipescu a arătat că acolo unde s-a reglementat repausul de o jumătate de zi acum se lucrează această jumătate de zi chiar şi în atelierele unde mai înainte nu se lucra de loc.

Asta-i perfect adevărat, dar nu dovedeşte altceva decît că d. Mirea habar n-are de ce susține, măcar că are onoarea de a fi — prin fraudă, nu4 vorbă — preşedinte al societății funcționarilor comerciali din Bucureşti.

Dar în genere discursul d-lui Filipescu ne-a făcut impresia unei cuvîntări alăturea cu drumul. D-sa a studiat legislația tuturor țărilor, fără să se ocupe de soarta funcționarilor comerciali de la noi, care e mizerabilă, precum vom arăta mai la vale.

I

ii

'i

Dar dacă cu d. Filipescu se poate discuta, apoi cu d. Carp nu-ți rămîne decît să iei, ca Luther, eălimarul cu cerneală şi să-1 arunci în capul satanei conservatoare.

Toată vremea secul reprezentant al fanfaronadei ciocoiești n-a făcut decît să înjure clasa funcționarilor comerciali. I-a făcut leneşi, beţivi, trândavi care măsoară stamba cu cotul, uitând că ei sînt un factor important în comerț, îm comerțul cu care burtă-verzimea se laudă atîta.

Dar să fie măcar adevărat ca funcționarii comerciali nu muncesc din greu ? Dacă excludem categoria contabililor — care şi aceea se abrutizează într-o muncă penibilă — apoi vedem că funcționarul comercial face în toată puterea cuvântului o salahorie umilitoare şi covârşitoare.

Văzut-ai, domnule Carp, băieţi tineri înhămaţi la căruţe ca animalele, ziua-n amiaza mare ? Aceia sînt trântorii care cer o zi pentru beţie !!

Specie de ciocoi afumat, văzut-ai nişte odăi-beciuri, în fundul unor maghernițe murdare, neaerisite, fără lumină şi fără foc ? Acolo dorm, cîte cinci într-o chilie, trîndavii de funcționari comerciali!

Ştii tu, vecinie repauzatule — odihnească-ţi-se prostia ! — că sînt oameni care n-au decît o zi slobodă la Paşti şi una la Crăciun, care muncesc de la 5 de dimineață şi pînă la 10—11 din noapte ? Sînt trîntorii, sînt funcționarii comerciali !

Auzit-ai de oameni tocmiţi cu anul pentru o leafă pe care tu o dai lunar vizitiului ? Acei oameni sînt bătuţi, sînt umiliţi pentru fiecare *greşeală;* acei oameni sînt funcționarii comerciali care trândăvesc o viaţă întreagă.

Dar ce poţi discuta cu o chintesență de impertinență ? Ce poţi discuta cu o fiinţă a cărei tigvă e aşa de înfumurată, că dacă şi-ar băga piciorul în cap l-ar scoate şuncă ?

Discuția de principii, discuția senină nu-şi mai are locul aci. Cînd cineva îţi respinge din capul locului un proiect de lege pentru motivul că clasa care-1 cere e o clasă de leneşi şi de beţivi, acel cineva, fie el chiar şeful junimiştilor, a pierdut dreptul de a fi ascultat, comentat şi combătut pe calea principiilor. Să faci discuţii ştiinţifice cu nebunii căptuşiţi cu neruşinare ?

Dacă funcționarii comerciali ar fi mai energici, ei ar trebui să ceară direct socoteală furiosului grandoman, care se socoteşte tot pe vremile fericite ale robiei .

Lăsînd însă pe nebun în apele lui pînă la ziua legării nebunilor oficiali, noi ne adresăm funcționarilor comerciali :

aţi văzut că sistemul de a aştepta scăparea de la mila celor *mari* a dat roade proaste ;

aţi văzut că ei vă tratează ca pe o clasă conruptă şi păcătoşită ;

aţi văzut că burtă-verzimea ciocoiască nu vrea nici să audă de nevoile voastre.

Ce veţi face dar ?

Strîngeți-vă rîndurile dacă nu voiţi să vi se strângă gâtul ! Faceți asociaţii puternice, goniţi dintre voi elementele care v-au purtat cu făgăduieli şi v-au amăgit cu *trecerea* lor pe la puternicii societăţii burgheze.

Intraţi în *partidul muncitorilor,* in armata proletară, singura care are aceleaşi nevoi şi aceleaşi aspirații ca voi. începeți o agitaţie însemnată, în care veţi avea sprijinul social-democraţiei, şi faceţi ca să dobândiţi prin energie aceea ce prin rugăminte nu aţi putut căpăta.

Emanciparea claselor dezmoştenite numai de către dezmoşteniţi se poate face. Lăsaţi tânguirile pe la scările celor puternici şi veniţi ân rândurile celor ce sufăr ca voi, şi ca voi se luptă ; veniţi la noi !

1893

Intrăm în anul 1893. însemnătatea anului nou este de **astă** dată foarte mare, pentru că în acelaşi timp se împlinesc o sută de ani de la data cînd, propriu-zis, s-a **făcut** declaraţia drepturilor omului, cînd omenirea a scuturat printr-o sîngeroasă revoluţiune domnia feudalismului.

Se împlinesc o sută de ani de cînd Ludovic al XVI-lea a fost judecat, osîndit şi executat de Convenţiune, şi opera Convenţiunii ieste, desigur, tot atît de mare ca şi opera Constituantei de la 1789.

Domnia burgheză s-a inaugurat prin teroare. Iacobini, ca şi girondini, toţi autorii reformei, toţi capii militanţi ai revoluţiunii au căzut ei înşişi victime, Danton, ca şi Robespierre. Dar libertatea, egalitatea şi fraternitatea au fost întronate, eu toate intrigile şi cu tot sîngele vărsat. Adevăraţii democraţi, aceia care vroiau să reformeze lumea după principiile filozofice ale lui Rousseau şi Voltaire, au fost executaţi de Danton, aliat un moment cu Robespierre ; ei au unit, prin moarte, sîngele lor cu sîngele reacţionarilor care se opuneau curantului progresist.

Din toată acea mişcare, romantică şi generoasă, utopistă şi sentimentală în scrierile ei, au rămas învingători aşa-numiţii moderaţi, aceia care se numesc azi reacţionari...

Ce au ajuns astăzi descendenţii legiunii revoluţionare de la 1793 ? Ce s-au făcut frumoasele principii ale lui Jean-Jacques ? întru ce mai seamănă triumfătorii de azi cu strămoşii lor revoluţionari ?

A răspunde la aceasta este a face bilanţul societăţii burghezo-capitaliste, şi pentru această analiză ne-ar trebui volume enorme.

La 1789—1793, poporul muncitor s-a luptat, alături cu burghezimea, pentru dărîmarea feudalismului; dar din toată această luptă n-a ieşit decît triumful burghezimii, care şi-a întărit puterea ei de clasă, iar muncitorii au schimbat doar forma de serv în aceea de salariat, în locul stăpînirii de drept a feudalului, muncitorul are astăzi să îndure stăpînirea de fapt a patronului ; în loc de lanţul politic, e lanţul economic ; în loc de stăpînirea prin *drept,* e stăpînirea prin ban.

Clasa burgheză, stăpînă, cuceritoare peste lumea întreagă, îşi bate joc azi de aliaţii-i de la 1789—9'3, şi puterea ei bănească creşte în raport direct cu mizeria clasei apăsate.

Fabricile mari au ruinat şi au desfiinţat pe micii producători, producţiunea de obiecte trebuitoare s-a transformat în producţiune de mărfuri, dominaţia prin puterea capitalului se întinde din ce în ce mai tare, crizele de supraproducţie ruinează cu sutimile de mii pe muncitori, capitalismul este teroarea muncii îngenuncheate.

Şi cînd această clasă trădată, batjocorită, umilită, ridică glasul ca să strige nedreptatea ce o apasă, atunci burghezimea, care s-a întărit cu un arsenal întreg de legi şi de organizaţii, scoate înaintea celor nemulţumiţi poliţie, judecători, armată... Căci mici un tiran nu este mai fără scrupul decît conspiratorul ajuns reacţionar !

Burghezimea asta, care a ajuns clasă stăpînitoare prin revoluție, prin conspirație și prin eșafod, nu iartă azi celor învinși nici dreptul de a se plînge, nici dreptul sfînt de grevă, nici dreptul de a blestema lanțul care-i sugrumă.

Ea are învățați subvenționați din fonduri necurate, învățați a căror însărcinare este de a spune progresiștilor de azi : „Sînteți visători, sînteți iluzionist!, nu cunoașteți mersul istoric al omenirii ; după o revoluție *trebuie* să urmeze o tiranie, *laisse faire...*"[1]

Iar cînd se dovedește că acești *învățați* sînt divorțați de cinste, și uneori chiar de carte... atunci armata nu are de scop numai apărarea de pericole externe, dar și restabilirea ordinii interne.

Iată unde au ajuns copiii baricadelor și ai eșafodului... Au început ca revoluționarii de stradă și o sfîrșesc ca criminalii din umbră !

Cu toate astea ! Ca animalul care moare pentru că grămădește prea mult seu la ficați, burghezimea se îneacă în propria-i grăsime. Concentrînd capitalurile în tot mai puține mîini, armata proletară crește din zi în zi. Micii producători, reacționari fatali, trec în fabrici sau măresc armata de rezervă a proletariatului, munca se organizează de către înșiși exploatatorii ei. Contradicțiile dezvoltate de organizația burgheză se arată așa de pronunțate, contrastul dintre lux și mizerie e așa de viu, pe de altă parte aproprierea individuală rimează așa de rău cu producerea colectivă, încît din aceste contradicții societatea burgheză pregătește ea însăși izbucnirea societății viitoare.

De la 1789—93 n-au trecut decît vreo 60 de ani, și muncitorii au înțeles unde-i răul și care-i leacul. *Internaționala* a fost semnul cel mai caracteristic al acestei perfecte înțelegeri. Și dacă ea a fost înfrîntă o clipă, dacă războiul de la 1870—71 i-a dat o lovitură neașteptată, dacă după Comună a urmat teroarea, nu-i mai puțin adevărat că *Internaționala* trăiește azi, mai viguroasă decît la 1868, precum o arată congresele socialiste internaționale de la Paris și Bruxelles, din 1889 și 1891.

[1] Lasă-1 să facă 1 (fr.).

După o sută de ani de la 1793, cum se prezintă astăzi aliații de atunci, burghezimea și muncitorii ?

Un veac de domnie a fost de ajuns ca să descompuie această clasă, a cărei lozincă a fost dată de unul dintre ei : „îmbogățiți-vă 1"

Lăsînd deoparte fatalitatea pieirii acestei clase din punctul de vedere al mersului istoric, concluzie la care ne duce materialismul economic, ce vedem ?

Pretutindeni burghezimea e reacționară, și pretutindeni corupția a cuprins-o pînă într-atîta, încît scăparea de dînsa se impune ca o onoare pentru omenire și ca o dezinfectare a atmosferei sociale.

în Franța, burghezimea e înglodată în necurățenia afacerii Panama într-un chip atît de scandalos, că nimeni nu o mai poate scăpa, nici chiar solidaritatea de clasă. Miniștri, deputați, bancheri, elita societății burgheze trece acum în judecata tribunalelor, învinovățită de furturi ordinare.

în Germania, afacerea fondurilor guelfe caută să acopere strălucirea afacerii Panama. Iar marele conrupător, gazda și căpitanul hoților, este după arătările lui Vorwartz însuși guvernul, însuși reprezentantul burgheziei semifeudale !

Pretutindeni se fură nu numai legal, nu numai după teoriile marilor economiști ortodocși, ci și după codul perfectului potlogar !

Și alături cu această descompunere, alături cu stîrvul acesta care trebuie scos din casă, partidul socialist al muncitorilor crește, își însutește vigoarea, se organizează și se pregătește pentru lupta definitivă.

Din sîngele vărsat la Fourmise iese candidatura lui Lafargue, iar din moartea legilor lui Bismarck — 40 de deputați social-democrați!

Şi aşa pretutindeni: grevele din Anglia iau proporţii uriaşe, în Italia propaganda la ţară se întinde, în Belgia votul universal face paşi uriaşi şi se impune prin ameninţarea unei greve universale... acestea toate sînt' semnele vremii. Nu va trece mult, şi toxinul va suna ceasul îngropării solemne, va suna pentru acest uriaş al hoţiei legale şi extralegale care se cheamă capitalismul. [...]

Cînd faci bilanţul stării actuale, e cu neputinţă să nu crezi în cuvintele lui Engels, care a zis că sfârşitul veacului acestuia va fi începutul erei socialiste...

Dar România ?

Mai mult ca oriunde, la noi bate un vînt reacţionar la cîrma statului şi, fără exagerare, mai mult ca oriunde putem fi veseli de succesele mişcării social-democratice.

Guvernul de astăzi este reprezentantul cel mai autorizat al trecutului de ruşine şi de doliu al ţării. Nu-i vorbă, la noi guvernele au avut acest mare talent de a nu se fi deosebit prea mult unele de altele ; dar, oricum, tendinţele reacţionare ale actualului guvern sînt aproape să egaleze ultimii ani ai regimului Ion Brătianu...

în atîtea şi atîtea administraţii se fură, sătenii sînt ucişi la Dorohoi, iar guvernul făureşte într-^una proiecte de legi reacţionare şi aruncă banii ţării în punga unei păcătoase monarhii...

întrucît priveşte progresul ideilor noastre, el este enorm.

începută de abia de cîţiva ani — căci vremile de *socialism studenţesc* nu prea contează — mişcarea între muncitori prinde din ce în ce mai mult. Astăzi avem două ziare şi o revistă, 6 cluburi organizate, un deputat şi mii de simpatii răzleţe, cărora nu le lipseşte decît un avînt neaşteptat care să le organizeze.

Azi, cînd sîntem în ajunul primului congres socialist din România, ne place să sperăm că acest avînt va lua proporţiile necesare la toţi prietenii noştri şi că în special cei desemnaţi sub numirea de *pătura cultă* vor veni

să dea un sprijin mai eficace muncitorilor, care nu aşteaptă decît atîta spre a-şi întări organizaţia lor disciplinară social-democratică.

în momentul de faţă social-democraţia romană e într-o perioadă de dezvoltare fericită ; nu putem dar face o urare mai sinceră tuturora, decît aceea de a-i vedea îndoindu-şi energia, mărindu-şi silinţele spre a face ca această dezvoltare să progreseze.

în curînd istoria omenirii va trece la o pagină nouă, şi nu cunosc o mai mare fericire, un vis mai strălucitor, o mai sfîntă năzuinţă decît aceea de a fi contribuit la scrierea acelei pagini.

NUNTA ENGLITEREI CU ROMÂNIA

(Prin fir telegrafic)

> **Prințul Ferdinand era în uniformă de vînător. El a îmbrățișat cu dragoste logodnica sa, care avea aerul cel mai plăcut și cel mai vesel...**
>
> *(Agenția română)*

Îmi este cu neputință să descriu ce s-a petrecut la Sigmaringen cu ocazia sosirii a.s.r. principelui Ferdinand de România. Era grandios, și pana mea se refuză, ca să zic așa, să aștearnă cu cerneală violetă sentimentele ce însuflețeau în acele momente solemne pe toți asistenții.

Curțile regale și imperiale tresăreau de o dulce emoțiune, doamnele din suită palpitau, înșiși caii jandarmilor, cu lacrămi de recunoștință în ochi, nechezau într-un mod solemn.

Cînd prințul Ferdinand se coborî din vagon, prințesa Maria se aruncă în brațele lui.

— Ah ! exclamă prințul, în fine, te revăd, angel dulce al vieții mele !

— Fried'l !... Atîta putu să exclame blînda copilă, și în geana sa luci o lacrimă.

— Da' amu și-o găsit ăștia de hîrjoană ? în fața lumii ? Irra ! Mai lăsați zbegu, plozilor ! mormăi bătrînul Lascar Catargiu, pe fruntea căruia se zăreau crețuri sinistre.

Iar în fund, generalul Mânu exclamă cu o voce în care regretul cel mai sincer vorbea :

— Dacă nu e puterință, ce mai chichirez gîlceava ?

Un moment, și trăsurile porniră ducînd în sînul lor perechile fericite.

Mulțimea care se adunase într-un mod considerabil — erau peste cinci regimente de soldați — începu a striga din adîncul plămânilor :

— *Hoch !*

La auzul acestui cuvânt, toate capetele se descoperiră. Singur Lascar Catargiu, întorcându-se cu fața spre mulțime, începu a amenința cu pumnul :

— Da' ci-i, bre ? Ați turbat amu ? Ne luați cu *ho ?* Ho vouă, șuilor, bezmeticilor, nemți cu coadă ! Păcat că n-am adus pe Teleman cu mine, că v-arăta el vouă !

— Cîinii latră, caravana trece ! strigă Alexandru Lahovary cu un gest disprețuitor, care făcu să înghețe zîmbetul pe urechile regalului mire.

Iar d. Mitiță Sturzea, rănit în tot ce poate avea omul mai patriotic, începu refrenul cunoscut :

Neamț, c....urajos,
Lasă pușca-n jos !...

Dar caii mergeau înainte, fericiți de a trage pe tinerele perechi răsturnate în trăsură...

Cînd ajunseră la poarta castelului, tunurile începură să bubuie. Imediat a.s.r. își închise urechile în formă de abajur. Numai generalul Mânu, după ce făcu o inspecție minuțioasă pantalonilor săi istorici, exclamă cu un gest marțial :

— Aceste tunuri nu mă pot înspăimînta. Ele sînt oarbe !

La poarta castelului, o bandă de lăutari români, sub conducerea vestitului Stanică Bîrlează, începu a intona tradiționalul cîntec de nuntă :

S-a suit mireasa-n prun,
Sus, nune, sus,
Și i-a dat un țep...

La auzul acestui cîntec, în care și cel mai aprig antidinastic ar fi putut vedea unirea României cu Anglia, toți izbucniră în lacrimi...

tP 1 ^Înşeii' ^pU* Stn'gă re§ele Carol> căcI lacrimile te mai uşurează !

m3"T,c ^într^F}*P? generalul Mânu, pe mine nu ma uşurează numai lacrimile...

Peste o oră, potopul de lacrimi inundă totul... Cînd veniră măturătorii primăriei, înarmaţi cu lighenele necesare, ei nu găsiră decît o mare de apă, în mijlocul căreia numai urechile a.s.r. pluteau ca un *memento* regalo-imperial, părând a zice tuturor:

— Trecătorule, mergi de spune la Sparta că ne-am udat de emoţiune.

DE NUNTĂ

Mîine, după porunca oficialilor, capitala va fi în sărbătoare şi se va veseli, după comandă, pentru căsătoria prinţului Ferdinand de Hohenzollern cu domnişoara Maria de Edimburg. Arcurile de triumf s-au înălţat, negustorii au primit ordin să facă luminăţie, focul bengal şi artifiţiile nu aşteaptă decît fitilul indispensabil, în cazărmi soldaţii sînt ghiontiţi în vederea parăzii.

Regele îşi vede visul cu ochii, moştenitorul aşteaptă actul de deces al unchiului, elita socială şi-a gătit hainele de carnaval, sublimitatea ridicolului mai are o clipă pînă ce să răsară.

Şi în -mijlocul acestei mascarade oficiale, înscenată pentru a slăvi un act pe cît de omenesc în genere pe atît de caraghios în specie, ţăranii vor fi aduşi şi ei ca să dea serbării caracterul unui ghiveci complet: cînd stăpînii beau, robii trebuie să joace.

Liberali şi conservatori, toţi sînt în extaz ân faţa *marelui act,* cu toţii se întrec să aducă mai multe laude însurăţeilor-alteţe, care mai de care îşi face o glorie a lui din împreunarea celor doi tineri.

în faţa acestei hori burghezo-regale, situaţia noastră e foarte clară. Noi privim la aceste sălbăticii, pe care

numai o morală primitivă le poate justifica, tot aşa cum un om civilizat ar privi la nunta unor sălbatici din centrul Africii.

Ca parte socială, ne pare rău de banii ce se aruncă de sufletul dracului, şi aşteptăm zile mai bune, cînd asemenea farse de iarmaroc nu se vor mai petrece, cînd popoarele vor fi scăpate de burghezime şi, implicit, de monarhie...

tn concertul de linguşiri, în acest *duo* al îmbunătăţirilor cu îmbuibaţii, desculţii şi flămînzii, batjocoriţii şi asupriţii, înşelaţii şi stăpîniţii nu au ce căuta. La tot alaiul, la toată pompa, la toată înscenarea asta burghezo-imonarhistă, poporul muncitor nu are ce căuta. Lăsat pradă sărăciei şi necazului, împovărat sub greutatea unui trai de rob, muncitorul nu se poate bucura de parada poruncită. El ştie că tot fastul şi toată poleiala curţii, toată găteala şi toate pregătirile înaltei burghezimi sînt rodul muncii lui, stoarse prin legea stăpînirii.

Social-democraţia, reprezentanta cinstită şi conştientă a poporului muncitor, îşi bate joc de scena de mîine şi e adînc convinsă că nu-i departe vremea cînd povestirea unor asemenea scene va stîrni homerice hohote de rîs la o omenire liberă, înfrăţită, în care nu vor exista exploatatori sub nici o formă.

în mijlocul păpuşeriei ce se joacă cu banii noştri, să ne gîndim, muncitori, la ziua de mîine, la organizarea luptei de clase, singura care are pentru noi un farmec, pentru istorie — o putere de fatalitate.

DUPĂ SERBĂRI

Uneori, cînd priveşti la cele ce se petrec în ju-ru-ţi şi cînd nu-ţi dai seamă perfect de realitatea lucrurilor, cînd eşti fascinat de aparenţele înşelătoare, îţi vine să disperezi de progresele democraţiei.

Asistăm de patru zile la o privelişte dezgustătoare : case împodobite, brazi aruncaţi cu ghiotura pe stîlpi de brad, petice de toate culorile aşezate în chip de simbol, ruine şi maidanuri sulimenite, gardişti în mare ţinută de operă comică, tramvaiuri patriotico-englezeşti, apoi miniştri şi demnitari în fracuri, soldaţi spilcuiţi, ofiţeri în fireturi şi decoraţii, trăsuri care te ameţesc, un zgomot, o învălmăşeală, preocupări serioase pe toate figurile, carnaval ziua în amiaza mare.

Şi toate astea pentru ce, Dumnezeule mare ? Pentru că un tînăr, al cărui nume nu poate fi pronunţat de majoritatea celor gătiţi ca să-l primească, s-a întors în ţară, aducînd ca trofeu, după o luptă de socoteli şi de diplomaţie, o fată tînără şi blondă, nici mai tînără, nici mai blondă ca zeci de mii de fete din ţara asta.

La urma urmelor, laşi deoparte toate consideraţiile politice şi sociale şi te întrebi : oare omenirea asta, după atîta zbucium, după atîta frămîntare, *aici* a rămas ?

Oare după ce am pornit de la antropofagie ca să ajungem la fonograf şi la lumina electrică, am fost ursiţi să rămînă, în morala popoarelor, puncte care să ne apropie pînă într-atîta de triburile sălbatice ? Ce fel ! Am schimbat relaţiile între oameni şi între clase, am nimicit sumedenie de eresuri, am răsturnat privilegii şi prejudecăţi, am aşternut în legiuirile noastre declaraţii altruiste şi egalitare, pentru ca sub unele raporturi să fim încă nişte piei roşii ? Oare mint sociologii cei mai savanţi şi cei mai moderni cînd ne arată că evoluţia morală se săvîrşeşte continuu şi stă în raport cu întocmirea socială a unei epoci ?

Căci, în definitiv, nu vedem progresul. Spectacolul la care asistăm de atîtea zile este demn de cafrii din centrul Africii. Nunta asta trîmbiţată pe strade ca un act de cine ştie ce vitejie, în faţa căruia se cuvine să îngenuncheze poporul, nu ne ridică de loc în ochii moralei ştiinţifice contemporane ! Ea ne aminteşte chiotele, ziafetele şi strâmbăturile triburilor celor mai primitive cu cea mai rudimentară evoluţie morală.

Cel puţin dacă aceia pe care îi serbăm cu atîta alai — şi ce alai de prost-gust! — ar fi făcut pentru stăpîniţii lor vreun bine din acelea care stîrnesc recompensa şi admiraţia !

Dar nu-i de fel aşa ! Ne găsim în faţa unei dinastii nepopulare — şi cea mai bună dovadă e succesul *Adevărului* — în faţa unei dinastii a cărei muncă pentru ţara asta e nulă, ale cărei fapte nu sînt de loc de natură a excita ân noi admiraţiune, iubire, cult pentru dînsa.

Şi totuşi, supuşi unor porniri oarbe, inconştiente, ne grăbim a primi cu pîine şi cu sare, cu surle şi cu tobe, cu chiote de sălbatici încîntaţi pe membrii acestei dinastii, pe care ni s-a zis că trebuie s-o cinstim, s-o iubim, s-o venerăm !

Ce însemnează lipsa asta de conştiinţă ? Ce explicaţie putem da faptului că, pe de o parte, este de ajuns să ataci dinastia şi monarhia prin presă, ori prin întruniri, pentru ca să entuziasmezi mii de oameni, iar pe de alta e suficient ca un membru al dinastiei să facă un act cît de comun, cît de firesc, cît de obicinuit la oamenii ajunşi la o vîrstă anumită pentru ca să vedem uliţele împodobite, casele gătite, gardiştii tremurînd, de entuziasm ori de frig, sub coifurile de mare ţinută !

Nu-i decît o explicaţie, una singură : în aceeaşi ţară sînt două ţări : una care se gudură pe lingă dinastie şi o aclamă, şi o tămîiază, şi alta care o urăşte şi îi poartă război.

De o parte e ţara linguşitorilor, a politicianilor văpsiţi în toate feţele, a lacheilor fără judecată şi fără scrupul, de altă parte e ţara reală, ţara încătuşată şi dornică de drepturi, de viaţă, de liberă cugetare şi manifestare sinceră.

Iar tot fastul, tot alaiul care, de atîtea zile, ne defilează pe uliţe, este alaiul ţării de căţeluşi monarhici şi dinastici ; el nu are nimic de-a face cu sentimentele, cu gîndirea, cu voinţa ţării adevărate, în inima căreia dragostea de dinastie nu are loc, în mintea căreia erezia monarhică e în luptă cu judecata dreaptă şi serioasă.

Iată pentru ce nu poţi dispera de progresele democraţiei decît atunci cînd priveşti lucrurile numai la suprafaţă. Adîncindu-le, te poţi uşor convinge că nu ţara este aceea care se extaziază, ori se preface că e în extaz în faţa căsătoriei de mai deunăzi. Nu ! este o mînă de borfaşi politici, mîna aceea de politiciani care fac toate păcatele, toate fărădelegile şi toate ruşinile în ţara asta. E adunătura de actuali şi viitori prefecţi, de actuali şi viitori comisari, de vecinie gură-cască şi vecinie amatori de paradă cu banii altora.

Ţara adevărată, ţara muncitoare şi serioasă, cinstită şi cu minte nu e întru nimic vinovată de carnavalul ce ni se desfăşoară, de atîtea zile, în faţa ochilor.

Ea stă deoparte, ea aclamă orice manifestare democratică şi antimonarhistă, şi aşteaptă, cu nerăbdare, ceasul cînd marea mulţime, horopsită şi batjocorită astăzi, va fi destul de organizată pentru ca să răstoarne ordinea asta de lucruri, în vîrful căreia stă cocoţat principiul monarhic, sfidînd întreaga noastră civilizaţie.

ȚĂRANII LA ORAȘ

Zilele trecute s-au adus în capitală o serie de 32 „perechi de țărani" spre a fi blagosloviți, cununați și înzestrați de către augustul nostru suveran împreună cu însurăței regali.

Dacă cele 32 **de** perechi de țărani — cum zic gazetele guvernamentale — ar fi fost aduse numai pentru a fi cununate și înzestrate, noi n-am avea nimica de zis. La urma-urmei, cînd se cheltuiesc sute de mii de lei de sufletul dracului, nu vedem pentru ce nu s-ar da cîteva sute și «nor săteni.

Dar nu-i numai atîta. Boierii erau veseli, boierii voiau să petreacă, și au crezut de cuviință că nu-i rău să-și plătească luxul de a avea la nuntă și țărani, întocmai cum la chef aduc și lăutari.

Și acești nenorociți săteni, porniți de pe la case din porunca zapciilor, au fost colindați prin ulițele împopoțonate ale capitalei, puși să sărute mîinile altețelorlor, expuși privirilor cu ochelari ale boierilor și cucoanelor, tratați, în fine, ca te miri ce bîzdîgănii capabile de a stârni mirarea ciocoimii.

în cele din urmă, pînă și directorul Circului Sidoli a găsit prilej să-^și facă reclamă prăvăliei cu nenorocitele „perechi de țărani", cărora le-a oferit 32 de loji, loja și perechea.

Ei bine, spectacolul acesta e scandalos, purtarea asta a boierimii noastre e și cinică și infamă, ea merită să fie înfierată cu toată energia posibilă.

Căci, domnilor ciocoi, dacă vroiți să petreceți, apucați-vă de turul pantalonilor și săriți în sus, dați-vă de-a berbeleacul, faceți pe August cel prost, jucați ta-ra-rabum, faceți ce v-o trăsni prin cap, dar nu vă bateți joc de țărani, socotindu-i ca pe niște lighioi vrednice de văzut pentru un leu intrarea.

E destul că țărănimea asta e jefuită și batjocorită zilnic la țară, e destul că acolo toate leprele și toate pușlamalele satelor petrec pe socoteala țărănimii; n-o mai aduceți și pe la tîrguri ca s-o expuneți privirilor obraznice ale cioclovinelor îmbuibate, lăsați-o necazului, lăsați-o amarului zilnic, acolo, în fundul satelor sărmane.

Ori, dacă vroiți cu orice preț să arătați miresei României oficiale că aveți și țărani care se bucură de cununia tinerilor moștenitori ai tronului, atunci luați țărani chiar dintre ai voștri. Luați pe Dobrescu-Argeș, pe Dincă Schileru, pe Mucenic Dinescu, luați pe acești țărani de carnaval, gata să se gudure și să dea din coadă după comandă.

Slavă Domnului, cum știu să facă pe maimuțele în Cameră, să ridice mîna ca la mașină, să voteze alb la alb, or ști ei și să facă frumos la nuntă !

Căci, în definitiv, este o adevărată infamie să aduci pe bieții oameni de la sate, și să-i porți prin capitală, ca la menajerie, pentru ca să faci pe boieri să rîdă. Și asta cu atît mai mult cu cît, aducînd 32 de „perechi de țărani", nu ați văzut țăranul în realitate.

Vrei, tînără prințesă, să vezi țăranul român ? Du-te acolo la țară, du-te în bordeiele sărace, bătute de vînt, du-te în câmpiile producătoare ale țării și vei avea ce vedea. Vei vedea mizeria îngrozitoare rînjindu-și dinții, vei vedea foamea, vei vedea batjocorirea neamului, trufia ciocoiască, umilința norodului, sărăcia cea mai neagră în mijlocul celei mai strălucitoare bogății naturale.

Şi-ţi vei aduce aminte, atunci, de *desculţii Londrei,* de paginile măiestre din care reies suferinţa şi amarul poporului englez, îţi vei aduce aminte de ce vei fi cetit despre sărăcia dezmoşteniţilor ţării tale.

Şi vei înţelege atunci cît de departe sînt exibiţiile de ţărani de la Ateneu şi de la circ, de adevăratul ţăran român, aşa cum e el : flămînd, desculţ, umilit, batjocorit, nenorocit.

Şi atunci... nu vei putea face nimic pentru că nu ţie-ţi este dat nici să alini mizeriile lumii, nici să le vindeci.

Dar... într^o zi, cînd vei auzi că lumea veche se duce, că se cutremură clădirea zilei de azi, că flămînzii şi dezmoştenitii, umiliţii şi apăsaţii vor să rupă-ncătuşarea ordinii actuale, atunci vei pricepe pentru ce s-au revoltat şi-ţi vei da seama că nu poţi împiedica marea să curgă, vîntul să bată, poporul muncitor să se ridice...

MENAGERIA REGALA

LASCĂR CATARGIU

RACUL (Îndărătnicie, necurăţenie, tulbureală)'

Nu-i aşa că-i potrivită ?

Natura face uneori pocinoage, pentru că de aia-i natură. Ea pune pe umerii unui rac moral un cap de om şi îi dă şi trupul tot de om. E un capriciu pur şi simplu.

Gravura de mai sus are de scop să îndrepteze această lacună divină şi să dea racului ce este al racului.

Omul al cărui cap îl vedeţi figurînd cu atîta succes între cele două picioare de rac, este — cum desigur l-aţi ghicit — primul ministru al m.-s. regelui. Dacă i-am dat un trup de rac, este pentru ca să ne conformăm legendei — legendă calomnioasă, cum zice *Timpul* — cum că stimabilul în chestie nu ştie să meargă decît *nazat.*

într-o mînă ţine un codru de mămăliguţă de Golaşei — prima calitate brevetată în vremile cînd partidul conservator suferea de tignafes politic şi se retrăsese pe unde putuse.

De altfel, cunoaşteţi desigur legenda racului. Cînd Cristos era să fie pus pe cruce, racul s-a dus şi a furat

' In această rubrică, intitulată *Menageria regală,* Anton Bacalbaşa critică pe unii dintre reprezentanţii de seamă ai burghezomoşierimii. Articolele satirice sînt însoţite de desene sugestive : un rac, avînd capul lui Lascăr Catargiu ; un vultur, al cărui cap nu este altul decît al lui Alexandru Lahovary etc.

un cui. Caută ovreii în dreapta, caută în stînga, n-au putut găsi pe hoț ! Cui să-i dea în gînd că racul merge de-a-ndăratelea ? Pesemne pe vremea aia nu se cunoștea teoria reacțiunii ! Dar de atunci racul a fost sfințit și blagoslovit ca să fie mîncat în zile de post.

Cu racul nostru se întîmplă tot cam așa : cînd vodă vrea ca să postim de libertăți, ne trimite la putere cogeamite racul pe care-l vedeți.

O singură deosebire este de observat între racul veritabil **și** racul nostru de la **Golașei** : pe cînd racul obicinuit se roșește dacă-l fierbi, racul-ministru nu se roșește cu nici un chip. Ce n-a pățit ? A fost fiert la 1875, a fost prăjit, pus pe grătar, făcut maioneză 12 ani de zile ; l-a fiert pe urmă P. P. Carp, l-a ars Lahovary, cînd cu porto-franco, și, cu toate astea, n-a dat nici un semn de roșeață. Sigur că are pielea cutrată cu dracu știe ce comedie și nu prinde roșu. Orice i-ai face, el răspunde :

— Amu... aiasta... i-om regularisi noi pi **tați !**

în țara noastră racul a schimbat numai două culori : *la 1870* a inventat *crucea de tibisir pe spate,* iar *la 1891 chinorosul.* Amîndouă au rămas legendare și au să rămîie încă multă vreme.

•încolo, semne particulare nu prea are. Sînt prostii de alea fără nici un gust, care nici nu te fac să rîzi. O întinzi, o întinzi, **și** degeaba ! Greu ajungi să scrii o coloană de gazetă despre ele.

0 singură calitate a avut; se zicea despre el : „Ei, domnule, spuneți că-i prost. Așa e, l-a ferit Dumnezeu să fie deștept. Dar, cu toate astea, trebuie să recunoașteți că-i cinstit." Așa ziceau prietenii cei mai devotați.

Cu toate astea, și calitatea asta i-a zburat acuma : a trecut bietul rac prin atîtea combinații de la 1888 încoace, că, să fi fost un rac veritabil, ar fi ajuns scordolea[1]. A înșelat în dreapta și în strînga, a păcălit, a spus palavre, a făcut tot ce nu-i capabil să facă un rac

° " **sfi**-a mers bine ; uit-te cum s-a agățat de banca ministerială și cum stă tolănit, greoi, de crezi c-are sa faca

icTe. • i *

S*ă nu zic într-un ceas rău ! Așa raci, lasă mai bine să le piară sămînța ! Și, cu toate astea daca ți l-ar da la birt, ai face scandal și ai da în judecate pe birtaș ca otrăvitor ; iar pe banca ministeriala îl rabdă o lume și nu zice pis !

[1] ***Scordolea*** **— sos preparat din miez de nucă pisat, pesmet și usturoi, care se pune peste raci fierți etc.**

SPANACHIDISM

Spiritele mari se impun şi supun ; ele fac totdeauna şcoală : Platon — platonismul, Darwin — darwinismul, Schopenhauer — schopenhauerismul, Spanachidi — spanachidisrnui.

Ce este Spanachidi ? Este un bărbat politic, un bărbat de aceia care apar aşa, deodată, ca o cometă neaşteptată, pe orizontul social, ca să eclipseze toate constelaţiile bătrîne. El vine cu o idee nouă, cu vederi noi, cu o metodă nouă, cu o sistemă nouă, cu o programă nouă, cu o ţinută nouă, care „nu trebuie să fie un cui străin în casă" ! Iacă omul !

Ce este spanachidisrnui ? Este şcoala pe care a creat-o marele om. Cine o dată a îmbrăţişat-o, la întrebarea eventuală : „Ce eşti dumneata ?" poate răspunde cu mîndrie : „Sînt spanachidist".

Care sînt principiile acestei nouă scoale ? Iată-le : Democraţiunea cu Naţiunea, prin Naţiune pentru Naţiune ; însă adevărata democraţiune a poporului, republicană cu domnie română, iar nu falsa democraţiune a politicianilor, a dinastiei străine, neromâne, catolice, papistaşe şi ereditare ; căci, din momentul ce străinul nu e român, din momentul ce dinastia este şi ereditară, atunci suveranitatea naţională devine un nonsens, în cazul cel mai bun o literă moartă.

Iată pe scurt tot fundamentul spanachidismului. Cu cît cineva ştie dezvolta mai pe larg, atît prin grai, cît şi prin condei, aceste mari principii, în Cameră, în întruniri şi alte localuri de petreceri publice, în ziare, broşuri şi alte publicaţiuni şi republicaţiuni, cu atît el este un mai desăvîrşit spanachidist.

De aci vine fenomenul îmbucurător al unei vaste literaturi politice, ştiinţifice şi beletristice, al unei întregi avuţii retorice de genul pur spanachidist — ba încă ni se promite şi o expoziţie de pictură.

Vivat spanachidisrnui ! Iată o şcoală de mare viitor !

MENAGERIA REGALĂ

ALEXANDRU LAHOVARY

ULIUL-ERETELE *(Obrăznkie-cruzime)*

Figura de mai sus — o cunoaşteţi ca şi mine — a pătimit **un** accident nenorocit ; nenorocit nu pentru cap, ci pentru **corp.**

Desigur, e o greşeală. E cu neputinţă să se **fi** pus cu intenţie capul lui Alexandru Lahovary, excelenţă ce a mâncat **la** Sigmaringen broaşte fripte, pe un corp **de** vultur.

Auzi, Alexandru Lahovary vultur ! Ca ce ? Vulturul înfăţişează, precum se ştie, măreţia pe drept, libertatea, independenţa. Despre vultur a zis Bolintineanu :

Astfel e vulturul ce pe piscuri zboară,
Aripile taie-i că ar vrea să moară !

Apoi să ne înţelegem, domnule caricaturist! Ce are a face Alexandru Lahovary cu vulturul ? Lui Lahovary poţi să-i tai **nu** numai aripile, dar si urechile şi coada, şi tot nu renunţă la bunătăţile „băncii de durere" pentru ţară !

Slava Domnului, îl ştim cîte parale plăteşte ! Liberalii l-au făcut cu ou **şi** cu oţet, de se retrăsese în fundul munţilor **la** Vîlcea, şi nu mai auzeai de **el ca** de popă tuns ! Apoi unde aţi văzut vreodată vultur ascuns în gaură **de** şarpe ? Asta-i curat vorba cîntecului :

Cine dracu a mai văzut
Iepure vara la plug !

Mai pe urmă, actualul personaj ilustru a ieşit la maidan cînd a văzut că s-a întărit opoziţia şi că are pe ce se sprijini.

După căderea liberalilor, acest pseudovultur a suferit toate zgardele posibile şi imposibile, că, de ar fi fost altul, ar fi făcut bătături la gît **î** Apoi aţi văzut undeva vultur cu zgardă ?

Atunci, pe ce o fi vultur, zău aşa ?! Poate pe aceea că e obr... îndrăzneţ ? Dar, slavă Domnului, noi ştim un animal şi mai îndrăzneţ, care a vrut odată să zbiere ca leul. Cu toate astea, nimeni nu is-a gîndit vreodată să facă din posesorul unor urechi piramidale un vultur !

Sau poate — mai ştii minune ! — pentru că are unghii şi e rapace ! Aşa se poate, dar şi rapacitatea excelenţei-sale nu trece limitele unei găinării ! Cred dar că corpul ce i se cuvenea este un corp de *uliu* sau *erete.* Asta-i tot ce i s-ar putea potrivi.

Uliul este, în adevăr, foarte şiret, ar putea semăna cu un om mincinos. Şi, dacă-i vorba să vorbim, subscrisul crede că excelenţa-sa este un palavragiu de clasa I. Aduceţi-vă aminte ce spunea la „Orfeu", pe vremea opoziţiei unite. Atunci era contra convenţiilor comerciale, contra fortificaţiilor, contra domeniilor coroanei ; dar... cum a plecat cloşca, jupîn *uliul* s-a repezit şi a înşfăcat puiul de minister !

Şi priviţi-1 cum stă acuma acăţat de bancă, cu buzele pline de fulgi, cu fraţiorii căpătuiţi, parc-ar fi luat banca în arendă pe toată viaţa !

Apoi nu şade rău să compromiteţi bunătate de vultur ?!

Prin urmare, *jos Vulturul.'!/ Sus Uliul!!!* Dar voi, cloşti de familie, păziţi-vă puii

SPANACHIDI

Copilăria, trecutul, prezentul, viaţa şi operele sale;

Primim nenumărate scrisori prin care sîntem rugaţi, conjuraţi şi imprecaţi să ne lămurim, să fim categorici şi să explicăm ce este Spanachidi şi spanachidisrnui, pe care mulţi îl iau ca o imaginaţie a noastră şi nu ca ceva real.

Ei **bine,** ne vom explica.

Spanachidi, doamnelor şi domnilor, nu este un om, ci *un tip.* Nimeni nu ştie de unde a ieşit, deşi fiecare ştie unde ar vrea să-1 vîre. Din Iaşi sau din Corint, din Galia ori din Golia — Spanachidi poartă trăsuri caracteristice.

El apare răpănos, pîrlit, bocciu, umil, dar printr-o miraculoasă putere de rezistenţă ajunge să se strecoare oriunde, de preferinţă în partidele unde talentele sînt mult apreciate şi mai ales mult căutate.

O dată ajuns, Spanachidi pune pe cap pălărie-naltă şi-şi umflă nările. Acesta este momentul cînd larva spanachidoferă se încarnează şi se încanalizează într-o adevărată vieţuitoare.

Redactor la vreo gazetă, Spanachidi profită de biletul de liberă intrare pentru a-şi expune nările şi pălăria — armele-i de luptă — în toate localurile publice.

Opinii politice n-are; totuşi, pentru că neam de neamul lui nu-i român, el e un Rrrrromânist de calitatea-mtîi. Atunci, să vă feriţi, domnilor socialişti! Din pana lui curg valuri de spanac patriotic : socialiştii sînt vînduţi, [...] ei n-au nimic sfînt, ei nu respectă nimic, ei murdăresc totul... pînă şi nările lui Spanachidi'.

Convins de rolul mare pe care e chemat să-1 joace în „ţara noastră", Spanachidi scrie broşuri, care fac mult zgomot cînd le întrebuinţezi : ce fîşiitoare hîrtie !

Şcoala pe care o face Spanachidi se numeşte *spanachidism.* Ea are mulţi aderenţi, pentru că e greu de intrat în ea, şi trebuie să ai o adevărată vocaţiune, să fii spanachidist din naştere, pentru ca să poţi izbuti să te înscrii într-însa.

Că Spanachidi are talent, asta nu mai încape îndoială ; dovadă că el se *cazează* repede, precum zice şi franţuzul :

Un spanaque trouve toujours
Un plus spanaque qui l'admire !'

Şi acum, Spanachidi al sufletului meu, vino de-mi mulţumeşte că te-am explicat, că te-am făcut cunoscut acestei lumi de ingraţi, care te nesocoteşte !

Iar voi toţi, amici şi emuli ai veritabilului Spanachidi, strigaţi cît puteţi : Spanac sîntem, Spanac să murim, Spanac să mîncăm !

' Un spanac găseşte întotdeauna un mai spanac ca el care să-1 admire ! (fr.)..

HOLERA MITROPOLITULUI

Nu mai este holeră !!! Vindecare sigură şi radicală !!! Aici, domnilor, aici !!!

Aşa ar trebui să strige Î.P.S.S.T.U.V.Z. mitropolitul primat, care, în sfîrşit, a bătut pe toţi doctorii din lume.

I.P.S.S. a descoperit leacul împotriva holerei. Şi dacă nu credeţi, n-aveţi decît să cetiţi următoarea reţetă pe care a trimis-o către toţi felcerii cu potcap :

1. A se aînta în toate duminicile, după vecernie, *Acatestul Maicii Domnului,* pentru uşurarea alteţei-sale regale, principesa Maria.

2. Faţă de epidemia ce bîntuie multe localităţi din ţară, să se facă în toate bisericile anumite rugăciuni pentru boalele epidemice coprinse în leturghie.

Toţi preoţii care se vor constata că au neglijat îndeplinirea acestor ordine vor cădea în grea răspundere.

Lăsînd deoparte uşurarea alteţei-sale regale, prinţesa Maria, dintr-un sentiment de pudoare şi de dinasticism lesne de înţeles, mai ales că nu vedem ce are a face uşurarea asta cu holera, ne vom ocupa de paragraful al doilea.

Va să zică, Scurt-preasfîntule, mata crezi că de acuma am scăpat de holeră dacă s-ar turna la institutele bisericeşti rugăciunile prevăzute în leturghie !

Bravo-bravo ! Numai o mică explicaţie am dori noi s-avem :

Vezi, că nu pricepem cura asta de rugăciuni antiholerice. S-o luăm în hapuri, ca pe Cascara-Midi, în fricţii, ca mercurul, în formă de injecţii Brown-Secard, sau, în fine, *a posteriori,* în formă clisterină ?

Aici nu ne desluşim.

Noi ştiam, pînă acuma, rezultatele miraculoase ale antipirinei, fenacetinei, glicerinei, chininei, dar de minunile leturghiei nu auzisem încă.

Necredincioşii spun, iubite sfînt, că te-ai cam făcut de rîs cu ordonanţa asta, care nu mai are trecere decît la băbuţe. Cît nentru oamenii care nu sînt măicuţe — căci sînt bărbaţi care sînt măicuţe rău de tot — aceia se tăvălesc de inteligenţa medicală ce se ascunde sub mitra pe care o porţi pe cap.

Drept aceea, te-aş ruga, cu evlavie şi cu ouviinţă, să-mi spui şi mie de unde ai scos leacul ăsta : din vremea preasfântului Ghenadie, făcătorul de copci, ori din vremea sfintei cuvioase Paraschiva, făcătoarea de ciorapi de *ţildicos !*

Zece cuvinte plătite.

MARELE CĂPITAN

Fost locotenent în armata prusacă. Venit în România, a îmbrățișat cariera de domn, ca voluntar.

Nu cunoaşte teoria, nici practica. în loc de mînuirea armelor ştie mînuirea sforilor.

Cînd merge călare, parcă-i *Moş Teacă* în Dobrogea.

Partizan al bătăii în armată, bate... apa în piuă, îşi bate capul să facă parale, bate toba despre binefacerile lui, e bătut de noroc şi *bătut* la cap. Odată a fost bătut la Iaşi ou mere bătute.

în timpul campaniei, a dat dovezi de o enormă vitejie : a văzut zdrobite sub el cincisprezece ocheane.

Comersant clasa I, nu plăteşte patentă. Acționar la mai multe fabrici şi reacționar în politică.

Galantom peste fire, împarte în dreapta şi în stînga *Bene-merenti* oricui îi face un serviciu, întocmai ca *(aiul* de la „Bulevard", care plăteşte la *casă* cu *mărci.*

Partizan al anonimatului în presă, nu iscăleşte niciodată articolele prin care se laudă în *Monitor.*

Iubitor de reforme, îşi dă la reparat în fiecare an tunica, pantalonii de mare ținută şi mesagiul de deschidere a corpurilor legiuitoare.

Prieten nedespărțit de Duca, are să ceară acestuia un mare serviciu în curînd : deja e *pe ducă.*

DON MAIOR FRITZ

Maior la alegere, nu la vechime. Unchiul a ales pînă a cules. Se zice că natura nu face salturi, prinții însă fac grozav.

Băiat tînăr şi frumuşel. Urechi nedeciuplinate. Părul blond, barba rade... pentru că nu creşte.

Amator de parăzi — ca un Tecuşor ; amator de rachiu cazon — ca un aghiotant.

A studiat la şcoala vieții, unde nu se dau examene. Cunoaşte ortografia inimii şi întrebuințează *pluralul* în loc de *singular.*

Comandă batalionul I de vînători de acasă.

Cunoscător în istoria țării, admiră *Luptele românilor* de Văcărescu[1].

A găsit mijlocul de a-şi face palat la Cotroceni fără parale : melitarul nu dă bani, leat!

în privința cunoaşterii limbii româneşti, se împodobeşte cu pene de... Păun. Ia parte la şedințele Senatului, unde sforăie reglementar.

[1] **A. Bacalbaşa se referă la volumul *Luptele românilor în rezbelul din 1877—1878,* scris de generalul Theodor Văcărescu.**

Membru al tuturor societăților savante din țară şi m special al soaetății de geografie, cunoaşte perfect Sinaia ?1 drumul la Urlatoarea din Poiana-Tapului. chiuld § a l a n t 0 m i a meditară despre partea un-

Semne « w » e : trage nădejde că are să guverneze în țara romaneasca - cum trage nădejde spînul de barbă.

NOULUI-NĂSCUT

Nu vei domni!
Macbeth

Spun poveştile bătrîne că la fiecare naştere vin ursitoarele să proorocească pruncului norocul sau restriştea ce-i rezervează viitorul.

Şi iată că astăzi se trîmbițează tuturora — ca de răsărirea unei Mesii — naşterea unui copil, care — spun magii poliției — schimbă cu totul mersul normal al istoriei acestei țări.

Nu ştim ce or fi prorocit ursitoarele ; dar precum marele romancier al Franței, Alphonse Daudet, dedică pe *Sapho* copiilor lui „cînd or avea douăzeci şi unu de ani", aşa scriem şi noi rîndurile astea pentru copilul lui Ferdinand Hohenzollern — „cînd o fi în vîrsta în care omul poate cugeta".

Tu te-ai născut, copile, în mijlocul luxului şi al bogăției, în acelaşi ceas în care se năşteau pe lume mii de prunci în colibe sărmane, fără vraci aduşi din Anglia, fără îngrijiri şi fără «mîngîieri; alții se năşteau pe cîmpul ars de soare, sub biciul vătăjeilor. Părintele tău, crescut şi el în lux şi fără să ştie ce e munca, s-a bucurat de naşterea ta nu pentru iubirea ce-ți poartă, ci pentru că prin tine îi e asigurată lui şi neamului lui domnia peste o țară îmbelşugată. Părinții miilor de nenorociți născuți cu sărăcia la cap, sînt oameni muncitori, care fac să crească holdele bogate, al căror rod îl stăpînesc ai tăi !

Vei fi crescut, copile, în îngîmfare, în dragostea de tine însuţi, în dispreţul gloatelor necăjite, în ura potrivnicului, în egoismul cel mai ruşinos.

Şi vei ajunge în vîrsta în care ţi se va încredinţa grija de a te conduce singur prin valurile vieţii...

Părinţii şi dascălii tăi îţi vor fi spus pînă atunci că cerul ţi-a încredinţat ţie menirea de a oîrmui peste un popor de cinci milioane de suflete — suflete blînde şi îndelung răbdătoare. Ei îţi vor fi zugrăvit naţiunea ca pe o păpuşă de ceară, care se poate modela în toate chipurile, după voinţa unsului lui Dumnezeu ; îţi vor fi arătat viitorul tău senin ca un cer albastru ; îţi vor fi spus că ai în tine puterea de a trece prin viaţă fără turburare ; te vor fi cîntat ca pe un mag în stare de a zdrobi stîncile, de a ocoli furtunile, de a înfrînge toate piedicile, veacul chiar !...

Ei bine, în ziua cînd vei deschide ochii şi vei voi să pui stăpînire peste tronul făgăduit, nu vei găsi în locul lui nici urma că odinioară a existat !

Carol al doilea, nu vei domni!

De azi în douăzeci de ani omenirea va fi scuturat de mult povara monarhiilor, ea va fi şters ruşinea unor veacuri de stăpînire sălbatică, va fi intrat în deplina ei putere.

De azi în douăzeci de ani, copile, omenirea liberă şi civilizată va fi izgonit din domeniul faptelor prezente pe falşii ei păstori, pe aceia care o împing la vrajbă nejustificată, la măcel şi la moarte.

Deja pe faţa tuturor acestor cîrmuitori se scrie soarta moşneagului rege Lear.

Popoarele, îngenuncheate pînă azi tiraniei unor cuceritori, încep să cîrtească împotriva acelora pe care i-au tolerat pînă acum. De pretutindeni se urcă pînă la treptele tronurilor plîngerile celor umiliţi, care mîine se vor transforma în strigătul revoltaţilor.

Şi pe ruina tronurilor sfărîmate, acolo unde azi domnesc îngîmfaţii şi trîntorii, se va ridica mîine statua liberării omenirii ; în locul sceptrului — lumina ; în locul coroanei — pacea, liniştea şi armonia universală !

Coroana pe care azi o poartă pe fruntea lui orice degenerat, ajutat de o mînă de lachei, o va purta mîine obştea celor ce muncesc şi fac să răsară din rărunchii părnîntului toate bogăţiile lumii.

Dascălii îţi vor spune că eşti chemat să domneşti peste ţară ; tu nu-ţi pleca urechea la linguşirile făţarnice ale celor plătiţi să-ţi ameţească închipuirea. Ascultă vuietul ce iese din cîmpiile muncite de mizerie şi de robie ; ascultă valul popular, care geme înfuriat, şi înţelege din şoapta tăinuită că viitorul tău nu-ţi arată calea stăpânirii !

Nu vei domni, Carol al doilea, pentru că vîntuî vremii va spulbera tronul înainte de a fi sunat ceasul domniei tale !

RĂSPUNSUL LA MESAJ

Domnule Carol,

Mai întîi de toate, doresc ca mica mea epistolă să te întîmpine în momentele cele mai fericite ale sănătăţii matale. Cît despre mine, vei şti că m-am tăvălit de rîs cînd ţi-am citit mesajul.

Ia ascultă-mă, nene, ştiu eu că eşti rege şi că un rege nu poate să spuie tot ce are el pe suflet; dar, să-ţi spun drept, nu m-am aşteptat să le torni aşa late cum le turnaşi în mesajul de ieri. Le-ai turnat... l-aş... (sic !) parcă erai tocmit cu ziua.

Să ţi-o spun : şi eu spun multe mofturi cititorilor, că de-aia-mi zice Rigolo, dar ca d-ta nu sînt în stare să le ticluiesc.

Mai întîi zici că însurătoarea amicului Fritz şi naşterea puiului de Carol au bucurat ţara.

Ei, aş ! Spune drept; crezi vreo vorbă din toate astea ?

Cu mine nu umbla să faci politică şi diplomaţie, pentru că eu nu te spui la nimeni, şi nici rege n-am să mă fac, ca să zici că umblu să-ţi iau locul. Dar, uite, aş da mult să ştiu ce crezi în conştiinţă cînd citeşti poliloghia aia pe care ţi-o scrie Lahovary şi vezi cum te aplaudă gogomanii.

Eu, să fiu ca tine, nene Carol, m-aş apuca odată şi i-aş înjura de mamă, numai aşa, de gust fistichiu, ca să văd : tot au să mă aplaude ?...

La urma urmei, de ce ai fi rege dacă nu ţi-ai permite cîteodată să faci o farsă lacheilor ?

Mi-a părut întotdeauna rău că nu te pot găsi într-un colţ, ca să-ţi spun toate astea verde-n faţă, cum ţi le scriu aici. Se zice că nu eşti tocmai Tănase şi că numai te faci Gheorghe, dar, altfel, din fire nu eşti Enache. Ei bine, eu aş vrea să te întreb un lucru : Pleci de la palat înconjurat de jandarmi, ajungi la Mitropolie, asculţi sfeştania mitropolitului, apoi mergi la Cameră de-ţi citeşti fiţuica aia tipărită.

Pe drum nu te salută nici dracu, la Cameră te aplaudă numai guvernamentalii; spune drept: cînd te-ntorci acasă ce gîndeşti ? Cum îţi pare ţara asta ? Cum îţi par deputaţii lachei ?

Eu, vezi, dac-aş fi rege, n-aş da două parale pe toate fleacurile astea, pentru că ştiu că ele se fac oricui are slujba asta, nu *personal mie.* Uite : dacă mîine ar veni cineva şi ar~ face rege pe Nicu Metz, ori pe Costică Kneazu, eu sînt sigur că ei ar avea întocmai onorurile pe care le ai tu astăzi.

Lumea noastră e a dracului. Cîţiva au pus mîna pe putere, şi pentru că nebunii vor totdeauna să aibă cîte un staroste, şi-au pus în cap un rege. în fond, însă, regele nu-i altceva decît alesul unei cete care ţine în mînă pe cei mulţi şi toate bogăţiile.

Acuma, dacă-i bal, bal să fie. Din momentul ce ştiu că nătăfleţii ăştia au nevoie de mine — că altfel s-ar lua a două zi de chică între ei — eu mi-aş plăti odată luxul să-mi bat joc de sufletul lor ; dar ştii, frumos, fără perdea, să le placă şi lor !

Pe mine mă bate gîndul că gîndeşti tot ca mine. Dacă e aşa, nu pricep de unde-ţi vine încăpăţânarea asta de catîr, ca să ţii musai să fii rege pe viaţă... La urma urmei, ai făcut destule parale, încît ai putea pleca pe aici încolo, ca să petreci unde ţi-ar fi lumea mai dragă. Ce zor să faci păpuşerii, să te faci de rîs, să te admire copiii şi să laşi să te ocărăsc eu cum îmi place !

Nu te-ai mai săturat de paradă, de tunuri, de jandarmi şi de deputaţi ? Adică, serios vorbind, ţii mult să te aplaude Popovici-Răcăciuni, Dobrescu-Chitanţă şi Take Ionescu ? Ţii mult să ai un balamuc întreg în cap ?

Nu eşti om serios, vere Carol !

Am văzut mulţi nebuni şi mulţi pasionaţi în lumea asta. Unul s-a împuşcat pentru o actriţă, altul a înnebunit căutînd să afle pătratul cercului, un al treilea s-a spînzurat pentru că n-a reuşit la examen... Cum îţi spun, am văzut tot soiul de nebuni. Dar, ca om teafăr şi cu parale fiind, să-ţi faci capul calendar de bunăvoie şi să discuţi politică înaltă cu Catargiu numai tu eşti în stare.

Ce-ţi folosesc toate astea, poţi să-^mi spui ?

Reclama ? Dar cu banii pe care îi ai ţi-ai putea face o reclamă straşnică, fără să recurgi la maimuţării proaste ca alea de ieri...

Fugi de-acolo, că nu te mai înţeleg ; parol, nu te-nţeleg!

Nu vezi că, la urma urmei, vă trageţi pe sfoară unii pe alţii ? Parcă ăia care te-au aplaudat ieri te iau în se^rios ; ori tu pă ei ?

Moft!

îţi spun eu : mai bine apucă-te de alt negoţ şi nu umbla cu spanacuri regale, că s-au deocheat'.

Crede-mă pe mine, că eu nu-ţi vreau răul !

3*K

^ W W Z c ^ ^ Ju/^ * ^ > z * ^

(Colecția Elena Bacalbaia-Dimitriu.)

gat, cum

lucrez

Facsimil (p. 3) după o scrisoare a lui Anton Bacalbaşa, datată: 20/1 octombrie 1893, expediată din Bucureşti, către Ştefan Irimescu, aflat la Paris.

(Colecţia Elena Bacalbaşa-Dimitriu.)

Facsimil (p. 2) după o scrisoare a lui Anton Bacalbaşa, datată: 14/26 februarie 1894, expediata din Bucureşti, către Ştefan Irimescu, aflat la Paris

(Colecţia Elena Bacalbasa-Dimitriu.)

"fa-tig^, %^adstytUi+£^/f *~-*L* <*~<l4t-L4r v A<

x*^ fa* - ? ot^v*' <*a*~~/L*Sl£&ţ

io- ^i-vuL^jL-rrHCsrLt/ -<br& ct^â • -rnJL+-i mxcsw f^J^

Facsimil (p 3) după o scrisoare a lui Anton Bacalbasa, datată: 14/26 februarie 1894, expediata dm Bucureşti, către Ştefan Irimescu, aflat la Paris.

(Colicţit Eltru Bicalbaia-Dimitriu.)

BĂTAIA ÎN ARMATĂ

In vălmăşagul vieţii de toate zilele, încercăm adeseori decepţii, deziluzii sfîşietoare ; ni se pare adeseori că e zadarnică lupta pe care o ducem şi zadarnică truda noastră. Atunci noi cădem în scepticism şi încetăm de a privi cu încredere izbînda viitoare.

Dar sînt minute care ne înviorează, care readuc în inimile noastre entuziasmul de altădată şi ne fac să trăim plini de speranţă, să muncim înainte. Niciodată minutele acestea nu sînt mai puternice, mai liotărîtoare ca atunci cînd ne găsim în mijlooul dv. Văzîndu-vă cum aţi venit, în număr aşa de mare, stînd în contact cu entuziasmul sincer care vă însufleţeşte, simţim ca un potop de viaţă nouă invadînd în sufletele noastre, ca să curate toate decepţiile şi tot amarul de care sîntem cuprinşi.

întrunirea de azi, impunătoare cum e, ne dă mai mult curaj decît orice altă împrejurare fericită din viaţă. Priviţi-vă singuri. Vechile partide, acelea care au la îndemînă, unele, poliţia, alţii, banii, nu izbutesc niciodată să aibă un public atît de numeros şi, mai ales, atît de simpatic. Aţi văzut alte întruniri ? Sala plină de scaune, oratorii opăriţi, bietul public — microscopic şi adus de silă — ascultă cu răceală.

Fără îndoială, s-au schimbat vremile. Evoluţia care s-a săvîrşit în întreaga noastră viaţă socială se arată şi în starea morală şi intelectuală.

Dacă nu mai departe decît aoum cincizeci de ani ai fi spus boierului tabetliu[1] că în anul mîntuirii 1894 n-o să mai meargă de la Bucureşti la Ploieşti cu diligenta ci cu trenul ; că o să bată telegraful de aici la Paris ; că o să poată sta acasă şi să audă opera de la Londra cu ajutorul telefonului, tabetliul ţi-ar fi spus că eşti nebun.

Ei bine, minunea s-a săvîrşit, Anticrist s-a arătat pe pămînt

în ordinea politică, acelaşi lucru : odinioară, nu mai departe decît acum cinci-şase ani, noi, socialiştii, eram trataţi de dinamitarzi, petrolişti, farmazoni, cîte şi mai cîte ! Iar azi socialistul vine să vorbească în faţa cîtorva mii de oameni, şi nici oamenii nu-şi fac cruce, nici Dumnezeu nu-l trăsneşte !

Mai mult, pînă mai ieri muncitorimea era roabă. Nimeni n-o băga în seamă, ea nu avea nici un soi de drept şi nici un soi de lumină. Iar azi, muncitorii vin în întruniri să aplaude, alături cu oameni din clasa de sus; ba mîine ei vor merge să voteze cu toţii, cot la cot cu boierii, căci votul universal nu poate să întîrzie.

Neîndoielnic, a venit vremea de apoi.

Dar nu acesta e subiectul cuvîntării mele.

E o simplă paranteză, pe care nu puteam să n-o fac înainte de a vă vorbi despre bătaia în armată.

Aţi cetit desigur şi dumneavoastră că în armată se bate. Ştiţi ca şi noi că aceea ce se petrece în cazărmile noastre e înfiorător. Pentru cele mai mici aşa-numite greşeli de disciplină, pentru fapte care aiurea n-ar avea nici o însemnătate, oamenii sînt insultaţi, umiliţi, bătuţi, torturaţi. Uneori barbaria e împinsă pînă dincolo de margini, uneori nenorociţii sînt ucişi!

[1] ***Tabet* — viaţă comodă, confort (turc).**

Nu am vreme să insist asupra tuturor sălbăticiilor monstruoase din cazărmi : le ştiţi ca şi mine, şi, ca şi mine, v-aţi simţit înfioraţi cînd le-aţi aflat.

Dar e firesc să vă întrebaţi: cum se explică atîta mişelie, atîta infamie, atîta cruzime ? Cum se face că în cazărmi domneşte altă judecată, altă morală, altă simţire decît aceea pe care onntîlnim în mijlocul. lumii civile ? Cum e cu putinţă ca-n mijlocul civilizaţiei noastre să se petreacă sălbătăcii aşa de crude?

Iată atîtea întrebări naturale la care trebuie să răspundem.

Eu cred că, în primul rînd, trebuie învinovăţită educaţia cazonă. E o educaţie care nu poate da alte rezultate decît acelea pe care le vedeţi.

închipuiţi-vă numai : iei pe om de acasă, sănătos, zdravăn, cu mintea întreagă — cel puţin aşa l-a constatat consiliul de recrutare — şi, după şase luni, îndată ce nenorocitul s-a făcut căprar, ia cîrnpii, începe să creadă că el are dreptul să taie şi să spînzure pe toţi cei ce n-au la mînă două galoane de lînă şi pe. toţi civilii.

Să facem puţin psihologia lui Stan Păpuşă, vîrît în cazarmă.

Cînd l-au luat de acasă, era ou minte, ca noi toţi. L-au dus în miliţie. îndată au dat ordin să-l tundă cazon — cînd s-o izbi musca să facă plici ! — şi...

— Nu umbla cu plete, leat, că tu eşti melitar, nu eşti ţivil !

Bietul om rabdă, tace şi nu pricepe.

După asta, îi scot hainele lui şi-i dau altele ; haine pe care întîlniţi toate culorile : tunică albastră, nasturi galbeni, la mînică roşu ori verde, fireturi galbene... mă rog, parc-ar fi la bal mascat. Acela care-l îmbracă are grija să-i spuie :

— Ai îmbrăcat livreaua statului, leat! De-acuma nu te mai îmbraci ca ţivilii, să te cunoşti că eşti catană !

Stan Păpuşă sufere şi asta şi tot nu pricepe.

A doua zi, don căprar vine şi... îl învaţă să umble ! De, omul ştia, că umblase şi pîn-atunci, că doar nu era olog. Dar căprarul îi strigă :

1

— Calcă pă note, leat, că de-aia eşti melitar ! Talpa la pămînt, răcane, că nu mai eşti ţivil !

„Ce-o mai fi şi asta ?" se-ntreabă Stan Păpuşă.

Dar, îndată ce vrea să cîrtească, don căprar îi strigă, cu un strigăt cazon, bineînţeles :

— Nu răspunde, leat, că eu sînt căprar ! Ştii tu ce-i un căprar ?

Şi aşa trece zi după zi. Soldatul se scoală *după semnal,* se îmbracă *cazon,* calcă *pă note,* mănâncă *pă două rînduri,* salută *reglementar,* fumează după *deciuplină,* se culcă numai după *orden...* în sfîrşit, toate alea se fac în armată după anume convenţii, după *tiurie.*

Mai adăogaţi la toate astea vorbele vestite :

— Cînd ăi întâlni un ţivil pă drum, dă-i cu cotu, să te vadă că eşti melitar !

Mai adăogaţi apoi :

— Supirioru ţi-e şi tată, şi mamă !

Mai adăogaţi faptul că adevăratul militar nu are altă preocupare şi altă grijă decît *să avanseze,* adică *să fie mai mare ca alţii,* şi veţi vedea dacă e ou putinţă ca mintea cea mai sănătoasă să poată rezista.

In aşa împrejurări, Stan Păpuşă începe să slăbească la cap după cîtva timp, începe să creadă în adevăr că el e altceva decît muritorii de rînd. Şi, îndată ce se face căprar, el ia cîmpii, el începe să imiteze pe vechiul don căprar, căci :

— Căpraru e leat cu Dumnezeu !

Atunci începe şi el să toarne la *ploton de pedeapsă, cu căţeaua-n spinare,* să strige : „Cheamă pă dracu dă la lampă, răcane", să săvîrşească toate păcătoşiile şi toate nelegiuirile închipuite şi neînchipuite.

Aceasta e psihologia adevăratului militar, aceasta este educaţia cazonă, care zăpăceşte minţile, care întunecă seninătatea conştiinţei, care face dintr-un om sănătos o fiinţă ridiculă. Căci nu-i puţin lucru să creşti pe un biet muritor cu gîndul că el e om superior tuturora, că nimeni nu-i ca el.

Şi ceea ce se petrece de la soldat la căprar urmează înainte pînă la cel mai înalt grad, toată educaţia militară fiind întemeiată pe principiile ce am arătat. Mai

mult, educaţia asta creşte, se dezvoltă în mod uriaş de-a lungul carierei unui militar.

S-ar părea, cetăţeni, că toate astea nu au decît partea ridiculă. E de rîs, nu-i aşa ?

Ei bine, asta ar fi o mare greşală. Nu-i o farsă ridiculă aceea ce se petrece în cazarmă. E o farsă odioasă, e o dramă sfîşietor de reală, e cea mai îngrozitoare tragedie omenească, în care victimele se sting sub o imensă durere.

Ştiţi bine că ocna militară, pe care au numit-o cazarmă, e înconjurată cu un zid chinezesc : nici o rază de lumină şi de dreptate nu pătrunde acolo, şi numai rareori străbat pînă la noi tînguitoarele glasuri ale celor ce sufăr şi pier .' Călăii au avut grijă să păzească riguros aceste ocne, deasupra cărora, mai bine decît deasupra iadului, ar trebui înscris versul lui Dante :

Lăsaţi orice speranţă, voi, care intraţi aci!

Ştiţi bine că nenorocitului bătut şi umilit nu i se lasă nici dreptul de a se plînge, dreptul acesta care le era dat şi robilor din vechime. Năpăstuitul trebuie să ceară voie tot de la cel care 1-a asuprit, să ceară voie „pe cale ierarhică", altfel, închisoarea e gata, şi e aspru consiliul de război... cînd e vorba de un inferior nedisciplinat !

Cu toate astea, deşi s-au îngrădit aşa de bine, sînt atîtea barbarii, atîtea cruzimi care au ajuns pînă la noi, încît ne-ar trebui volume ca să le putem înşira pe toate.

Vă voi aminti numai de una.

Cunoaşteţi vestita crimă de la Ştefăneşti, a căreia victimă a fost nenorocitul brigadier Eftimiu. Omul acesta, torturat într-un mod îngrozitor de căpitanul Căliman şi de sergentul-major Georgescu, a murit în urma schingiuirilor suferite. S-a spus că el s-a sinucis ! Fie. Dar atunci pentru ce nu s-a făcut o contraanchetă ? Pentru ce nu s-a admis autopsia medico-legală cerută de noi ? Şi apoi, chiar sinucidere de-ar fi, nu s-a constatat destul de clar că nenorocitul s-a sinucis *din cauza barbarelor maltratări ?*

Eu am fost acolo şi am văzut cadavrul nefericitului. Am să ţin minte întotdeauna ziua ceea tristă de toamnă. Pe covorul de frunze, în pădure, zăcea întins, cu ochii mari deschişi, cu trupul plin de vînătăi, fostul apărător al ţării, ucisul de camarazi-i superiori !

Eu n-am uitat-o. Şi dacă am adus cu mine impresii de groază şi de milă, nu pot să nu vi le spun dumneavoastră, cetăţeni liberi, singurii judecători în care ne punem toată încrederea !

Am văzut cadavrul nenorocitului aruncat în pădure, să-l bată vîntul, să-l manînce corbii, părăsit şi după moarte, aşa cum cineva nu şi-ar arunca nici un cîine la care ar ţine. Şi m-a uimit ticăloşia asasinilor.

Ei bine, cu toată oroarea faptului, rezultatul l-aţi văzut: tribunalul militar, educat şi el în aceleaşi principii cazone, n-a dat sălbaticilor decît o pedeapsă ridiculă, cea mai mică pedeapsă ce se găseşte în cod. Dacă s-ar fi prevăzut un minimum de cinci lei amendă, ar fi acordat acel minim !

Şi să nu credeţi că avem a face cu nişte judecători miloşi *în genere.* De loc. Vă aduceţi aminte că tot consiliul de război a judecat acum cîţiva ani pe un soldat care aruncase cu o piatră într-un maior. Atunci, deşi s-a constatat că soldatul era nebun, judecătorii militari l-au osîndit la muncă silnică pe viaţă !

Vedeţi bine deosebirea. De unde vine ea ? Ea vine din creşterea militară care falsifică judecata omenească şi face pe „superior" să vadă în inferiorul în grad o *fiinţă inferioară,* faţă cu care nu merge să fii nici drept, nici uman !

Şi judecata asta cazonă se pune mai presus de legi, de Constituţie, de tot, pentru că e militară, şi atîta ajunge.

De pildă, sînt ţări, cum e Rusia, în care bătaia este prevăzută în lege. Acolo superiorul are dreptul să ordone pedepse corporale. La noi însă s-a schimbat vechea „condică penală ostăşească" în care bătaia era consfinţită. Mai mult, actualul „cod de justiţie militară" pedepseşte pe superiorul care loveşte pe inferior.

Şi totuşi, bătaia nu numai că nu s-a desfiinţat de fapt, dar constituie un obicei zilnic.

Bătăuşii sînt deci şi antilegali.

în funcţiunile civile, unde nu există o morală de corp, funcţionarul care nu-şi poate împlini datoriile *după cum prescrie legea* îşi dă demisia ; în armată, nu. Ofiţerul bătăuş ştie bine că legea îl opreşte de a bate, şi totuşi, departe de a-şi da demisia, atunci oînd vede că nu se poate achita de obligaţii fără să calce legea, el loveşte, brutalizează, torturează.

Ce să mai vă spun de Constituţie ? Superiorul, care crede că e „leat cu Dumnezeu", nu vrea să ştie de asemenea moft ţivil. El crede că, o dată ce e militar, soldatul a încetat de a fi cetăţean. Inviolabilitatea persoanei ? Astea or fi bune pentru ţivili, dar nu pentru oamenii care îşi au legile, moravurile, tradiţiile şi morala lor aparte !

Şi, dovadă că toate aceste monstruoase barbarii, care pălrnuiesc civilizaţia ce ne-am dat, nu sînt cazuri izolate, ci urmările unei doctrine întregi, unui întreg sistem, aveţi cuvintele rostite de apărătorii lui Căliman. Aţi auzit cum căpitanii Lambru, Milicescu — şi alţi Alexandri Machedoni — au afirmat că toţi bat, ca şi cum ar fi voit să ne spuie că e un fapt foarte natural.

Nu e vorbă, ei n-aveau nevoie să ne convingă despre asta. Căci chiar în ziua cînd consiliul de război judeca pe Căliman, într-o cameră de jos a tribunalului militar un soldat gemea de bătăile primite de la un superior. Şi nu se găsea doctor, şi nu se găsea ofiţer de serviciu, ca să trimită pe bietul om la infirmerie, căci de spital nu mai vorbesc : ca să intre acolo un soldat, trebuie un arsenal întreg de forme.

Cunoaşteţi povestea pin' la sfîrşit ? Soldatul a murit peste două zile, iar socialiştii, care divulgă asemenea fapte, sînt nişte trădători de patrie !

Căci tot judecata cazonă, această faimoasă judecată croită pe un anume calapod, încearcă să stabilească legenda idioată că nu mizerabilii şi asasinii sînt ruşinea neamului nostru, ci aceia care descoper şi înfierează fărădelegile lor !

Se-nțelege, ne pasă prea puțin de părerea sceleraților despre noi, pentru că avem credința nestrămutată că apărăm o cauză dreaptă, cauza celor mai nenorociți robi, și nu cîteva fraze neroade, ori cîteva amenințări caraghioase au să ne schimbe convingeri atît de adinei.

Noi ne facem datoria pentru că așa credem, pentru că așa simțim, și ne-o vom face întotdeauna, oricît de mari ar fi jertfele, oricît de serioasă ar fi primejdia !

Viața mizerabilă ce se creează soldatului în cazarmă nu putea să nu impresioneze adânc lumea dinafară.

De unde mai-nainte vreme se cînta viața de soldat ca o viață fericită, pentru că relele îndurate nu se comunicaseră în afară, astăzi tinerii fug de cazarmă cu groază. Cărei cauze credeți că se datorește faptul că nu se mai găsesc candidați pentru școlile militare ? Fără îndoială, numai regimului la care e supus elevul, căci **Tortura** există, sub alte forme, și în școala militară.

Și dacă așa gândesc cei de la oraș, vă puteți închipui ce e la țară. Acolo, cetățeni, e o adevărată panică atunci cînd vine vremea sorților. Plâng satele de groază și de milă ; convoiul de robi, convoiul de militari, e petrecut ca un alai de mort. Căci fiecare știe cînd pleacă, dar nimeni nu știe de se va întoarce, de nu-i va ieși în drum un Căliman, care să-i stingă viața în pădurea de la Ștefănești !

Și spaima asta de miliție nu-i nouă, pentru că nu de ieri, nu de azi datează suferința celor încazarmați. Poporul a-nțeles așa de bine amarul vieții militare, el a simțit așa de greu povara traiului cazon, și atît de mult **1**-a îndurerat robia ce se numește „tributul de sânge", încît în cântecele lui, ân plângerile acestui neam de asupriți, *cătănia* e zugrăvită tot așa de negru ca ciocoimea.

Ascultați cum cântă poporul:

Cine m-a făcut cătană
Să nu-și mai dea de pomană ;
Că pomană și-a făcut
Cînd mi-a pus pușca de gît.

Cine-o stîrnit „hai la sorți"
Putrezi-i-ar carnea-n gros
Și ciolanele pe șes !...

Vinde-ți, maică, boii toți
Și mă scoate de la sorți.
Vinde-ți, maică, ce-i putea
Și mă scoate din belea !...

Iar mama răspunde :

De la sorți și de la moarte
Maica nu te poate scoate !

Iată poezia sfâșietoare a poporului cînd e vorba de armată ! Negreșit, poeziile astea nu sînt minuni de versificare, poporul nu face artă pentru artă. Dar ân rândurile acestea e închegată toată durerea țărănimii, ai căreia copii sînt dați celei mai grele dintre robii.

Poporul nu are teorii multe. Dar, fără s-o poată exprima clar, el a-nțeles că armata permanentă e un jug. în toate poeziile poporului se cuprind durerile care-**1** apasă, și între aceste dureri armata ocupă un loc de căpetenie.

Fără ândoială, este ceva putred în armată, și acel ceva e armata însăși. Așa cum e organizată armata permanentă, ea nu poate naște decît chinul și desperarea.

Credeți oare că acei ce bat și torturează sînt oameni în fața cărora trebuie să te închini ? De loc.

Cunoaștem mulți băieți, care, neputînd face nimic în școală, au fost dați în armată ; cunoaștem ucenici, care, nefiind capabili să rămîie meseriași, și-au găsit refugiul iarăși în oștire. Și toată vermina asta, toți avortonii școlilor și ai meseriilor folositoare, toată mișuna incapabililor și inutililor, vin, în urmă, să pălmuiască, să umilească, în puterea *gradului* lor, tot ce neamul nostru are mai sănătos și mai folositor, pe copiii țăranului !

Şi ei, care muncesc, care întreţin pe ofiţer, care produc şi aurul ce el poartă pe umeri, şi sabia cu care-i loveşte, şi hîrtia pe care-i scrisă legea lui — robia lor — ei trebuie să-şi închidă ochii şi să-şi închidă demnitatea, să-şi reţie ura ce le clocoteşte în piept, durerea care-i zbuciumă... şi să nu poată lovi pe mizerabil ! !

Cum să nu-ţi explici dezertările şi sinuciderile, aceste revolte pasive, aceste manifestări ale desperării soldatului ?

Citiţi *Monitorul oficial,* şi vedeţi cum soldaţii dezertează cu grămada; citiţi statisticile sinucişilor, şi aflaţi că armata este aceea care produce cel mai mare contingent de morţi silite.

Poate cineva să nu creadă tot ce spunem noi, poate să ni se spuie că exagerăm necazurile din armată ; dar ţifrele vorbesc de la sine, ele zugrăvesc mai bine decît orice discursuri traiul de nesfîrşite mizerii al apărătorilor patriei !

Şi cînd te gîndeşti că tot lanţul acesta de chinuri se strînge în numele disciplinei şi al aşa-numitei „onori militare" !

Onoarea militară ? Dar credeţi că poate avea onoare un om care loveşte pe un inferior, care torturează fără milă ?

Nu, domnilor. Să vă povestesc un singur incident din crima de la Ştefăneşti, pentru ca să vedeţi ce temei trebuie să punem pe onoarea asasinilor.

Cîteva zile după ce am istorisit în ziar toată drama înfiorătoare, al căreia trist erou a fost căpitanul Căliman, el a căutat să mă-ntîlnească, pentru ca să-mi spuie că nu-i nimic adevărat din tot ce scrisesem.

Se înţelege, i-am răspuns că informaţiile mele sînt foarte exacte. Atunci căpitanul Căliman mi-a dat *cuvîntul lui de onoare* că niciodată n^a lovit pe Grigore Eftimiu, pentru că acesta era un căprar foarte înţelegător.

Vă mărturisesc că, deşi aveam amănuntele cele mai precise, şi deşi văzusem cadavrul nenorocitului, am avut un moment de îndoială. îmi ziceam că un ofiţer, un om

în definitiv, nu-şi poate da cuvîntul de onoare cu atîta uşurinţă şi avînd convingerea că minte. A venit procesul. Ei bine, ştiţi ce a spus acolo Căliman ? El a declarat că, în adevăr, a bătut pe Grigore Eftimiu, că l-a umplut de sînge ! Veţi înţelege cum m-a uimit atunci naivitatea acelei clipe de îndoială.

Ce-ai făcut cu cuvîntul tău de onoare, mizerabile torturator ? Aceasta este întrebarea pe oare trebuia fatal să i-o pun a doua zi.

Dar trebuie să trec la o altă parte, asupra căreia iarăşi s-ar putea scrie volume.

Dosarul bătăilor şi torturilor militare e aşa de mare, încît el nu poate fi citat într-o cuvîntare. Trebuie însă să nu uite nimeni că dosarul acesta creşte zi cu zi şi că începutul lui este începutul armatei permanente.

Ei bine, toate partidele politice care au guvernat peste ţara asta făcut-au ele ceva ca să împiedice bătaia în armată ? Nimic, absolut nimic. Ba, mai mult decît atîta, ori de cîte ori noi ne-am ridicat să înfierăm pe schingiuitorii soldaţilor, am fost trataţi de trădători ori de doritori de scandaluri. Cînd publicam crima de la Ştefăneşti, ziarele lor ne spuneau că • publicăm romane fanteziste.

Nu e aci locul să explic pe larg pentru ce partidele burgheze s-au arătat întotdeauna partizane ale bătăii în armată, pentru ce ele au tolerat toate cruzimile şi toate sălbăticiile.

Pe scurt, atîta pot spune : că o clasă socială care are nevoie de sprijinul armatei permanente nu poate să nu acorde protecţie şi încurajare şefilor torturatori. Armata se menţine şi cu forţa, şi cu prestigiul. Şi prestigiul acesta e aşa de elastic, încît în virtutea lui s-a ocrotit Anghelescu, Maicanii, şi toţi ceilalţi, cît s-a putut de mult! Cine are idoli trebuie să şi-i îngrijească.

De aceea nici nu trebuie să ne gîndim vreodată că politicianii burgheziei au să ia ei singuri măsuri ca să

stirpească bătaia în armată. E un lucru pe care nu li-l poți.cere, pe care nu-l pot acorda. Care partid politic, sprijinindu-se pe armată, ar putea lovi în cei ce comandă armata ?

S-ar părea, după toate acestea, că bătaia fiind inerentă organizației armatei permanente şi, în acelaşi timp, neexistînd putința ca partidele politice s-o desființeze, ea nu poate să dispară decît o dată cu desființarea armatei permanente.

Ar fi o greşală de s-ar crede aşa. Şi, de altfel, modul acesta de a judeca chestiunea ar conveni de minune bătăuşilor. Eu am auzit mulți ofițeri bătăuşi zicînd :

— Suprimați armata, dar nu ne vorbiți de suprimarea bătăii !

Da, este foarte adevărat că educația militară a născut pedepsele corporale ; da, este foarte adevărat că aceia care au interes să aibă cete gata de a le apăra exploatarea nu pot şterge bătaia din moravurile cazone.

Dar să nu uităm un lucru : aceea ce nici clasele stăpînitoare, nici superiorii militari nu au interesul să facă au tot interesul şi pot s-o săvîrşească cetățenii.

Dacă noi toți ne^am hotărî să ne facem datoria pînă la capăt, vă asigur că n-ar trece multă vreme, şi o mulțime de năravuri sălbatice s-ar şterge. Pentru ce n-am duce înainte agitația împotriva bătăii în armată r" Pentru ce nu ne-arn gîndi noi singuri la toate mijloacele prin care să facem să înceteze odată aceste barbarii ruşinoase ?

Ați văzut că se înființează atîtea şi atîtea *ligi,* unele folositoare şi altele nu. Ei bine, de ce, oare, cetățenii nu ar face o mare ligă contra bătăii în armată ? Să ne înțelegem. Nu-i nevoie de o ligă cu statute, cu comitete şi cu tot soiul de forme. Dar să ne hotărîm la o acție comună.

Să-şi ia fiecare obligația de a denunța tot ce aflâ asupra torturilor din cazărmi, şi să ne luăm fiecare îndatorirea de a ne susține în lupta asta, care e o luptă sfîntă.

Să nu uitați că mai toți, cîți şi-au luat sarcina de a înfiera sălbătăciile cazone, au căzut ei înşişi victime ale brutalităților acestor pahonți[1] oficiali.

Ce ați făcut dumneavoastră, cetățeni liberi ? Ce ? Aplauze prin întruniri ? Ce ? Entuziasm care ține cinci minute ? Atîta mu-i de ajuns. Trebuie să învățăm cu toții la şcoala jertfei şi să ne facem şi noi solidari cînd e vorba de apărarea unei cauze ce tuturora ni-i scumpă.

Muncitori ! Să nu uitați că pînă ieri erați robi cu toții şi că, grație luptelor date de părinții voştri, ați scăpat de o parte din robie. Aveți dar datoria de a face jertfe şi pentru robii care au mai rămas, pentru robii din cazarmă, dacă voiți să lăsați urmaşilor voştri o moştenire sfîntă !

Iar voi, tineri culți, de ce stați ? Nu vedeți că balurile mascate, că petrecerile, că viața burgheză vă aşteaptă ?...

Dacă nu vi-i inima tocită, dacă nu vi-i mintea întunecată de farmecul dulcii destrăbălări, veniți cu noi, luptați pentru cei ce sînt dezmoşteniți, pentru cei ce zac în întunerec şi în robie !

Adevărații eroi în luptă nu sîntem noi, care ținem discursurile şi scriem articolele. Noi avem partea noastră de glorie egoistă în toate astea. Dar eroii cei mari sînt acei ce luptă şi pier necunoscuți.

Ca zidarul care pune temelia casei şi nu ştie dacă-i va vedea sfîrşitul, şi nu ştie dacă mai sus nu se va rupe schela, şi nu ştie dacă în toată casa asta va găsi un colț unde să-şi adăpostească bătrînețele, dar care totuşi munceşte fără preget, aşa pentru cauzele mari trebuie să muncim cu toții, nu cu gîndul la succes, dar la datorie.

Căci adevărații viteji nu sînt întotdeauna cei ce înfig steagul în redută, ci acei care au căzut necunoscuți, dar au format puntea de cadavre peste care şirurile din urmă au ajuns la victorie !

[1] *Pahonț* — soldat.

ȚĂRANII

Au vorbit gazetele, miniştrii, şi au mai vorbit şi gloanţele.

Oratoria seacă a unora, îngrozitoare a altora, a fost menită să ne amintească tuturora că există şi-n ţara asta o clasă de nenorociţi iloţi, aduşi la desperare de organizaţia nedreaptă a societăţii.

La ce să înconjurăm adevărul şi la ce să facem politicianism meschin ?

Ţăranii s-au revoltat în mai multe judeţe, şi *s-au revoltat pe drept.*

Nu este aici vorba să facem discuţii platonice şi socoteli de tarabă, cu cîţi lei vor plăti mai mult pe an sătenii în urma legilor lui Take Ionescu. Zaharicalele astea retorice să le lăsăm pe seama domnilor deputaţi, care atîta aşteaptă : să vorbească vrute şi nevrute.

Răul e mai adînc decît atîta. Este un glas teribil care trece peste ţară, din adîncul văilor ca şi din creştetul munţilor, este un glas care cere pîine.

Ţăranul — de care se face **atîta** caz **la** paradă, cînd se face defilarea invalizilor ; ţăranul — pe care îl apoteozaţi în feeriile voastre politice ; ţăranul — pe care

l-aţi numit „talpa casei" tocmai pentru că peste el călcaţi, ţăranul moare de foame.

Iată tristul adevăr.

Aţi auzit de povestea lui Tantal, regele Lidiei ? El a dat zeilor să mănânce din trupul fiului său, şi zeii l-au azvârlit în iad. Acolo, pedeapsa lui cea groaznică era să ardă de sete şi de foame, să înoate pînă în gît în toate bunătăţile pământului şi să nu se poată atinge de ele.

Povestea s-a împlinit. Ţăranul vă dă copiii ca să-i faceţi soldaţi, să-i bateţi, să-i umiliţi şi să vă apere bunurile voastre. în schimb, voi l-aţi prăbuşit într-un iad de chinuri, unde stă pînă în gât în comori de care nu se poate atinge.

Sărac, fără pămînt, fără unelte de muncă, bătut de jandarmii voştri, năpăstuit de primarii voştri, împovărat de dări pe care nu le mai poate plăti, el zace într-o vecinică agonie.

Iar cînd se ridică să vă spuie că e covârşitoare mizeria asta, atunci vă asmuţiţi hordia de canalii gulerate, puzderia infamă de Telemani, şi sîngele muncitorului roşeşte câmpiile bătute de vântul mizeriei, de plaga ciocoismului.

Apoi, la Cameră, vă prefaceţi în mironosiţe cucernice, evlavia de talpa casei vi se urcă ân obraji, şi vă învinuiţi unii pe alţii, şi inimile vă bat deopotrivă, şi plecaţi, braţ la braţ, ca doi avocaţi *ai altora,* fii ai aceleiaşi clase.

Cine să vă mai creadă pe cuvînt cînd aţi dat atîtea dovezi de ce sînteţi în stare unii, ca şi alţii ?

Mizeria neagră nu-i de azi, nici de ieri. V-aţi perindat la putere şi n-aţi avut decît o grijă : să strângeţi tot mai tare lanţurile robitului vostru ţăran. V-aţi înconjurat de legi şi de oştiri ca să vă asiguraţi domnia ân tihnă peste turma umilită ; aţi săpat tot mai adânc prăpastia dintre ea şi voi, şi aţi socotit vecinie turma asta ca o proprietate a voastră.

Iată de ce ni e silă să apelăm la unii împotriva altora.

Vă sperie revoltele ? Dar e o revoltă permanentă la țară, revoltă tăcută, dar plină de emoțiune și plină de dreptate.

Manifestările pe care le vedeți din cînd în cînd sînt numai semnele furtunii care se apropie, și pe care nu o veți evita nici cu discursuri proaste, nici cu puști perfecționate.

Căci sînt în lumea asta lucruri mai presus de puterea guvernamentală.

O POVESTE TRISTA

La „Dacia" se face apologia trecutului, și la „Eforie" se cîntă prezentul. Apărătorii celor două partide, care au ținut cîrma statului de la 1876 pînă astăzi, sînt în război. Unii — desperați de ce au pierdut, alții — speriați de ce au să piardă, se aruncă în arenă cu hotărîre, și lupta e furioasă.

Dar, ca o bucată de plută aruncată în mare, lovitura lor nu mișcă decît un val de la suprafață. Cercurile apei sînt mici. Marea rămîne senină și liniștită în adîncurile ei.

Aceasta este priveliștea. Și pe cînd noi asistăm la hărțuielile astea convenționale, în mijlocul cărora fiecare luptător știe că are dreptul să fie, pe rînd, cînd învins, cînd învingător, căci nu sînt decît două partide : unul de guvernămînt și altul de control, nimeni pare că nu vede pe cel de al treilea, pentru subjugarea căruia se dă lupta.

Poporul muncitor, țara reală, în zdrențe și-n lanțuri, e lăsată deoparte, pradă tristelor mizerii. Durerile ei nu ating pe nimeni, nimeni nu se cutremură de suferințele ei, rămîn reci cu toții la zbuciumările de groază, ca-n

fața unor dureri străine, care nu pot face să vibreze nici o inimă, ca şi cum ar fi un organism depărtat, răzleț.

Am arătat ieri o pagină din poema sfîşietoare a mulțimii obijduite. Țărănimea subjugată a fost împuşcată la Huşi; sînt oameni bătuți, torturați, femei batjocorite, femei ucise ; sînt sate devastate ; averi risipite ; pretutindeni pe unde a trecut hordia militaristă, condusă de cea mai mare canalie din cîte a îndurat părnîntul ăsta răbdător, de nemernicul Teleman, pretutindeni — măcel şi moarte.

S-au dat prin ziare cîteva veşti. Dar care a fost rezultatul ? Romanul lui Zdrelea şi Mărunțelu a pasionat mai mult pe ziarişti, a produs mai multă nevroză, a dezlănțuit mai multe patimi decît povestirea acelor îngrozitoare crime, în care bandiții oficiali, oamenii fostului ministru Jack Lahovary şi a lui Lascar Catargiu, s-au arătat aşa de brutali, aşa de cinici, aşa de mizerabili !

De a doua zi lucrurile au intrat în tăcere. Burghezimea îşi continuă chefurile, la palat decrepiții reînviază veacul de mijloc în țport şi în orgii, partidele politice discută înainte, cu cea mai mare seninătate de cuget, dreptul lor de a ne stăpîni îtntr-una.

Iată cum stăm ! De s-ar fi spart capul unui bătăuş, doritor de a-şi sparge capul în schimbul unei subvenții cuvenite martirilor electorali, luni întregi s-ar fi exploatat faptul, un partid întreg s-ar fi pus în mişcare, gazetele ar fi apărut cernite, s-ar fi ținut întruniri nesfîrşite şi s-ar fi făcut apologia împuşcăturii *asasinilor.*

Pentru țărani, nimic. Ei trăiesc prea departe de noi, ei n-au drept de vot, ei n-au cuvînt în afacerile noastre, ei se pot neglija.

Şi nu se gîndeşte nimeni că nepăsarea asta vinovată este menită să stîmească mai tare ura de clasă, şi nu se gîndeşte nimeni că burghezimea îşi sapă singură prăpastia de uri şi de violențe... Mîine, cînd țărănimea va vedea că de nicăierea nu trebuie sa aştepte nici milă, nici ajutor, cine va fi acela care va avea răspunderea ?

Este datoria democrației conştiente să organizeze pe muncitorii de la oraş, pentru ca aceştia să impuie ghiftuiților mai multă preocupare de soarta nenorociților săteni. Cît timp țăranii nu sînt luminați şi cît timp organizarea lor nu-i posibilă, sîntem datori noi să-i sprijinim în fața nepăsătorilor şi a sceleraților.

DICȚIONAR ROMÂNO-TURC

ft^ulți cred că în limba turcească nu există o mulțime de termeni, pe care îi avem noi în româneşte. Opiniunea aceasta se întemeiază pe o părere, aceea că turcii n-ar fi ajuns la gradul nostru de civilizație.

Ei bine, nu se poate ceva mai fals. îmi iau, deci, însărcinarea de a dovedi că limba turcească este tot aşa de bogată ca a noastră. Iată aci o pagină dintr-un dicționar rornâno-turc, care, dacă nu s-a făcut, s-ar putea face:

Parlament = tembelîc.
Constituționalism = rahat.
Diurnă = bacşiş.
Ministru externe == pehlivan.
Diplomație = pişicherlîc.
Lascar Catargiu = Aman.
Radu Mihai = Berlig.
Opoziție unită = Mazar-paşa.
Liberal-național = geanabet.
Conservator pur = Saade.
Regalitate = mosafirlîc.
10 Mai = caraghiozlîc.
Mitropolie = crailîc.
Mînăstire de maici = harem.

Revista noua = fakir.
Viața = hai
Direcția teatrului = berbanthc.
Ofițer = başi-buzuc.
Greva = bucluc.
Risolo = Bacalbaşa.

As putea d?un volum întreg. Mă mărgmesc însa aci, rezervLk-mi dreptul de a pune „va urma" sau, pe turceşte, *evala.*

ARMONIE !,

Serbarea zilei de 1 Mai ne înfățișează, în mic, icoana unui moment din societatea viitoare.

Astăzi, la aceeaşi oră, şi, poate, în aceeaşi clipă, muncitorii din lumea întreagă se adună ca să afirme frăția şi solidaritatea clasei apăsate de pretutindeni.

Iată cum, cu toate piedicile, cu toată vrajba şi cu toată ura semănată de stăpînitorii lumii, asupriții îşi strîng rîndurile şi se declară frați.

E o manifestare de simpatie universală, e un semn vădit al conştiinței de clasă, care se arată luminos şi lămurit în vălmăşagul luptelor dintre oameni.

Aşa va fi în viitor. Numai, în loc ca solidaritatea să se manifesteze într-o singură zi, ea se va vedea etern, în fiecare act al vieții sociale. Negreşit, din punctul acesta de vedere, lumea de atunci nu va mai semăna de loc cu lumea de azi.

în locul războiului nemilostiv, în locul vînzărilor, urilor şi crimelor dintre om şi om, se va înălța măreț tabloul dragostei obşteşti... Şi-n loc ca frăția dintre unii să însemneze luptă împotriva altora, ea va avea un caracter mai larg, mai generos...

Pîn-atunci, cuvîntul „armonie" rămîne doar un vis, ce n-a fost niciodată împlinit.

INSTIGATORII !

Ce-o fi însemnînd sistemul acesta necinstit al gazetelor guvernamentale de a nu vroi să discute serios nici o întâmplare, oricît de însemnată ar fi ea ?

Ne găsim în fierberea unor răscoale țărăneşti, toată țara e alarmată, o lume întreagă îi cuprinsă de indignare împotriva asasinatelor oficiale, numai presa zgărduită e de un sînge rece uimitor, numai ea tratează chestia lăturalnic şi caută să evite afacerea cea principală. Noi strigăm că se torturează şi se împuşcă țărănimea, iar foile stăpînirii ne țipă că „sînt instigatori".

De ce atîta neruşinare ? Dacă sînt instigatori, cine mai mult decît guvernul are puterea de a-i prinde ? Ce păzeşte liota dv. de zapcii, de spioni, de mîncători ai fondurilor necurate ?

Poate că faceți pe generoşii ! Dar nu este mai mare infamie să arunci o acuzație pe care n-o poți dovedi, care ştii bine că-i o simplă calomnie ?

Sistemul acesta păcătos de a atribui vecinie mişcările țărăneşti unor agitatori — pe care guvernul are prudența de a nu-i prinde nioiodată — trebuie să înceteze.

El este în tot cazul stupid. Ia închipuiți-vă, în adevăr, că ar exista instigatori. Ei şi ? Ce ar însemna asta ? Ar însemna oare că guvernul nu împuşcă pe țărani ?

Ori, cel puțin, ar însemna că țărănimea nu se găsește într-o stare economică și politică mai mult decît nenorocită ? Știu și copiii că dacă starea sătenilor ar fi fericită, ei singuri ar trimite la balamuc pe „instigatorii" care ar veni să-i răscoale, precum nici un instigator din lume n-ar putea revolta pe Marghiloman ori pe Cantacuzino.

Dacă sînt instigatori, ei nu pot învăța pe țărani că soarta lor e mizerabilă, căci aceea o știu țăranii mai bine, și o știe și guvernul. Tot ce ar putea ei face ar fi ca să le spuie că prin revoltă își vor îndrepta răul de care sufăr. Și aci am fi de acord cu toată lumea ca să se ia măsuri împotriva „instigatorilor", căci nu este lucru mai mișelesc decît să arunci pe robi în foc ca să-ți împlinești niște meschine scopuri politice.

Dar... pentru asta trebuie ca mai întîi guvernul să ne spuie *cine* sînt instigatorii. Căci este ușor să arunci o bîrfeală nesocotită pentru ca să scapi de răspunderi grave ; dar e mai cinstit să faci să dispară pricinile adevărate ale unui mare rău social.

Și tocmai aci crește vina guvernului. De atîtea zile, gazetele dau la iveală ororile săvîrșite de oamenii administrației, și stăpînirea tace. *Monitorul oficial,* gata întotdeauna să ne informeze de cîte ori a strănutat copilașul pe care l-au zugrăvit de Paști ieșind dintr-un ou de rață, nu găsește de spus nici un cuvînt asupra atîtor sălbăticii care au sîngerat satele și au stins viețile.

Iată de ce avem dreptul să socotim pe stăpînitorii noștri mai rău decît pe niște barbari care s-ar fi năpustit în cîmpiile noastre ca să treacă tot sub foc și sub sabie. Ne găsim în fața unei invazii de lăcuste, împotriva căreia trebuie să dăm alarma.

Căci sîntem uimiți de cinismul acestor guvernanți odioși. Pentru ei, a ucide țărănimea, de pe urma căreia își plătesc tot luxul și toate destrăbălatele lor rafinerii, este lucrul cel mai simplu din lume. Și — mai rău decît în vremea celei mai cumplite robii — li se pare că n-au de dat socoteală nimănuia. îi acuzi că sînt niște ucigași ordinari, ei îți răspund : „au fost instigatori", ca și cum Măruntelu ar acuza pe vecini că n-au lăsat pe victime să fie ucise.

Fără îndoială, trăim în niște vremuri triste și rușinoase. Mai bine de o sută de ani de cînd în Franța s-au proclamat „drepturile omului", în țara românească sătenii sînt asupriți mai rău ca sclavii, batjocoriți de toate liftele ce se năpustesc asupra satelor, și apoi asasinați mișelește, ziua-n amiaza mare, fără ca să aibă cineva dreptul să cheme la răspundere pe mizerabili.

De-ar face conservatorii tot binele de acum încolo — dacă binele poate fi făcut de către conservatori — dacă ar intra cu toții la mînăstire și s-ar pocăi, încă niciodată nu li s-ar putea ierta pagina rușinoasă ce au scris cu sîngele țăranilor în istoria contemporană a țării. Democrația, proletariatul nu va uita niciodată că sub domnia acestor scelerați țărănimea a fost asasinată după ce a fost prădată.

MORȚII LA VOT

Nu cunosc idee mai pe dos deoît aceea că este o crimă să pui pe morți să voteze. Ideea asta e şi crudă, şi învechită.

Mai întîi de toate, eu nu văd pentru ce răposații n-ar interveni şi ei în afacerile noastre din momentul ce noi intervenim într-ale lor. De cîte ori n-auziți că se înalță statui şi monumente, că se țin discursuri, că se bea în onoarea cutărui sau cutărui mort! Oare morții au fost consultați în toate operațiile astea ? [...]

A venit însă vremea ca ei să fie răsplătiți, şi felicităm consiliul comunal că a dat o justă satisfacție celor decedați întru Domnul.

De altfel, pe noi, democrații, lucrul acesta ne bucură şi din punctul de vedere al programului nostru. Un mare bărbat a zis că „numai în ziua cînd toată lumea va avea dreptul de vot, numai atunci vom avea votul universal". Această înțeleaptă maximă se realizează acum, deoarece nu numai viii, dar chiar morții votează.

„Nu vei muri de tot!" a zis apoi un filozof antic. Şi iată că, după aproape 2.000 de ani, se împlineşte vorba. Nu, nu vei muri de tot; vei muri tu, vor muri ai tăi, vor muri ideile tale, dar votul tău va rămîne ;

el va pătrunde în urna cu gaura, pentru ca oe ^ strige urmaşilor consternați:

— Sîc, că şi mort votez ! ^

Iar vestita poezie populara :

Toată noaptea bat la poartă _
Şi tu dormi, dormir-ai moarta

se va schimba în

Toată noaptea bat la poartă,
Tu votezi, votar-ai moarta .

EMBLEMA REGALĂ...

La 1881, cînd s-a serbat regalitatea, toți negustorii din București au făcut cîte un car alegoric, reprezintînd diferite bazaconii eroice.

Dintre toate carele, cel mai nostim era al unei fabrici de săpun. Onorabila făcuse bustul regelui și al reginei din săpun.

Ca dracu, se întîmplă că, tocmai cînd era defilarea carelor în toiul ei, începe o ploaie de parcă turna cu găleata. Suveranii de săpun, apucați de ploaie, făceau clăbuci la gură, spre marea veselie a onor. public cascăgură.

De atunci n-am mai văzut așa minune decît la diferitele întruniri publice, unde oratorii-ți toarnă niște bășici de crezi că le suflă cineva ou țeava.

Iată însă că se deschide Expoziția cooperatorilor. Un farmacist din Galați ori din Brăila — nu țiu minte bine patria cooperatorului — se apucă să-și expuie și el marfa.

Ce să expuie însă ? S-a gîndit și s-a răzgîndit sărmanul apoticar, pînă ce i-a venit o idee genială : a luat capsule de *Copahu* și de *unt de ricină* le-a vopsit tricolor și le-a așezat în formă de *Carol I*...

Cine nu crede n-are decît să meargă la Cișmigiu.

Mă mir numai că don farmacist n-a pus să scrie deasupra : *hoc vinces signo !*[1] încaltea să ajungem să vedem ca balsamul de Copahu e9te emblema dinastiei. Curg emblemele de foc.

Pentru vîrsta regelui, asta-i curat scandal tricolor !

[1] Prin acest semn vei învinge ! (lat.).

ALEXANDRU III

De morți — spune o veche și milostivă vorbă — să nu zici nimic dacă nu poți zice de bine.

în relațiile de [la] om la om, filozofia asta îndurătoare poate avea cătare ; ea ne învață să iertăm, în fața eternității morții, greșalele greșiților noștri.

Gînd însă mortul aparține istoriei, milostenia asta mistică nu-și mai poate avea. locul. A uza de ea poate fi nu numai o greșală, dar uneori, chiar o crimă. Adevărul adevărat, iată care trebuie să fie călăuza aceluia care se îndeletnicește cu descrierea vieții și faptelor unui om *al istoriei.* Clemența nu ne-ar fi zugrăvit niciodată pe un Nerone, pe un Caligula, pe un Eliogabal așa cum au fost ei.

Și iată de ce peste mormîntul în care a încăput fostul tiran Alexandru III al tuturor Rusiilor, noi nu putem depune nici flori, nici epitafuri de laudă, căci s-ar revolta dreptatea, care vecinie ne-a călăuzit. Preferim ca în concertul de laude plătite, în gălăgia curtezanilor și lacheilor, să facem, ca democrați, să se audă o vorbă și despre alți morți, care s-au stins fără pompă și fără

lachei, în singurătatea dureroasă a Siberiei sau a fortărețelor.

Cînd a luat cîrma statului, la 1881, Alexandru III făcuse pe unii să creadă că el va contribui la îmbunătățirea soartei robitului popor rusesc. însă iluziile acestea au fost de scurtă durată.

Subjugarea tot mai grea a mulțimii, întărirea îngrozitoarei secții a treia, prigonirea celor ce luptau pentru trezirea simțului de dreptate politică, iată care au fost toate gîndurile și toate faptele crudului împărat.

Sub domnia lui autocratică, *pohodul na Sibir* a crescut ca un potop ; spionajul s-a întins, toți eroii constituționalismului au trebuit să piară sub cnut ori în ger. Acela care a citit fioroasele pagini ale lui Kenan asupra martirilor deportați, acela care a citit paginile lui Tikomirof sau ale lui Stepniak are întreagă istoria rușilor sub țari. Este cea mai dureroasă și cea mai cumplită epopee din luptele omenirii moderne împotriva tiraniei.

Alături cu prigonirea, eroismul creștea însă. Asasinarea generalilor-inchizitori, comploturile împotriva autocratului creșteau mereu. Și dacă ele nu l-au ucis dintr-o dată, au infiltrat în el moartea picătură cu picătură. Atletul ajunsese mai înspăimîntat decît un iepure. Nu mai călătorea decît ca într-o cușcă păzită de jandarmi, iar noaptea visurile-i erau turburate de sîngeroase vedenii.

Epileptic, atletul a căzut sub nevroza care a pus stăpînire pe el. A murit, dar poporul a rămas tot în lanțuri, nevoit să lupte mîine ou alt țar.

O filozofie tristă ar putea izvorî de aci : la ce i-a slujit încăpățînarea de a nu vroi să cedeze în fața dreptății populare ? Și-a grăbit moartea, și atîta tot.

Iată un monarh. Avea tot pentru ca să fie un om fericit. Și și-a răpit singur liniștea, și și-a zdrobit singur viața, pentru că n-a înțeles înțelepciunea veacului său, că nimeni nu poate pune stavilă uriașelor valuri pe care cerințele istoriei le aduc.

în locul lui va veni mîine altul ; se vor schimba încă vreo cîțiva țari, poate, pe tronul şubred, şi nici energia lor, nici moartea lor nu va stînjeni din cale aceea ce e fatal să vie.

Mîine nimeni nu-şi va aduce aminte decît cu groază că a existat un Alexandru III ; iar poporul tot va triumfa, oricîte hîrburi şi oricîte tronuri i s-ar pune în cale.

MENAGEFHA REGALA

LASCAR CATARGIU

RACUL ('ndărăt-nicie, necurăţenie, tulbureală)

acsimil dupi o ilustraţie publicată în *Adevărul,* an. VI (1893) nr 1452 (1 martie), p. 3.)

TĂMBĂLĂUL DE IERI

Nu ştiţi ! Ieri am auzit pe regele Carol citind româneşte la Cameră.

Ce a citit ştiţi bine, iar eu am ştiut şi mai bine, de vreme ce v-am dat mesajul înaintea tuturor ziarelor.

Vreau însă să vă spun ceva despre progresele pe care le-a făcut regele în arta de a vorbi... limba românească.

Nu mai ştiu în care piesă este un belgian care spune următoarele : „Ce curioşi oameni sînt englejii ! închipuiţi-vă că eu învăţ englezeşte de doi ani, şi tot nu ştiu buche. Ei bine, am auzit că în Anglia pînă şi copiii de doi ani vorbesc englezeşte."

Cam aşa trebuie să-şi facă socoteala şi regele nostru. Omul acesta stă în blagoslovita noastră ţară de 29 ani, şi, cu toate astea, pronunţă şi azi tot : *tomnilo' teţuătaţ,* parc-ar fi un neamţ despachetat de o zi pe pămîntul lui Traian.

Şi, cu toate astea, unii au pretenţia că bucherul acesta, pe care eu l-aş fi lăsat repetent 29 de ani la româneşte, e băiat deştept.

Un cetăţean turmentat, care asculta din tribuna publică a bătăuşilor conservatori, rămînea cu gura căscată de cîte ori scotea vodă cîte o vorbă. La urmă am auzit pe un cetăţean spunînd unui vecin :

— Mă neică, mă !
— Ce-i, mă?
— Tu ai înțeles ceva ?
— înțeles, pă dracu !
— Vezi» ªi dracului ciocoi ! Toți știu talienește !
— Sîc, dă nuntă ! Ascultă și ei la vodă ; da' crezi c-a-nțeleseră ceva ?
Oi zice și eu ca cetățeanul :
— înțeles, pă dracu !

MESAJUL ȘI CRIZA

Vai de rob, vai de clăcas!
Þ o ll i a c

Zilele astea a fost arestat în Paris un individ prins în flagrant delict de cerșetorie. La percheziția făcută acasă la individ s-a găsit că el posedă nu mai puțin de 400.000 lei în bonuri. Bogatul cerșetor va fi osîndit; iar pînă atunci psihiatrii au dreptul să facă tot felul de teorii asupra maniei de a cerși.

Acest fapt divers are o mare asemănare cu fraza următoare din mesajul regal :

Efectele crizei agricole, care, de mai mulți ani, bîntuie toate țările, în cele din urmă s-au simțit și la noi. Din nefericire, o recoltă slabă a coincidat cu momentul cel mai acut al crizei prețurilor.

Adînc convins de bogăția încă neistovită a pămîntului românesc și de puterile de muncă ale poporului nostru, aștept cu încredere îndreptarea unor greutăți care nu pot să fie decît trecătoare.

Este drept că, de la o vreme încoace, criza preocupă pe toată lumea. în special *Adevărul* a făcut o întreagă anchetă asupra situației noastre economice.

Totuși, cînd vedem cu ce rnîhnire regele milionar vorbește de criză în fața reprezentanților clasei avute,

nu ne putem opri de a constata că şi asta este o manie de a cerşetori.

Criza există cu adevărat. Dar datează ea de ieri, de azi ? Nicidecum. Dacă un an agricol rău a făcut ca şi în pungile arendăşeşti să sufle vîntul sărăciei, asta nu dă regelui dreptul de a spune că efectele crizei sînt trecătoare, ca şi cum pe noi ar trebui să ne preocupe numai o criză, aceea care loveşte în cei bogaţi.

De ce nu cugetaţi oare la criza adîncă, permanentă, la criza veche de tot, care bîntuie cu ifurie de atît amar de vreme peste nenorociţii pe care, în batjocură, i-aţi botezat „talpa casei" ?

A fost de ajuns să se resimtă puţin luxul arendăşesc, pentru ca să vă alarmaţi şi uitaţi că aceea ce se cheamă la bogaţi *criză* este numai o imposibilitate de a împinge pînă la nebunie risipa şi desfătările lor obicinuite. La ţărani, însă, criză se numeşte mizeria adîncă, istovirea, moartea de foame. Iar criza acestora nu-i un accident, nu-i o întâmplătoare „coincidenţă a recoltei slabe cu momentul cel mai acut al crizei preţurilor". Nu. Este viaţa întreagă a ţăranului, este povestea întreagă a unui neam de robi, este epopeea dureroasă a vieţii ţărăneşti.

Da, a cugetat regele şi la săteni, iar cugetarea lui se exprimă în fraza următoare a mesajului : „Adînc convins de bogăţia încă neistovită a pămîntului românesc şi de puterile de muncă ale poporului nostru"...

Te cred, maiestate ! Dv., toţi care trăiţi din plusvaloarea pe care v-o dă munca acestui „poporul nostru" ; dv., toţi cîţi faceţi legi în tihnă cum aţi face o poezie în ceasuri pierdute, pe atîta puneţi temei : pe puterile de muncă ale poporului.

Aci stă toată filozofia raporturilor dintre capital şi muncă în organizaţia de azi a societăţii. Muncitorul vine pe piaţă şi îşi oferă puterea lui de muncă. în schimbul acestei puteri, pe care el şi-o închiriază, capitalistul oferă atîta cît îi trebuie celui dintîi *ca să nu moară de foame.*

A fost batjocorită, a fost atacată de mulţi legea aceasta aşa cum a formulat-o Karl Marx. Dar dacă ea este un mare adevăr economic în toată ordinea socială actuală, proprietarii şi arendaşii noştri au cristalizat-o în forme nepieritoare, ei ne fac s-o vedem cu prisosinţă în toată trista ei realitate.

Da. Faceţi apel la „puterile de muncă ale poporului nostru". Istovească-se puterile acestea, căci, dacă se istovesc în aparenţă, ele nu pier, ci se prefac în diamante, în diurne, în lefuri grase, în luxuri orbitoare, de care voi ştiţi aşa de bine să vă folosiţi. Fiţi pe pace, voi sînteţi ştiinţifici, ştiţi că în natură nimic nu se pierde, ci totul se transformă.

Şi iată de ce, cînd vă vedem sperînd că va fi trecătoare criza, înţelegem două fapte : că criza va fi trecătoare *pentru voi* şi că, pentru a ajunge la dispariţia crizei, veţi *preface* amarnic „puterile de muncă ale poporului nostru", în care aveţi atîta încredere !

în seara aceea el era trist. Fără să vrea, simțea cum sufletu-i se-mbracănn doliu, culoarea mormintelor şi a călugărițelor ; simțea cît e de mic în fața vremii eterne şi cît este de naiv în fața nedezlegatului mister al vieții.

Gînduri care de care mai funebre îl apucau.

„Dacă m-aş sinucide singur ?"

Ideea aceasta îi surîse.

„Cel puțin, zise el, nu voi muri ucis de alții! Nu voi muri învins ! Voi avea şi eu o victimă, voi zdrobi şi eu o viață, destul tot alții m-au zdrobit *l"*

îşi luă inima^n dinți şi țigara-n mînă, privi în juru-i cu îngrijire şi nu zări nici un obiect cu care să-şi poată tăia „firul vieții". Cugetă un moment să se înăbuşească punînd capacul la sobă ; dar geniul său cel bun îi spuse numaidecît că este o laşitate să pui capacul atunci cînd nu-i foc în sobă.

Dar dac-ar cumpăra de cincizeci de bani şoricioaică ? însă nici cugetarea asta nu-1 ademenea. Şoricioaică ?

[1] **Sub titlul *Spanachidi,* autorul acestui fragment scrie un roman umoristic care va ieşi în curînd în volum (n.a.).**

Şi-apoi ? Ce va face el de țigări ? Gu cincizeci de bani se poate rniai uşor cumpăra **ÎMI** pachet de tutun !

„A, prost ce sînt ! exclamă el. Eu mă gîndesc cum să mă sinucid, şi nu mi-am făcut programul ! Să mor fără să se ştie cauzele tristului eveniment ? Dar aceasta ar însemna mai mult decît o sinucidere !"

Luă condeiul, se aşeză la masă şi începu să scrie cu cerneală roşie :

„PROGRAMUL SINUCIDERII MELE

în momentul cînd scriu aceste rînduri eu nu mai sînt printre cei vii. Scriu cu sîngele meu acest manifest, cel din urmă poate, şi în care cetitorii vor afla cu cea mai adîncă părere de rău încetarea din viață a valorosului nostru amic şi colaborator Mişu Spanachidi... Da, eu am murit; dar numele meu va rămîne.

Cauza morții. Puia în momentul de a pune sub tipar cauza fatalului act este încă necunoscută. Se bănuieşte că un mister se ascunde aci. Parchetul, sesizat de mai mulți vecini şi de opiniunea .publică alarmată, a descoperit o scrisoare olografă[1] şi scrisă chiar de autorul ei, din care rezultă că sinucisul m-a fost asasinat.

La Cameră. Se crede că mai mulți deputați, amici ai defunctului, vor interpela guvernul asupra acestei barbarii. La urmă se va vota o moțiune, prin care se va cere ca înmormîntarea să se facă pe socoteala statului.

Onoare acestor reprezentanți ai țării !"

Dar de-abia sfîrşise de scris aceste rînduri, cînd auzi o bătaie în uşă. *"

Spanachidi tăcu.

0 a doua bătaie, de astă dată mai tare.

— Cine vine să turbure locaşul morții ? strigă el.

Uşa se deschise şi apăru servitorul casei.

[1] ***Olograf* — testament scris în întregime chiar de mîna testatorului.**

— A venit o madamă cu scrisoarea asta, domle...

— Bine, zise Spanachidi. Du-te !

Şi servitorul ieşi.

Fostul sinucis luă scrisoarea, o desfăcu cu grabă şi o lacrimă i se ivi în colţul pleoapelor.

„Aşadar, ea mă iubeşte ! Şi eu, ingratul, tocmai pe ea o uitasem ! Să mai citesc o dată"...

Scrisoarea era simplă, scrisă cu o ortografie necunoscută, dar cu mult sentiment. Ea cuprindea rîndurile următoare :

„Mişule dragă,

Nu uita că te aştept diseară în grădină la Icoană. Are să fie şi Luţa cu musiu Barbancioc al ei. Mergem ambii patru la «Raşca», la Dinicu.

Te sărut dulce,
Sita'

Spanachidi sărută scrisoarea, îi rupse cămaşa ca să facă pe ea un „fapt divers" pentru a doua zi la ziar, apoi puse restul în cutia lui de scrisori „Margareth Mill", unde ţinea — cum zicea el — „Anuarul amorurilor mele".

Acum era vesel. Sita îi depărtase din minte toate gîndurile negre şi-l făcuse să uite că trebuia să se sinucidă. Şi apoi, la ce s-ar fi sinucis ? Ce motive avea pentru asta ? Ce nemulţumiri ? Nici una ! Ziarul la care colabora era mulţumit de el, el era mulţumit de ziar şi presupunea că chiar cetitorii sînt încîntaţi. Tînăr era, viitor avea, şi iată că Sita venea să-i puie pe frunte cununa fericirii.

„Ce inimă bună e Sita ! exclamă el singur, cu glas de «aparte». De un an de cînd e bonă la maiorul Ursu mă iubeşte cu un amor exact. Oricînd poate, ea-mi scrie să ne întâlnim. Ah ! de-ar mai dura manevrele, ca maiorul să fie concentrat!"

Şi, zicînd acestea, Spanachidi luă în mînă un ziar „adversar", pe care-l lua regulat de la redacţie, ca să polemizeze.

îşi aruncă ochii pe pagina a treia şi ceti :

„INFORMAŢII

Sinuciderea din capitală. Aseară s-a sinucis în locuinţa sa tînărul X. Y. Cauza funestei hotărîri nu este cunoscută. Vom da mîine şi alte amănunte."

„Ce prost sînt informaţi! zise Spanachidi. O sinucidere fără amănunte ! Lasă, că Ie arăt eu mîine"...

Şi, luînd condeiul, transformă articolul cu *Sinuciderea lui Spanachidi* în alt articol : *Sinuciderea din capitală.*

„Au să crape de necaz cînd or vedea că numai eu am scrisoarea olografă, scrisă chiar de autorul ei !"

Apoi îşi luă pălăria, scoase colţul batistei afară, se privi în oglindă, îşi drese mustăţile şi-şi examina punga : „Seara asta o să mă ţie probabil vreo zece lei: consumaţii la «Raşca», chetă la lăutari, bacşiş chelnerului, poate cîteva alune prăjite... Dar nu-i nimic ; mîine iau de la administraţie «cheltuieli de reportaj» ; trăsură la casa mortului, vizită la morgă, bacşiş defunctului"...

îşi luă bastonul şi ieşi.

La colţ tocmai venise tramvaiul. Dete douăzeci de bani :

— Pîn' la Icoană !

SERBAREA DE AZI: HORIA, CLOŞCA, CRIŞAN

(Fragment)

Se împlinesc o sută zece ani de cînd Cloşca şi Horia, capii revoluţiei ţărăneşti întâmplate în Ardeal la 1784 au fost schingiuiţi pe roată şi ucişi.

Ce a fost revoluţia aceasta, al căreia caracter social au căutat să-1 ascundă istoricii interesaţi, putem spune în două cuvinte.

Ţărănimea prigonită, încărcată de dări nedrepte şi neomeneşti, s-a răsculat ca să schimbe orânduirea crudă sub care gemea. în calea ei a întîmpinat însă împotrivirea clasei stăpînitoare. Clasa aceasta fiind alcătuită din unguri, a fost natural ca răzvrătirea să ia în ochii multora o însemnătate pe care n-o avea în fond : o mişcare pur şi simplu naţională.

De fapt, însă, ţăranii nu se ridicau împotriva magnaţilor fiindcă erau de alt neam, ci fiindcă asupreau în chip nelegiuit.

O a doua caracteristică a mişcării acesteia, şi care trădează încă mai mult lupta de clasă, este faptul că boierimea românească, departe de a merge alături cu sătenii răzvrătiţi, ea se maghiarizase de mult şi s-a declarat solidară cu asupritorii, cu magnaţii unguri. Ca şi preoţimea cea înaltă a amîndoror neamurilor, boierimea a luat o parte ruşinoasă la potolirea revoluţiei, la schingiuirea revoluţionarilor.

Semnul acesta, care ne învaţă mai mult decît orice că a fost o mişcare economică şi socială, iar nu numai naţională, s-a arătat de altfel în toate revoluţiile mari şi mici din ţara Ardealului. La 1437, în muntele Bobîlna, ca şi la 1514 sub Doja, şi ca şi la 1784, în munţii Abrudului, toate mişcările ţărăneşti, ungureşti sau româneşti au găsit împotriva lor pe magnaţi, deşi nici uneia din mişcările acesteia nu i se poate tăgădui un caracter naţional.

Aceasta nu spune oare, destul de lămurit că toată parada de patriotism pe care o fac cei de sus e falsă şi că ea dispare de îndată ce-i vorba de interesul lor de clasă ?

Evident că da. Şi de aceea noi, socialiştii, cărora patrioţii de carnaval şi de contrabandă ne tăgăduiesc sentimentele naţionale, zîmbim cînd îi vedem pe dînşii serbînd datele mari ale istoriei, care nu sînt ale lor, ci ale noastre, ale proletariatului asuprit la 1895, ca şi la 1785.

După o sută şi zece ani, situaţia este aceeaşi. S-au lepădat formele brutale ale stăpînirii, dar nu s-a schimbat întru nimic fondul mizeriei sociale. Sub aparenţele viclene ale libertăţii de a munci, salariatul de azi, fiul nenorocit al nenorocitului servaj, ţine omenirea într-o tiranie tot aşa de îngrozitoare ca şi odinioară. Luptele omenirii, însemnate cu sînge în cartea neamurilor, sînt şi azi tot atît de crîncene, şi pentru aceea noi, socialiştii, ne asociem la serbarea ce se face în amintirea lui Horia, Cloşca şi Crişan, martiri ai cauzei ţărăneşti. [...]

1

POLIŢIŞTII DIN IAŞI

Ieşenii trebuie să fi fost surprinşi văzînd că, deşi *Lumea nouă* a anunţat că duminică 19 februarie se va ţine o întrunire socialistă în sala „Pastia", totuşi, întrunirea nu s-a ţinut. Sîntem datori, deci, să le explicăm pentru ce nu ne-am pus în aplicare înştiinţarea.

Am fost în Iaşi, cei care trebuia să luăm parte la întrunire, şi am căutat să angajăm o sală. Spre marea noastră nedumerire, însă, n-am găsit nici una. Toţi antreprenorii ne-au dat, în loc de local, nişte pretexte, mai mult sau mai puţin ridicule, în dosul cărora nu ne-a fost greu să găsim poliţieneasca mînă a d-lui Leon Bogdan, poliţmaistrul celei de-a doua capitale a ţării. Acest ilustru necunoscut s-a arătat la înălţimea lui Sandu Răşcanu, de lugubră pomenire. A chemat pe antreprenori, i-a descîntat şi i-a convins că socialiştii nu trebuie să vorbească publicului.

Să fim drepţi însă. Noi nu aruncăm vina acestei odioase manopere în spinarea Bogdanului de la poliţia din Iaşi. El este numai un fel de tist[1], care ascultă de poruncile extraordinarului Lascar Catargiu. Vina, deci, este a vedeniei preistorice din capul ministerului.

[1] ***Tist*** **— ofiţer.**

Şi aceasta o putem dovedi. înainte de întrunire am trimes unui amic din Iaşi o telegramă, rugîndu-l să închirieze o sală. Ei bine, timbromanul Cezianu a refuzat să-i dea curs, conform vestitului art. 7 din legea telegrafo-postală, articol care, precum se ştie, vorbeşte de „siguranţa statului".

Nu-i nevoie să fii filozof, pentru ca să înţelegi că acelaşi apoplectic Catargiu, care porunceşte să se oprească o telegramă, porunceşte şi să nu se dea sala.

Iată cum, deşi ne-am oferit să dăm orice sumă, a fost cu neputinţă să găsim în Iaşi un local de întrunire.

Să ne răfuim dar.

Mai deunăzi, d. Take Ionescu, avocatul titular al acelora pe care îi numea odinioară *strigoi,* amintea d-lui Fleva că-n vremea opoziţiei unite de-abia se putea găsi o sală, pe nişte preţuri fabuloase, şi se lăuda că astăzi sălile de întrunire sînt la dispoziţia tuturora.

Am fi, oare, nepoliticoşi dac-am spune avocatului că a minţit ? Astăzi noi nu găsim sală nici pe sume fabuloase, pentru că mişelia celor de la putere e mai fabuloasă decît orice sumă.

Asta însemnează, însă, că trebuie să ne învăţăm a nu pune nici un preţ pe sforăielile dramatice şi constituţionale ale domnilor miniştri. Dar dacă facem această constatare nu-i ca să ne arătăm mîhnirea, ci pur *şi* simplu ca s-o înregistrăm ca document istorico-eiocoiese. în ce ne priveşte pe noi, am profitat de balul organizat sîmbătă seară de Clubul muncitorilor în sala „Pastia", pentru ca să vorbim şi de votul universal, şi de legea expulzărilor, şi de toate cîte era să le spunem la întrunire. Prin urmare, oprirea sălilor a fost din partea stăpînirii o simplă stupiditate fără urmări.

Constatăm nătîngia elitei sociale, şi trecem mai departe. Tot ce am dori pe viitor ar fi ca onorabilii să înceteze de a se mai lăuda cu liberalismul.

FABRICA DE CIOCOI

Du-l, du-l, du-l la mînăstire,
Să-şi vie boieru-n fire !

Se impune numaidecît ca d. dr. Babeş să iasă din impasibilitate. Savantul nostru bacteriolog şi-a cîştigat deja o reputaţie europeană prin lupta glorioasă care o duce de atîţia ani împotriva diferiţilor bacili ; am putea zice chiar că, de la bordei pînă la palat, toţi îi sînt recunoscători.

A venit deci vremea să-şi adune toate puterile, să facă o ultimă sforţare şi să ne mîntuiască de un nou microb care ameninţă ţara, de microbul ciocoismului.

Din parte^ne, credem că-i venim într-ajutor denunţîndu-i cazurile suspecte pe care le-am observat.

E vorba de atacurile care au cuprins pe ziarul *L'lndependance roumaine.* Dăunăzi, ziarul franţuzesc s-a dat la studii asupra ofiţerilor noştri. Şi — straniu lucru ! — organul d-lui Claymoor a găsit că ei au origine prea brutală, prea mitocănească ; a cerut, deci, să se ia măsuri energice ca numai aristocraţii să poată intra în corpul ofiţeresc.

Prin cercurile militare cererea asta a produs o impresie dezgustătoare. Noi, însă, am considerat-o ca o

simplă zăpăceală de o clipă, ca un acces fără urmări serioase, şi nu i-am dat mare însemnătate.

Iată însă că mania face progrese. Acelaşi organ, vorbind de ucazul d-lui Take Ionescu asupra legii instrucţiunii, e cuprins din nou de delirul aristocraţiei. Blazaţii aspiranţi după nişte blazoane, pe care neam de neamul lor nu le-au avut, exclamă cu toată filozofia umor pretinşi boieri cugetători :

...Nu vedem nici un rău în faptul ca învăţămîntul clasic, care conduce la profesiile liberale, să fie dat în aşa condiţii, încît să descurajeze pe copiii săraci...

Şi tot articolul zbîmîie pe tema asta : copiii săraci să nu se facă avocaţi, doctori, ingineri, profesori; copiii săraci să-şi vadă de meseria părinţilor lor ; copiii săraci să nu se întindă la caşcavalul social...

învederat, ne găsim în faţa unei nebunii care progresează, în alte ţări mania asta de a păstra neatinsă „familia aristocratică", deşi este şi acolo o utopie, totuşi, s-ar mai putea pricepe. Dar la noi, unde niciodată n-am avut o aristocraţie în sensul apusean al cuvîntului, la noi, unde toţi cioflingarii îşi dau ifose de ciocoi sadea, unde găgăuţii şi degeneraţii profită de vacanţiile din iulie pentru ca să se intituleze conţi şi baroni pe la băile din ţări străine, este o adevărată sminteală periculoasă tendinţa asta de a tot vroi să ni se scoată înainte o aristocraţie care nu există.

Mă rog, dacă copiii care n-au sînge albastru nu trebuie să înveţe carte clasică, atunci din cine să se alcătuiască profesiile liberale ? Care-i clasa din care s-ar putea recruta acestea ? Slavă ţie, Doamne, pe pretinşii descendenţi ai protipendadei îi cunoaştem : ei au nobilul obicei de a socoti învăţătura ca o ocupaţie mitocănească ; ei nu cunosc decît arta de a moşteni, de a se însura cu zestre şi de a toca apoi, în chipul cel mai stupid şi în timpul cel mai scurt, moştenirea şi dota. Aceştia numai la profesii liberale nu au gîndul.

Ce au produs în ţara asta aristocraţii noştri de baltă ? Am înşira nume proprii, dar ne rezervăm plăcerea asta pe altădată. Din clasele sărace a ieşit însă un Eminescu,

un Conta, Lambrior, Creangă, Caragiale şi toţi cei cîţi fac fală neamului nostru. Am face odată o listă şi am pune faţă în faţă pe glorificaţii şi pe oropsiţii organului fustelor scandaloase.

Ne oprim însă aci, uimiţi de utopia, de ignoranţa şi de cinismul acestor gazetari care, ieşiţi din te miri ce fund de mahala şi salariaţi azi de cea mai nulă specie de pseudoboier, excomunică, la adăpostul anonimatului, o clasă întreagă de oameni, clasa lor chiar.

...Şi dacă d. dr. Babeş nu va lua măsuri grabnice, dacă, dus de dorul de a vindeca numai boalele trupeşti,' nu va descoperi un *serum* anticiocoic, atunci nu ne rămîne decît să facem pentru bolnavii din *halul* „Independenţii" un călduros apel la d. dr. Şuţu.

Stau şi mă-ntreb : ce rost poate să aibă oprirea manifestaţiei noastre de 1 Mai?

Guvernul vrea să arate numai că are puterea şi că poate uza de ea pentru a călca legile ? în cazul acesta, el cearcă să ne convingă despre un lucru pe care-1 ştiam de mult. Caraghiosul prinţ Laurent XVII, eroul din Mascotta, a spus-o înainte de d. Lascar Catargiu : „La ce mi-ar sluji puterea dacă n-aş putea abuza de dînsa ?"

Ori poate stăpînirea vrea să ascundă existenţa partidului muncitorilor ?

Dacă e aşa, struţul e mai prost decît îl credeam. De laşi în jos storurile cînd fulgeră pe cer, nu însemnează de loc că noaptea e senină, şi, dacă e să te trăsnească, nu scapi închizînd ochii. Astea sînt precauţii zadarnice, care n-au puterea de a opri în loc ceea ce este să fie.

Existenţa noastră nu se poate nimici printr-un ucaz poliţienesc, după cum toate poruncile din lume nu pot stăvili fluxul mărilor. Partidul muncitorilor trăieşte ; iar cea mai bună dovadă despre trăinicia lui e tocmai spaima ce cuprinde pe cei de sus. în metafizică pură se poate tăgădui orice ; în viaţa reală, însă, e tot aşa de

copilăresc să negi aceea ce există, după cum e copilăros lucru să însufleţeşti în minte-ţi o himeră.

Nu vom trece pe Calea Victoriei — foarte bine. Dar, ori pe unde om trece, cîte unu sau cîte o mie, noi tot spre victorie mergem. Şi dînd nu s-o mai şti c-a existat cîndya o fiinţă căreia-i zicea „Lascar Catargiu", de partidul nostru se va şti, şi se va şti bine.

...Atunci, la ce-ţi slujeşte, bietule om, faptul că la 1 Mai 1895 tu ai trecut pe unde ai vrut, iar noi nu?

DIN CRIMELE LUI TAKE IONESCU

Infamia de la Cameră

Unul din cei mai buni prieteni ai noştri, Ionescu Raieu-Rion, a încetat din viaţă. Pentru cei care l-au cunoscut, pierderea camaradului e o tristă şi dureroasă ştire. Rion era o natură blîndă, prietenoasă, iubită de toţi. Pentru noi, socialiştii, în genere, moartea lui lasă un gol care greu se va umple, căci Rion era unul din cei mai culţi şi mai devotaţi dintre amicii noştri.

Dar moartea asta nu ne inspiră nouă numai întristarea naturală la pierderea unui tovarăş preţuit; este aici ceva mai mult, o dramă socială, care s-a jucat pe tăcute, în liniştea mizeriei.

De un an de zile aproape, Rion încetase de a fi omul activ şi comunicativ de odinioară ; retras în singurătate, nu mai dedea ştiri despre dînsul, trăia pentru catedra pe care o suplinea la Tîrgovişte, şi atîta tot. Aceia care îl cunoscuseră de aproape, care îl ştiau incapabil de a renunţa cu totul la activitatea în folosul ideilor lui nu-şi puteau explica schimbarea asta într-o fire devotată şi setoasă de muncă.

Ni se va permite să povestim o mică scenă, asupra căreia am fost siliţi să păstrăm tăcerea, dar pe care astăzi avem datoria de a o scoate la lumină.

Anul trecut Rion s-a prezentat la un concurs şi a reuşit al doilea, cu media aproape 9. Ei bine, deşi erau trei catedre vacante, deşi juriul l-a recomandat pe Rion, d. Take Ionescu n-a vroit să-l numească. Şi de cîte ori nenorocitul nostru prieten s-a prezentat la minister, răspunsul invariabil al celui mai cinic dintre miniştri era : „N-am ce-ţi face, ai reuşit, locuri vacante sînt, dar dumneata eşti socialist, şi eu nu te pot numi. Cel mult, îţi pot acorda un loc de suplinitor."

Dezgustat, covîrşit de mizerie, el, care era singurul sprijin a cinci surori şi al unor părinţi săraci, ţărani din Vaslui, Rion s-a osîndit la rolul de a vegeta o viaţă fără bucurii şi de a renunţa la orice altă activitate intelectuală...

Las pe alţii să tragă concluzia. Dar nu se va găsi nimeni să nu facă deosebirea cuvenită dintre acest copil de ţăran, pe care-l doare, pe care-l ucide imposibilitatea de a munci pentru ideile lui, şi între fiul necinstit al unui necinstit tîrgoveţ, care şi-a vîndut şi trup, şi suflet pentru un blid murdar de linte, şi care vroieşte să coboare la decăderea lui morală pe toţi.

D. Take Ionescu îşi face o glorie din faptul că poate zice : „sînt un ex-mitocan". Convins că a atins cea din urmă treaptă a măririlor, nu are azi decît un singur dor ; acela de a nu întîlni în cale tineri cinstiţi, care să-l umilească prin onestitatea lor. E patima bătrînelor corupte, care, după ce s-au speculat pe ele, n-au altă pasiune decît aceea de a tîrî fecioare pe drumul pierzării.

Rion însă nu era din stofa celor ce-ajung la Văcăreşti sau pe banca ministerială. Natură incapabilă de vînzare a conştiinţei, socialist cu fapta, cu cuvîntul şi cu cugetul, era fatal să moară în mizerie, dar să moară cum mor eroii, nu cum mor caracudele.

La sentimentele lui Take Ionescu nu ne gîndim, căci pînă într-atîta de naivi nu sîntem. Dar să se gîndească singur la deosebirea pe care *el* a creat-o : Rion moare sărac, lăsînd în urmă-i regrete adînci şi admiraţia tuturora ; Take Ionescu trăieşte, şi i se pare că are admiratori sinceri. Iasă însă din cercul în care se gudură, şi va vedea că nu există în ţara asta un om care să nu fie adînc dezgustat de cinismul şi de degradarea ministrului-lipitoare.

Moartea unor tineri ca Rion trebuie plînsă nu numai de socialişti, dar de toţi cîţi înţeleg devotamentul sfînt şi onestitatea, aşa de rară în lumea noastră, unde, pentru ca să trăieşti, trebuie să te cobori, să decazi, să fii un Take Ionescu.

ART. 262 — GOD. PENAL

Sărmanul articol 262 din codul penal a fost modificat — onoare lui !

Camera, găsind că epidemia corupţiumii morale şi religioase se lăţeşte peste patria română, a luat măsuri ca bunele moravuri să nu mai poată fi atinse. Se înţelege, e vorba de atingerile cu degetul sau cu gura — adică prin grai sau prin scris. încolo, orice român e liber să profeseze moravurile care-i convin lui mai bine.

Astfel, nimeni n-are dreptul să se ocupe de faptul că un cetăţean îşi vinde forul lui interior, sau că o cetăţeancă îşi vinde ce vrea ea. Dar nici unul, nici altul nu va avea permisiunea de a face un roman sau un discurs prin care să descrie epopeea vînzării.

Mai mult, orice propunere ruşinoasă trebuie să înceteze de a fi făcută verbal sau în scris ; tot ce poţi este să faci cu ochiul. Dacă însă suferi de ochi, ai dreptul ca, în loc să vorbeşti ori să scrii, să zugrăveşti pe o hîrtie scopul secretelor tale intenţiuni.

Guvernul speră că astfel va putea da un mai mare avînt picturii la noi.

De altfel. *Moş Teacă* nu-i de loc supărat de votarea acestei legi, pe care ziarele serioase s-au apucat s-o combată. Noi credem că era şi vremea să se pună capăt

scandalurilor ce se scriau prin gazete. Cu modul acesta, nu vom mai vedea descriindu->se viaţa miniştrilor şi a elitei sociale.

Legea modificată va modifica, fireşte, şi obiceiurile ţării. Astfel, fiindcă e vorba să ne păstrăm bunele moravuri, cată să observăm dieta următoare :

a) Să nu mîncăm decît sărmăluţe, căci sînt acoperite cu *frunză de viţă.*

b) Să nu citim frazele domnilor deputaţi, fiindcă sînt *goale.*

c) Ofiţerii de cavalerie să-^şi facă tunicile mai scurte, sau să-şi puie la spate, în josul tunicii, codul penal.

d) Să citim numai *Biblia* şi pe *Moş Teacă,* opere care-ţi înalţă sufletul.

e) Să proclamăm că omul cel mai moral este ministrul care, pentru a-şi acoperi partea ruşinoasă, poartă şapte perechi de... (Codul penal mă opreşte să spun ce poartă).

Toate aceste obiceiuri, greu de introdus dintr-o dată, vor trebui să-şi facă loc treptat în cetatea românismului. Deocamdată, însă, reforma va fi aplicată la animale, asupra cărora se vor face experienţe, spre a se vedea dacă ele pot suporta noul cod penal. Se va începe cu cîinii, care nu vor mai fi toleraţi să se aglomereze în cete pe strade, afară de cazul cînd vor fi prevăzuţi cu cîte un aparat de siguranţă, nu la bot, ca pînă acuma.

Un singur lucru mă mir : cum se împacă noul cod cu legea minelor ? Pe cînd codul ne vorbeşte de atentatele la bunele moravuri, legea minelor propagă, prin scris, sondarea, explorarea şi exploatarea pămîntului pe la părţile cele mai ascunse !

Guvernul vorbeşte de moralitate, şi guvernul începe prin a se da... *de gol.*

ACEL CE TACE

„Vorba este de argint, iar tăcerea de aur" — iată singura vorbă de aur. A şti să taci, a avea talentul de a tăcea, mai ales la momentul oportun, este darul cel mai mare.

Omul care ştie să tacă este omul viitorului. Mai ales în politică, o tăcere preţuieşte enorm, dovadă marele bărbat de stat Gr. Triandafil, al cărui glas nimeni nu l-a auzit vreodată, şi despre care toţi spun că este o somitate în toate.

Arta de a vorbi scoate oratori ; *arta de a tăcea* scoate însă parale — oratoria cea mai plăcută.

Sînt oameni cărora nu le spui „cît să-ţi dau să vorbeşti ?", ci „cît să-ţi dau ca să taci ?". Aceia ajung departe.

Vorba cere o sumă de calităţi stupide, precum talent, cultură, tact, organ simpatic şi altele; tăcerea însă trăieşte prin ea singură : pentru ca să taci, nu ţi se cere să ai nici măcar voce.

Popoarele au apreciat întotdeauna tăcerea, dovadă vorba : „dacă tăceai, filozof rămîneai", dar n-am auzit niciodată zicîndu-se : „dacă vorbeai, filozof rămîneai".

Omul care tace sistematic este presupus că însuşeşte toate calităţile din lume. Toţi spun despre el : e adînc, e şiret, e deştept, meditează, cugetă... şi, astfel, Jack Negruzzi trece drept un om cu multă judecată, fiindcă niciodată n-a dat ocazia de a fi judecat.

S-a zis că „tăcerea este o afirmare". Şi, în adevăr, dacă *vrei să te afirmi,* taci.

Femeile pierd enorm din cauza maniei de a vorbi. Sînt unele care nu sînt urîte, şi or mai fi avînd şi alte calităţi, dar, Doamne, cum le taie gura săbii !

Poeţii au înţeles valoarea tăcerii; de aceea, cînd vor să descrie fericirea unui moment ei spun... „totul tace". Dacă ar tăcea şi ei, fericirea ar fi completă.

Sînt convins că dacă toţi oamenii ar fi muţi, n-ar mai exista certuri... Măi, taci !

CE ESTE CONSTITUȚIA

Soarta a vrut ca Moş Teacă să apară în urma Iui Napoleon I, aşa că acesta a definit constituția mai înainte decît mine. „Constituția — a zis micul caporal — este ceea ce ne ocupă mai mult şi observăm mai puțin."

Dacă n-ar fi zis^o căprarul franțuzesc, Moş Teacă ar fi fost azi original spunînd el acest mare adevăr.

în adevăr, nu cunosc decît două chestii care pasionează mult publicul român : prețul grînelor în portul Brăila şi constituția în întreaga noastră patrie ; pe cînd însă de grîne se preocupă mai mult negustorii de cereale, constituția este calul de bătaie — măcar că constituția e de genul feminin — al tuturor negustorilor de piei de cloşcă.

Mă rog, să ne înțelegem puțin : ce este constituția ? Unii afirmă că e „pactul fundamental al unei națiuni", alții că e „legea legilor", alții că este piatra tutelară, fiecare român are cîte o definiție, şi nu aşteaptă nici măcar să fie întrebat pentru ca să ți-o comunice.

Să nu se supere apărătorii acestei pietre, care nu-i bună nici măcar de pavaj, dar mie mi se pare că e un simplu moft național, inferior chiar unei găini, căci poate fi călcat şi de claponi.

Odinioară, oamenii se închinau la lună, la stele, la capete de cîini, la coroane mai mult sau mai puțin scumpe ; astăzi, fiindcă zicem că ne-am civilizat, ne închinăm la constituție. în fond, amorului acesta orb pentru bucata de hîrtie prevăzută cu ştampilele cuvenite i se poate aplica versul lui Scarron :

Je suiş de mon amour presse cruellement,
Mon esprit s'en altere et mon corps s'en constipe.[1]

Şi dac-ai întreba pe fiecare^n parte „de ce atîta dragoste ?", ar da din cap — presupunînd că ar poseda asemenea inutilitate fizică — şi ar fi mai încurcat decît dacă l-ai întreba cine a fost primul papă la Roma. Atîta este de adevărat că amorul pentru constituție e un amor mai *constituțional* decît unele boale, cu care ne naştem fără să fi avut meritul de a fi lucrat pentru dobîndirea lor.

Vă mărturisesc că, în ce priveşte credința în constituție, eu sînt ateu. Şi aici, de acord cu reacționarul Thiers, cred că „o constituție, oricare ar fi, dă întotdeauna rezultate conforme cu starea prezentă a spiritelor".

Mai pe româneşte : cînd o constituție *poate* fi călcată fără ca domnii călcători să fie imediat călcați şi ei, înseamnă că nu sîntem copți pentru altă constituție decît pentru... călcare.

Presupuneți că mîine, în loc de constituție, bărbații de stat se adună şi ne dăruiesc un cauciuc oarecare. Ne-am uita la el, l-am admira poate ; dar n-am face revoluție dacă ni l-ar lua înapoi. De ce ? Pentru că, pasămite, nu prea prețuim cauciucul sub toate formele.

De altfel, lege fixă şi cunoscută : nimic necesar nu dispare, şi nimic nu dispare dacă dispariția nu-i necesară. Pentru ce a dispărut diligenta ? Pentru ce au dispărut opaițul, mueările[2], poşta lui Vilner, şalvaragiii şi

[1] Sînt apăsat de dragostea mea în mod crud,
Mintea mea este tulburată de această dragoste şi corpul este chinuit (fr.).

[2] *Mucări* — unealtă (un fel de foarfecă) cu care se curăță mucul ars al unei lumînări.

alte ingrediente de astea intime ori sociale ? Pentru simplul cuvînt că n-a mai fost nevoie de dumnealor la un moment dat.

Tot astfel — să iertaţi de vorbă proastă — poate dispărea o constituţie, pe dată ce ea nu face parte integrantă din noi înşine, din viaţa sufletului nostru.

Şi cum se poate dovedi că o constituţie nu e înrădăcinată în naţkme ? Natural, prin însuşi faptul că oricine o poate călca, fără ca această călcare să atragă altceva decît unu sau mai multe banchete ori parastase.

Invit pe Conu Lascăr să meargă în Anglia şi să calce acolo constituţia, dacă vrea să încerce ce vrea să zică „Anglia, ţara clasică a constituţionalismulua'.

La noi însă, l-aş invita să sporească birurile, şi am vorbi atunci .' Cît pentru constituţie, apoi nici Faustin Helie al franţuzilor, nici Ilie Foloştină al nostru nu-i ţin de cald ori de frig.

PRĂSILA REGALĂ

Poveste cu tendinţe antidinastice

A fost odată un împărat. Şi împăratul ăsta era calic de mama focului. îşi întorcea chipiul pe dos cînd se învechea, făcea negoţ de brînză şi de unt proaspăt, aducea pînă şi vaxul de ciubote de la Viena, pentru că acolo era mai ieftin şi transportul nu-I ţinea nici o leţcaie chioară ; mă rog, era calic de parcă trăsese pe dracu de coadă toată viaţa şi tocmai acuma se îmbogăţise.

Cu viaţa era mulţămit ca prostu, că nici deştept nu era, măcar că era şiret ca o vulpe crescută la călugăriţe ; numai un necaz avea şi el, că nu-i dăduse Dumnezeu copii. Pesemne că Dumnezeu n-a vrut să ne înmulţească neamul lighioilor calice.

Aşa, ce s-a gîndit împăratul ? Zice : „Măre, copii nu-mi trebuiesc, că prea ţin parale multe. Nu-i vorba, de îmbrăcat i-aş îmbrăca eu uşor, că tot rămân haine de la vizitiii care ies la pensie ; de mîncat iar n-ar fi greu : aş cere *probele* de la garda palatului în fiecare zi, da', oricum, tot te sfănţuiesc copiii ! Mai bine, haidi să iau unu făcut gata de altul !"

Şi, cum sta el aşa pe gînduri, ce-i trăsni prin cap ? Şi-şi aduse aminte că are un frate şi că frate-său ar scăpa bucuros de o potaie de copil, că e un netot.

Cum s-a gîndit, aşa a făcut. A scris lu frate-său, care i-a trimis puiul de băiat cu ăl dintîi tren de marfă.

Cînd l-a văzut împăratul că vine, sfrijit şi jerpelit, cu urechile pleoştite, era p-aci-p-aci să-l trimită la Han-Tătar, că prea era urîtă jigodia, de speria lumea. Cîinii îl lătrau, găinile se ascundeau, pînă şi vornicul începuse să urle a pustiu. Da' mai pe urmă ce s-a socotit împăratul ? Zice : „Lasă, măre, că şi eu eram slut cînd eram ţingău şi am venit în ţara asta ; da' pe urmă s-au deprins toţi cu mine, că, de ia o vreme, se deprinde omu şi cu ciuma".

îl luă deci pe băiat, îl trimise la baie, îl înţoli cu un rînd de straie de la un bucătar al palatului, care tocmai murise fără moştenitori, îi mai potrivi urechile şi-l puse lîngă el pe tron.

— Să fii cuminte, băietane, îi zise împăratul, să faci şi tu ce-oi vedea că fac eu. Ai căzut pe chilipir, aicea-i ţară îmbelşugată (adică eminamente agricolă), iar sfetnicii sînt nişte găgăuţi, de joacă cum le cînţi... Doar nu te-am adus aici de dragul urechilor tale, da' m-am gîndit că avem neamuri multe, şi decît să procopsesc pe vreun tîrîie-brîu de aiurea, mai bine pe unul din neamul meu.

— Lasă, unchiule, răspunse băiatul, că ştiu eu cum să mă port!...

Şi zău c-a ştiut ! Cum s-a mai înviorat puţin, a început să calce pe urmele lui unchiu-său ; nu te-ai fi lipit de el să-i scoţi un gologan măcar să fi crăpat dracu ! îşi întorcea şi el chipiurile şi aduna bani în colţul ciorapului ; iar cînd se făcea grămăgioara mai mare, haidi ! o trimetea în ţara lui. Ce-şi zicea el ? Te pomeneşti că te ia odată la goană de aici cu nepusă masă ! Ce te faci atunci dacă n-ai acasă nici sfanţ chior ?...

Cu toate astea, băiatul începuse a slăbi. Unchiu-său băgase de seamă că nepoţelul se sfreja mereu, dar nu ştia ce are. Măi, ce să aibă băiatul ? Te pomeneşti ca dă ortul popii, şi atunci alt bucluc, să mai aduci altul, să-l mai înveţi şi pe ăla !

A întrebat împăratul pe la toţi vracii şi pe la toate babele, dar nimeni nu ştia ce are Fridelache, că aşa îl chema. Ba că a mîncat laur şi o să turbeze, ba că are streche regală, ba că a prins igrasie la cap din pricina învăţăturii, ba că trebuie operat la urechi, că-i atîrnă prea greu, nimeni nu ştia ce are. Numai ce vine, tocmai ia urmă, un şoltic de bătrîn, care înşelase şi pe Muma-Pădurii în viaţa lui, şi zise :

— Ce mi-i da, maistate, să-ţi spun eu ce are flăcăul ?

— îţi dau ce vrei, numai scapă-mă, că-i păcat de bunătate de parale pe care trebuie să le dau pe coroana de la dric...

— Apîi... să-mi dai... aista... ministeriul, şi... aiasta, disolvarea !

— Dăruite să-ţi fie !

— Amu, zise şolticul bătrîn, băietanu matale, c'coane maistate, n-are nimic la cap... are la... aiasta...

— La care ?...

— La... pardon, la călcîie... îi hamurezat...

— Cum se poate ?

— Iac-aşa !

Cum a auzit împăratul, s-a făcut foc. Şi s-a pus de pîndă.

într-o noapte, tocmai pe cînd cîntau cocoşii, l-a şi prins pe Fridelache cu dragostea în traistă.

— Ptiu ! Mascara ! Ucigă-te toaca ! Flachflucter ! Şi eu credeam că ai ingrasie la cap... Auzi, amorezat ! Amor îţi trebuia, urechilă ? Şi încă cu cine — cu o fată săracă ! Apoi, daca faci copii, carne cu urechi ? Vrei să rămîie moştenire banii tăi în ţara asta ? N-ai destule fete în ţara ta, să te însori pînă ce n-ăi mai putea ? Să piei, că te ia mama dracului ! Adevărat vită de pripas !

A doua zi de dimineaţă l-a şi pornit în ţara lui, să-şi caute fată. Peste cîtăva vreme, Fridelache a găsit una de ţinea de trei împărăţii şi a făcut o nuntă de s-a dus pomina de cîte parale a cheltuit ţara în care era moştenitor. Iar şolticul cel bătrîn era în fruntea bucatelor.

Şi unde mi s-a pus Fridelache al meu pe făcut copii, dar ce copii ! Care cum ieşea din ghioace striga : „Dotaţie !" Şi ţara trebuia să le dea la toţi, că n-avea încotro : sfetnicii erau toţi ca şi şolticul cel bătrîn.

Aşa, de la o vreme, s-a luat ţara de gînduri, că nu mai rămăsese moşii nedate prinţişorilor. Şi numai ce s-a adunat norodul într-o zi şi... să te ţii, pîrleo ! L-a înşfăcat pe unchi, l-a legat de-un cal neînvăţat, cu un sac de nuci, şi i-a dat drumu... Şi unde cădea nuca cădea şi apanajul...

Dar cînd să caute pe Fridelache, ia-l de unde nu e ! Hoţomanul prinsese de veste şi o tulise în ţara lui, unde deschisese zărăfie : dedea bani cu (împrumut pe amanet cu sută la sută şi făcea tot soiul de daraveri. Am fost şi eu pe-acolo de-am dat nişte nădragi vechi, că-mi trebuiau parale. Cînd i-a văzut, i-a cunoscut că sînt din ţara unde fusese moştenitor. Şi unde l-a cuprins o jale, de-i tremurau orenvurştii în burtă. Săruta nădragii şi se văicărea într-una :

— O, pantaloni ai ţărei mele adoptive ! Primiţi lacrămile mele de cel mai sincer regret! Că de mai şedeam un an lîn ţara aia, o aduceam ou totul la casa mea de schimb !

Şi încălecai pe-o roată şi vă spusei o minciună adevărată — şi cu prorociri de viitor.

MENAGERIA REGALA

ALEXANDRU LAHOVARY

ULIU-ERETELE (obrăznicie, cruzime)

(Facsimil după o ilustraţie publicată în *Adevărul,* an. VI (1893), nr. 1459 (8 martie), P- [illegible])

J UftN A L TIVIL 91.0AXON

DEVASTAREA REDAOTIEI NOASTRE

IVhlu ^agă, meteci ^i?s«fi ıı m) „-,\i
Nuiu J» tari miarea IVwmte!

Facsimil după coperta revistei *Mo} Teacă,* din 16 iunie 1896. In prim-plan apare directorul revistei — Anton Bacalbaşa.

GEOGRAFUL GORJAN

Polemică postumă, ruşinoasă şi plină de adevăruri goale

Dacă este o ştiinţă care mă plictiseşte pe mine grozav, e, desigur, geografia. Am profesat pentru ea întotdeauna un dispreţ suveran, şi cu drept cuvînt. Căci să vă spun păcatul :

Pe vremea cînd eram eu băiat, la noi la şcoală, ne dădea *domnu* să învăţăm geografie după cartea lui August Gorjan. Cartea asta e aşa de drăcoasă, încît autorul ei a ajuns general ; iar eu, care n-am putut-o pricepe, am rămas un nepricopsit.

Acuma, fiindcă m-am pornit pe destăinuiri intime, daţi-mi voie să vă citez şi dumneavoastră cîte ceva din geografia pe care am învăţat-o eu cînd eram un copil, odată, mic ca dumneata.

Deschidem cartea la întîmplare. De pildă, la pagina 9 :

Apa este licuidul care acopere trei din cinci părţi alle suprafaciei pămîntului.

Cu alte cuvinte, cînd îţi aduce madama un pahar cu apă, iei „licuidul" în mînă, te uiţi să vezi dacă acopere

trei din cinci părți „alie suprafaciei" pămîntului, și, dacă da, atunci zici că-i apă. Dacă nu, să știi că-i gaz.

Dar țara știți ce este ? Să vă spuie tot don August Gorjan :

Regiune **(Țeră saii stații) este tot pămentulfl a căruia locuitori se suppunu de ordinarii! acelluiiași guvernămlntu, care se numesce nația seu popor; avendâ mai toți *aceea-ași* limbă și legi și alle cărei differite părți sunt împreunate și cunoscute sub acelliî-ași nume comunii.**

Sau, mai bine, dacă vezi mai mulți oameni avînd aceeași limbă și cu diferite părți împreunate, scoate-ți căciula, Ghiță, ca aia-i nația ! Asta se mai cheamă și altfel pe românește, dar s-o lăsăm încurcată și să vedem mai bine ce o fi Europa, de care auzim atîta vorbindu-se pe la întruniri.

Europa este o peninsulă a Asiei appusală și cea mai mică parte a lumii !

Ba bine că nu ! Dacă n-ar fi fost Asia, rămînea Europa fără definiție ; așa, însă, noi știm că ea este o peninsulă a Asiei și cea mai mică parte a lumii, mai mică chiar decît Mizilul. Dar, așa mititică cum e, Europa are destul loc pentru ca proștii să avanseze în ea.

Să fugim deci de ea și să facem o vizită în America.

Mai întîi să vă recomand pe americani. Știți cine sînt americanii ?

Americanii suntu păgîni și se numesc eschimoși.

Uit-așa, de necaz ! N-ați știut asta pîn-acuma ? Eu am cunoscut chiar pe unul Edison, un eschimos de-ăia urîții, care a inventat fonograful și cîte și mâi cîte drăcii, că de aia l-a făcut statu eschimos !

Să părăsim însă geografia propriu-zisă și să trecem la alte capitole.

De pildă, să vă spun ce e clima, fiindcă poate să vă prindă bine vreodată :

întinderea unei țări coprinsă între doue paralele și ai căreî locuitori au filele mai lungi seu maî scurte decîtu a vecinilorii lorii se numesce climă.

Vorba ăluia : trage birja în pivniță, că mi-e dor de A. Gorjan !

Ca să afli ce-i clima, iei o țară și o vîri pentru 24 de ore între două paralele. După aia, faci o anchetă pe la cetățeni și-i întrebi :

— Măi leat, cum ți^s ție zilele ? Mai lungi ori mai scurte decît ale vecinilor ?

Și ori or fi mai lungi, ori mai scurte, tot un drac ; tu îi zici climă, ca prostu, după aia saluți, și mergi să găsești o sferă... paralelă.

Pentru asta nu faci un drum lung. Ci întorci numai la pagina 104 a *Geografiei* lui Gorjan, și poftim sfera paralelă :

Sfera este paralelă^ cîndii este pusă astu-felu ca ecuatorulii să fTe~paralelu cu orizontulfi, *ș'Cpopolii* cari locuiesc polii au acesta poziție a sferei.

Să mă bați la... popol dacă am înțeles vreo buchie. Pe ăia care stau cu popolul întors la orizon și cu ecuatorul pe dos îi presupun eu nițel, fiindcă am mai citit niște cărți de astea de măscări; dar tot n-am înțeles cu cine e paralelă pîrlita aia de sferă.

Să trecem dar în alte sfere. Bunăoară, să vă probez că pămîntul este rotund. Geografia iubitului meu Gorjan ne învață așa :

Cîndă cineva se apropie de unii munte, i se vede maî înteiu vîrfulii, pe urmă mecjiu-loculu și apoî p61ele lui.

Adică, o iei rara spre munte. Atunci ți se vede „vîrfulu", pe urmă „mediu-loculu", și la urmă hop și poalele. Se înțelege, să nu-ți dai poalele peste cap, că atunci curat că se vede rotund !

Și acum, spuneți-mi dacă eu, om serios, incapabil să citesc altceva decît *Biblia* și pe *Moș Teacă,* puteam să învăț o știință ca *Geografia,* care ne vorbește lucruri de

ruşine şi ne arată la orizon gogeamite popolul paralel cu ecuatorul şi cu alte infamii *ejusdem farinae*[1]!

A trebuit să se găsească un ministru ca V. A. Urechiă, care să puie patriotismul mai presus de geografie, pentru ca să aprobe această operă română „fiindiifol lositore junimei studiose". Ca patriot, salut şi eu pe d. V. A. Urechiă ; dar vorba e că, oricum, don general Gorjan prea a înaintat spre munte şi i s-a văzut ecuatorul !

[1] **Din aceeaşi făină (lat.).**

ANUL NOU

Acest prunc nu este singurul pe care l-au avut părinții săi. Maica sa, o femeie de condițiune, Materia, iar tatăl său, un bărbat lung, Spațiul, au colaborat la mulți feți ca el, dar pe toți i-a înghițit Vremea (un pseudonim sub care se ascunde cunoscutul nostru amic Saturn, copilofagul).

Anul nou se prezintă de astă dată în nişte condițiuni de slăbiciune analoage cu condițiunile fraților săi dispăruți, ceea ce ne face să prevedem că nici el nu va avea o viață lungă : iii dăm cel mult 365 de zile, plus nopțile corespunzătoare.

El a venit aducînd cu sine viscolul, această tragedie care face să înghețe inimile omeneşti, această doină care îngheață apele, această idee care aprinde focul în inima oricărei sobe.

în ceea ce priveşte mediul, putem spune că 1897 n-are noroc. El se naşte într-un moment cînd bătrînul Bismarck e categorisit, cînd şahul Persiei a murit, cînd Li Hung-Ciang[1] este amendat ca un simplu macagiu,

[1] **Li Hung-Ciang (1823—1901) — om politic chinez. A reprezentat statul în diferite împrejurări, printre care şi la încheierea păcii cu Japonia (1895).**

cînd bătrîna Europă, înarmată pînă-n dinţi, îşi dă poalele peste cap şi-işi arată urechile.

Aceasta în ce priveşte politica exterioară.

In interior, şi mai şi. La cîrma statului avem un guvern slab, venit la putere în post.

Biserica este scăldată în sînge şi cu pidalionul sfîşiat de lupte intestine.

Justiţia şi-a clădit acareturi cu trei caturi, ca dovadă că face „afaceri" strălucite.

Armata şi-a compromis pamponul, înarmată fiind cu ciomagul Mannlicher, ca în vremile de tristă pomenire ale lui Silaghi, San-Marin, Zaharia şi alţi diplomaţi.

Şcoala este compromisă prin numeroşii elevi care se dedau la viţiuri ruşinoase, precum : scoaterea de reviste literare, confecţionarea versurilor cu mîna şi alte turpitudini, care fac să degenereze rasa.

în mijlocul acestei corupţiuni totale, singur *Moţ Teaca* bravează secolul şi aruncă o zîmbire dispreţuitoare peste Anul nou, ca şi peste cel vechi.

Şi nici un bacşiş, fie el oricît de mare, nu ne va face să ne schimbăm ideile.

BĂIEŢII LUI BRĂTIANU

Subscrisul, domnu Rigolo, român, major, domiciliat în cîmpul vast al Democraţiei, am deschis ochii politici, ca să zic aşa, pe la 1885.

Era pe vremea cînd marele bărbat de stat Radu Mihai făcea scamatorii cu ceasornicele, ca un al doilea proroc al lui Andronie-Apă-de-aur.

Ca orice tiînăr cu viitor, citeam ziare şi mergeam la Cameră în zilele cînd se dădeau reprezentaţii „furtunoase".

Ei bine, trebuie să spun aci că grozav mă uimea marele cetăţean Ion Brătianu ! Avea el, în felul lui de a spune lucrurile, un *ce* special, pe care nimeni nu 1-a putut moşteni.

îţi spunea că lumea a avut întîi pictura şi pe urmă arhitectura ; îţi vorbea de războiul lui Traian cu turcii; te pisa cu Gorciacov[1], cu Napoleon şi cu Cavour[2] cînd era vorba de Maican, şi aşa mai încolo.

[1] ***Gorciakov Alexandru* (1798—1883) — om politic rus, diplomat care a reprezentat Rusia la multe congrese.**

[2] ***Cavour Camillo Benso* (1810—1861) — om de stat italian, ideolog şi conducător al nobilimii liberale moderate şi al burgheziei monarhiste piemonteze. Ca adversar al Austriei şi aliat al lui Napoleon al III-lea, Cavour a susţinut Unirea Ţărilor Române.**

Cinic de felul meu, nu pricepeam cum toată lumea aia, Dimancea, Epurescu, Robescu şi toţi asociaţii lor puteau să asculte, şi să admită, şi să aplaude comicăriile bătrînului cu părul creţ.

Făceam reflecţii în gura mare asupra acestei nedomiriri.

Ei bine, regulat venea cîte un cetăţean matur care-mi spunea:

^ — N-are a face, tinere. E el aşa cum e, dar trebuie să-1 tolerăm... fiindcă e Ion Brătianu.

Şi cetăţeanul mă părăsea, crezîndu-mă convins, pe cînd eu eram mai sceptic ca oricînd.

...Sînt de atunci atîţia ani. Şi din nou presa îmi semnalează o sumedenie de prostii oficiale :

Unul inundă Galaţii şi apoi pune pe olandezi să pompeze apa cu o tulumbă mare şi cu o cheltuială şi mai mare ;

Altul anunţă reforme teribile şi, cînd colo, dă un kilogram de tutun lui Gogu Cantacuzino şi lui Tache Protopopescu ;

sau :

Şyapucă să-nyeţe el, pîrciul cu caş la gură, pe arheologii ţării superioritatea istorică a cazanului asupra Porţilor-de-Fier şi aşa mai la vale.

Stau şi mănntreb :

Cine sînt ăştia ? Cum îi suportă lumea ? Ce are Kiriţopolu, Dimancea şi Epurescu de se închină aşa ăstor băieţi cu părul creţ ?

Dar din nou un cetăţean matur vine şi-mi spune :

— _N-are a face, tinere. Sînt ei aşa cum sînt, dar trebuie să-i tolerăm... fiindcă sînt băieţii lui Ion Brătianu.

...în inima mea de Rigolo o indignare se naşte, şi strig :

— Dar bine, la ce generaţie o să se amortizeze odată privilegiul brătienist ? Dreptul la prostie e oare sacru, inviolabil şi etern ?

PĂPUŞILE MAIESTĂŢII-SALE

Am anunţat, împreună cu toate ziarele, că m.-s. regina va pleca, foarte-n curînd, la Neuwied. Augusta poetă Carmen Sylva, cu spiritu-i inventiv, s-a hotărît, precum se ştie, să ducă de aci din ţară o colecţie de păpuşi.

Ideea s-ar părea stranie şi plină de aluziuni maliţioase la ţara latină de pe ţărmurile lui *schones blaue Donau.*[1]

Cu toate astea, intenţiunea suveranei-poete este cu totul inofensivă. Maiestatea-sa doreşte pur şi simplu să expuie la castelul părintesc mostre de costumele noastre naţionale, din toţi timpii şi din toate ţinuturile.

E delicat, precum se vede, e naiv şi e chiar util istoriceşte.

Dacă maiestatea-sa regele n-ar avea un spirit mai sobru, mai auster şi mai pozitiv, ce colecţie admirabilă de păpuşi ar putea duce la castelul de Sigmaringen !

Imitînd exemplul nevinovat al graţioasei noastre suverane, m.-s. ar putea expune ceva mult mai interesant

[1] **Frumoasa Dunăre albastră (germ.).**

pentru studiul moravurilor şi spiritului acestui popor, de curînd liberat de sub turci.

Un vicleim întreg !

Păpuşi de cauciuc care joacă după cum le cîntaţi ; păpuşi care duc rnîinile la piept şi se încovoaie de spinare ; păpuşi votătoare (votează cu o repeziciune vertiginoasă credite, apanagii, trădări, diurne, pensii viagere, legi restrictive, privilegii de furnituri, concesii nelimitate — toate fără nici un discernămtînt) ; păpuşi docile sau turbulente, după cum le aşezi, pe moale ori pe tare ; păpuşi care-nchid ochii şi deschid buzunarele ; păpuşi mari, mici, brune, blonde, masculine, feminine, chiar şi neutre !

Un singur fel lipseşte din bogata colecţiune a maiestăţii-sale — şi asta nu din vina noastră — păpuşi care să stea drept şi să nu clipească din ochi.

Este drept că suveranul a avut şi asemenea rarităţi, dar le-a eliminat din probar, deoarece m.-s. are o vădită aplicaţie pentru cele mişcătoare, îndoitoare şi schimbătoare.

Marele dramaturg norvegian Ibsen a creat un tip nepieritor în marea lui piesă *Nora,* tradusă de unii sub titlul *Casa de păpuşi.*

Nora este tipul femeii din zilele noastre, care nu judecă, nu simte, nu trăieşte decît din convenţii sociale. Originalitate n-are acest specimen, cugetarea proprie îi lipseşte, ea este o jucărică în mîna bărbatului, care o iubeşte, dar ca pe un copil, care o alintă, o protege, dar nu o stimează ca pe o fiinţă.

Observînd colecţia de păpuşi a suveranului nostru — colecţie pe care nu e nevoie de multă imaginaţie ca s-o concretizezi în lumea noastră politică — ajungem şi la un titlu nimerit : *ţară de păpuşi.*

M.-s. ar putea uimi Germania cînd i-ar prezintă acest bogat asortiment, propriu micului stat latin de aci.

Asemenea colecţie nu se poate găsi nici în Anglia, nici în Germania, nici în Bulgaria. Pretutindeni, oamenii politici prezintă alte caractere, altă independenţă, alt fason intelectual. Ai noştri au această tristă particularitate, că nu pot ţine nici un moment fruntea sus în faţa voinţei regale.

în Germania, unde dinastia este legată de ţară prin tradiţii vechi şi prin tradiţii comune, încă se găsesc nu numai individualităţi, dar chiar partide-ntregi care să se ridice, la un moment dat, cu o energie clasică şi să respingă proiecte de legi susţinute în mod făţiş de împărat. [1]

Păpuşile noastre, confecţionate dintr-o pastă docilă, n-au niciodată veleităţi de independenţă. Le poţi scoate ochii din căpăţîna de faianţă, le poţi vărsa cîlţii din piept, le poţi găuri golul din ţeastă, maşina lor merge cum ai strunit-o.

E drept, însă, că sînt îmbrăcate-n mătase.

Ce frumos le-ar sta în castelul feudal de la Sigmaringen !

[1] Evident, este o exprimare confuză a lui Anton Bacalbaşa, care a fost un aprig adversar al monarhiei. Dinastia din Germania nu era „legată de ţară prin tradiţii vechi şi prin tradiţii comune", ci era impusă ţării.

LA VĂCĂREŞTI — NU LA FILARET !

...Şi vor să serbeze pe 1848 !

în deşert caută bunăvoinţa noastră să găsească sufletelor lor vreo înrudire cu mişcarea generoasă de atunci ; în deşert ne frămîntăm să le aflăm *dreptul* de a se arăta lumii ca urmaşi ai acelei generaţii de eroi — căci ne este cu neputinţă !

Cu neputinţă să concepem legătura sufletească dintre Kogăkuceanu şi Bursan, dintre Eliade şi Carada, dintre Barnuţiu şi Bianu. [...]

Dar este o nebunie [...] să iei pe domnu Palade drept urmaşul lui Nicolae Bălcescu !

Şi fiindcă îndrăzniseră să spere că vor atrage în alaiul lor pe Costache Bălcescu [sic], ia să răsfoim istoria şi să vedem ce asemănare ar putea fi între geniul care a scris *Cîntarea României*acel mare şi unic poem al nostru naţional, şi între burta care a comis ultima mişcare în magistratură.

Cu talentul lui neîntrecut, cu erudiţia lui desăvîrşită, Nicolae Bălcescu a jucat la 1848 un rol de frunte.

[1] **Disputa asupra paternităţii operei *Cîntarea României,* după cum se vede, este foarte veche. Părerile că ea aparţine lui Nicoke Bălcescu discuţii.**

Avem de la dînsul comori literare şi istorice nepreţuite.

Iar la 1852 sufletu-i divin s-a stins, în vîrstă de 33 de ani — tocmai cînd vroia să scrie capitolul 33 al operei lui de căpetenie.

Bălcescu a murit la Palermo, „pe plaiu-nstrăinării", într-o ospelărie săracă, avînd drept avere treizeci de lei !

Şi pe cînd de pe urma lui rămînea ţării un nepreţuit tezaur de cîntare şi de lumină, rămăşiţele lui pămînteşti zăceau pierdute pentru totdeauna iîn groapa sărăcimii siciliene.

Ce ziceţi de această viaţă astfel trăită, aşa pierdută ?

Recunoaşteţi în ea vreunul din caracterele ocultistului nostru, care se dă drept copil al lui 48 ?

Vedeţi în poema trudnicei vieţi a marelui nostru poet, a generosului revoluţionar, a entuziastului şi muncitorului istoric ceva care să semene cît de departe cu poşidicul[1] care parodiază la primire pe revoluţionari ?

Văzut-aţi ocultist muncind să cînte patria ?

Văzut-aţi ocultist să-şi piardă vremea ca să ne înveţe gloria lui Mihai ?

Văzut-aţi ocultist murind în sărăcie ?

„Fiii fărădelege triumfează în toate părţile şi întemeiază spurcata lor tiranie. Sufletele generoase, zdrobite şi rănite de moarte, văd apuind din vederea lor ziua mîntuirii."

Aşa spunea Bălcescu la 1850, şi aşa ar spune astăzi, dac-ar trăi să vadă mascarada coţcarilor deghizaţi în băieţi de familie.

Toată mişuna asta ticăloasă, în capul căreia n-a încolţit vreodată o idee, an inima căreia n-a palpitat nicicînd un sentiment, iîn sufletul căreia n-a vibrat o durere străină ; toată ortaua[2] condusă de vilul[3] metal al băncilor şi iuţită de frica gîrbaciului — asta pretinde, ro-

[1] **Om mic.**
[2] **Ceată, clică.**
[3] **Josnic, mîrsav.**

mam, să ne înfățișeze la 11 Iunie și pe Eliade, și pe Kogălniceanu, și pe Bamuțiu, și pe Bălcescu !

înțeleg revolta oamenilor de inimă, care — întîmple-se ce s-o întâmpla ! — vor merge să izgonească de pe cîmpia Filaretului pe acești pretinși moștenitori, veniți să uzurpe o memorie ce nu le aparține.

Ei la bănci, la poliție și-n pușcării ! Acolo e de ei ! Să manifesteze în contra directorului de penitenciar, ca să le dea tainul cît mai mare, dar nu să parodieze cu o bucată de madipolon, boită în trei culori, steagul libertății !...

Sa taie sare-n fundul ocnelor — după ce au tăiat cupoane în beciul băncilor — dar nu să taie gogoși, ziua-n amiaza mare, și să prostească un neam întreg, căci satul are cîini !

OAMENII LUI 98

Voi sînteți urmașii Romei, niște răi și niște fameni ?
I-e rușine omenirii să vă zică vouă oameni !
EminescH

Intr-un fel ori într-altul, peste cîteva zile vom serba data de 11 Iunie 1848.

Pentru că nu mai avem decît vreo oîteva zile pîn-atunci, credem că este bine să facem aici constatarea situației sufletești a contemporanilor noștri.

Observăm de la început că în serbările de care se vorbește 11 Iunie 1848 ocupă un loc foarte puțin însemnat și că ceea ce importă mai ales este 11 iunie 1898.

Fiecare se simte preocupat nu de a da serbării o strălucire cît mai mare, ci de a compromite cît mai puțin din „afacerile" lui.

Această aniversară, care ar fi trebuit să se celebreze în mijlocul celui mai mare entuziasm, se va serba în mijlocul celor mai egoiste porniri.

Și nu vorbim numai de guvern. Guvernul, preocupat de scopurile lui electorale, de slăbiciunea și de amărăciunile lui, nici nu putea face altceva decît o mascaradă polițienească.

El n-are public, n-are o simpatie, n-are nimic din ceea ce i-ar trebui ca să organizeze niște adevărate serbări populare.

Dar vorbim de lumea noastră politică în general.

După cincizeci de ani de la acea mișcare generoasă — în care unii și-au jertfit privilegiile lor de clasă, alții

şi-au jertfit liniştea, şi chiar viaţa — ne găsim astăzi într-o atmosferă de afaceri, de negustorie şi de scîrboase preocupări materiale.

Ideile au fost izgonite din cîmpurile de luptă ca netrebnice, şi tot mai mult au fost înlocuite cu cele mai meschine patimi.

Politicianii au pus stăpiînire pe toată viaţa statului, pe tot sufletul neamului şi au ofilit orice entuziasm.

La 18 ani sîntem decemviri, la 21, deputaţi cu diurnă permanentă, şi la 25, nu ne mai poate mulţumi decît un portofoliu ministerial.

Şi, ca să ajungem aci, toate căile sînt bune, afară de calea serioasă a culturii şi a simpatiei populare.

Ataşarea pe lîngă personagiile deja ajunse, linguşirea, lacheismul cel mai degradator, iată mijloacele de parvenire în acest mizerabil *struggle for*[1] leafă !

Băieţi care iîn alte vremuri ar fi luat steagul şi ar fi ieşit în uliţă ca să lupte pentru o idee de care erau într-adevăr înamoraţi, astăzi visează să participe în consiliile de administraţie ale creditelor.

Iar cînd îi întîlneşti, la un colţ de uliţă, cu *servieta* doldora la subţioară şi ai naivitatea să-i întrebi dacă vor onora naţiunea cu graţioasa lor prezenţă la serbarea revoluţiunii, îţi răspund : „Să vedem... nu ştiu... Comitetul nostru se cam opune... Şeful nu e pentru agitaţie... Regele e în contra stradei... Să nu ne compromitem situaţia"...

Poftim de insistă, şi te va lovi cu fraze diplomatice băiatul. [...]

Altul, purtînd ochelari numai aşa, „de al dracului", măcar că distinge cale de o poştă polul de liră, îţi joacă pe blazatul. El te asigură că a îmbătrînit, că e om de cabinet, că nu e făcut pentru acţiune, că se simte şi cam. surmenat, dar că tu ai face foarte bine să te agiţi... singur.

Ia-l pe acest ridicul monşer şi-l scutură puţin, şi vei vedea că surmenajul şi bătrîneţea nu-l împiedică de loc să figureze în zece consilii de administraţie şi să mănînce zece lefuri.

Cînd e vorba de lucrul public, face pe damblagiul ; dar cînd e vorba să dea raita prin bugete, aleargă ca un ogar.

Ce vreţi însă ? Nu poate să-şi compromită „situaţia !"

...în *aşa* condiţiuni se va serba anul 1848, anul marii mişcări politice şi sociale, care a schimbat faţa lumii şi a născut generaţii de viteji.

Politicianismul-industrie, iată boala care ucide societatea noastră, iată ce stinge orice avînt şi întunecă orice ideal !

Cel mai mare om al societăţii noastre contemporane va rămîne acela care va avea destul talent şi destulă virtute ca să provoace o reacţiune iîn contra curentului comercial al vremii...

[1] **Lupta pentru... (engl.).**

OCULTA ŞI INTELIGENŢA
(IV)

Oculta nu se poate lăuda că disprețul ei financiar pentru tot ce este talent n-a provocat şi din partea talentelor o aversiune adîncă împotriva ei.

In vreme de entuziasm şi de glorie, cînd liberalismul avea ziarişti de valoarea lui C. A. Rosetti şi a lui Cezar Bolliac, se scriau satire în contra acelor care nu vroiau să se supuie progresului politic. Aceia erau *tombaterele.*

Dar de cînd liberalismul s-a transformat în ocultism, lucrurile s-au schimbat. Copiii *bonjuriştilor,* travestiți în samsari de procese scandaloase, nu numai că nu ştiu să înstrune lira părintească, dar au devenit ei nişte adevărate tombatere, obiectul tutulor satirelor.

Dac-ar fi aici locul să facem un studiu întreg, şi dacă n-ar trebui să ne mărginim la cadrul restrîns al unei reviste de ziar, am putea începe de la Eliade şi de la Grigore Alexandrescu, care, şi unul şi altul, au zărit decadența ce avea să vie.

Am putea aminti pe Vasile Alecsandri, spiritul cel mai senin din literatura română, dar care şi el n-a putut să nu se revolte în contra burghezismului ce mai tîrziu a fost numit ocultism.

Dar să luăm pe cei care trăiesc, neuitînd încă, dintre cei dispăruți, pe eternul Eminescu, care i-a ars cu bici de foc şi i-a însemnat pentru totdeauna ca pe nişte „panglicari în ale țării".

Trăind atîta timp între ei, Delavrancea nu s-a putut, totuşi, aclimatiza în atmosfera lor. Şi cînd a vroit să zugrăvească un *Parazit,* a luat pe unu dintre dînşii.

Caragiale i-a imortalizat în atîția eroi, înfățişîndu-ni-i în toate posturile — puteți citi chiar „toate p6sturile" — dar vecinie ridiculi.

Ori de cîte ori un artist a intrat în cîmpul politic ori a atins un subiect care să aibă vreo relație cu politica, şi-a ales modelul dintre cetaşii Ocultei, dacă a vrut să arate un şarlatan ori un ridicol.

Ceilalți, *cei care au tăcut* — cu toate favorurile ce uneori ocultiştii au revărsat, asupra oamenilor, căci aşa înțeleg ei să încurajeze arta — aceia n-ar fi în stare pe nici un preț să-i glorifice.

Artiştii lor se numesc Malla, scriitorii lor... S'tecedum !

Au fost în țara asta campanii de presă memorabile. Ei bine, toate în contra ocultiştilor.

I-a biciuit Gheorghe Panu aşa, că şi azi, după doisprezece ani, au vînătăi pe trup.

I-au biciuit toți cei din generația mai tînără, după d. Panu — toți cu patimă, cu o pornire a întregului suflet.

în contra acestor burtă-verzi niciodată nu luptăm prea mult, şi este aici locul să spun o impresie personală :

De mai bine de doisprezece ani, de cînd fac ziaristică în mod profesionist, am scris desigur multe lucruri pe care le regret şi le dau în seama lipsei de experiență de pe vremuri.

Ei bine, nu retrag un rînd, o iotă din tot ce am scris împotriva ăstor... oameni.

în fluctuațiile acestei vieți, mai ales într-un timp cînd ziaristica nu era stabilită, n-am scris niciodată un rînd *pentru ei,* şi țiu atît de mult la titlul acesta, încît

m-aş mulţumi să-mi fie consacrat ca epitaf : acest om n-a fost nici un ceas ocultist.

Şi... mi se va ierta mult, căci mult i-am urît.

Am epoci, în viaţa asta oribilă de condei, cînd scriu patru şi cinci articole pe zi, mai bine de o pagină de ziar. Ei bine, nu m-am plîns niciodată de lipsă de subiect : Ocultă să fie, că subiecte — destule !

...Aceasta e singura răzbunare a intelectualilor împotriva asociaţiei comerciale care operează cu capital străin şi reuşeşte să sufoce atîta gîndire românească.

Pot să se 'îmbogăţească. Dar din efracţiunile ce comit se aleg cu zgîrieturi şi cu semne, stigmate care vor spune vecinie originea acestei îmbogăţiri.

PREFAŢĂ LA DON. PALADU

Penultimul număr al revistei enciclopedice Larousse a fost consacrat unei monografii a lui Bismarck : viaţa, tinereţea, maturitatea, operele lui şi aşa mai încolo.

Nouă ne-a venit altă idee :

Dacă s-a făcut o monografie a lui Bismarck, de ce n-am face şi noi o moftografie a lui don Paladu ?

Orice ar zice istoria, Bismarck n-a avut mai multă greutate decît don Paladu, care chiar la Sfîntu Gheorghe trecut a venit vreo zece băniţi.

Am zis dar : Haidi să tragem pe don Paladu în volum, căci la dumnealui volumul e tot.

în paginile ce urmează cititorii vor găsi istoria naturală a eroului nostru.

Cu o energie curat demnă de o cauză mai bună, am cules tot ce am găsit mai solid, mai serios şi mai umoristic despre acest distins bărbat.

Era păcat ca atîtea seîntei de geniu, toate inspirate de abdomenul, de manierele, de caracterul, de princi-

piile, de inteligenţa şi de morala lui don Paladu, să se piardă pe la cele patru vînturi.

Noi le-am colecţionat cu drag — cele mai multe fiind operele noastre proprii — căci am pus în ele o parte din inima noastră.

Nu s-ar crede, şi totuşi noi iubim pe don Paladu ca pe un prunc al nostru, prunc prea de tot durd[1] şi cu cămăşuţa prea de tot compromisă.

îl iubim pentru că am pus în el valuri de cerneală şi scîntei din suflet.

G. D. Pallade era un avocat de a zecea mînă, secretar fără importanţă, şi fără şoşoni-galoşi, al d-lui Petrache Grădişteanu.

El mergea la tribunal, mai tîrziu a mers şi-n politică, pleda la bară, vorbea prin întruniri, s-a ales deputat, a ajuns chiar ministru, dar toate acestea nu l-au putut aduce la înălţimea unei *individualităţi caracteristice.*

Avocaţi sînt atîţia, deputaţii se aleg aşa de uşor, miniştrii sînt atît de nuli în zilele noastre democratice, încît don Paladu ar fi putut rămîne multă vreme un necunoscut pentru istorie... de n-am fi fost noi.

Da, o spunem fără falsă modestie : *noi* am făcut din don Paladu aceea ce este astăzi.

Avea numai origine, şi i-am dat originalitate ; avea numai abdomen, şi l-am făcut abdominabil !

Din înghesuiala gloatelor de politiciani noi l-am scos la iveală şi l-am ridicat la rangul de personaj.

Dac-iam vroi să punem şi mai bine punctele pe *i,* am putea zice că am făcut din don Paladu pentru lumea ţivilă aceea ce am făcut din *Moş Teacă* pentru lumea cazonă.

Don Paladu este Moş Teacă ţivil, Moş Teacă teribil, care se amestecă la Domenii, la Justiţie, la Finanţe. Moş Teacă atotştiutor, capabil să înveţe pe peşti ocenia[2], să poarte pe piele robă în loc de flanelă-iegăr, să rezolve „difiţitu" bugetar cu tabla lu ăla... Iu Pitagora !

[1] ***Durd* — grăsuliu, plinuţ.**
[2] ***Ocenie* — instrucţie, mustră, exerciţiu militar.**

Don Paladu, aşa zugrăvit, este azi un tip special al României ; de acuma încolo el aparţine ţării, el este al istoriei.

G. D. Pallade ar fi rămas în praful uitării — don Paladu stă deasupra ca-caimacu !

Graţie muncii noastre de trei ani, putem zice azi că don Paladu este aşa de popular — sau „populer" — încît G. D. Pallade a dispărut din limbajul românesc ca o terminologie ce nu mai corespunde la nimic, ci toată lumea cunoaşte pe erou sub numele de „Don Paladu".

Don Paladu la abdomenii, Don Paladu cu paianta justiţiei, Don Paladu la ichilibrajul bugetar, Don Paladu la Zdrafou, Don Paladu în tramcal, Don Paladu la fratele Berechet; iar G. D. Pallade — nicăieri !

Don Paladu a întunecat aşa de groaznic pe G. D. Pallade, încît G. D. Pallade se mai păstrează azi doar în lumea oficială, în coloanele *Monitorului oficial.*

Dar şi acolo îi stă aşa de rău, şi stă aşa de şubred, încît amicul nostru Costică Iliescu, directorul *Monitorului,* îi zice în particular (cum ar fi la „partea neoficială"), tot *Don Paladu.*

Cînd lucrurile stau cum spuserăm pîn-aci, cum voiţi să nu iubim pe Don Paladu ?

în judecata lui meschină, Don Paladu şi-o fi închipuind că noi îl urîm. El nu ştie — biet cap de întrunire pe culori ! — că avem pentru dînsul cel mai cumplit amor.

Cum Cervantes iubea pe *Don Quijote,* cum Victor Hugo iubea *Măgarul,* cum poporul iubeşte pe *Nastratin Hogea,* tot astfel noi avem un fel de iubire plină de pietate, pentru Don Paladu.

El reprezintă zile de tortură sufletească, nopţi de nedormire, atîtea şi atîtea ore de zbucium în căutarea unei noi blestemăţii.

Toma Blindu, tramcalul, Niță Berechet, iahnia de minătărci, toate acestea ne costă muncă sufletească, muncă creatoare, ceva din inima noastră.

Tot ce se vede în paginile următoare, epopeea vieții lui Don Paladu, este iun capitol — și poate din cele mai interesante — ale istoriei politice și morale a României la sfîrșitul veacului XIX.

Oferim contemporanilor noștri această operă — cu toată francheța — ca să mediteze asupra ei, și nu numai să rîdă, căci nu e numai de rîs.

MITIȚĂ SCUZA

Prefață originală

Incepînd culegerea sistematică ce ne-am impus asupra vieții și excentricităților lui Mitiță Scuza, ne vedem siliți să declarăm de la început că opera noastră nu va fi completă.

Nu va fi completă nu din cauza noastră, ci din cauza eroului.

Nu există om în țara lui Traian care să fi dat naștere la atîta literatură despre el ; nu există om care șă fi primit atîtea porecle ; nu există om pe seama căruia contemporanii să se fi stricat atîta de rîs.

Literatură și desen cu nemiluita, încîs, dac-am sta să fim conștiincioși și să colecționăm *tot* ce știm și tot ce posedăm despre el, ar trebui să ne facem noi secretari la Academie, și să se bage el la *Moș Teacă.*

I s-a zis goril, macac, maimuță, roade-ruble, sparge-alune, pitic, baron de Hahn, trădător, Scuza, ignobil, Ieszenszky, Micloș Turzos și cîte și mai cîte !

Din acest calabalîc aruncat claie peste grămadă în istoria lui politică, noi am luat pe Mitiță Scuza.

Mitiță Scuza al nostru coprinde și pe goril, și pe roade-ruble, și pe ignobil.

Sîntem siguri că românii din regat, ca și cei din Macedonia, ca și cei din Transilvania ne vor mulțumi pentru

monografia ce am alcătuit, ca una care va putea călăuzi pe istoric în privinţa acestui Nastratin naţional.

Am contribuit mult noi înşine, o ştim, ca să vulgarizăm pe Mitiţă Scuza ; dar pentru aceasta nu reclamăm absolut nimic, dovadă eă-1 dăm ca supliment, cu totul gratuit, cititorilor lui *Moş Teacă.*

Meritul — dacă vreun merit poate fi — este pe de-a^ntregul al năzdrăvanului politic, care a reuşit să se facă mai de pomină decît popa tuns.

Şi acum, adresîndu-ne românilor, le zicem :

Primiţi pe *Mitiţă Scuza* aşa cum este : nici mai bun, nici mai rău. Primiţi-1 din toată inima, căci numai sub forma asta nu face nici un rău nimănui. Primiţi-1, căci e supliment !

SERVITORUL REGELUI

Din toate condoleanţele primite de familia regretatului Gogu Cantacuzino, **una** mi-a atras atenţiunea cu deosebire : telegrama regelui.

Această telegramă, care a fost reprodusă de toate ziarele, zice :

DOAMNEI ELENA CANTACUZINO

BUCUREŞTI

Sînt adînc mîhnit de moartea iubitului vostru soţ, în care ţara pierde un bun patriot şi Eu un servitor credincios şi harnic; rog pe Dumnezeu ca să sprijinească pe domniile-voastre în marea voastră durere, la care Regina şi Eu luăm cea mai vie parte.

CAROL

Pentru marea majoritate a publicului, rîndurile suveranului nu cuprind nimic extraordinar : nici nu dovedesc vreun sentiment, nici nu par că acordă vreo importanţă deosebită pierderii lui Cantacuzino.

Este o simplă telegramă de răspuns obligator, în care defunctul e calificat ca „bun patriot", într-o ţară-n care, desigur, toţi sîntem buni patrioţi.

Şi, cu toate astea, tocmai lipsa de culoare dă telegraficei proze un aer deosebit.

Şi iată cum :

Mai întîi, sînt convins că orice romîncă ar vesti regelui — sau oricui — încetarea din viaţă a scumpului ei soţ ar primi un răspuns identic cu cel din telegrama citată... „sînt adînc mîhnit, doamnă ; era un bun patriot ; Dumnezeu să-l ierte !" Punct şi iscălitură.

Nu este nevoie să fi fost un caracter, să fi însemnat o unitate valoroasă în epoca ta de slugărnicie şi de apanagii, să fi semnificat virtutea însăşi, pentru ca, după ce vei fi murit, familia ta să primească o depeşe ca cea de mai sus.

Bun patriot într-o ţară în care istoria n-a înregistrat nici un trădător este sinonim cu „bună dimineaţa".

Orice român ar subscrie asemenea telegramă, bineînţeles iîntr-o românească mai corectă, întrucît nici un român nu zice „Dumnezeu să sprijinească pe domniile voastre" ci „Dumnezeu să vă sprijinească".

Dar nu observaţi altceva mai caracteristic ?

Pe lingă distinsul calificativ de „bun patriot", maiestatea sa mai împodobeşte amintirea lui Gogu Cantacuzino cu încă unul, şi mai distins : „Eu pierd un servitor credincios".

După această suverană caracterizare, Cantacuzino ar rămînea definit astfel : „a fost un bun patriot şi un servitor credincios"...

Protestează toţi cîţi l-au cunoscut, desigur. Asta nu e stampa lui Cantacuzino. Servitori şi patrioţi mai sînt încă vreo cîteva milioane, în tot cazul încă vreo cîteva zecimi, şi e păcat să ni se dea drept figura unei rarităţi o siluetă aşa de comună !

Ce vroiţi însă ? Stilul oficial şi sentimentul oficial, au asemenea taine, neînţelese de noi, simpli patrioţi, şi, Doamne fereşte, servitori.

Noi nu putem pricepe cum, în zilele noastre de democraţie conştientă, un om poate scrie despre el cu litere verzale : „Eu Mă Simt Mîhnit"... Nu putem pricepe cum un om nu vede în toţi locuitorii unei ţări decît servitori ai Lui (servitori cu *s* mic şi Lui cu *L* mare) ; nu putem înţelege cum un om care în treizeci de ani nu e apt să înveţe româneşte, are servitori care într-un an ar fi în stare să înveţe bine nemţeşte ; nu putem pricepe multe...

Din nenorocire, asemenea lucruri se petrec, şi se înghit.

Un om ca Gogu Cantacuzino, care numai servitor n-a fost, e tratat acuina ca atare, şi asta nu pare anormal la 1898.

Şi de ce ?

Pentru că autorul telegramei s-a deprins să vadă în tot conglomeratul politic al ţării un simplu... birou de servitori.

Un Gogu Cantacuzino, un Alexandru Lahovary, despre care e bine ştiut că n-au avut niciodată condicuţa, sînt, totuşi, trecuţi la registru...

Şi poate că vor trece ani mulţi pînă ce să nu mai vie nici un salariat al ţării să numească servitori pe oamenii mai puţini salariaţi...

AUTORII RĂSCOALELOR

Discuția nu se mai sfîrşeşte... Pe cînd în satele date pradă teroarei militare se consumă drame grozave — cunoscutele drame ale „ordinii" ! — cărturarii de la oraş nu sînt preocupați decît de o problemă : Cine a răsculat pe săteni — cluburile socialiste, ori agenții conservatori ?

Problema este demnă de timpurile bizantine. *Sebasto-crații* presei române, care se joacă de-a cuvintele şi încurcă judecățile, nici nu bănuiesc că există şi alți agenți, mai puternici aceia, capabili să răscolească spiritele.

Pe aceşti agenți îi denunț judecătorilor, care, într-un viitor mai mult sau mai puțin apropiat, vor găsi vreme să dea şi țărănimii horopsite o țîr' de dreptate.

Denunț pe ministrul Ferechidi, care a aruncat asupra satelor o administrație mizerabilă, întotdeauna vitregă pentru săteni, făcîndu-i să despereze că mai există drept pentru dînşii.

Denunț pe prefectul de Olt, al cărui județ s-a transformat într-o Vlăsie oficială, unde săteanul este tratat ca rob pe pămîntul udat cu lacrămile lui şi alor săi.

Denunț pe subprefectul Periețeanu, care s-a năpustit asupra sătenilor organizați legal în club politic, a arestat şi a bătut pe conducători şi a sechestrat tot ce a găsit.

Denunț pe agenții guvernamentali, mari şi mici, pentru care țăranii sînt nişte prizonieri dați în exploatare.

Aceştia sînt autorii răscoalelor țărăneşti, nu mai căutați alții.

Țăranul, strîns între o neagră mizerie şi o administrație cumplită, are, din cînd în cînd, pornirea de a-şi îndrepta soarta prin mişcări de răzmiriță. Dar chiar dacă am admite că au înțeles greşit nişte broşuri în care nici vorba nu era de revoltă, ci de organizare ; chiar dac-am presupune că cineva a pornit prin sate ou lozinca de a le răscula, încă rămîne în picioare faptul că trebuie să fie o dezastruoasă stare permanentă la sate, pentru ca primul venit acolo să le poată aprinde.

De ce nu auzim niciodată de revolta acționarilor Băncii Naționale ?

Pentru că acțiunea de 500 lei s-a urcat la 2.600.

Vie toți nebunii din lume şi încerce să revolte pe cineva împotriva unei stări de lucruri de care e mulțumit !

Trebuie însă ca satele româneşti să se găsească într-o amară situație, trebuie ca „ordinea" ce de regulă domneşte în ele să coste teribil de scump pe săteni, pentru ca ei să fie gata în tot minutul să se despartă de ea.

Aceasta este elementar, şi oricine o contestă este un om de rea-credință.

Ei bine, cînd pe o asemenea stare economică se mai cocoțează şi o, administrație extrem de păcătoasă, mă întreb nu cum este posibil să se fi revoltat sătenii azi, ci cum este posibil să se fi revoltat tocmai azi.

Pentru ruşinea vremii în care trăim, sîntem stăpîniți nu de un guvern civilizat, ci de nişte adevărați baş-buzuci. Se bate în armată, la oraş ; se bate la poliție, în mijlocul oraşului, şi mai este nevoie să cercetăm ce va fi la sate ?

Teroarea este acolo un principiu de dominație.

De aceea să nu mai caute nimeni agenți ocazionali, ci, dacă vrea să puie mîna pe agenții adevărați, pe turburătorii ordinii adevărate, să se lege la ochi şi să dea roata prin administrația interioară a regatului.

Clienţii doctorului Şuţu au scăpat din chiliile lor şi au pus stăpînire pe guvernul ţării româneşti.

Asta este impresia ce ne fac faimoşii noştri ocîrmuitori în toate ocaziile.

. Dar, cu ocazia grevei studenţilor împotriva noului proiect de lege a recrutării, ne-am făcut o convingere deplină că trăim sub regimul unor alienaţi.

Iată, în adevăr, faptele monstruoase ce s-au petrecut cu prilejul acesta :

Studenţii s-au adresat mai cu seamă la trei autorităţi, expunîndu-le doleanţele lor : rectorului universităţii, ministrului instrucţiunii şi primului^ministru.

Ei bine, fiecare din aceste trei autorităţi, care s-ar fi cuvenit să meargă în cea mai deplină înţelegere, au ţinut studenţilor un limbagiu deosebit.

Rectorul universităţii, care este şi vicepreşedinte al Adunării legiuitoare, le-a spus :

„Legea împotriva căreia vă plîngeţi este o lege personală. Ea a fost votată de Senat prin surprindere. Vă asigur că, pe aît timp voi fi eu rector al universităţii, nu voi permite să se atingă drepturile studenţilor."

Ministrul instrucţiunii — şi de astădată avem chiar un text oficios, publicat de organul guvernului în chip de rectificare — a zis :

Mater dolorosa

(Facsimil după poezia aflată în manuscris la Biblioteca Academie. Republicii Socialiste România, Arii. 1200, acWz. 75/1950.)

(Facsimil după poezia scrisă la 25 februarie 1892)
(Colecția Elena Bacalbasa-Dimitriu.)

„Proiectul in contra căruia vă phngeţi este pornit dintr-o iniţiativă privată. Eu n-am avut nici o cunoştinţă despre el. îmi iau angajamentul să lupt pentru modificarea lui."

Iar primul-ministru, după oe în faţa delegaţiei studenţeşti s-a mărginit să facă imorală antigrevistă, a venit să răspundă d-lui Fleva în Cameră :

„Proiectul este opera guvernului. El a fost discutat î,n Consiliul de Miniştri şi nu va fi modificat, pentru că e un proiect foarte bun."

Ce însemnează această duplicitate... sau mai bine această triplicitate.

Fără-ndoială, nimic altceva decît că avem un guvern care ne dă exact impresia unei case de nebuni.

Ştim bine ce ni se va răspunde : că oamenii din fruntea guvernului sînt nişte mari şireţi, că declaraţiile rectorului şi ale ministrului de instrucţiune sînt făcute *în timpul* grevei, pe cînd declaraţia primului^ministru este făcută *după încetarea* grevei; că aşa fiind, nu trebuie să căutăm armonie între ele, pentru că cei dintîi au urmărit un scop — înşelarea studenţilor — iar cel din urmă alt scop — menţinerea proiectului incriminat.

Este oare această argumentare o dovadă de onestitate şi de cuminţenie politică ?

Nicidecum.

Noi credem că, sub nici un pretext, un guvern nu poate să aibă purtarea unei asociaţii de făcători de rele, care caută să înşele, şi atîta tot.

Nu este permis unui guvern să umble cu chichiţe, cu şarlatanii, cu vicleşuguri ordinare, pentru ca să dea aparenţe înşelătoare unor fapte ce nu-i convin.

Şiretenia, în asemenea caz, este poate mai condamnabilă decît nebunia.

Consecinţele morale ce decurg de aci sînt dezastruoase.

Cum adică ? Să nu mai creadă studenţii în cuvintele rectorului ? Să-şi facă ei convingerea că ministrul instrucţiunii este un păcălici de rînd, care pentru obţinerea unui rezultat dorit e capabil de o minciună ?

AJUTOR!

Am crezut că, înainte de a se fi uscat sîngele românesc, vărsat pe ulițele Bucureştilor, Trădătorul va fugi de pe locul ce a pîngărit.

Am crezut că se va respecta durerea acestui biet popor român, şi se va izgoni de la cîrma statului netrebnicul mişel, sângerosul personaj, sceleratul fără suflet şi fără ruşine.

Am crezut că zorii zilei nu vor mai lumina încă o dată această mare ruşine națională, sub care fața unui întreg popor roşeşte cu umilință.

Dar ne-am înşelat.

A căzut de sus o ploaie puternică şi a spălat pietrele, ca să nu mai vadă ochii noştri oribilul spectacol, dar nici o piatră n-a venit din ceru-ntunecat să izbească tigva păcătoasă a ucigaşului.

El stă pe locul unde au stat atâția patrioți, el stă ca o sfidare aruncată neamului nostru, el stă ca o cucuvaie pe un loc unde cineva a murit.

Vîrful baionetelor ucigaşe, care au străpuns piepturile românilor, a sfâşiat ceva mai mult : însăşi inima acestei țări ; şi Trădătorul stă, şi Trădătorul e sfetnicul regelui Carol, şi Trădătorul ne umileşte cu amiciția şi cu protecția suveranului.

O îndoială se lasă pe sufletele noastre în acest dezastru național, şi nu ştim unde trebuie să mai căutăm pe rege : de partea națiunii insultate şi batjocorite, ori de partea nemernicului asasin ?

Lupta s-a încins aşa de crmcenă, corp la corp, între România şi Trădătorul ei, încît nu e loc pentru nimeni să stea între aceşti doi luptători fără să fie confundat cu unul sau cu altul.

Şi atunci, nu cumva vom începe a ne întreba dacă există un rege al României ori un rege al Trădătorului ?

Pasivitate şi meditație lungă nu se încape cînd gloanțele plouă şi lupta e cruntă.

Poporul român a fost trădat, poporul român a fost rănit, şi nu este nimeni să-1 răzbune, şi nu este nimeni să-i lege rana sângeroasă...

NOTE BIBLIOGRAFICE

referitoare la prima apariție a scrierilor publicate în ediția de față

PUBLICISTICA

II

Justiție — „Literatorul", an. III (1882), nr. 3 (semestrul întîi), p. 145—146.

Leone — „Drepturile omului", an. I. (1885), nr. 110 (18. VI), p. 1—2, *înot.*

O victorie — „Drepturile omului", seria a II-a, an. I (1888), nr. 21 (5. X), p. 1, *A.C.B.*

Colegiul țărănesc — „Drepturile omului", seria a II-a, an. I (1888), nr. 30 (14. X), p. 3.

Se duce religia!... — „Munca", an. II (1891), nr. 14 (26. V), p. 2-3.

N-avem proletari? — „Munca", an. II (1891), nr. 16 (9. VI), p. 1.

Foametea — „Munca", an. II (1891), nr. 20 (7. VII), p. 1.

Începe — „Democrația socială", an. I (1892), nr. 1 (5. I), p. 1.

Tot regele, sireacul! — „Democrația socială", an. I (1892), nr. 3 (19. I), p. 2, *Kinderfus.*

Țara fericită! — „Democrația socială", an. I (1892), nr. 3 (19. I), p. 1.

Munca noastră — „Democrația socială", an. I (1892), nr. 7 (16. II), p. 1.

Calm — „Democrația socială", an. I (1892), nr. 12 (22. III), p. 1,
1 Mai — „Democrația socială", an. I (1892), nr. 13 (29. III), p. 1.
[Pentru ce luptăm noi socialiștii. Conferință ținută cu prilejul zilei de 1 Mai, la Clubul muncitorilor din Ploiești.] — „Democrația socială", an. I (1892), nr. 15 (12. IV), p. 1.
Veacul nostru — „Democrația socială^ an. I (1892), nr. 16 (19. IV), p. 2.
Scandal! — „Democrația socială", an. I (1892), nr. 21 (24. V), p. I.
Sfîntă Filofteia — „Democrația socială", an. I (1892), nr. 22 (31. V), p. 1.
[Împotriva naționalismului. Cuvîntare rostită la Clubul muncitorilor din București] — „Democrația socială", an. I (1892), nr. 30 (26. VII), p. 2.
Greva a reușit! — „Democrația socială", an. I (1892), nr. 35 (30. VIII), p. 1.
Învățăminte — „Democrația socială", an. I (1892), nr. 37 (13. IX), p. 1.
Unul din mulțime — „Democrația socială", an. I (1892), nr. 38 (20. IX), p. 1.
„Pătura cultă" — „Munca", an. III (1892), nr. 34 (11. X), p. 1—2.
Libertate si robie — „Democrația socială", an. I (1892), nr. 46 (15. XI), p. 1.
Furt... fără efracție — „Munca", an. IIT (1892), nr. 41 (29. XI), p. 1.
300.000 lei — „Democrația socială", an. I (1892), nr. 48 (29. XI), p. 1.
Băiatul României — „Democrația socială", an. I (1892), nr. 48 (29. XI), p. 2, *Kinderfus.*
Procesul burgheziei — „Munca", an. III (1892), nr. 42 (6. XII), p. 1.
Pentru reprezentanții țării — „Democrația socială", an. I (1892), nr. 49 (6. XII), p. 2, *Kinderfus.*
Modele de discursuri — „Democrația socială", an. I (1892), nr. 50 (13. XII), p. 2, *Kinderfus.*
Funcționarii comerciali — „Munca", an. III (1892), nr. 44 (20. XII), p. 1.
1893 — „Munca", an. III (1893), nr. 46 (1. I), p. 1—2.

Nunta Engliterei cu România — „Adevărul", an. VI (1893), nr. 1.399 (3. I), p. 2, *Kinderfus.*
De nuntă — „Munca", an. III (1893), nr. 49 (24. I), p. 2, *A.B.*
După serbări — „Adevărul", an. VI (1893), nr. 1.422 (28. I), p. 1, *Quidam.*
Țăranii la oraș — „Munca", an. III (1893), nr. 50 (31. I), p. 1.
Menageria regală. Lascăr Catargiu — „Adevărul", an. VI (1893), nr. 1.452 (1. III), p. 3, *Kinderfus.*
Spanachidism — „Moftul român", an. I (1893), nr. 13 (f.d.), p. 4, nesemnat.
Menageria regală. Alexandru Lahovary — „Adevărul", an. VI (1893), nr. 1.459 (8. III), p. 3, *Kinderfus.*
Spanachidi — „Moftul român", an. I (1893), nr. 15 (f.d.), p. 2, nesemnat.
Holera mitropolitului — „Adevărul", an. VI (1893), nr. 1.630 (6. IX), p. 2, *Kinderfus.*
Marele căpitan — „Adevărul", an. VI (1893), nr. 1.652 (29. IX), p. 1, *Un răcan.*
Don maior Fritz — „Adevărul", an. VI (1893), nr. 1.653 (30. IX), p. 1, *Un răcan.*
Noului-născut — „Adevărul", an. VI (1893), nr. 1.659 (6. X), p. 1, *Bran.*
Răspunsul la mesaj — „Adevărul", an. VI (1893), nr. 1.699 (17. XI), p. 1, *Rigolo.*
Bătaia în armată. Conferință rostită în sala „Dacia" din București, în ziua de 9 ianuarie 1894. în broșură, Buc, 1894.
Țăranii — „Adevărul", an. VII (1894), nr. 1.782 (15. II), p. 1.
O *poveste tristă* — „Adevărul", an. VII (1894), nr. 1.791 (24. II), P- 1.
Dicționar romăno-turc — „Adevărul", an. VII (1894), nr. 1.825 (31. III), p. 1, *Rigolo.*
Armonie!... — „Munca", an. V (1894), nr. 8 (19. IV), p. 2.
Instigatorii! — „Adevărul", an. VII (1894), nr. 1.850 (29. IV), p. 1.
Morții la vot — „Adevărul", an. VII (1894), nr. 1.950 (19. VIII), p. 1, *Rigolo.*
Emblema regală... — „Adevărul", an. VII (1894), nr. 1.963 (2. IX), p. 1, *Rigolo.*
Alexandru III — „Adevărul", an. VII (1894), nr. 2.012 (23. X), p. 1.

Tămbălăul de ieri — „Adevărul", an. VII (1894), nr. 2.035 (17. XI), p. 1, *Rigolo.*

Mesajul şi criza — „Adevărul", an. VII (1894), nr. 2.037 (19. XI), p. 1.

Spanachidi (Fragment) — „Literatură şi ştiinţă", Buc, 1894, vol. II, p. 315—317.

Serbarea de azi: Horia, Cloşca, Crişan — „Lumea nouă", an. 1 (1895), nr. 97, (16. II), p. 1.

Poliţiştii din Iasi — „Lumea nouă", an. I (1895), nr. 103 (22.11), p. 1.

Fabrica de ciocoi — „Lumea nouă", an. I (1895), nr. 119 (10. III), p. 1.

Reflecţii — „Lumea nouă", an. I (1895), nr. 153 (16. IV), p. 2.

Din crimele lui Take lonescu. Infamia de la Cameră — „Lumea nouă", an. 1 (1895), nr. 158 (22. IV), p. 1.

Art. 262 — Cod. penal — „Moş Teacă", an. I (1895), nr. 6 (30. IV), p. 1.

Acel ce tace — „Moş Teacă", an. I (1895), nr. 6 (30. IV), p. 2, *Rigolo.*

Ce este Constituţia — „Moş Teacă", an. I (1895), nr. 7 (7. V), p. 2.

Prăsila regală — „Moş Teacă", an. I (1895), nr. 8 (10. V), p. 6, nesemnat.

Geograful Gorjan — „Moş Teacă", an. I (1895), nr. 35 (12. XI), p. 7, *Rigolo.*

Anul nou — „Moş Teacă", an. III (1897), nr. 95 (1. I), p. 2, *Klaps.*

Băieţii lui Brătianu — „Dreptatea", an. II (1897), nr. 446 (22. VII), p. 1, *Rigolo.*

Păpuşile maiestăţii-sale — „Dreptatea", an. III (1898), nr. 709 (8.V), p. 1.

La Văcăreşti — nu la Filaret! — „Dreptatea", an. III (1898), nr. 734 (4. VI), p. 1.

Oamenii lui 98 — „Dreptatea", an. III (1898), nr. 738 (8. VI), p. 1.

Oculta şi inteligenţa (IV) — „Dreptatea", an. III (1898), nr. 759 (29. VI), p. 1.

Prefaţă la don Paladu — „Don Paladu" — *supliment gratuit al revistei Moş Teacă,* an. IV (1898), nr. 188 (18. X), p. 2, *Rigolo.*

Mitiţă Scuza - „Mitiţă Scuza" - *supliment gratuit la revtsta Moş Teacă,* an. IV (1898), nr. 189 (25. X), p. 2, *Rigolo.*

Servitorul regelui - „Dreptatea", an. III (1898), nr. 922 (12. XII).

AutorH răscoalelor - „Dreptatea", an. IV (1899), nr. 962 (25.1),

Casl'dl nebuni - „Dreptatea", an. IV (1899), nr. 1.008 (12. III),

AjJo'rl'- „Dreptatea", an. IV (1899), nr. 1.027 (31.111), p. 1.

BIBLIOGRAFIE

NOTE ASUPRA PSEUDONIMELOR

Identificarea scrierilor lui Anton Bacalbaşa — răspîndite într-o mulţime de reviste şi ziare, de la cele mai importante pînă la cele mai neînsemnate — ridică probleme deosebit de dificile. In ciuda faptului că şi-a desfăşurat activitatea într-un interval scurt, de 17 ani, numărul scrierilor sale este enorm. Dintre publicaţiile la care a colaborat cităm : *Drepturile omului, Munca, Democraţia socială, Lumea nouă, Moftul român,* iar mai tîrziu la *Adevărul, Moş Teacă* etc. Greutatea identificării scrierilor lui Anton Bacalbaşa e sporită de numeroasele pseudonime cu care scriitorul şi-a semnat o bună parte din scrierile sale. Poate că nici un alt scriitor român, cu o viaţă atît de scurtă, nu a fost aşa de ingenios în alegerea unui număr atît de variat de pseudonime.

în ultimul an al secolului trecut şi în prima jumătate a secolului nostru, identificarea scrierilor lui Anton Bacalbaşa a mai făcut obiectul preocupărilor unor istorici literari.

De pildă, Emil D. Fagure, în articolul *Anton Bacalbaşa* — publicat la moartea scriitorului în *Adevărul,* an. XII (1899), nr. 3.664 (4 octombrie), p. 1 — susţine că Anton Bacalbaşa a semnat numeroase articole şi cu pseudonimele *Rigolo, Kinderfus, Wunderkind, Toni, Quidam.* Revista *Moş Teacă,* în nr. 239 (10 octombrie), publică, pe lîngă diverse articole redacţionale, în care se exprimă profunda durere pentru pierderea celui care a înfiinţat această publicaţie şi o serie de articole, pamflete, schiţe etc. semnate de scriitor cu numele său adevărat sau cu diferite pseudonime.

Din acest număr omagial aflăm că el a iscălit şi cu pseudonimele *Bran, Wunder, Rigolo, Quidam, Kinderţus, Miliţianul, Cazon.*

Ceva mai tîrziu, Barbu Lăzăreanu, în articolul *In ceartă cu Anton Bacalbaşa,* publicat în *Adevărul literar şi artistic,* seria a II-a, an. II (1921), nr. 19 (3 aprilie) — pe care-1 va republica apoi în volumul *Anton Bacalbaşa,* Buc, 1924, Atelierele „Adevărul", p. 3—8 — reaminteşte unele dintre pseudonimele lui Anton Bacalbaşa, îmbogăţind în acelaşi timp lista pseudonimelor cu altele noi. Aci se arată că autorul lui *Moş Teacă* a semnat *Toni, Înot, T.O.N., Quidam, Klaps, Rigolo, Kinderfus, Antonio de las Bacalbasas Antonulii alu Pecitrarului, Un răcan*

Acestor pseudonime, Barbu Lăzăreanu le mai adaugă şi altele în articolul intitulat *între I. L. Caragiale şi Anton Bacalbaşa,* publicat în volumul *Glose şi comentarii de istoriografie literară,* Buc, 1958, E.S.P.L.A. La p. 143—146 aflăm că : „...La 2 noiembrie 1895, Nicu Filipescu, reînfiinţînd *Epoca* (cotidianul acesta dispăruse în vara anului 1889), ia ca redactor pe Tony Bacalbaşa. Acesta îşi iscălea unele articole *Demagog ;* dar făcea şi antrefileuri pe care le semnau alţii cu numele lor de familie şi cu cel de botez." Tot în volumul mai sus citat se află inclus şi un studiu intitulat *Anton Bacalbaşa* (p. 335—356), pe care Barbu Lăzăreanu îl publicase în 1924, în Atelierele „Adevărul", şi apoi, revizuindu-1 şi adăugindu-1, îl retipăreşte în 1948, în Buc, Editura „Cartea românească". Vorbind despre cei care au semnat la revista *Emanciparea* în 1883, B. Lăzăreanu aminteşte pe *Batony.* Tot în acest studiu se mai arată că Anton Bacalbaşa a mai semnat, în anumite perioade, *Klaps, Rigolo, Wunderkind, Demagog.*

In afară de aceste informaţii asupra pseudonimelor lui Anton Bacalbaşa, nu s-au mai găsit alte surse demne de amintit. In general, la republicarea scrierilor lui Anton Bacalbaşa s-au dat cele îndeobşte cunoscute, mai ales acelea referitoare la Moş Teacă, evitîndu-se articolele, pamfletele şi schiţele a căror paternitate necesita o îndelungată muncă de cercetare.

Anton Bacalbaşa, aşadar, şi-a semnat scrierile cu nenumărate şi felurite pseudonime. în afară de cele cunoscute, cum sînt şi unele amintite mai sus, *Toni, Quidam, Rigolo, Kinderfus,* etc., în ediţia prezentă figurează şi altele, cum ar fi, de pildă, *Viator, Un gazetar roman, Miliţianul, Un rezervist, Bran* etc., ce apar pentru prima dată într-o culegere dedicată memoriei lui A. Bacalbaşa.

Depistarea unor pseudonime a fost îngreuiată şi de unele informaţii contradictorii sau incomplete, precum şi de faptul că, la acelaşi ziar, Anton Bacalbaşa a colaborat împreună cu cei doi fraţi ai săi : Ion şi Constantin Bacalbaşa, şi poate că, nu rareori, cei trei fraţi au semnat împreună cu aceleaşi pseudonime, cum ar fi, de exemplu, *B.* sau *Bac.* Dacă adăugăm faptul că, în timpul vieţii scriitorului, şi alţi ziarişti ai vremii foloseau uneori aceleaşi pseudonime, ca *Bran, Br., Un fost rezervist, A.B.* etc., întrebuinţate în mod frecvent şi de Anton Bacalbaşa, ne putem da seama de dificultăţile ce s-au ridicat în stabilirea paternităţii unor astfel de articole.

Lipsa de spaţiu ne împiedică să publicăm amplele comentarii critice referitoare la pseudonimele lui Anton Bacalbaşa. Ele vor apărea în întregime într-o publicaţie de specialitate.

In continuare publicăm un *Tablou cronologic al ziarelor, revistelor, almanahurilor.etc. la care a colaborat Anton Bacalbaşa, precum şi lista pseudonimelor în ordinea folosită de autor.*

Tabloul publicaţiilor respectă ordinea în care a colaborat scriitorul, iar în dreptul fiecărei reviste s-au dat pseudonimele cu care a semnat. Pseudonimele au fost reproduse în ordinea folosită de scriitor în coloanele respectivei reviste. Desigur că A. Bacalbaşa adeseori revenea asupra unui pseudonim. In tabloul mai sus menţionat am trecut fiecare pseudonim sau numele său adevărat acolo unde el apare prima dată în cadrul fiecărei reviste, nemaimenţionîndu-1 după aceea decît în cazul cînd reapare la alt ziar etc.

fn trei cazuri am trecut numele lui Anton Bacalbaşa printre colaboratorii unor reviste pe care nu am putut să le cercetăm în întregime, colecţiile existente fiind descompletate ; prima publicaţie de acest gen este *Mesagerul Brăilei,* a doua *Revista literară* din 1887, iar a treia este *Almanahul „Dreptăţii" pe anul 1897.* Ne-am permis să-1 includem pe Anton Bacalbaşa printre colaboratorii publicaţiilor de mai sus datorită unor informaţii demne de a fi luate în seamă, care confirmă acest lucru : G. Ibrăileanu, în articolul *Anton Bacalbaşa,* publicat în *Adevărul literar şi artistic,* an. VI (1925), nr. 238 (28 iunie), p. 1, spune că Anton Bacalbaşa a tipărit în 1883, în *Mesagerul Brăilei,* un început de roman. „La 1883 — mărturisea Anton Bacalbaşa într-o scrisoare adresată lui Garabet Ibrăileanu şi tipărită în *Adevărul literar şi artistic,* an. VI (1925), nr. 238 (28 iunie), p. 1 — am publicat un început de.... roman cazon în *Mesagerul Brăilei.* Don colonel Dănescu — Dum-

nezeu să-1 ierte ! — citind opera, mi-a interzis să mai scriu. Ba a intervenit pe lîngă familia mea, ca să facă gălăgie la redacţia-n chestie să nu-mi mai publice oroarea ! Şi am lăsat-o baltă." Dar chiar A. Bacalbaşa spunea în articolul *Hagiescu paraponisit,* publicat în *Dreptatea,* an. III (1898), nr. 924 (14 decembrie), că a scris articole despre arta lui Hagiescu în *Mesagerul Brăilei.*

A doua publicaţie este *Revista literară* din 1887. După o informaţie aflată în voi. *Contribuţiune la Bibliografia românească,* de Gheorghe Adamescu, Buc, 1928, Anton Bacalbaşa a publicat aci poezii în anul 1887. Colaborarea lui Anton Bacalbaşa este menţionată în *Revista literară,* an. XI (1890), nr. 21 (10 iulie), p. 331, unde se publică „numele tuturor colaboratorilor noştri, foşti şi actuali, cu concursul cărora revista se menţine de aproape unsprezece ani", printre numele colaboratorilor figurînd şi Anton Bacalbaşa. De asemenea, la finele revistei din an. XIX (1898), nr. 36 (20 decembrie), şi al celei din an. XX (1899), nr. 35 (20 decembrie) se află cîte o pagină pe care sînt trecuţi „colaboratorii care au conlucrat la revistă de la anul 1880, data fondării ei, şi pînă azi". Printre colaboratori se află din nou Anton Bacalbaşa. Dat fiind cele de mai sus, am trecut numele lui Anton Bacalbaşa printre colaboratorii acestei reviste.

în *Dreptatea,* an. II (1897), nr. 583 (24 decembrie), p. 2, apare o informaţie referitoare la colaborarea lui Anton Bacalbaşa la *Almanahul „Dreptăţii" pe anul 1897,* cu bucata *Cunoaşte-te pe tine.* Aceeaşi informaţie reapare şi în *Dreptatea,* an. III (1898), nr. 591 (4 ianuarie) şi nr. 592 (5 ianuarie). Deşi acest almanah nu se află în bibliotecile cercetate, dat fiind faptul că Anton Bacalbaşa a colaborat intens la ziarul *Dreptatea* menţionăm şi titlul mai sus amintit, cu toată rezerva cuvenită. în continuare publicăm *Tabloul cronologic.*

1882—1883 — *Literatorul,* Anton Bacalbaşa.

1883 — *Emanciparea,* Batdny.

1883 — *Mesagerul Brăilei,* Anton Bacalbaşa.

1885 ; 1888 — *Drepturile omului,* 1885 : Thony ; Quidam ; înot ; Grachu ; Grachus ; 1888 : Anton Bacalbaşa ; A.C.B.

1886—1887 — *Contemporanul,* Anton C. Bacalbaşa.

1886 ; 1888—1889 ; 1895—1896; 1899 — *Epoca,* 1886: A.B. ; 1888: Quidam; 1889: Quidam; 1895: Demagog; Bran; Anton Bacalbaşa ; a ; Toni ; 1896 : Demagog ; 1899 : Anton Bacalbaşa.

1887 — *Revista literară,* Anton Bacalbaşa.

1888 — *Dezrobirea,* Anton Bacalbaşa.

1888 — *Frăţia,* A.C.B.

1888 — *Apărătorul,* Anton Bacalbaşa.

1888—1889 — *Gutenberg,* 1888 : A.C.B. ; 1889 : Anton Bacalbaşa.

1889 — *Naţionalul,* A.B. ; Ab. ; Tony.

1890 — *Asimilarea,* Anton Bacalbaşa.

1890—1891 — *Timpul,* 1890 : A.C.B. ; 1891 : Ab.

1890—1894 — *Munca,* 1890 : Grachu ; 1891 : Grachu ; Anton Bacalbaşa ; A.B. ; A.N.Ton ; 1892 : Anton Bacalbaşa ; Un rezervist ; A.B. ; 1893 : Anton Bacalbaşa ; A.B. ; Kinderfus ; T.O.N. ; Kf ; 1894 : Anton Bacalbaşa ; Quodam ; A.B.

1890—1895 ; 1899 — *Adevărul,* 1890 : Un rezervist ; Rezervistul 1891 : Quidam ; Un rezervist ; 1892 : A.B. ; Toni ; T.O.N. Anton Bacalbaşa ; Kinderfus ; Quidam ; Un rezervist ; 1893 Kinderfus ; Quidam ; B. ; Anton Bacalbaşa ; înot ; Rigolo Klaps ; A.B. ; T.O.N. ; Bran ; Un răcan ; Br. ; Wunderkind Tony ; Kind ; Quid. ; Rezervist ; 1894 : Anton Bacalbaşa Quidam ; Cazon ; Rigolo ; Klaps ; "Wunderkind ; A.B. Răcan ; înot; T.O.N. ; Moş Teacă ; Wund. ; Un răcan Rig. ; Wunder ; B. ; Bran ; Vice-Rigolo ; Br. ; Kinderfus 1895 : Rigolo ; Bran ; Anton Bacalbaşa ; Rig ; Wunder ; Br. T.O.N. ; înot ; Quid. ; A.B. ; Cazon ; Bac-ALB-aşa ; 1899 Anton Bacalbaşa.

1892 — *Democraţia socială,* Anton Bacalbaşa ; Quidam ; Un rezervist ; Kinderfus ; A.B. ; B. ; Rezervistul ; înot ; Toni; T.O.N.

1892 — *Calendarul muncitorului din Galaţi pe anul 1892,* Anton C. Bacalbaşa.

1892 — *Lucrătorul* (Galaţi), Anton Bacalbaşa.

1893 — *Moftul român,* Articole nesemnate ; Ed. Spanachidi ; Anton Ciobănescu ; Spanachidi.

1893—1894 — *Literatură şi ştiinţă,* 1893 : Anton Bacalbaşa ; 1894 : Anton Bacalbaşa.

1894 — *Almanahul social-democrat pe anul 1894,* Bran ; Anton Bacalbaşa.

1894 — *Ţara,* Anton Bacalbaşa.

1895—1896 ; 1898 — *Lumea nouă,* 1895 : Anton Bacalbaşa ; Rigolo ; Wunder ; Bran ; Cazon ; T.O.N. ; A.B. ; Rig. ; 1896 : Anton Bacalbaşa ; 1898 : Anton Bacalbaşa.

1895— 1899 — *Moş Teacă,* 1895 : Anton Bacalbaşa ; Rigolo ; Arti cole nesemnate ; Quidam ; Cazon ; Bran ; Don Tony ; Viator A.B. ; Kinderfus ; "Wunder ; Abe. ; Klaps ; Rig. ; 1896 : Abe. Wunder ; Caliopy Teacă ; Rig. ; Bran ; Rigolo ; Cazon Kind ; Articole nesemnate ; A.B. ; Madam Caliopi ; Wund. Calyope Teaque ; D-na Tirimpimpim ; Un gazetar român ; Calyope Fourreau ; Kinderfus ; Miliţianul ; Tonton ; 1897 : Anton Bacalbaşa ; Klaps ; Moş Teacă ; Wunder ; Bran ; Cazon ; Rigolo ; Kinderfus ; Articole nesemnate ; Răcan ; Caliopy Theaque ; Abayados de Calatrava y Rigolo Nâbădayos ; Caliope Fourreau ; Madame Caliopy ; 1898 : A.B. ; Caliope Fourreau ; Rigolo ; Wunder ; Articole nesemnate ; Quidam ; Klaps ; Cazon ; Moş Teacă ; Rig. ; Kinderfus ; 1899 : Rigolo ; Articole nesemnate ; Anton Bacalbaşa ; Cazon ; Wunder ; Moş Teacă ; Caliopy Fourreau.

1895 — *Hazul* — supliment gratuit al ziarului *Vatra,* Anton Bacalbaşa ; Bran ; Cazon.

1896— 1899 — *Dreptatea,* 1896 : B. ; Anton Bacalbaşa ; Bran ; Grachu ; Tonton ; 1897 : Anton Bacalbaşa ; A.B. ; Bran ; Rezervist ; Rigolo ; Rig. ; Quidam ; Quid. ; 1898 : Anton Bacalbaşa ; Wunder ; Bran ; Klaps ; Cazon ; Quidam ; 1899 : Bran ; Anton Bacalbaşa ; A.B. ; Cazon.

1897 — *Albumul „Dreptăţii",* Anton Bacalbaşa.

1897 — *Almanachul „Dreptăţii",* Anton Bacalbaşa.

1897— 1899 — *Almanachul lui „Moş Teacă",* 1897 : Ed. Spanachidi ; Articole nesemnate ; 1898 : Articole nesemnate; Anton Bacalbaşa ; 1899 : Articole nesemnate.

1898 — *Trompeta socialistă,* Miliţian.

1899 — *Trompeta,* Anton Bacalbaşa.

ABREVIERILE REVISTELOR ŞI ZIARELOR

A. = *Adevărul*

ALB. D. = *Albumul Dreptăţii*

A. LIT. = *Adevărul literar*

ALMANACH. D. = *Almanachul Dreptăţii*

ALMANACH. M.T. = *Almanachul lui Moş Teacă*

ALMANACH. SOC. DEMOCR. = *Almanachul social democrat pe anul 1894*

AP = *Apărătorul*

AS. = *Asimilarea*

C. — *Contemporanul*

CALEND. MUNCIT. = *Calendarul muncitorului din Galaţi pe anul 1892*

CFR. = *Chefereul — supliment gratuit la ziarul „Moş Teacă"*

D. = *Dreptatea*

DEZR. = *Dezrobirea*

D.O. = *Drepturile omului*

D.P. = *Don Paladu — supliment gratuit la ziarul „Moş Teacă"*

D.S. = *Democraţia socială*

E. = *Epoca*

EM. = *Emanciparea*

FR. = *Frăţia*

G. = *Gutenberg*

H. = *Hazul — supliment umoristic la „Vatra"*

LIT. = *Literatorul*

LIT. ŞT. = *Literatură şi ştiinţă*

L.N. -- *Lumea nouă*

LUCR. = *Lucrătorul*

M. = *Munca*

MES. BR. = *Mesagerul Brăilei*

M. R. = *Moftul român*

M. SC. == *Mitiţă Scuza — su-*

pliment gratuit la ziarul „Moş Teacă"

M.T. = *Moş Teacă*

NAT. = *Naţionalul*

O. = *Oculta — supliment gratuit la ziarul „Moş Teacă"*

REV. LIT. = *Revista literară*

T. = *Timpul*

TR. = *Trompeta*

TR. SOC. = *Trompeta socialistă*

Ţ. = *Ţara — supliment de duminică*

V. = *Viaţa.*

I. SCRIERI PUBLICATE ÎN TIMPUL VIEŢII ÎN ZIARE ŞI REVISTE

1882

Justiţie — LIT., an. III (1882), nr. 3 (semestrul întîi), p. 145—146.

1883

Nu ţi-e milă — LIT., an. IV (1883), nr. 2 (II), p. 99.

Capitalul. Cartea 1. Dezvoltarea producţiei capitaliste. 1. Despre marfă, schimb şi monetă — EM., an. I (1883), nr. 4 (f.d.), p. 61—63, semnat *Batony.* în rev. Emanciparea a fost publicată şi următoarea notă : „Prescurtat după *Das Capital,* scrieVe a renumitului economist Karl Marx, care a murit acum două luni în Anglia". (Nota rev. *Emanciparea.)*

Capitalul. Cartea I. Dezvoltarea producţiei capitaliste. Despre capital şi chipul în care ia naştere — EM., an. I (1883), nr. 5 (f.d.), p. 79—81, *Batony.*

Capitalul. Dezvoltarea producţiei capitaliste. Ziua de muncă — EM., an. I. (1883), nr. 7 (f.d.), p. 108—111, *Batony.*

1885

Din viaţa dezmoşteniţilor. O naştere — D.O., an. I (1885), nr. 8 (10. II), p. 1—2, *Thony.*

Ceasuri pierdute — D.O., an. I (1885), nr. 28 (6. III), p. 2—3, *Thony.*

Din viaţa dezmoşteniţilor — D.O., an. I (1885), nr. 59 (13. IV), p. 1, *Quidam.*

Din cazarmă — D.O., an. I (1885), nr. 93 (29. V), p. 1—2, *înot.*

Papă-Lapte — D.O., an. I (1885), nr. 105 (12. VI), p. 1—2, */not.*
Tiriie-Briu — D.O., an. I (1885), nr. 109 (16. VI), p. 1, *Inot.*
Leone — D.O., an. I (1885), nr. 110 (18. VI), p. 1—2, *Inot.*
Scrisoarea unui osindit — D.O., an. I (1885), nr. 115 (23. VI), p. 1—2, *Inot.*
Din războaiele mele [I] *O zi pierdută* — D.O., an. I (1885), nr. 116 (26. VI), p. 1—2, *Inot.*
Rezervistul — D.O., an. I (1885), nr. 119 (29. VI), p. 1—2, *Inot.* Republicat în A., an. VII (1894), nr. 1.781 (14. II), p. 2.
Scrisoare. (Prietenului Avsol) — D.O., an. I (1885), nr. 123 (5. VII), p. 1—2, *Inot.*
Din războaiele mele. II. Cinstea burgheză — D.O., an. I (1885), nr. 125 (7. VII), p. 1—2, *Inot.*
Povestea unui soldat — D.O., an. I (1885), nr. 126 (9. VII), p. 1—2, *Inot.*
Cum să trăieşte. Moravuri ostăşeşti — D.O., an. I (1885), nr. 128 (11. VII), p. 1—2, *Inot.* Republicat, sub titlul *Un sergent-major,* în vol. *Moş Teacă din cazarmă,* Buc, 1893 şi în celelalte ediţii.
lertaţi-mă. Moravuri ostăşeşti — D.O., an. I (1885), nr. 130 (13. VII), p. 1—2, *înot.*
Sofia Perovskaia... — D.O., an. I (1885), nr. 132 (16. VII), p. 1—2, *înot.*
Împrejurul meu — D.O., an. I (1885), nr. 134 (18. VII), p. 1—2, *Înot.*
Neroziile zilei. Cinci parale Universul — D.O., an. I (1885), nr. 135 (19. VII), p. 3, *înot.*
Scrisoare. (Prietenului Odiseu) — D.O., an. I (1885), nr. 136 (20. VII), p. 1—2, *înot.*
Poveste din spital — D.O., an. I (1885), nr. 142 (30. VII), p. 1, *înot.*
Cum să moare — D.O., an. I (1885), nr. 145 (2. VIII), p. 1—2, *înot.*
Iluzii pierdute — D.O., an. I (1885), nr. 146 (3. VIII), p. 1, *înot.*
Amintiri din Dobrogea — D.O., an. I (1885), nr. 155 (16—17. VIII), p. 1—2, *Grachu.*
Moş Teacă — D.O., an. I (1885), nr. 164 (28. VIII), p. 1—2, *Grachu.*

Scrisoare către soldaţi — D.O., an. I (1885), nr. 169 (4. IX), p. 1, *Grachu.*
A doua scrisoare către soldaţi — D.O., an. I (1885), nr. 173 (8. IX), p. 2, *Grachu.*
A treia scrisoare către soldaţi — D.O., an. I (1885), nr. 177 (13. IX), p. 1—2, *Grachu.*
Taci cu mama — D.O., an. I (1885), nr. 181 (19. IX), p. 1—2, *Grachu.*
Obicei gazetăresc — D.O., an. I (1885), nr. 189 (28. IX), p. 1, *Grachu.*
Motivele — D.O., an. I (1885), nr. 190 (29. IX), p. 1—2, *Grachu.*
Echilibrajul lui musiu Tache — D.O., an. I. (1885), nr. 191 (1. X), p. 1—2, *Grachu.*
După scăpare — D.O., an. I (1885), nr. 193 (3. X), p. 1—2, *Grachu.*
I-a lăsat corigenţi — D.O., an. I (1885), nr. 199 (10. X), p. 1—2, *Grachu.*
Politicianii noştri — D.O., an. I (1885), nr. 215 (26. XI), p. 1, *Grachus.*

1886

Sfirşitul colectivităţii — E., an. I (1886), nr. 61 (2. II), p. 1, *A.B.*
Cele sfinte nu huliţi — C , an. V. (1886), nr. 3 (IX), p. 263. Republicată în FR. (Galaţi), an. I (1888), nr. 5 (15. V), p. 3, *A.C.B.* şi în CALEND. MUNCIT, pe anul 1892, p. 32.

1887

Hotărît — C , an. VI (1887), nr. 3 (X), p. 220.

1888

[Aniversarea Comunei. Toast rostit la Cercul muncitorilor din Bucureşti în ziua de 5 martie 1888.] — DEZR., an. I (1888), nr. 13 (12. III), p. 2.
Cele sfinte nu huliţi — FR., an. I (1888), nr. 5 (15. V), p. 3, *A.C.B.* Vezi an. 1886.
Şarlatani de bîlci!... — G., an. II (1888), nr. 15 (3. VII), p. 1, *A.C.B.*
Furtuna se apropie — G., an. II (1888), nr. 19 (13. VII), p. 1—2, *A.C.B.*

[întîlnirea greviştilor. Discurs ţinut la Cercul muncitorilor.] — AP., an. I (1888), nr. 9 (13. VIII), p. 2.
Nu mai cerca... — D.O., seria a II-a, an. I (1888), nr. 5 (19. IX), p. 1-2.
Şi azi!... — D.O., seria a II-a, an. I (1888), nr. 12 (26. IX), p. 2.
Bătaia în armată — D.O., seria a II-a, an. I (1888), nr. 16 (30. IX), p. 1, *A.C.B.*
O pagină de dragoste — D.O., seria a II-a, an. I (1888), nr. 19 (3. X), p. 1-2.
Povestea minte — D.O., seria a II-a, an I (1888), nr. 19 (3. X), p. 3.
O victorie — D.O., seria a II-a, an. I (1888), nr. 21 (5. X), p. 1, *A.C.B.*
Bietul Dumnezeu!... — D.O., seria a II-a, an. I (1888), nr. 26 (10. X), p. 1.
Aghiotantul — D.O., seria a II-a, an. I (1888), nr. 26 (10. X), p. 2—3. Republicat în D.S., an. I (1892), nr. 33 (16. VIII), p. 2—3, *înot;* vo). *Moş Teacă din cazarmă,* Buc, 1893 şi în celelalte ediţii.
Ruşine — D.O., seria a II-a, an. I (1888), nr. 27 (11. X), p. 1.
Unirea cu colectiviştii — D.O., seria a II-a, an. I (1888), nr. 29 (13. X), p. 1.
Colegiul ţărănesc — D.O., seria a II-a, an. I (1888), nr. 30 (14. X), p. 3.
Alegerea de azi — D.O., seria a II-a, an. I (1888), nr. 31 (15. XI), p. 2-3.
Camera viitoare — D.O., seria a II-a, an. I (1888), nr. 35 (20. X), p. 1.
Ion Nădejde — D.O., seria a II-a, an. I (1888), nr. 37 (22. X), p. 1.
Sătenii arestaţi — D.O., seria a II-a, an. I (1888), nr. 38 (23. X), p. 1.
Măriei — D.O., seria a II-a, an. I (1888), nr. 39 (24. X), p. 1.
Marş-marş!... — D.O., seria a II-a, an. I (1888), nr. 39 (24. X), p. 2.
Ce să facă? — D.O., seria a II-a, an. I (1888), nr. 45 (31. X), p. 2.
în iarnă — D.O., seria a II-a, an. I (1888), nr. 45 (31. X), p. 2.
De ce nu vrei ? — D.O., seria a II-a, an. I (1888), nr. 58 (14. XI), p. 2.

lina de ieri — £., an. IV (1888), nr. 913 (9. XII), p. 1, *Quidam.*
Tutela — E., an. IV (1888), nr. 914 (10. XII), p. 1, *Quidam.*
Tutela funcţionarilor — E., an. IV (1888), nr. 915 (11. XII), p. 1, *Quidam.*
Două parlamente — E., an. IV (1888), nr. 917 (13. XII), p. 1, *Quidam.*
Retragerea biletelor ipotecare — E., an. IV (1888), nr. 918 (14. XII), p. 1, *Quidam.*
Pater, peceavi! — E., an. IV (1888), nr. 925 (21. XII), p. 1, *Quidam.*
Burduf de idei — E., an. IV (1888), nr. 928 (24. XII), p. 1, *Quidam.*
Magistratura — E., an. IV (1888), nr. 929 (25. XII), p. 1, *Quidam.*

1889

Hoţiile de la Eforie — E., an. IV (1889), nr. 978 (22. II), p. 3, *Quidam.*
Un deştept — E., an. IV (1889), nr. 1.013 (2. IV), p. 2, *Quidam.*
Pentru Eminescu. — NAŢ., an. I (1889), nr. 71 (3. VI), p. 1, *A.B.*
Evoluţii electorale — NAŢ., an. I (1889), nr. 114 (26. VII), p. 1, *Ab.*
Opera italiană — NAŢ., an. I (1889), nr. 114 (26. VII), p. 2, *Tony.*
Curier teatral — NAŢ., an. I (1889), nr. 117 (29. VII), p. 2, *Tony.*
Fabrica de Mălini — NAŢ., an. I (1889), nr. 132 (16—17. VIII), p. 2, *A.B.*
Curierul petrecerilor — NAŢ., an. I (1889), nr. 158 (18—19. IX), p. 2, *Tony.*
Teatrul Naţional — NAŢ., an. I (1889), nr. 167 (29. IX), p. 2, *Tony.*
Curierul petrecerilor — NAŢ., an. I (1889), nr. 170 (2—3. X), p. 2, *Tony.*

1890

O pălărie — T., an. XI (1890), nr. 206 (26. VII), p. 1, ACS.
Nea Niţă — T., an. XI (1890), nr. 212 (3. VIII), p. 1, *A.C.B.*
Ce am văzut — AS., an. I (1890), nr. 4 (18. IX), p. 1.
Cui vorbim — AS., an. I (1890), nr. 5 (8. X), p. 1.

Bustul lui Eminescu : impresii — M., an. I (1890), nr. 33, *Grachu*- Colecţia Ziarului *Munca,* aflată la Biblioteca Academiei R.S.R., fiind descompletată, am reprodus acest articol după sumarul ziarului pe anul 1890, ce se află la nr. 52 al anului 1891.

Liberalii, conservatorii şi noi — M., an. 1 (1890), nr. 34, *Grachu.* Vezi nota art. *Bustul lui Eminescu : impresii* — M., an. I (1890), nr. 33, *Grachu.*

Bătaia în armată — *A.,* an. III (1890), nr. 677 (24. XI), p. 1—2, *Un rezervist.*

Rezerviştii — A., an. III (1890), nr. 685 (3—4. XII), p. 1„ *Un rezervist.*

Bătaia în armată — A., an. III (1890), nr. 693 (14. XII), p. 1, *Un rezervist.*

Leacul definitiv — M., an. I (1890), nr. 43 (16. XII), p. 2, *Grachu.*

Reforma armatei — A., an. III (1890), nr. 699 (21. XII), p. 1—2, *Rezervistul.*

1891

Briganzii — T., an. XIII (1891), nr. 4 (6. I), p. 2, *Ab.*

Lucia — T., an. XIII (1891), nr. 6 (10. I), p. 2, *Ab.*

Epigrame — M., an. I (1891), nr. 51 (10. II), p. 4, *Grachu.*

Epigrame — M., an. II (1891), nr. 1 (24 II), p. 4, *Grachu.*

Petale — T., an. XIII (1891), nr. 52 (7. III), p. 2—3, *Ab.*

Literatură-negoţ — T., an. XIII (1891), nr. 54 (9. III), p. 2, *Ab.*

„Nu vă amestecaţi!" — M., an. II (1891), nr. 3 (10. III), p. 3, *Grachu.*

Beneficiul lui Nottara — T., an. XIII (1891), nr. 60 (16. III), p. 3, *Ab.*

Olteniţa — M., an. II (1891), nr. 4 (17. III), p. 1.

Alegerile de delegaţi — M., an. II (1891), nr. 6. Colecţia ziarului *Munca,* aflată la Biblioteca Academici R.S.R., fiind descompletată, am reprodus acest articol după sumarul ziarului pe anul 1891, ce se află la nr. 52 al anului 1892.

Cum s-au ales delegaţii — M., an. II (1891), nr. 7. Vezi nota art. *Alegerile de delegaţi* — M., an. II (1891), nr. 6.

Jak Schingiuitorul — M., an. II (1891), nr. 7. Vezi nota art. *Alegerile de delegaţi* — M., an. II (1891), nr. 6.

Teroarea la alegeri — M., an. II (1891), nr. 8. Vezi nota art. *Alegerile de delegaţi* — M., an. II (1891), nr. 6.

Cum se munceşte — M., an. II (1891), nr. 9 (21. IV), p. 3-

[Să arătăm puterea muncitorilor. Cuvîntare ţinută la sala „Orfeu" în preajma lui 1 Mai]. — M., an. II (1891), nr. 10 (28. IV), p. 3.

Partidul liberal — M., an. II (1891), nr. 12 (12. V), p. 3.

Entuziasm şi recunoştinţă — *A.,* an. III (1891), nr. 828 (15. V), p. 2, *Quidam.*

Poliţia noastră — A., an. III (1891), nr. 831 (18. V), p. 1—2, *Qmdam.*

Armata — M., an. II (1891), nr. 13 (19. V), p. 1.

Se duce religia!... — M., an. II (1891), nr. 14 (26. V), p. 2—3.

N-avem proletari? — M., an. II (1891), nr. 16 (9. VI), p. 1.

Evreii în România — M., an. II (1891), nr. 17 (16. VI), p. 1.

Un proiect zadarnic — M., an. II (1891), nr. 19 (30. VI), p. 2.

[Nevoia de a se alcătui şi-n Brăila un partid al muncitorilor. Conferinţă ţinută la Brăila.] — M., an. II (1891), nr. 22 (1. VII), p. 1.

Foametea — M., an. II (1891), nr. 20 (7. VII), p. 1. Republicat în M., an. IV (1894), nr. 46 (9. I), p. 1.

O *lege infamă* — A., an. III (1891), nr. 882 (12. VII), p. 1, *Un rezervist.*

Liberarea lui Cojocaru — M., an. II (1891), nr. 27 (24. VIII), P- 1-

Practică şi poezie — M., an. II (1891), nr. 30 (15. IX), p. 1-2.

Învăţătorii săteşti judecaţi de d-l Filipescu — M., an. II (1S91), nr. 31 (22. IX), p. 1—2.

Toţi ca unul — M., an. II (1891), nr. 33 (6. X), p. 2, *A.B.*

Cît am cîştigat — A., an. II (1891), nr. 34 (13. X), p. 1.

[Cerem liberarea lui Cojocaru. Cuvîntare rostită la Clubul muncitorilor din Bucureşti în ziua de 6 octombrie 1891.] — M., an. II (1891), nr. 34 (13. X), p. 2—3.

Socialismul şi armata — M., an. II (1891), nr. 36 (27. X), p. 1.

Un document preţios — M., an. II (1891), nr. 38. Vezi nota art. *Alegerile de delegaţi* — M., an. II (1891), nr. 6.

Mişcarea din Craiova — M., an. II (1891), nr. 38. Vezi nota art. *Alegerile de delegaţi* — M., an. II (1891), nr. 6.

Funcţionarii comerciali — M., an. II (1891), nr. 39, *A. N. Ton.* Vezi nota art. *Alegerile de delegaţi* — M., an. II (1891), nr. 6.

Criza — M., an. II (1891), nr. 42. Vezi nota art. *Alegerile de delegați* — M., an. II (1891), nr. 6.

Puterile... — M., an. II (1891), nr. 42. Vezi nota art. *Alegerile de delegați* — M., an. II (1891), nr. 6.

1892

Începe ! — D. S., an. I (1892), nr. 1 (5. I), p. 1.

[Unirea tuturor muncitorilor fără deosebire de sex şi naționalitate într-un puternic partid. Cuvîntare rostită la inaugurarea Clubului muncitorilor din Galați în ziua de 26 decembrie 1891.] — D. S., an. I (1892), nr. 1 (5. I), p. 2.

Vagabondul de Guy de Maupassant — D. S., an. I (1892), nr. 1 (5. I), p. 2—3 ; nr. 2 (12. I), p. 2—3 ; nr. 3 (19. I), p. 2, trad, de *Quidam.*

D. N. C. Săruleanu — D. S., an. I (1892), nr. 2 (12. I), p. 1.

Auditor ordinar — D. S., an. I (1892), nr. 2 (12. I), p. 1.

[Partidele noastre politice. Conferință ținută la Clubul muncitorilor din Ploieşti.] — D. S., an. I (1892), nr. 2 (12. I), p. 2.

Armata şi muncitorii — D. S., an. I (1892), nr. 2 (12. I), p. 3, *Un rezervist.*

Țara fericită! — D. S., an. I (1892), nr. 3 (19. I), p. 1.

Tot regele, sireacul! — D. S., an. I (1892), nr. 3 (19. I), p. 2, *Kinderfus.*

Zilele democratului — D. S., an. I (1892), nr. 4 (26. I), p. 2, *Kinderfus.*

[Partidele noastre. Conferință ținută la Clubul muncitorilor în ziua de 19 ianuarie 1892.] — D. S., an. I (1892), nr 4 (26. I), p. 2.

De nunta lor — D. S., an. I (1892), nr. 5 (2. II), p. 1.

[Partidul muncitorilor. Discurs ținut la Clubul muncitorilor din Bucureşti.] — D. S., an. I (1892), nr. 5 (2. II), p. 1—2.

Ziua de mîine — D. S., an. I (1892), nr. 5 (2. II), p. 2, *Kinderfus.*

Inventatorul de Theodore Gheze (fragment) — D. S., an. I (1892), nr. 5 (2. II), p. 3 ; nr. 6 (9. II), p. 3 ; nr. 7 (16. II), p. 3, trad, de *Quidam.*

[Alianțe făcute pentru căpătarea osului de ros. Cuvîntare rostită la Clubul muncitorilor din Bucureşti în ziua de 26 ianuarie 1892.] — M., an. II (1892), nr. 50 (2. II), p. 2.

Unde-i scăparea — D. S., an. I (1892), nr. 6 (9. II), p. 1.

[Trăiască partidul muncitorilor ! Conferință ținută la Clubul muncitorilor din Ploieşti în ziua de 2 februarie 1892.] — D. S., an. I (1892), nr. 6 (9. II), p. 2—3.

Munca noastră — D. S., an. I (1892), nr. 7 (16. II), p. 1.

O viață — D. S., an. I (1892), nr. 7 (16. II), p. 2, *A.B.*

Cronica. (Cristu Negoescu.) — D. S., an. I (1892), nr. 7 (16. II), p. 2, *Kinderfus.*

[Să ne îngrijim mai de aproape de organizarea muncitorilor. Conferință ținută la Clubul muncitorilor din Ploieşti.] — D. S., an. I (1892), nr. 7 (16. II), p. 2.

Tinerimii... — D. S., an. I (1892), nr. 8 (23. II), p. 1. Republicat în M., an. III (1892), nr. 4 (15. III), p. 4 ; A., an. VII (1894), nr. 1.741 (1. I), p. 1.

Testamentul răposatului — D. S., an. I (1892), nr. 8 (23. II), p. 2, *Kinderfus.*

Nebunie — D. S., an. I (1892), nr. 8 (23. II), p. 2—3, *A.B.*

Un giuvaier boieresc — D. S., an. I (1892), nr. 9 (1. III), p. 1, *A.B.*

[Asupra organizației Clubului muncitorilor. Cuvîntare rostită la Clubul muncitorilor din Ploieşti în ziua de 23 februarie 1892.] — D. S., an. I (1892), nr. 9 (1. III), p. 2.

Ovreiul de I. Turgheniev — D. S, an. I (1892), nr. 9 (1. III), p. 2-3 ; nr. 10 (8. III), p. 2-3 ; nr. 11 (15. III), p. 2-3 ; nr. 12 (22. III), p. 2—3, trad, de *Quidam.*

Reforme — D. S., an. I (1892), nr. 10 (8. III), p. 1.

Comuna din Paris. [Conferință ținută la Clubul muncitorilor din Ploieşti în ziua de 8 martie 1892.] — D. S., an. I (1892), nr. 11 (15. III), p. 2.

Tinerimii... — M., an. III (1892), nr. 4 (15. III), p. 4. Vezi an. 1892.

Calm - D. S., an. I (1892), nr. 12 (22. III), p. 1.

1 Mai — D. S., an. I (1892), nr. 13 (29. III), p. 1.

Ciorba de mînătărci. (Cronica parlamentară.) — D. S., an. I (1892), nr. 13 (29. III), p. 2, *Kinderfus.*

Isus — D. S., an. I (1892), nr. 14 (5. IV), p. 1.

Scrisoare deschisă către Primăvară — D. S., an. I (1892), nr. 14 (5. IV), p. 2, *Kinderfus.*

[Pentru ce luptăm noi socialiştii. Conferință ținută cu prilejul zilei de 1 Mai la Clubul muncitorilor din Ploieşti.] — D. S., an. I (1892), nr. 15 (12. IV), p. 1.

Cristos la Ploieşti — D. S., an. I (1892), nr. 15 (12. IV), p. 2, *Kinderfus.*
Veacul nostru — D. S., an. I (1892), nr. 16 (19. IV), p. 2.
Visul lui 1 Mai — D. S., an. I (1892), nr. 16 (19. IV), p. 2—3, *A.B.*
Religia — D. S., an. I (1892), nr. 17 (26. IV), p. 2.
Scrisoare deschisă lui Adam — D. S., an. I (1892), nr. 17 (26. IV), p. 2, *Kinderfus.*
Două corăbii — M., an. III (1892), nr. 9, număr festiv (1. V), p. 4.
Botoşanii — D. S., an. I (1892), nr. 18 (3. V), p. 1.
Socialismul în Botoşani — D. S., an. I (1892), nr. 18 (3. V), p. 2, *Kinderfus.*
Două Maiuri — D. S., an. I (1892), nr. 19 (10. V), p. 2, *Kinderfus.*
/*Rolul ţărănimii în mişcarea socialistă din România.* Conferinţă ţinută la Clubul muncitorilor din Ploieşti în ziua de 3 mai 1892.] — D. S., an. I (1892), nr. 19 (10. V), p. 2.
De la Botoşani — D. S., an. I (1892), nr. 20 (17. V), p. 2, *B.*
Din armată — M., an. III (1892), nr. 13 (17. V), p. 4, *Un rezervist.*
Scandal! — D. S., an. I (1892), nr. 21 (24. V), p. 1.
Sfînta Filofteia — D. S., an. I (1892), nr. 22 (31. V), p. 1.
/*Pentru unirea mişcărilor ţărăneşti cu mişcarea socialistă.* Conferinţă ţinută la Clubul muncitorilor din Ploieşti în ziua de 24 mai 1892.] — D. S, an. I (1892), nr. 22 (31. V), p. 2.
„Din goana vieţei" — D. S., an. I (1892), nr. 22 (31. V), p. 2—3, *A.B.*
Constantin Olcescu — D. S., an. I (1892), nr. 23 (7. VI), p. 1.
D-l Maiorescu şi socialismul — A., an. V (1892), nr. 1.199 (7. VI), p. 1, *A.B.* Republicat în D. S., an. I (1892), nr. 24 (14. VI), p. 2, *A.B.*; M., an. III (1892), nr. 17 (14. VI), p. 1—2, *A.B.*
D-l Maiorescu şi socialismul — D. S., an. I (1892), nr. 24 (14. VI), p. 2, *A.B.* Vezi an. 1892.
„Note şi schiţe" — D. S., an. I (1892), nr. 24 (14. VI), p. 2—3, *A.B.* Republicat în A., an. V (1892), nr. 1.214 (22. VI), p. 2, *A.B.*
D-l Maiorescu şi socialismul — M., an. III (1892), nr. 17 (14. VI), p. 1—2, *A.B.* Vezi an. 1892.

Două sicriuri (din *Les pauvres gens,* nouvelles socialistes de E. I. Bedinghaus, Bruxelles) — D. S., an. I (1892), nr-le : 25 (21. VI), p. 2—3 ; 26 (28. VI), p. 2—3, trad, de *Quidam.*
„Note şi schiţe" — A., an. V (1892), nr. 1.214 (22. VI), p. 2, *A.B.* Vezi an. 1892.
Lupte zadarnice — D. S., an. I (1892), nr. 26 (28. VI), p. 1.
Familia lor — D. S., an. I (1892), nr. 26 (28. VI), p. 2, *A.B.*
Ravacbol — D. S., an. I (1892), nr. 27 (5. VII), p. 2.
Ciobanul — D. S., an. I (1892), nr. 27 (5. VII), p. 2—3, *A.B.* Republicat în voi. *Moş Teacă din cazarmă,* Buc, 1893, şi în celelalte ediţii.
Un epilog — D. S., ari. I (1892), nr. 28 (12. VII), p. 1.
Holera de Maur Jokai — D. S., an. I (1892), nr. 28 (12. VII), p. 2—3 ; nr. 29 (19. VII), p. 2—3, trad, de *Quidam.*
In vacanţă — D. S., an. I (1892), nr. 29 (19. VII), p. 2, *A.B.*
Argumente oficioase — D. S., an. I (1892), nr. 30 (26. VII), p. 1,
Două Belgii — D.S., an. I (1892), nr. 30 (26. VII), p. 1, *A.B.*
[*împotriva naţionalismului.* Cuvîntare rostită la Clubul muncitorilor din Bucureşti.] — D. S., an. I (1892), nr. 30 (26. VII), p. 2.
Patriotism şi internaţionalism — D. S., an. I (1892), nr. 31 (2. VIII), p. 1 ; nr. 32 (9. VIII), p. 1.
Contrabandă republicană — D. S., an. I (1892), nr. 31 (2. VIII), p. 1, *A.B.*
Manevrele — D. S., an. I (1892), nr. 31 (2. VIII), p. 1, *Rezervistul.*
Transilvania-n vagon — D. S., an. I (1892), nr. 31 (2. VIII), p. 1—2, *înot.* Republicat în M. R., an. I (1893), nr. 28 (6. V), p. 2—3, nesemnat.
Democraţi sau socialişti ? — D. S., an. I (1892), nr. 32 (9. VIII), p. 1, *A.B.*
Fragile — D. S., an. I (1892), nr. 32 (9. VIII), p. 2—3, *înot.* Republicat în A, an. VI (1893), nr. 1.671 (18. X), p. 2, *Quidam.*
Cu cine avem onoare?... — D. S., an. I (1892), nr. 33 (16. VIII), p. 1.
Iulian — D. S., an. I (1892), nr. 33 (16. VIII), p. 2, *A.B.* Republicat în A., an. VII (1894), nr. 1.753 (17. I), p. 2, *A.B.*

Aghiotantul — D. S., an. I (1892), nr. 33 (16. VIII), p. 2—3, *înot.* Vezi an. 1888.

Turhurârile — D. S., an. I (1892), nr. 34 (23. VIII), p. 1.

Democrați sau socialiști? — D. S., an. I (1892), nr. 34 (23. VIII), p. 1, *A.B.*

„Fleacul" deștept — D. S., an. I (1892), nr. 34 (23. VIII), p. 2, *înot.*

Dançul Evei de Hector France — D. S., an. I (1892), nr. 34 (23. VIII), p. 2—3, trad, de *Quidam.*

Greva a reușit — D. S., an. I (1892), nr. 35 (30. VIII), p. 1.

Negustorul de sicrie de Hector France — D. S., an. I (1892), nr. 35 (30. VIII), p. 2—3, trad, de *înot.*

Greva din Galați — A., an. V (1892), nr. 1.281 (1. IX), p. 3, *Toni.*

Organizarea muncitorilor — D. S., an. I (1892), nr. 36 (6. IX), p. 1.

Un caz de turbare — D. S., an. I (1892), nr. 36 (6. IX), p. 1, *Toni.*

Cifre de Hector France — D. S., an. I (1892), nr. 36 (6. IX), p. 2—3, trad, de *Inot.*

Socotelile grevei lucrătorilor tăbăcari din Ploiești — D. S., an. I (1892), nr. 36 (6. IX), p. 3.

Învățăminte — D. S., an. I (1892), nr. 37 (13. IX), p. 1.

Muză, nu glumă! — D. S., an..I (1892), nr. 37 (13. IX), p. 1—2, *Înot.*

[Clubul nostru e un club politic. Cuvîntare ținută la Clubul muncitorilor din Ploiești.] — D. S., an. I (1892), nr. 37 (13. IX), p. 2.

[In toată lumea muncitorii se organizează. Conferință ținută la Clubul muncitorilor din Ploiești.] — D. S., an. I (1892), nr. 38 (20. IX), p. 2.

Unul din mulțime — D. S., an. I (1892), nr. 38 (20. IX), p. 1.

Dezertorul — D. S., an. I (1892), nr. 38 (20. IX), p. 2—3, *Inot;* nr. 39 (27. IX), p. 2—3, *Inot;* nr. 40 (4. X), p. 2—3, *Inot;* nr. 41 (11. X), p. 2—3, *Inot;* nr. 42 (18. X), p. 2—3, *Inot.* Republicat în vol. *Moş Teacă din cazarmă,* Buc, 1893, și în celelalte ediții.

Burghezimea și liberalii — D. S., an. I (1892), nr. 39 (27. IX), p. 1.

Afacerea Alixianu — D. S., an. I (1892), nr. 39 (27. IX), p. 1, *A.B.*

Sălbateca mea Muză

(Facsimil — fragment — după o poezie fără titlu, scrisă la 18 februarie 1892.)
(Colecția Elena Bacalbașa-Dimitriu.)

[În privința societăților de muncitori. Cuvîntare rostită la Școala nr. 1 din Ploiești.] — D. S., an. I (1892), nr. 39 (27. IX), p. 2.

Clasa guvernamentală — D. S., an. I (1892), nr. 40 (4. X), p. 1.

Despre greve. [Conferință ținută la Clubul muncitorilor.] — M., an. III (1892), nr. 33 (4. X), p. 2.

Burghezimea revoluționară — D. S., an. I (1892), nr. 41 (11. X), p. 1 ; nr. 42 (18. X), p. 1.

„Pătura cultă" — M., an. III (1892), nr. 34 (11. X), p. 1—2.

Programul liberal — M., an. III (1892), nr. 35 (18. X), p. 1.

Prologul unei drame — A., an. V (1892), nr. 1.330 (22. X), p. 1, *T.O.N.*

Regimul militar — D. S., an. I (1892), nr. 43 (25. X), p. 1.

La luptă ! — *M.,* an. III (1892), nr. 36 (25. X), p. 1.

Reacționarism liberal — M., an. III (18?2), nr. 36 (25. X), p. 1, *A.B.*

Ancheta presei — LUCR., an. I (1892), nr. 2 (25. X), p. 1.

Crimele oficiale — D. S., an. I (1892), nr. 44 (1. XI), p. 1. Republicat în A., an. V (1892), nr. 1.343 (5. XI), p. 2.

Datoria noastră — M., an. III (1892), nr. 37 (1. XI), p. 1.

[Împotriva crimelor oficiale săvîrșite la Dorohoi. Cuvîntare ținută în sala „Orfeu" din București în ziua de 2 noiembrie 1892.] — A., an. V (1892), nr. 1.341 (3. XI), p. 1—2. Republicată în D. S., an. I (1892), nr. 45 (8. XI), p. 2—3.

Subvenția literară — A., an. VI (1892), nr. 1.342 (4. XI), p. 2, *Kinderfus.*

Crimele oficiale — A., an. V (1892), nr. 1.343 (5. XI), p. 2. Vezi an. 1892.

Jefuiri polițienești — A., an. VI (1892), nr. 1.343 (5. XI), p. 2.

Reformele „Timpului" — A., an. VI (1892), nr. 1.344 (6. XI), p. 2, *Kinderfus.*

Partide ori clase? — D. S., an. I (1892), nr. 45 (8. XI), p. 1.

Cronică — D. S., an. I (1892), nr. 45 (8. XI), p. 2, *Kinderfus.*

[Împotriva crimelor oficiale săvîrșite la Dorohoi. Cuvîntare ținută în sala „Orfeu" din București în ziua de 2 noiembrie 1892.] — D. S., an. I (1892), nr. 45 (8. XI), p. 2—3. Vezi an. 1892.

După întrunire — M., an. III (1892), nr. 38 (8. XI), p. 1.

[In contra asasinatelor din județul Dorohoi. Discurs ținut la întrunirea de la Iași, în sala „Pastia", în ziua de 7 noiembrie

1892.] — A., an. VI (1892), nr. 1.348 (10. XI), p. 1—2. Republicat în D. S., an. I (1892), nr. 46 (15. XI), p. 2 ; M., an. III (1892), nr. 39 (15. XI), p. 2.

Alexandru Macedonski — A., an. VI (1892), nr. 1.352 (14. XI), p. 1, *Quidam.*

[în contra asasinatelor din județul Dorobci. Discurs ținut la întrunirea de la Iași, în sala „Pastia", în ziua de 7 noiembrie 1892.] — D. S., an. I (1892), nr. 46 (15. XI), p. 2. Vezi an. 1892.

Libertate și robie — D. S., an. I (1892), nr. 46 (15. XI), p. 1.

Explicația — M., an. III (1892), nr. 39 (15. XI), p. 1.

[în contra asasinatelor din județul Dorohoi. Discurs ținut la întrunirea de la Iași, în sala „Pastia", în ziua de 7 noiembrie 1892.] — M., an. III (1892), nr. 39 (15. XI), p. 2. Vezi an. 1892.

Crimele din Dorohoi. [Discurs ținut la Craiova, în sala „Belle-Vue", în ziua de 15 noiembrie 1892.] — A., an. VI (1892), nr. 1.356 (18. XI), p. 2. Republicat în M., an. III (1892), nr. 40 (22. XI), p. 2—3 ; D. S., an. I (1892), nr. 48 (29. XI), p. 1-2.

Proza regală — D. S., an. I (1892), nr. 47 (22. XI), p. 1.

Mesagiul regelui — M., an. III (1892), nr. 40 (22. XI), p. 1.

Crimele din Dorohoi. [Discurs ținut la Craiova, în sala „Belle-Vue", în ziua de 15 noiembrie 1892.] — M., an. III (1892), nr. 40 (22. XI), p. 2—3. Vezi an. 1892.

Programul liberal — D. S., an. I (1892), nr. 47 (22. XI), p. 1, *T.O.N.*

Crimele din Dorohoi. [Discurs ținut la Craiova, în sala „Belle-Vue", în ziua de 15 noiembrie 1892.] — D. S., an. I (1892), nr. 48 (29. XI), p. 1—2. Vezi an. 1892.

300.000 lei — D. S., an. I (1892), nr. 48 (29. XI), p. 1.

Băiatul României — D. S., an. I (1892), nr. 48 (29. XI), p. 2, *Kinderfus.* Republicat în A., an. VI (1892), nr. 1.373 (5. XII), p. 2, *Kinderfus.*

Socialismul în artă (I, II) — D. S., an. I (1892), nr. 48 (29. XI), p. 2—3, *înot;* nr. 50 (13. XII), p. 2—3, *înot.*

Furt... fără efracție — M., an. III (1892), nr. 41 (29. XI), p. 1.

Băiatul României — A., an. VI (1892), nr. 1.373 (5. XII), p. 2, *Kinderfus.* Vezi an. 1892.

Asupra mesagiului — D. S., an. I (1892), nr. 49 (6. XII), p. 1.

[Lupta de clase. Conferință ținută la Clubul muncitorilor din București.] — D. S., an. I (1892), nr. 49 (6. XII), p. 1.

Propaganda la'țară — D. S., an. I (1892), nr. 49 (6. XII), p. 1, *A.B.*

Pentru reprezentanții țării — D. S., an. I (1892), nr. 49 (6. XII), p. 2, *Kinderfus.*

Radu Zgureanu de C. Mărculescu, Focșani, Tipografia Alex. Codreanu, 1892. — D. S., an. I (1892), nr. 49 (6. XII), p. 2, *înot.*

[Cultura. Conferință ținută la deschiderea Ateneului din Ploiești.] — D. S., an. I (1892), nr. 49 (6. XII), p. 2.

Procesul burgheziei — M., an. III (1892), nr. 42 (6. XII), p. 1.

Modele de discursuri — D. S., an. I (1892), nr. 50 (13. XII), p. 2, *Kinderfus.*

Programul — M., an. III (1892), nr. 43 (13. XII), p. 1.

Repaosul de o zi — D. S., an. I (1892), nr. 51 (20. XII), p. 1.

Chestia agrară — D. S., an. I (1892), nr. 51 (20. XII), p. 1, *A.B.*

O judecată cazonă — D. S., an. I (1892), nr. 51 (20. XII), p. 1, *Un rezervist.*

Tîrgul de rîmători — D. S., an. I (1892), nr. 51 (20. XII), p. 2, *Kinderfus.* Republicat în A., an. VI (1892), nr. 1.390 (22. XII), p. 2, *Kinderfus.*

JOpinia publică. Conferință ținută la Ateneul din Ploiești.] — D. S., an. I (1892), nr. 51 (20. XII), p. 2.

Funcționarii comerciali — M., an. III (1892), nr. 44 (20. XII), p. 1.

Tîrgul de rîmători — A., an. VI (1892), nr. 1.390 (22. XII), p. 2, *Kinderfus.* Vezi an. 1892.

Politica la comună — LUCR., an. I (1892), nr. 9 (24. XII), p. 3.

Funcționarii comerciali — D. S., an. I (1892), nr. 52 (27. XII), p. 1.

Adio! — D. S., an. I (1892), nr. 52 (27. XII), p. 2, *Kinderfus.*

Crăciunul — D. S., an. I (1892), nr. 52 (27. XII), p. 2, *înot.* Republicat în A., an. VI (1893), nr. 1.736 (25. XII), p. 2, *înot.*

Noua religiune — M., an. III (1892), nr. 45 (27. XII), p. 2.

Ce iese dintr-un băț? — A., an. VI (1892), nr. 1.397 (31. XII), p. 2, *Quidam.*

Cele sfinte nu huliți — CALEND. MUNCIT., pe anul 1892, p. 32. Vezi an. 1886.

1893

1893 — M., an. III (1893), nr. 46 (1. I), p. 1—2.

Nunta Engliterei cu România — A., an. VI (1893), nr. 1.399 (3. I), p. 2, *Kinderfus.*

Programul meu — A., an. VI (1893), nr. 1.412 (17. I), p. 2, *Kinderfus.*

Să ne organizăm — M., an. III (1893), nr. 48 (17. I), p. 1.

8 ore la Cameră — M., an. III (1893), nr. 49 (24. I), p. 1.

De nuntă — M., an. III (1893), nr. 49 (24. I), p. 2, *A.B.*

Urechilă moştenitorul — A., an. VI (1893), nr. 1.419 (24. I), p. 2, *Kinderfus.*

După serbări — A., an. VI (1893), nr. 1.422 (28. I), p. 1, *Quidam.*

Tot ploiestenii... sireacii! — M.R., an, I (1893), nr. 2 (29. I), p. 1—2, nesemnat.

Echilibru bugetar — M.R., an I (1893), nr. 2 (29. I), p. 4, nesemnat. Republicat în voi. *Moş Teacă din cazarmă,* Buc, 1893, şi în celelalte ediţii.

Naşul şi finul — A., an. VI (1893), nr. 1.425 (31. I), p. 2, *Kinderfus.*

Ţăranii la oraş — M., an. III (1893), nr. 50 (31. I), p. 1.

Ce-i de făcut? — A., an. VI (1893), nr. 1.431 (7. II), p. 1—2, *Quidam.*

Maiorul Fritz — A., an. VI (1893), nr. 1.431 (7. II), p. 2, *Kinderfus.*

Jandarmeria rurală — M., an. III (1893), nr. 51 (7. II), p. 1,

Vizita medicală — M.R., an I (1893), nr. 4 (7. II), p. 5—6, nesemnat. Republicat în voi. *Moş Teacă din cazarmă,* Buc, 1893, şi în celelalte ediţii ; ALMANACH. M.T. pe anul 1899, p. 72—75, nesemnat.

Şcoala regimentului — M.R., an. I (1893), nr. 5 (10. II), p. 3—4, nesemnat. Republicat în voi. *Moş Teacă din cazarmă,* Buc, 1893 şi în celelalte ediţii ; ALMANACH. M.T. pe anul 1899, p. 79—80, nesemnat.

Moartea unui reformator — A., an. VI (1893), nr. 1.438 (14. II), p. 1, *Quidam.*

Aforisme — A., an. VI (1893), nr. 1.438 (14. II), p. 2, *Kinderfus.*

Patrioţii... — M., an. III (1893), nr. 52 (14. TI), p. 1.

In gardă — M.R., an. I (1893), nr. 6 (14. II), p. 2, nesemnat.

O cugetare la trei zile — M.R., an. I (1893), nr. 6 (14. II), p. 6, nesemnat.

Din treaptă-n treaptă — M.R., an. I (1893), nr. 7 (19. II), p. 4, nesemnat.

Recruţii — M.R., an. I (1893), nr. 8 (21. II), p. 3, nesemnat. Republicat în voi. *Moş Teacă din cazarmă,* Buc, 1893, şi în celelalte ediţii ; ALMANACH. M.T. pe anul 1899, p. 71—72, nesemnat.

Din dragoste — A., an. VI (1893), nr. 1.444 (21. II), p. 1, *Quidam.*

Jack Lahovary — A., an. VI (1893), nr. 1.445 (22. II), p. 3, *Kinderfus.*

Republica şi monarhia — M.R., an. I (1893), nr. 10 (f.d.), p. 5, nesemnat.

Bacalaureaţii — M.R., an. I (1893), nr. 10 (f.d.), p. 5—6, nesemnat. Republicat în vol. *Moş Teacă din cazarmă,* Buc, 1893, şi în celelalte ediţii.

O *logică ciudată* — A., an. VI (1893), nr. 1.451 (28. II), p. 1, *Quidam.*

Organizaţia noastră — M., an. IV (1893), nr. 2 (28. II), p. 1.

Tatăl nostru — M.R., an. I (1893), nr. 11 (f.d.), p. 4, *Ed. Spanachidi.* Republicat în ALMANACH. M.T. pe anul 1897, p. 26, *Ed. Spanachidi.*

Telegraful regimentului — M.R., an. I (1893), nr. 11 (f.d.), p. 5, nesemnat. Republicat în voi. *Moş Teacă din cazarmă,* Buc, 1S93, şi în celelalte ediţii ; ALMANACH. M.T. pe anul 1899, p. 75—77, nesemnat.

Menageria regală. Lascăr Catargiu — A., an. VI (1893), nr. 1.452 (1. III), p. 3, *Kinderfus.*

In Dobrogea — M.R., an. I (1893), nr. 12 (f.d.), p. 3—4, nesemnat. Republicat în voi. *Moş Teacă din cazarmă,* Buc, 1893, şi în celelalte ediţii.

Botezul republican al lui E. Spanachide — M.R., an. I (1893), nr. 12 (f.d.), p. 5, nesemnat.

Un ofiţer cu „altiţe" — M.R., an. I (1893), nr. 13 (f.d.), p. 3, nesemnat.

Contrabandă — M.R., an. I (1893), nr. 13 (f.d.), p. 3—4, nesemnat. Republicat în voi. *Moş Teacă din cazarmă,* Buc, 1893 şi în celelalte ediţii.

Spanachidism — M.R., an. I (1893), nr. 13 (f.d.), p. 4, nesemnat.

18 martie — M., an. IV (1893), nr. 3 (7. III), p. 1.

Menageria regală. Alexandru Lahovary — A., an. VI (1893), nr. 1.459 (8. III), p. 3, *Kinderfus.*

Viitorul instrucției — A., an. VI (1893), nr. 1.460 (9. III), p. 1, *Quidam.*

Don colonel pe frontieră — M.R., an. I (1893), nr. 14 (f.d.), p. 3, nesemnat. Republicat în vol. *Moş Teacă din cazarmă,* Buc, 1893, şi în celelalte ediţii.

Spanachidi — M.R., an. I (1893), nr. 15 (f.d.), p. 2, nesemnat.

Chipiul alb — M.R., an. I (1893), nr. 15 (f.d.), p. 4, nesemnat. Republicat în voi. *Moş Teacă din cazarmă,* Buc, 1893, şi în celelalte ediţii.

Bugetul lor — A., an. VI (1893), nr. 1.465 (14. III), p. 1, *Quidam.*

l-iu Mai — M., an. IV (1893), nr. 4 (14. III), p. 1.

[Comuna din Paris. Discurs ţinut la Clubul rhuncitorilor din Bucureşti.] — M., an. IV (1893), nr. 4 (14. III), p. 4.

P. P. Carp — A., an. VI (1893), nr. 1.466 (15. III), p. 3, *Kinderfus.*

Culisele presei române — M.R., an. I (1893), nr. 16 (f.d.), p. 1, nesemnat.

Intre camarazi — M.R., an. I (1893), nr. 16 (f.d.), p. 4, nesemnat. Republicat în voi. *Moş Teacă din cazarmă,* Buc, 1893, şi în celelalte ediţii.

Lui Spanachidopolidi — M.R., an. I (1893), nr. 16 (f.d.), p. 7, nesemnat.

Ruperea rindurilor — M.R., an. I (1893), nr. 17 (f.d.), p. 4, nesemnat. Republicat în voi. *Moş Teacă din cazarmă,* Buc, 1893, şi în celelalte ediţii ; în ALMANACH. M.T. pe anul 1897, p. 95—98, nesemnat.

l-iu Mai — M., an. IV (1893), nr. 5 (21. III), p. 1.

De Paşte — M., an. IV (1893), nr. 6 (28. III), p. 1.

Pentru „Egalitatea" — M., an. IV (1893), nr. 6 (28. III), p. 2, *A.B.*

Virtute militară — M.R., an. I (1893), nr. 18 (f.d.), p. 3—5, nesemnat. Republicat în voi. *Moş Teacă din cazarmă,* Buc, 1893, şi în celelalte ediţii.

Spanachidism — M.R., an. I (1893), nr. 19 (4. IV), p. 3, nesemnat.

Domnul CANOL in audienţă la domnul Spanachidi — M.R., an. I (1893), nr. 19 (4. IV), p. 4, nesemnat.

Răscoala căruţaşilor — M.R., an. I (1893), nr. 20 (8. IV), p. 5, nesemnat. Republicat în voi. *Moş Teacă din cazarmă,* Buc, 1893, şi în celelalte ediţii.

Intîiul amor. Amintire tristă — M.R., an. I (1893), nr. 21 (11. IV), p. 3, nesemnat. Republicat în ALMANACH. M.T. pe anul 1897, p. 71—75, nesemnat.

Cheiul Dîmboviţei — M.R., an. I (1893), nr. 21 (11. IV), p. 3—4, nesemnat. Republicat în voi. *Moş Teacă din cazarmă,* Buc, 1893, şi în celelalte ediţii.

5 aprilie 1893 — M., an. IV (1893), nr. 7 (11. IV), p. 1.

Limba română. [Dimăndarea arumânească.J — M.R., an. I (1893), nr. 22 (15. IV), p. 5, *Anton Ciobănescu.*

Moş Teacă şi presa — M.R., an. I (1893), nr. 22 (15. IV), p. 5—6, nesemnat. Republicat în voi. *Moş Teacă din cazarmă,* Buc, 1893, şi în celelalte ediţii.

l-iu Mai — M.R., an. I (1893), nr. 23 (18. IV), p. 3—4, nesemnat.

Moş Teacă la l-iu Mai — M.R., an. I (1893), nr. 23 (18. IV), p. 5—6, nesemnat. Republicat în voi. *Moş Teacă din cazarmă,* Buc, 1893, şi în celelalte ediţii.

Limba română. [„Luminătorul" din Timişoara] — M.R., an. I (1893), nr. 23 (18. IV), p. 7, nesemnat.

Internaţionala — M., an. IV (1893), nr. 8 (18. IV), p. 3.

De ale lui Păcală — A., an. VI (1893), nr. 1.499 (19. IV), p. 2, *B.*

Să fim drepţi! — M.R., an. I (1893), nr. 24 (22. IV), p. 2, nesemnat.

Spanacuri — M.R., an. I (1893), nr. 24 (22. IV), p. 3, nesemnat.

Un jurnal cazon — M.R., an. I (1893), nr. 24 (22. IV), p. 7, nesemnat. Republicat în voi. *Moş Teacă din cazarmă,* Buc, 1893, şi în celelalte ediţii ; ALMANACH. M.T. pe anul 1899, p. 90—92, nesemnat.

După trei luni — M.R., an. I (1893), nr. 25 (25. IV), p. 2, nesemnat.

înainte de inspecţie — M.R., an. I (1893), nr. 25 (25. IV), p. 4—5, nesemnat. Republicat în voi. *Moş Teacă din cazarmă,* Buc, 1893, şi în celelalte ediţii.

După serbare — M., an. IV (1893), nr. 9 (25. IV), p. 1.

Negru şi oribil !... M.R., an. I (1893), nr. 26 (29. IV), p. 2, nesemnat.

Moş Teacă la inundaţie — M.R., an. I (1893), nr. 26 (29. IV), p. 4, nesemnat. Republicat în voi. *Moş Teacă din cazarmă,* Buc, 1893, şi în celelalte ediţii.

Expulzările — M., an. IV (1893), nr. 10 (2. V), p. 1.

Judecata istoriei. [Conferinţă ţinută la clubul muncitorilor din Bucureşti.] — M., an. IV (1893), nr. 10 (2. V), p. 1

„Buna-credinţă" — M., an. IV (1893), nr. 10 (2. V), p. 2, *Kinderfus.*

Em. Protopopescu-Pake — M., an. IV (1893), nr. 10 (2. V), p. 3, *T.O.N.*

10 Mai. Manifestul lui Spanachidi. (Către cetăţeni.) — M.R., an. I (1893), nr. 28 (6. V), p. 2, *Spanachidi.*

Moş Teacă la noi — M.R., an. I (1893), nr. 28 (6. V), p. 4, nesemnat. Republicat în ALMANACH. M.T. pe anul 1899, p. 114—115, nesemnat.

Transilvania-n vagon — M.R., an. I (1893), nr. 28 (6. V), p. 2—3, nesemnat. Vezi an. 1892.

Un giuvaer spanachidist — M.R., an. I (1893), nr. 28 (6. V), p. 4, nesemnat.

Moş Teacă la 10 Mai — M.R., an. I (1893), nr. 29 (9. V), p. 6, nesemnat. Republicat în vol. *Moş Teacă din cazarmă,* Buc, 1893, şi în celelalte ediţii ; M.T., an. I (1895), nr. 8 (10. V), p. 1, nesemnat ; M.T., an. IV (1898), nr. 165 (10. V), p. 7, nesemnat ; ALMANACH. M.T. pe anul 1898, p. 51—52, nesemnat.

Cum stăm — M., an. IV (1893), nr. 11 (9. V), p. 1.

Poporul. [Conferinţă ţinută la Clubul muncitorilor din Bucureşti.] — M., an. IV (1893), nr. 11 (9. V), p. 1—2.

Prinţul şi viţelul. (Fabulă) — M., an. IV (1893), nr. 11 (9. V), p. 3, *Kinderfus.*

O părere asupra organizaţiei — M., an. IV (1893), nr. 12 (16. V), p. 1.

La „Dacia" — M., an. IV (1893), nr. 12 (16. V), p. 3, *Kinderfus.*

Lucrătorii croitori — M., an. IV (1893), nr. 12 (16. V), p. 3, *A.B.*

Artificii — M., an. IV (1893), nr. 12 (16. V), p. 3, T.O.AT.

Libertatea presei — M.R., an. I (1893), nr. 31 (16. V), p. 2, nesemnat.

Adevăratul Moş Teacă — M.R., an. I (1893), nr. 31 (16. V), p. 5—6, nesemnat.

Exilatul — M.R., an. I (1893), nr. 31 (16. V), p. 6, nesemnat.

Sfîntul martir Spanachidi — M.R., an. I (1893), nr. 32 (20. V), p. 1—2, nesemnat.

Memoriile unui gazetar — M.R., an. I (1893), nr. 32 (20. V), p. 3, nesemnat.

Spanachidi şi spanachidism — M.R., an. I (1893), nr. 33 (24. V), p. 2—3, nesemnat.

Ultimul argument. Anarhie... oficială — A., an. VI (1893), nr. 1.533 (27. V), p. 1, *Quidam.*

In propria proză — A., an. VI (1893), nr. 1.534 (28. V), p. 1, *Quidam.*

Epilogul unei mişcări — M., an. IV (1893), nr. 14 (30. V), p. 1.

Sabia-n teacă! — M., an. IV (1893), nr. 14 (30. V), p. 1.

Atentatul de la 20 mai şi presa — A., an. VI (1893), nr. 1.540 (3. VI), p. 2.

Maior?... Ai?... Din viaţa militară — M.R., an. I (1893), nr. 35 (6. VI), p. 6—7, nesemnat.

Un semn strălucit — M., an. IV (1893), nr. 15 (6. VI), p. 2.

Spanachidi în a doua noastră capitală — M.R., an. I (1893), nr. 36 (10. VI), p. 4, nesemnat.

Şah la... presă — A., an. VI (1893), nr. 1.552 (16. VI), p. 1, *Quidam.*

învăţăminte — A., an. VI (1893), nr. 1.553 (17. VI), p. 1, *Quidam.*

Pentru votul universal — A., an. VI (1893), nr. 1.554 (18. VI), p. 1, *Quidam.*

Votul universal — M., an. IV (1893), nr. 17 (20. VI), p. 1.

O jalnică întîmplare — M., an. IV (1893), nr. 17 (20. VI), p. 3, *Kf.*

Din vacanţie — A., an. VI (1893), nr. 1.557 (21. VI), p. 2, *înot.*

în Germania — M., an. IV (1893), nr. 18 (27. VI), p. 1.

Opereta din Craiova — A., an. VI (1893), nr. 1.621 (27. VIII), p. 2, *înot.*

Voievodul ţiganilor — A., an. VI (1893), nr. 1.622 (28. VIII), p. 2, *înot.*

Alegerile din Franţa — M., an. IV (1893), nr. 27 (29. VIII), p. 1.

Care pe care? — A., an. VI (1893), nr. 1.629 (5. IX), p. 1, *Rigolo.*

[Rezultate strălucite ale socialiştilor în alegerile dia Franţa. Conferinţă ţinută la Clubul muncitorilor din Bucureşti la 28 august 1893.] — M., an. IV (1893), nr. 28 (5. IX), p. 4.

Arta noastră — A., an. VI (1893), nr. 1.630 (6. IX), p. 1.

C. *Dobrogeanu-Gherea* — *A.,* an. VI (1893), nr. 1.630 (6. IX), p. 1, *Klaps.*

Bene-merenti — A., an. VI (1893), nr. 1.630 (6. IX), p. 1, *Inot.*

Moş Teacă la băi — A., an. VI (1893), nr. 1.630 (6. IX), p. 1, *A.B.*

Din trecut — A., an. VI (1893), nr. 1.630 (6. IX), p. 2, *Quidam.*

Holera mitropolitului — A., an. VI (1893), nr. 1.630 (6. IX), p. 2, *Kinderfus.*

II re galantuomo — A., an. VI (1893), nr. 1.631 (7. IX), p. 1, *Rigolo.*

Şah la interim — A., an. VI (1893), nr. 1.632 (8. IX), p. 1, *Rigolo.*

Păcălelile „Timpului" — A., an. VI (1893), nr. 1.633 (10. IX), p. 1, *Rigolo.*

Nu-i satira, nu-i!... — A., an. VI (1893), nr. 1.635 (12. IX), p. 1, *Rigolo.*

Arta cea nouă — A., an. VI (1893), nr. 1.636 (13. IX), p. 1.

Moş Teacă la lac — A., an. VI (1893), nr. 1.636 (13. IX), p. 1, *A.B.* Republicat în ALMANACH. M.T. pe anul 1898, p. 93—94, nesemnat.

Titu Maiorescu — A., an. VI (1893), nr. 1.636 (13. IX), p. 1, *Klaps.* Republicat în M.T., an. I (1895), nr. 38 (3.XII), p. 2, *Klaps.*

Protecţia fustelor — A., an. VI (1893), nr. 1.636 (13. IX), p. 1, *T.O.N.*

Teama — A., an. VI (1893), nr. 1.636 (13. IX), p. 2, *Quidam.*

Bătaia în armată — A., an. VI (1893), nr. 1.637 (14. IX), p. 1, *Rigolo.*

Hepites Moş Teacă — A., an. VI (1893), nr. 1.638 (15. IX), p. 1, *Rigolo.*

Criza ministerială — A., an. VI (1893), nr. 1.639 (16. IX), p. 1, *Rigolo.*

Telegramele „Agenţiei române" — A., an. VI (1893), nr. 1.641 (18. IX), p. 1, *Rigolo.*

Procesul meu — A., an. VI (1893), nr. 1.642 (19. IX), p. 1, *Rigolo.*

Arta pentru artă — A., an. VI (1893), nr. 1.643 (20. IX), p. 1. în anul următor, A. Bacalbaşa va relua unele idei de aci şi le va dezvolta în *Conferinţa ţinută la Ateneu joi, 17 februarie 1894,* intitulată *Arta pentru artă,* şi pe care o va publica, tot în 1894, în Buc, Edit. Carol Muller.

Moş Teacă şi şcoala — A., an. VI (1893), nr. 1.643 (20. IX), p. 1, *A.B.*

Th. D. Speranţa — *A.,* an. VI (1893), nr. 1.643 (20. IX), p. 1, *Klaps.*

Convorbire cu d-l Delavrancea — A., an. VI (1893), nr. 1.643 (20. IX), p. 1, *Inot.*

Azi... — A., an. VI (1893), nr. 1.643 (20. IX), p. 2, *Quidam.*

Subprefectul Codreanu — A., an. VI (1893), nr. 1.644 (21. IX),. p. 1, *Rigolo.*

Rugăciunea unui dac — A., an. VI (1893), nr. 1.645 (22. IX), p. 1, *Rigolo.*

Duhul regelui — A., an. VI (1893), nr. 1.646 (23. IX), p. 1, *Rigolo.*

„Chitanţa ţăranilor" — A., an. VI (1893), nr. 1.647 (24. IX), p. 1, *Rigolo.*

Tanase von Hohenzollern — A., an. VI (1893), nr. 1.648 (25. IX), p. 1, *Rigolo.*

Poezia socială — A., an. VI (1893), nr. 1.650 (27. IX), p. 1.

Convorbire cu d-l A. Vlahuţă — A., an. VI (1893), nr. 1.650 (27. IX), p. 1, *Inot.*

Sonet — A., an. VI (1893), nr. 1.650 (27. IX), p. 2, *Quidam,*

La Reg. 3 călăraşi — A., an. VI (1893), nr. 1.652 (29. IX), p. 1, *Rigolo.*

Fabrica de spioni — *A.,* an. VI (1893), nr. 1.652 *(29.* IX), p. 1, *Bran.*

Marele căpitan — A., an. VI (1893), nr. 1.652 (29. IX), p. 1, *Un răcan.*

...Şi ancheta? — A., an. VI (1893), nr. 1.653 (30. IX), p. 1,, *Bran.*

Aghenţia di rumuni — *A.,* an. VI (1893), nr. 1.653 (30. IX),. p. 1, *Rigolo.*

Don maior Fritz — A., an. VI (1893), nr. 1.653 (30. IX), p. 1, *11n răcan.*

Jack Lahovary — A., an. VJ (1893), nr. 1.654 (1. X), p. 1. *Un răcan.*

Jandarmeria rurală — A., an. VI (1893), nr. 1.654 (1 X), p. 1, *Rigolo.*

Nebunelii de tot — A., an. VI (1893), nr. 1.655 (2. X), p. 1, *Rigolo.*

Se due... — A., an. VI (1893), nr. 1.656 (3. X), p. 1, *Bran.*

Don căpitan Manu Gh. — A., an. VI (1893), nr. 1.656 (3. X), p. 1, *Un răcan.*

Iubirea în poezie — A., an. VI (1893), nr. 1.657 (4. X), p. '1.

Const. Mille — A., an. VI (1893), nr. 1.657 (4. X), p. 1, *Klaps.*

Convorbire cu Gherea-Dobrogeanu — A., an. VI (1893), nr. 1.657 (4. X), p. 1, *Inot.*

Moş Teacă la birt — A., an. VI (1893), nr. 1.657 (4. X), p. 3, *A.B.*

Către confraţi — A., an. VI (1893), nr. 1.658 (5. X), p. 1, *Bran.*

Noului-născut — A., an. VI (1893), nr. 1.659 (6. X), p. 1, *Bran.*

Ce-am mai rîs! — A., an. VI (1893), nr. 1.659 (6. X), p. 1, *Rigolo.*

Guardul de artilerie Dobrescu — A., an. VI (1893), nr. 1.660 (7. X), p. 1, *Rigolo.*

Dar de botez — A., an. VI (1893), nr. 1.660 (7. X), p. 1, *Br.*

Statistica celor veseli — A., an. VI (1893), nr. 1.661 (8. X), p. 1, *Rigolo.*

Comuna şi botezul — A., an. VI (1893), nr. 1.662 (9. X), p. 1, *Rigolo.*

Care pe care? — A., an. VI (1893), nr. 1.663 (10. X), p. 1, *Rigolo.*

Teatrul — A., an. VI (1893), nr. 1.664 (11. X), p. 1.

1. L. Caragiale — A., an VI (1893), nr. 1.664 (11. X), p. 1, *Klaps.*

•*Convorbire cu loan Nădejde* — A., an. VI (1893), nr. 1.664 (11. X), p. 1, *Inot.*

D-ra Bîrsescu — A., an. VI (1893), nr. 1.664 (11. X), p. 2, *Quidam.*

Moş Teacă, madam Teacă & Comp. — A., an. VI (1893), nr. 1.664 (11. X), p. 3, *A.B.*

Nea Niculae şi vodă — A., an. VI (1893), nr. 1.665 (12. X), p. 1, *Rigolo.*

Igienă model — A., an. VI (1893), nr. 1.666 (13. X), p. 1, *Rigolo.*

Lacheii bulgaro-români — A., an. VI (1893), nr. 1.667 (14. X), p. 1, *Rigolo.*

Don colonel Candiano — A., an. VI (1893), nr. 1.668 (15. X), p. 1, *Un răcan.*

Graţierea de aur — A., an. VI (1893), nr. 1.668 (15. X), p. 1, *Rigolo.*

Botezul — A., an. VI (1893), nr. 1.669 (16. X), p. 1, *Rigolo.*

Don general Cantili — A., an. VI (1893), nr. 1.669 (16. X), p. 1, *Un răcan.*

M-am dus! — A., an. VI (1893), nr. 1.670 (17. X), p. 1, *Rigolo.*

Don general Fălcoianu — A., an. VI (1893), nr. 1.670 (17. X), p. 1, *Un răcan.*

[Despre militarism. Conferinţă.] — M., an. IV (1893), nr. 34 (17. X), p. 3-4.

Cum scriem — A., an. VI (1893), nr. 1.671 (18. X), p. 1.

lonescu & Vasilesctt — A., an. VI (1893), nr. 1.671 (18. X), p. 1, *Klaps.*

Fragile — A., an. VI (1893), nr. 1.671 (18. X), p. 2, *Quidam.* Vezi an. 1892.

Moş Teacă şi Mealy — A., an. VI (1893), nr. 1.671 (18. X), p. 3, *A.B.*

Regele cerşetor — A., an. VI (1893), nr. 1.672 (19. X), p. 1, *Bran.*

Don colonel Gorjan — A., an. VI (1893), nr. 1.672 (19. X), p. 1, *Un răcan.*

Feerie regală — A., an. VI (1893), nr. 1.672 (19. X), p. 1, *Rigolo.*

Masa de la Sinaia — A., an. VI (1893), nr. 1.673 (20. X), p. 1, *Rigolo.*

Don general Algiu — A., an. VI (1893), nr. 1.673 (20. X), p. 1, *Un răcan.*

Conflictul de la teatru — A., an. VI (1893), nr. 1.673 (20. X), p. 1, *T.O.N.*

Cataclismul din Craiova sau Iovipale Călăul — A., an. VI (1893), nr. 1.673 (20. X), p. 2, *Wunderkind.*

O *corespondență ciudată* — A., an. VI (1893), nr. 1.674 (21. X), p. 1, *Rigolo.*

Don general Vlădescu — A., an. VI (1893), nr. 1.674 (21. X), p. 1, *Un răcan.*

Plîngerea unei văduve — A., an. VI (1893), nr. 1.675 (22. X), p. 1, *Rigolo.*

Un ministru disecat — A., an. VI (1893), nr. 1.675 (22. X), p. 1, *Bran.*

Don colonel Rasty — A., an. VI (1893), nr. 1.675 (22. X), p. 1, *Un răcan.*

Duelul şi escrocheria — A., an. VI (1893), nr. 1.676 (23. X), p. 1, *Rigolo.*

Don general Salemen — A., an. VI (1893), nr. 1.676 (23. X), p. 1, *Un răcan.*

Rolul democrației — A., an. VI (1893), nr. 1.677 (24. X), p. 1, *Bran.*

Don colonel Tell — A., an. VI (1893), nr. 1.677 (24. X), p. 1, *Un răcan.*

Scrisoarea lui Ghiță — A., an. VI (1893), nr. 1.677 (24. X), p. 1, *Rigolo.*

Amantul muzei — A., an. VI (1893), nr. 1.678 (25. X), p. 1.

Gion — A., an. VI (1893), nr. 1.678 (25. X), p. 1, *Klaps.*

Camille Bellaigue : Charles Gounod — A., an. VI (1893), nr. 1.678 (25. X), p. 1—2, *Quidam.*

Crai nou. Epopee naturalistă — A., an. VI (1893), nr. 1.678 (25. X), p. 3, *Wunderkind.*

Dezertorii — A., an. VI (1893), nr. 1.679 (26. X), p. 1, *Rigolo.*

Don general Ghiorghiu Z. — A., an. VI (1893), nr. 1.679 (26. X), p. 1, *Un răcan.*

Decorațiile — A., an. VI (1893), nr. 1.680 (28. X), p. 1. *Rigolo.*

Don colonel Varthiadis — A., an. VI (1893), nr. 1.680 (28. X), p. 1, *Un răcan.*

Nicolaidi inspector — A., an. VI (1893), nr. 1.681 (29. X), p. 1, *Rigolo.*

Don căpitan Socec — A., an. VI (1893), nr. 1.681 (29. X), p. 1, *Un răcan.*

Convorbiri triste — A., an. VI (1893), nr. 1.682 (30 X), p. 1, *Rigolo.*

Don general Anghelescu Gh. — A., an. VI (1893), nr. 1.682 (30. X), p. 1, *Un răcan.*

N-am avut noroc — A., an. VI (1893), nr. 1.683 (31. X), p. 1, *Rigolo.*

Don general Murgescu — A., an. VI (1893), nr. 1.683 (31. X), p. 1, *Un răcan.*

Arta încurajată — A., an. VI (1893), nr. 1.684 (1. XI), p. 1.

A. C. Cuza — A., an. VI (1893), nr. 1.684 (1. XI), p. 1, *Klaps.*

Amintiri literare. Genialul Petraşcu — A., an. VI (1893), nr. 1.684 (1. XI), p. 1, *Tony.*

Bastardul literar... — A., an. VI (1893), nr. 1.684 (1. XI), p. 1—2, *Inot.*

Din noaptea... — A., an. VI (1893), nr. 1.684 (1. XI), p. 2, *Quidam.*

Convorbiri literare — A., an. VI (1893), nr. 1.684 (1. XI), p. 3, *Wunderkind.*

Cine-mi explică? — A., an. VI (1893), nr. 1.685 (2. XI), p. 1, *Rigolo.*

Don maior Chivu Gh. — A., an. VI (1893), nr. 1.685 (2. XI), p. 1, *Un răcan.*

Răspunsul cititorilor — A., an. VI (1893), nr. 1.686 (3. XI), p. 1, *Rigolo.*

Don general Pencoci — A., an. VI (1893), nr. 1.686 (3. XI), p. 1, *Un răcan.*

Lucia — A., an. VI (1893), nr. 1.687 (4. XI), p. 1, *Rigolo.*

Don colonel Crăiniceanu — A., an. VI (1893), nr. 1.687 (4. XI), p. 1, *Un răcan.*

O explicație — A., an. VI (1893), nr. 1.688 (5. XI), p. 1, *Rigolo.*

...Şi iarăşi noi — A., an. VI (1893), nr. 1.689 (6. XI), p. 1, *Rigolo.*

Polemicile mele — A., an. VI (1893), nr. 1.690 (7. XI), p. 1, *Rigolo.*

[Să se popularizeze literatura, arta şi ştiința cu ajutorul Clubului muncitorilor. Cuvînt rostit în şedința de la 30 octombrie 1893.] — M., an. IV (1893), nr. 37 (7. XI), p. 4.

D. Teleor — A, an. VI (1893), nr. 1.691 (8. XI), p. 1, *Klaps.*

Cu zgardă... — *A.,* an. VI (1893), nr. 1.691 (8. XI), p. 1.

O *viață — A.,* an. VI (1893), nr. 1.691 (8. XI), p. 1, *Quidam.*

Evenimente fericite — A., an. VI (1893), nr. 1.692 (10. XI), p. 1, *Rigolo.*

Hanul Spanachi — A., an. VI (1893), nr. 1.693 (11. XI), p. 1, *Rigolo.*

Don major Vintilă — A., an. VI (1893), nr. 1.693 (11. XI), p. 1, *Un răcan.*
Se duce credința — A., an. VI (1893), nr. 1.694 (12. XI), p. 1, *Rigolo.*
Miniștrii Vlăsiei — A., an. VI (1893), nr. 1.695 (13. XI), p. 1, *Bran.*
Însărcinări model — A., an. VI (1893), nr. 1.695 (13. XI), p. 1, *Rigolo.*
Povestea unui steag — A., an. VI (1893), nr. 1.696 (14. XI), p. 1, *Rigolo.*
Arta populară — M., an. IV (1893), nr. 38 (14. XI), p. 1.
//. L. Caragiale.J — A., an. VI (1893), nr. 1.697 (15. XI), p. 1.
Artur Stavri — A., an. VI (1893), nr. 1.697 (15. XI), p. 1, *Klaps.*
încă un plagiator — A., an. VI (1893), nr. 1.697 (15. XI), p. 1, *Inot.*
Se cere un poet — A., an. VI (1893), nr. 1.697 (15. XI), p. 1, *Quidam.*
Răspunsul la mesaj — A., an. VI (1893), nr. 1.699 (17. XI), p. 1, *Rigolo.*
Escrocheria de la Cameră — A., an. VI (1893), nr. 1.700 (18. XI), p. 1, *Bran.*
Comedia parlamentară — A., an. VI (1893), nr. 1.700 (18. XI), p. 1, *Rigolo.*
Comedia parlamentară — A., an. VI (1893), nr. 1.701 (19. XI), p. 1, *Rigolo.*
Vecinica pomenire — A., an. VI (1893), nr. 1.701 (19. XI), p. 1, *Br.*
Comedia parlamentară — A., an. VI (1893), nr. 1.702 (20. XI), p. 1, *Rigolo.*
Comedia parlamentară — A., an. VI (1893), nr. 1.703 (21. XI), p. 1, *Rigolo.*
[De ce e jalea în omenire? Conferință ținută în seara de 13 noiembrie la Clubul muncitorilor din București.] — M., an. IV (1893), nr. 39 (21. XI), p. 4.
Încă două vorbe — A., an. VI (1893), nr. 1.704 (22. XI), p. 1.
Vulcan — A., an. VI (1893), nr. 1.704 (22. XI), p. 1, *Klaps.*
L-a prins — A., an. VI (1893), nr. 1.704 (22. XI), p. 1, *Inot.*
Dintr-un carnet — A., an. VI (1893), nr. 1.704 (22. XI), p. 1, *Quidam.*
Criza vine — A., an. VI (1893), nr. 1.705 (23. XI), p. 1, *Br.*

Comedia parlamentară — A., an. VI (1893), nr. 1.706 (24. XI), p. 1, *Rigolo.*
Hoția de la Cameră — A., an. VI (1893), nr. 1.707 (25. XI), p. 1, *Bran.*
Tamazlîcul parlamentar — A., an. VI (1893), nr. 1.707 (25. XI), p. 1, *Rigolo.*
Scrisoarea unui țăran — A., an. VI (1893), nr. 1.708 (26. XI), p. 1, *Rigolo.*
D-lui Lascăr Catargiu — A., an. VI (1893), nr. 1.708 (26. XI), p. 1, *Bran.*
Îngrozitoare crimă militară — A., an. VI (1893), nr. 1.710 (28. XI), p. 1.
O *crimă militară* — A., an. VI (1893), nr. 1.710 (28. XI), p. 1, *A.B.*
Smara — A., an. VI (1893), nr. 1.711 (29. XI), p. 1, *Klaps.*
Cetitorii — A., an. VI (1893), nr. 1.711 (29. XI), p. 1.
Morala artiștilor — A., an. VI (1893), nr. 1.711 (29. XI), p. 1, *Înot.*
Dintr-un carnet — *A.,* an. VI (1893), nr. 1.711 (29. XI), p. 1, *Quidam.*
Parnasul cazon. Sîrba lui Moș Teacă — A., an. VI (1893), nr. 1.711 (29. XI), p. 2, *A.B.* Republicat în ALMANACH. M.T. pe anul 1898, p. 83, nesemnat.
Explicația gravurei — A., an. VI (1893), nr. 1.711 (29. XI), p. 3, *Wunderkind.*
Vechi și noui — *A.,* an. VI (1893), nr. 1.713 (1. XII), p. 1, *Bran.*
Conu Lascăr la operă — A., an. VI (1893), nr. 1.713 (1. XII), p. 1, *Rigolo.*
Un amendament util — A., an. VI (1893), nr. 1.714 (2. XII), p. 1, *Rigolo.*
Eminescu și Eminescu — A., an. VI (1893), nr. 1.714 (2. XII), p. 1, *Br.*
Ziarele și arta — A., an. VI (1893), nr. 1.718 (6. XII), p. 1.
O *mamă* — A., an. VI (1893), nr. 1.718 (6. XII), p. 1, *înot.*
Dintr-un carnet — A., an. VI (1893), nr. 1.718 (6. XII), p. 1, *Quidam.*
Mofturi adevărate — A., an. VI (1893), nr. 1.718 (6. XII), p. 2, *Kind.*

Serenada lui Moş Teaca — A., an. VI (1893), nr. 1.718 (6. XII), p. 3, *A.B.* Republicat în ALMANACH. M.T. pe anul 1898, p. 92, nesemnat.

Atentatul contra noastră — A., an. VI (1893), nr. 1.719 (8. XII), p. 1, *A.B.*

Căpitanul Căliman... — A., an. VI (1893), nr. 1.719 (8. XII), p. 1, *A.B.*

Conu Lascăr orator — A., an. VI (1893), nr 1.721 (10. XII), p. 1, *Rigolo.*

Prezentaţi arm'! — A., an. VI (1893), nr. 1.722 (11. XII), p. 1, *B.*

Mizeriile noastre — A., an. VI (1893), nr. 1.724 (13. XII), p. 1.

Literaţii în politică — A., an. VI (1893), nr. 1.724 (13. XII), p. 1, *Klaps.*

Linişte — A., an. VI (1893), nr. 1.724 (13. XII), p. 1, *Quid.*

Iar „L-a prins!" — A., an. VI (1893), nr. 1.724 (13. XII), p. 1, *înot.*

Academician plagiator — A., an. VI (1893), nr. 1.724 (13. XII), p. 1, *Kind.*

Dintr-un carnet — A., an. VI (1893), nr. 1.724 (13. XII), p. 1, *Quidam.*

Beduinul român — A., an. VI (1893), nr. 1.724 (13. XII), p. 2, *Wunderkind.*

Din lumea umiliţilor — A., an. VI (1893), nr. 1.724 (13. XII), p. 3, *A.B.*

Întrunirile publice — A., an. VI (1893), nr. 1.727 (16. XII), p. 1, *Bran.*

Mitocanii la Orfeu — A., an. VI (1893), nr. 1.730 (19. XII), p. 1, *Rigolo.*

Politică şi artă — A., an. VI (1893), nr. 1.731 (20. XII), p. 1.

Anastasie Stolojan — A., an. VI (1893), nr. 1.731 (20. XII), p. 1, *Klaps.*

Calendarul spanacului — A., an. VI (1893), nr. 1.731 (20. XII), p. 2, *Kind.*

Cum se plagiază — A., an. VI (1893), nr. 1.731 (20. XII), p, 3, *Wunderkind.*

Strigoii la guvern — A., an. VI (1893), nr. 1.732 (21. XII), p. 1, *Rigolo.*

S-au dus! — *A.,* an VI (1893), nr. 1.733 (22. XII), p. 1, *Rigolo.*

Fiul omului — *A.,* an. VI (1893), nr. 1.736 (25. XII), p. 1.

Demetre I. Moralescu — A., an. VI (1893), nr. 1.736 (25. XII), p. 1, *Klaps.*

Un fachir plagiator — *A.,* an. VI (1893), nr. 1.736 (25. XII), p. 1. Republicat în A., an. VII (1894), nr. 1.741 (1. I), p. 2.

Crăciunul — *A.,* an. VI (1893), nr. 1.736 (25. XII), p. 2, *înot.* Vezi an. 1892.

Iarna — *A.,* an VI (1893), nr. 1.737 (28. XII), p. 1.

Minuni cazone — A., an. VI (1893), nr. 1.737 (28. XII), p. 1, *Un răcan.*

De Crăciun — *A.,* an. VI (1893), nr. 1.737 (28. XII), p. 1, *Rigolo.*

Satiră ori foc? — A., an. VI (1893), nr. 1.738 (29. XII), p. 1, *Rigolo.*

O nouă ligă — A., an. VI (1893), nr. 1.739 (30. XII), p. 1.

Tu singură — LIT. ŞT., Buc, 1893, vol. I, p. 274.

1894

Tinerimii... — A., an. VII (1894), nr. 1.741 (1. I), p. 1. Vezi an. 1892.

Acolo... — A., an. VII (1894), nr. 1.741 (1. I), p. 2, *Quidam.*

Un fachir plagiator — A., an. VII (1894), nr. 1.741 (1. I), p. 2. Vezi an. 1893.

E Anul nou ? — M., an. IV (1894), nr. 45 (2. I), p. 1.

Barbarii militare — A., an. VII (1894), nr. 1.743 (5. I), p. 1, *Cazon.*

O întrebare indiscretă — A., an. VII (1894), nr. 1.743 (5. I), p. 1, *Rigolo.*

Un scandal electoral — *A.,* an. VII (1894), nr. 1.744 (6. I), p. 1.

Spiritism şi şarlatanie — A., an. VII (1894), nr. 1.745 (7. I), p. 1.

G. Panu — A., an. VII (1894), nr. 1.745 (7. I), p. 1, *Klaps.*

Literatura oficială — A., an. VII (1894), nr. 1.745 (7. I), p. 1, *Wunderkind.*

Moş Teacă la Bobotează — A., an. VII (1894), nr. 1.745 (7. I), p. 3, *A.B.* Republicat în M.T., an. III (1898), nr. 148 (11. I), p. 2, *A.B.;* ALMANACH. M.T. pe anul 1S98, p. 89—91, nesemnat.

Foametea — M., an. IV (1894), nr. 46 (9. I), p. 1. Vezi : M., an. II (1891), nr. 20 (7. VII), p. 1.

Bătaia în armată. Votul universal — A., an. VII (1894), nr. 1.747 (11. I), P- 1.

Bătaia în armată. [Conferinţă rostită în sala „Dacia", din Bucureşti, în ziua de 9 ianuarie 1894.] — A., an. VII (1894), nr. 1.748 (12. I), p. 1, şi nr. 1.749 (13. I), p. 1. Republicată în M., an. IV (1894), nr. 47 (16. I), p. 2 ; în broşura *Bătaia în armată,* Buc, 1894, p. 13—32.

O *ligă contra bătăii în armată* — A., an. VII (1894), nr. 1.749 (13. I), p. 1.

Regele şi bătaia în armată — A., an. VII (1894), nr. 1.750 (14. I), p. 1.

Năzdrăvănii cazone — A., an. VII (1894), nr. 1.750 (14. I), p. 1, *Răcan.*

Din garnizoana Focşani — A., an. VII (1894), nr. 1.750 (14. I), p. 1, *Cazon.*

Naţiunea şi comisarul — A., an. VII (1894), nr. 1.751 (15. I), p. 1, *Rigolo.*

Barbarii militare. La vînători, la geniu — A., an. VII (1894), nr. 1.752 (16. I), p. 1, *Cazon.*

Bătaia în armată. [Conferinţă ţinută în sala „Dacia" din Bucureşti, în ziua de 9 ianuarie 1894.] — M., an. IV (1894), nr. 47 (16. I), p. 2. Vezi an. 1894.

Artă şi democraţie — A., an. VII (1894), nr. 1.753 (17. I), p. 1.

State Prodănescu — A., an. VII (1894), nr. 1.753 (17. I), p. 1, *Klaps.*

Saul — A., an. VII (1894), nr. 1.753 (17. I), p. 1, *Inot.*

Iulian — A., an. VII (1894), nr. 1.753 (17. I), p. 2, *A.B.* Vezi an. 1892.

Instrucţia cazonă — A., an. VII (1894), nr. 1.753 (17. I), p. 3, *A.B.*

Domnii deputaţi — A., an. VII (1894), nr. 1.754 (18. I), p. 1.

Reformaţii — A., an. VII (1894), nr. 1.756 (20. I), p. 1.

Votul d-lui Scorţescu — A., an. VII (1894), nr. 1.757 (21. I), p. 1.

Căliman caporal — A., an. VII (1894), nr. 1.757 (21. I), p. 1, *A.B.*

Linişte — A., an VII (1894), nr. 1.758 (22. I), p. 1.

Catehismul soldatului — A., an. VII (1894), nr. 1.758 (22. I), p. 1, *Cazon.*

Hop şi noi cu dinastia — A., an. VII (1894), nr. 1.759 (23. I), p. 1, *Rigolo.*

O *propunere* — A., an VII (1894), nr. 1.760 (24. I), p. 1.

Delavrancea — A., an. VII (1894), nr. 1.760 (24. I), p. 1, *Klaps.*

O şedinţă spiritistă — A., an. VII (1894), nr. 1.760 (24. I), p. 3, *Wunder Kind.*

Un ministru anarhist — A., an. VII (1894), nr. 1.762 (26. I), p. 1.

Cine pierde ? — A., an. VII (1894), nr. 1.763 (27. I), p. 1.

Mizeria în Bucureşti — A., an. VII (1894), nr. 1.763 (27. I), p. 1, *T.O.N.*

Patimile junelui Scorţescu — A., an. VII (1894), nr. 1.763 (27. I), p. 1, *A.B.*

Mizeria — A., an. VII (1894), nr. 1.764 (28. I), p. 1.

Moş Teacă în Franţa — A., an. VII (1894), nr. 1.765 (29. I), p. 1, *Cazon.*

Crimele din Bucureşti — A., an. VII (1894), nr. 1.766 (30. I), p. 1.

Asasinul Stolojan — A., an. VII (1894), nr. 1.766 (30. I), p. 1, *Rigolo.*

D. C. Dumitrescu-Iaşi — A., an. VII (1894), nr. 1.766 (30. I), p. 1, *A.B.*

Notă veselă — A., an. VII (1894), nr. 1.766 (30. I), p. 1, *Wunderkind.*

* — A., an. VII (1894), nr. 1.766 (30. I), p. 1, *Cazon.*

Scorţescu Enric IV — A., an. VII (1894), nr. 1.766 (30. I), p. 1, *Moş Teacă.*

/*Starea nenorocită a celor fără lucru.* Conferinţă ţinută la Clubul muncitorilor din Bucureşti în ziua de marţi, 25 ianuarie 1894.] — M., an. IV (1894), nr. 49 (30. I), p. 1.

Banditţii din capitală — A., an. VII (1894), nr. 1.767 (1. II), p. 1.

Poterele şi banditţii — A., an. VII (1894), nr. 1.768 (2. II), p. 1.

Greva ofiţerilor — A., an. VII (1894), nr. 1.768 (2. II), p. 1, *Rigolo.*

Banditţii. Greva ofiţerilor — *A.,* an. VII (1894), nr. 1.769 (3. II), p. 1.

Cine sînt banditţii. Greva ofiţerilor — A., an. VII (1894), nr. 1.770 (4. II), p. 1.

Zdrelea — A., an. VII (1894), nr. 1.770 (4. II), p. 1, W W .

Întrunirea cavaleriei — A., an. VII (1894), nr. 1.771 (5. II), p. 1, *Rigolo.*
Dascălul — A., an. VII (1894), nr. 1.771 (5. II), p. 1, *Wund.*
Complotul. Lupta cu banditii — A., an. VII (1894), nr. 1.772 (6. II), p. 1.
Universitatea din Bruxel — M., an. IV (1894), nr. 50 (6. II), p. 3, *Quodam.*
La Ateneu — A., an. VII (1894), nr. 1.773 (7. II), p. 1.
Don colonel Rasty după bandiți — A., an. VII (1894), nr. 1.773 (7. II), p. 1.
Jamara-bum! — A., an. VII (1894), nr. 1.774 (8. II), p. 1, *Rigolo.*
La Chitila — A., an. VII (1894), nr. 1.774 (8. II), p. 1, *Wund.*
Urmaşul lui Jack — A., an. VII (1894), nr. 1.774 (8. II), p. 1, *Un răcan.*
De-ale confraților — A., an. VII (1894), nr. 1.776 (9. II), p. 1, *Rigolo.*
Bieții bandiți — *A.,* an. VII (1894), nr. 1.776 (9. II), p. 1, *Wund.*
Răzvrătitorii — A., an. VII (1894), nr. 1.777 (10. II), p. 1.
A...ă...ă...!... — A., an. VII (1894), nr. 1.777 (10. II), p. 1, *Rigolo.*
O trăgătoare — A., an. VII (1894), nr. 1.777 (10. II), p. 1, *Wund.*
Beizadea Mitică & kneazul Costică — A., an. VII (1894), nr. 1.778 (11. II), p. 1, *Rigolo.*
La palat — A., an. VII (1894), nr. 1.778 (11. II), p. 1, *Cazon.*
Catramina oficială — *A.,* an. VII (1894), nr. 1.778 (11. II), p. 1, *Wund.*
Poveste veche — A., an. VII (1894), nr. 1.778 (11. II), p. 1, *A.B.*
Reflecțiii triste — A., an. VII (1894), nr. 1.779 (12. II), p. 1, *Rigolo.*
La Regimentul 6 dorobanți şi 6 de artilerie — *A.,* an. VII (1894), nr. 1.779 (12. II), p. 1, *Cazon.*
Pe altarul secției — A., an. VII (1894), nr. 1.779 (12. II), p. 1, *Rig.*
...Pă gheață — A., an. VII (1894), nr. 1.779 (12. II), p. 1, *Wund.*
Debilitarea unui silvicultor — A., an. VII (1894), nr. 1.779 (12. II), p. 2, *Wund.*

Din Spania — M., an. IV (1894), nr. 51 (13. II), p. 3, *Quodam.*
Din Italia — M., an. IV (1894), nr. 51 (13. II), p. 2, *Quodam.*
Sic transit – *A.,* an. VII (1894), nr. 1.781 (14. II), p. 1.
Rezervistul – *A.,* an. VII (1894), nr. 1.781 (14. II), p. 2. Vezi an. 1885.
„Viața la mahala" — *A.,* an. VII (1894), nr. 1.781 (14. II), p. 2, *Quidam.*
„Stilul lui Slavici" – *A.,* an. VII (1894), nr. 1.781 (14. II), p. 3, *A.B.*
Țăranii — A., an. VII (1894), nr. 1.782 (15. II), p. 1.
Gagalism — A., an. VII (1894), nr. 1.782 (15. II), p. 1, *Wund.*
Mounet-Sully-Mamlet" — A., an. VII (1894), nr. 1.783 (16. II), p. 3, *Quidam.*
Beizadelism — A., an. VII (1894), nr. 1.784 (17. II), p. 1, *Wund.*
Fără perdea — A., an. VII (1894), nr. 1.785 (18. II), p. 1, *Wund.*
O explicație — A., an. VII (1894), nr. 1.786 (19. II), p. 1.
89 — A., an. VII (1894), nr. 1.786 (19. II), p. 1, *Wunder.*
Diplomație — A., an. VII (1894), nr. 1.787 (20. II), p. 1.
De Pasti — A., an. VII (1894), nr. 1.787 (20. II), p. 1, *Wunder.*
Mister cazon — *A.,* an. VII (1894), nr. 1.787 (20. II), p. 1, *Cazon.*
Buni şi răi – *A.,* an. VII (1894), nr. 1.788 (21. II), p. 1.
„Gentila domnişoară" – *A.,* an. VII (1894), nr. 1.788 (21. II), p. 1, *Wunderkind.*
Jack demisionat – *A.,* an. VII (1894), nr. 1.789 (22. II), p. 1.
Naşul şi finul – *A.,* an. VII (1894), nr. 1.789 (22. II), p. 1, *Wunder.*
Ieri la Dacia — A., an. VII (1894), nr. 1.789 '(22. II), p. 1, *B.*
Bietul bătrîn! — A., an. VII (1894), nr. 1.790 (23. II), p. 1, *Rigolo.*
Unde-s doi... — A., an. VII (1894), nr. 1.790 (23. II), p. 1, *Wunder.*
Crimele oficiale — A., an. VII (1894), m. 1.790 (23. II), p. 1, *B.*
O poveste tristă – *A.,* an. VII (1894), nr. 1.791 (24. II), p. 1.
Mortuus est – *A.,* an. VII (1894), nr. 1.791 (24. II), p. 1, *Wunder.*

Conu Lascăr căpitan — A., an. VII (1894), nr. 1.792 (25. II), p. 1, *Wunder.*

Pățaniile conului Lascăr — A., an. VII (1894), nr. 1.792 (25. II), p. 1, *Rigolo.*

Lăsați cortina! — A., an. VII (1894), nr. 1.793 (26. II), p. 1.

Conu Lascăr Letin! — A., an. VII (1894), nr. 1.793 (26. II), p. 1, *Rig-*

Greva ofițerilor — A., an. VII (1894), nr. 1.793 (26. II), p. 1, *Cazon.*

Codul manierelor elegante — A., an. VII (1894), nr. 1.793 (26. II), p. 1; *Wunder.*

Ispita Satanei — A., an. VII (1894), nr. 1.794 (27. II), p. 1, *Wunder.*

Arta pentru artă. Conferință ținută la Ateneu, joi, 17 februarie 1894. — M., an. V (1894), nr. 1 (27. II), p. 2—3. Vezi an. 1893.

Artiștii burghezi — A., an. VII (1894), nr. 1.795 (28. II), p. 1.

Teroarea în capitală — A., an. VII (1894), nr. 1.796 (1. III), p. 1.

Bravii ofițeri — A., an. VII (1894), nr. 1.796 (1. III), p. 1, *A.B.*

După scandal — A., an. VII (1894), nr. 1.797 (2. III), p. 1.

Abatoriul din capitală — A., an. VII (1894), nr. 1.797 (2. III), p. 1, *Rigolo.*

Șefii și soldații — A., an. VII (1894), nr. 1.798 (3. III), p. 1.

Delegații din provincie — A., an. VII (1894), nr. 1.798 (3. III), p. 1, *Rigolo.*

Noul guvern — A., an. VII (1894), nr. 1.799 (4. III), p. 1.

Ofițerii țivili — A., an. VII (1894), nr. 1.799 (4. III), p. 1, *Rigolo.*

Revoluție — A., an. VII (1894), nr. 1.800 (5. III), p. 1.

Prejudiții literare — A., an. VII (1894), nr. 1.802 (7. III), p. 1.

La Șosea — A., an. VII (1894), nr. 1.802 (7. III), p. 1, *înot.*

Ioc revoluție! — A., an. VII (1894), nr. 1.803 (8. III), p. 1, *Rigolo.*

Enigmă — A., an. VII (1894), nr. 1.804 (9. III), p. 1. *Wunder.*

Dialog politic — A., an. VII (1894), nr. 1.804 (9. III), p. 1, *Rigolo.*

Mușamale cazone — A., an, VII (1894), nr. 1.804 (9. III), p. 1, *Cazon.*

Politică „înaltă" — A., an. VII (1894), nr. 1.805 (10. III), p. 1.

Situația — A., an. VII (1894), nr. 1.805 (10. III), p. 1, *Wunder.*

Țăranii — A., an. VII (1894), nr. 1.806 (11. III), p. 1.

O culme — A., an. VII (1894), nr. 1.806 (11. III), p. 1, *Wunder.*

Necopții — A., an. VII (1894), nr. 1.807 (12. III), p. 1.

Intre ofițeri — A., an. VII (1894), nr. 1.807 (12. III), p. 1, *Cazon.*

Hep-hep — A., an. VII (1894), nr. 1.808 (13. III), p. 1, *Wunder.*

Ziua de mîine — A., an. VII (1894), nr. 1.808 (13. III), P- 1. .

Ordonanță — A., an. VII (1894), nr. 1.808 (13. III), p. 1, *Rigolo.*

La clubul militar — A., an. VII (1894), nr. 1.808 (13. III), p. 1, *Cazon.*

Răscoalele țărănești din Tecuci — M., an. V (1894), nr. 3 (13. III), p. 1, *A.B.*

Dorințe... — A., an. VII (1894), nr. 1.809 (14. III), p. 1.

Spănăceanu la „Convorbiri" — A., an. VII (1894), nr. 1.809 (14. III), p. 2, *Wunderkind.*

Duci!! — A., an. VII (1894), nr. 1.809 (14. III), p. 2, *Rigolo.*

Ion Gorun — A., an. VII (1894), nr. 1.809 (14. III), p. 2, *Quidam.*

Două vorbe — A., an. VII (1894), nr. 1.809 (14. III), p. 3, *A.B.*

Ziua de ieri — A., an. VII (1894), nr. 1.810 (15. III), p. 1.

Către confrați — A., an. VII (1894), nr. 1.811 (16. III), p. 1.

Ancheta — A., an. VII (1894), nr. 1.812 (17. III), p. 1.

Jocul guvernului — *A.,* an. VII (1894), nr. 1.814 (19. III), p. 1.

Junimea studioasă" — A., an. VII (1894), nr. 1.814 (19. III), p. 1.

Literatură şi ştiinţă — A., an. VII (1894), nr. 1.816 (21. III), p. 1.
Poetul — A., an. VII (1894), nr. 1.816 (21. III), p. 1. *Klaps.*
Însurăţeii — A., an. VII (1894), nr. 1.816 (21. III), p. 3, *Rig.*
D-l Vlahuţă şi noi — *A.,* an. VII (1894), nr. 1.816 (21. III), p. 3.
Caragiale despre dr. Urechie — A., an. VII (1894), nr. 1.816- (21. III), p. 3, *Rigolo.*
Curentul creşte — A., an. VII (1894), nr. 1.819 (24. III), p. 1.
Ciubucuri regeşti — A., an. VII (1894), nr. 1.819 (24. III), p. 1, *Rigolo.*
General G. Anghelescu — *A.,* an. VII (1894), nr. 1.819 (24. III),. p. 1, *Un răcan.*
Cum se agită — A., an. VII (1894), nr. 1.820 (25. III), p. 1.
Morala cazonă — A., an. VII (1894), nr. 1.820 (25. III), p. 1, *Wunder.*
Cum se duc!... — *A.,* an. VII (1894), nr. 1.820 (25. III), p. 1, *T.O.N.*
Artă? — A., an. VII (1894), nr. 1.822 (28. III), p. 1.
Poezie şi poezie. [Conferinţă ţinută la Ateneul din Ploieşti.] — A., an. VII (1894), nr. 1.822 (28. III), p. 2.
Generali căzători şi ministrul căzătură — A., an. VII (1894), nr. 1.822 (28. III), p. 3, *Wunderkind.*
Bieţii! — *A.,* an. VII (1894), nr. 1.822 (28. III), p. 3, *A.B.*
Întrunirea liberalilor — A., an. VII (1894), nr. 1.823 (29. III), p. 1, *A.B.*
Moş Teacă general — A., an. VII (1894), nr. 1.823 (29. III), p. 1, *Cazon.*
Pentru posteritate — A., an. VII (1894), nr. 1.823 (29. III), p. 2, *Wunder.*
Jocul guvernului — A., an. VII (1894), nr. 1.824 (30. III), p. 1.
Duminica trecută — A., an. VII (1894), nr. 1.824 (30. III), p. 1, *T.O.N.*
August geograful — A., an. VII (1894), nr, 1.825 (31. III), p. 1, *Cazon.*

Campania noastră — *A.,* an. VII (1894), nr. 1.825 (31. III), p. 1.
Dicţionar româno-turc — A., an. VII (1894), nr. 1.825 (31. III), p. 1, *Rigolo.*
Două direcţii — A., an. VII (1894), nr. 1.826 (1. IV), p. 1.
Interview — A., an. VII (1894), nr. 1.826 (1. IV), p. 1, *Rigolo.*
Dezminţire — *A.,* an. VII (1894), nr. 1.827 (2. IV), p. 1, *Rigolo.*
O părere — A., an. VII (1894), nr. 1.828 (3. IV), p. 1.
Ce s-a întîmplat? — *A.,* an. VII (1894), nr. 1.829 (4. IV), p. 1.
Cizma lui Banville — A., an. VII (1894), nr. 1.829 (4. IV), p. 1, *Wunder.*
Spre ideal. Nuvelă — A., an. VII (1894), nr. 1.829 (4. IV), p. 3—4; nr. 1.836 (11. IV), p. 2—3 ; nr. 1.842 (17. IV), p. 2—3 ; nr. 1.853 (2. V), p. 2—3.
Epigramă. Mie — Ţ., an. I (1894), nr. 1 (4. IV), p. 3.
La Ploieşti — A., an. VII (1894), nr. 1.830 (5. IV), p. 1.
[Conservatorii şi liberalii au amăgit pe rînd lumea. Conferinţă ţinută la Ploieşti, în localul Şcolii de băieţi nr. 1, în ziua de 3 aprilie 1894.] — A., an. VII (1894), nr. 1.830 (5. V), p. 1.
Anchetă? — A., an. VII (1894), nr. 1.832 (7. IV), p. 1.
Spanachidi pesimist — A., an. VII (1894), nr. 1.832 (7. IV), p. 1, *Rigolo.*
Un erou — A., an. VII (1894), nr. 1.833 (8. IV), p. 1.
Bărbaţi celebri — *A.,* an. VII (1894), nr. 1.833 (8. IV), p. 1, *Rigolo;* nr. 1.834 (9. IV), p. 1, *Rigolo.*
Regimul banditilor — A., an. VII (1894), nr. 1.835 (10. IV), p. 1.
„Primejdia anarhistă" — A., an. VII (1894), nr. 1.836 (11. IV), p. 1.
Cizma lui Lessing — *A.,* an. VII (1894), nr. 1.836 (11. IV), p. 1, *Wunder.*
Apologia prostiei — A., an. VII (1894), nr. 1.836 (11. IV), p. 1, *Rigolo.*
[Liberalii n-au fost sinceri. Discurs ţinut în ziua de 10 aprilie 1894, la întrunirea electorală de la Ploieşti pentru susţinerea candidatului socialist.] — A., an. VII (1894), nr. 1.837 (12. IV), ,. 2.
Note luate-n pripă de la diferite manifestaţii — A., an. VII (1894), nr. 1.838 (13. IV), p. 1, *Rigolo.*

Lupta de la Ploieşti — A., an. VII (1894), nr. 1.839 (14. IV), p. 1.
In chestia naţională — A., an. VII (1894), nr. 1.840 (15. IV), p. 1.
Crist — A., an. VII (1894), nr. 1.842 (17. IV), p. 1.
Apologia prostiei — A., an. VII (1894), nr. 1.842 (17. IV), p. 1, *Rigolo.*
Moş Teacă la Paşte — A., an. VII (1894), nr. 1.842 (17. IV), p. 1, *Cazon.* Republicat în M.T., an. I (1895), nr. 2 (2. IV), p. 5, nesemnat ; ALMANACH. M.T. pe anul 1898, p. 45—46, nesemnat.
Visul lui l-iu Mai — A., an. VII (1894), nr. 1.842 (17. IV), p. 3, *A.B.*
Epigramă. Lui Verax, de la „Evenimentul literar" — "Ţ., an. I (1894), nr. 3 (17. IV), p. 3.
Armonie.'... — M., an. V (1894), nr. 8 (19. IV), p. 2.
Manifestaţia de ieri — A., an. VII (1894), nr. 1.843 (21. IV), p. 1.
Răzbunare cazonă — A., an. VII (1894), nr. 1.843 (21. IV), p. 1, *Cazon.*
Dezastrul din Brăila — A., an. VII (1894), nr. 1.843 (21. IV), P- 1, *B.*
Din Brăila — A., an. VII (1894), nr. 1.843 (21. IV), p. 3, *B.*
Votul universal — A., an. VII (1894), nr. 1.844 (22. IV), p. 1.
O *lume nouă* — A., an. VII (1894), nr. 1.845 (23. IV), p. 1.
Sînt dezolat! — A., an. VII (1894), nr. 1.845 (23. IV), p. 1.
[Manifestaţia de 1 Mai. Cuvîntare rostită la Congresul socialist din 1894.] — A., an. VII (1894), nr. 1.845 (23. IV), p. 1.
Bătaia în armată. [Cuvîntare ţinută la cel de al doilea Congres al Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România.] — M., an. V (1894), nr. 9 (24. IV), p. 2.
Alegerea de ieri — A., an. VII (1894), nr. 1.847 (26. IV), p. 1.
Mister! — A., an. VII (1894), nr. 1.847 (26. IV), p. 1, *A.B.*
Asupritori şi criminali — A., an. VII (1894), nr. 1.848 (27. IV), p. 1.
Răscoalele — A., an. VII (1894), nr. 1.849 (28. IV), p. 1.
Instigatorii! — A., an. VII (1894), nr. 1.850 (29. IV), p. 1.
Tîmpit şi criminal — A., an. VII (1894), nr. 1.852 (1. V), p. 1.
O sinucidere — A., an. VII (1894), nr. 1.852 (1. V), p. 1, *Rigolo.*
Datoria noastră — M., an. V (1894), nr. 10 (1. V), p. 1.

Revoltele săteşti — M., an. V (1894), nr. 10 (1. V), p. 1, *A.B.*
H. Taine — A., an. VII (1894), nr. 1.853 (2. V), p. 1.
In hală — A., an. VII (1894), nr. 1.853 (2. V), p. 1, *Wunderkind.*
Convorbiri intime — A., an. VII (1894), nr. 1.853 (2. V), p. 2, *Rigolo.*
Vorbe de duh — A., an. VII (1894), nr. 1.853 (2. V), p. 3, *Wunder.*
Cărţi apărute — A., an. VII (1894), nr. 1.853 (2. V), p. 3, *A.B.*
Ancheta presei — A., an. VII (1894), nr. 1.855 (4. V), p,
Alt 1 Mai — A., an. VII (1894), nr. 1.855 (4. V), p. 1, *Wunder*
Patriotismul lor — A., an. VII (1894), nr. 1.856 (5. V), p
Alandala — A., an. VII (1894), nr. 1.856 (5. V), p. 1, *Bran*
[Ce zice Europa] — A., an. VII (1894), nr. 1.857 (6. V), p.
Un rechizitor îngrozitor — A., an. VII (1894), nr. 1.858 (7. V p. 1.
La ţara! — A., an. VII (1894), nr. 1.859 (8. V), p. 1.
Mărunţel» şi 10 Mai — A., an. VII (1894), nr. 1.861 (11. V), p. *Rigolo.*
Trece alaiul... — A., an. VII (1894), nr. 1.861 (11. V), p.
Moş Teacă la 10 Mai. Schiţă inedită — A., an. VII (1894; nr. 1.861 (11. V), p. 2, *A.B.*
Greve la ţară — A., an. VII (1894), nr. 1.865 (15. V), p. 1.
Comerţ, copii! — A., an. VII (1894), nr. 1.866 (16. V), p.
Burghezul de peste drum — A., an. VII (1894), nr. 1.866 (16. V; p. 1, *Wunder.*
După 10 Mai — A., an. VII (1894), nr. 1.866 (16. V), p. *Rigolo.*
Explicaţie — *A-,* an. VII (1894), nr. 1.866 (16. V), p. 2.
N-au patrie! — A., an. VII (1894), nr. 1.867 (17. V), p. *T.O.N.*
Berăria academică — A., an. VII (1894), nr. 1.867 (17. V), p *Wunder.*
Zdrelea decorat — A., an. VII (1894), nr. 1.867 (17. V), p. *Rigolo.*
Spionii în presă — A., an. VII (1894), nr. 1.868 (18. V), p.
La luptă! — A., an. VII (1894), nr. 1.869 (19. V), p. 1.
Macedonski şi Naţiunea — A., an. VII (1894), nr. 1.872 (25. V), p. 1, *Vice-Rigolo.*

Poşta redacţiei — A., an. VII (1894), nr. 1.878 (1. VI), p. 1, *Vice-Rigolo.*

De la Clubul muncitorilor. (Şedinţa de simbătă, 28 mai.) — M., an. V (1894), nr. 14 (5. VI), p. 3.

Nu citiţi „Adevărul" ! — A., an. VII (1894), nr. 1.886 (10. VI), p. 1, *Bran ;* nr. 1.888 (12. VI), p. 1 ; nr. 1.890 (14. VI), p. 1 ; nr. 1.891 (15. VI), p. 1 ; nr. 1.892 (16. VI), p. 1.

Carnet magic — A., an. VII (1894), nr. 1.890 (14. VI), p. 1, *Wunderkind.*

Ceva putred — A., an. VII (1894), nr. 1.890 (14. VI), p. 1, *Bran.*

Carnetul meu — A., an. VII (1894), nr. 1.892 (16. VI), p. 1, *Rigolo;* nr. 1.893 (17. VI), p. 1 ; nr. 1.899 (23. VI), p. 1 ; nr. 1.903 (28. VI), p. 1 ; nr. 1.904 (29. VI), p. 1.

.*Şcoala asasinilor* — A., an. VII (1894), nr. 1.900 (24. VI), p. 1, *Bran.*

Pieire sau transformare — A., an. VII (1894), nr. 1.901 (26. VI), p. 1, *Wunder.*

„Timpul", Ţintă şi Hack — A., an. VII (1894), nr. 1.901 (26. VI), p. 1, *Wunder.*

Vite popa — A., an. VII (1894), nr. 1.903 (28. VI), p. 1, *Wunder.*

Ce mi-e Tanda !... — A., an. VII (1894), nr. 1.903 (28. VI), p. 1, *T.O.N.*

La cuţitul explozibil — A., an. VII (1894), nr. 1.905 (1. VII), p. 1, *Wunder.*

Vorbă de ruşine — A., an. VII (1894), nr. 1.906 (2. VII), p. 1, *Wunder.*

Mişcarea literară — A., an. VII (1894), nr. 1.908 (4. VII), p. 1, *A.B.*

Congresul ziariştilor — A., an. VII (1894), nr. 1.914 (10. VII), p. 2, *B.*

Spanachidi spiritist — A., an. VII (1894), nr. 1.920 (17. VII), p. 1, *B.*

In perioada electorală — A., an. VII (18941, nr. 1.929 (27. VII), p. 1.

Revedere — A., an. VII (1894), nr. 1.929 (27. VII), p. 1, *Rigolo.*

Anarhiştii în Bucureşti — A., an. VII (1894), nr. 1.929 (27. VII), p. 1, *Bran.*

Situaţia, — A., an. VII (1894), nr. 1.930 (28. VII), p. 1.

Apă!... Apă!... — A., an. VII (1894), nr. 1.930 (28. VII), p. 1, *Rigolo.*

Una autentică — A., an. VII (1894), nr. 1.930 (28. VII), p. 1, *Wunder.*

Drumea şi impozitele — A., an. VII (1894), nr. 1.930 (28. VII), p. 1, *Bran.*

Ce este. „Adevărul" — A., an. VII (1894), nr. 1.931 (29. VII), p. 1.

Anarhiştii în Bucureşti. Grupul. Complotul. Sosirea pompierilor. Concluziune — A., an. VII (1894), nr. 1.931 (29. VII), p. 1, *Rigolo.*

De-ale noastre — A., an. VII (1894), nr. 1.932 (30. VII), p. 1.

Organ independent — A., an. VII (1894), nr. 1.932 (30. VII), p. 1, *Rigolo.*

Furioşii — A., an. VII (1894), nr. 1.933 (31. VII), p. 1.

Aviz! — A., an. VII (1894), nr. 1.933 (31. VII), p. 1, *Rigolo.*

Iarna, vara şi arta — A., an. VII (1894), nr. 1.934 (1. VIII), p. 1.

O, *Borş* — A., an. VII (1894), nr. 1.934 (1. VIII), p. 1, *Wunder.*

Despre „Lourdes" — A., an. VII (1894), nr. 1.934 (1. VIII), p. 2, *A.B.*

Eliad şi Vulturescu — A., an. VII (1894), nr. 1.935 (2. VIII), p. 1, *Rigolo.*

Un nebun în barou — A., an. VII (1894), nr. 1.935 (2. VIII), p. 1, *T.O.N.*

Arendaşii — A., an. VII (1894), nr. 1.936 (3. VIII), p. 1.

Eu şi Iordache — A., an. VII (1894), nr. 1.936 (3. VIII), p. 1, *Rigolo.*

Vin alegerile — A., an. VII (1894), nr. 1.936 (3. VIII), p. 1, *Br.*

Mizerie şi manevre — A., an. VII (1894), nr. 1.937 (4. VIII), p. 1.

Un ingrat — A., an. VII (1894), nr. 1.937 (4. VIII), p. 1, *Rigolo.*

Conferinţele învăţătorilor — A., an. VII (1894), nr. 1.938 (5. VIII), p. 1.

Vine! Vine! — A., an. VII (1894), nr. 1.938 (5. VIII), p. 1, *Rigolo.*

Grecescu la Craiova — A., an. VII (1894), nr. 1.939 (6. VKI), p. 1.

Ei, şi? — A., an. VII (1894), nr. 1.940 (7. VIII), p. 1.

Prostie şi talent — A., an. VII (1894), nr. 1.940 (7. VIII), p. 1, *Wunderkind.*

Mari! — **A.**, an. VII (1894), nr. 1.940 (7. VIII), p. 2—3, *A.B.* Republicat în vol. *Din viața militară,* Buc, 1895.

Liberalii si democrația — **A.**, an. VII (1894), nr. 1.941 (9. VIII), p. 1.

Alegerile comunale — **A.**, an. VII (1894), nr. 1.942 (10. VIII), p. 1.

De alegeri — **A.**, an. VII (1894), nr. 1.943 (11. VIII), p. 1, *Rigolo.*

Descoperire gravă — **A.**, an. VII (1894), nr. 1.943 (11. VIII), p. 1, *Wunder.*

Sărmanul Eduard — *A.,* an. VII (1894), nr. 1.943 (11. VIII), p. 1, *Rig.*

Poporul conservator — **A.**, an. VII (1894), nr. 1.944 (12. VIII), p. 1, *Rigolo.*

Gospodărie — *A.,* an. VII (1894), nr. 1.945 (13. VIII), p. 1.

O *să-l vezi ministru !* — *A.,* an. VII (1894), nr. 1.945 (13. VIII), p. 1, *Rigolo.*

Arendașii si țăranii — **A.**, an. VII (1894), nr. 1.946 (14. VIII), p. 1.

Soluțiile mele — **A.**, an. VII (1894), nr. 1.946 (14. VIII), p. 1, *Rigolo.*

Posta redacției — **A.**, an. VII (1894), nr. 1.947 (15. VIII), p. 1.

O *degenerare* — **A.**, an. VII (1894), nr. 1.947 (15. VIII), p. *2, Wunder.*

Arătarea Fecioarei — **A.**, an. VII (1894), nr. 1.947 (15. VIII), p. 2, trad, de *Quidam.*

Bine lucrează! — **A.**, an. VII (1894), nr. 1.948 (17. VIII), p. 1.

Neică Iancu-n Popa Nan — *A.,* an. VII (1894), nr. 1.948 (17. VIII), p. 1, *Rig.*

Somn și alegeri — **A.**, an. VII (1894), nr. 1.949 (18. VIII), p. 1.

Băuturica — **A.**, an. VII (1894), nr. 1.949 (18. VIII), p. 1, *Rigolo.*

Ziare și ziare — **A.**, an. VII (1894), nr. 1.949 (18. VIII), p. 1, *A.B.*

Învierea morților — **A.**, an. VII (1894), nr. 1.950 (19. VIII), p. 1.

Morții la vot — **A.**, an. VII (1894), nr. 1.950 (19. VIII), p. 1, *Rigolo.*

O rubrică nouă — **A.**, an. VII (1894), nr. 1.950 (19. VIII), p. 1, *Wunder.*

Frați întru Cristos! — **A.**, an. VII (1894), nr. 1.951 (20. VIII), p. 1.

Centenarul

Anton Bacalbaşa

(1865-1965)

(Scrieri inedita. Pagini mai puţin cunoscut»)

Articole apărute cu ocazia centenarului Anton Bacalbaşa

Cercetftri
ştiinţifice

ANTON BACALBAŞA

100 de ani de la twytere

Vfrgîliv £N£

\N 1883 *apitexa* fa **JKauaictp*-* re»'** iradswsn ţM-aîucrarl «Un Caţrfteloi las Karl Mar*. fă« «au «romaie Batprsy. Acest pseudonim aparţin»» uiiut Uaăr dp 18 am, ***tust*** (tet»tt«»> w w »n in&im» in •«vist* **JLiWi-aioa»}"**, ca «cîişta SMi-**EtuUtta Justiţie.** Se «uflaea Antoo SacaiSwtşa. El. <N-t'ue**2S intr-o pe*

nero««e pătrund ia viaf» noasfe* «octal* dîs **ee ie** M mal **mult**, dar, tn «c*la*i **Ump**, 1 **ti timpi** n * **o** f*«s-tgflt* -dm pwWa «aimwttle»

!«aic. Bsî# «poc» jams*-* taruMaHa i« România *t a pătra»-

Anton încaîtoawi **s-a nisi-ut** 1* 3) îe^nas-f^ JWS, în Si-fclla, «ea» te CATC va urma ţa tr«i clase Rimoa-*tai«. Alte .«fc*iss«i«e asaara sîa-«Hiior aaie «a (sowndăm. DÎ«£r-<» «mei»,* w* afMm eft: Jo R*mR*-**uu** &fn~d«3-" cttvj tim». ciar o&ita [illegible] întandbt N-» putut *f mă **«UCF** ţi **5#of*»4** ţ»i«*ler. [illegible] coi, m-& (Sa* afară <i« (Wtrcă ar fi Ha". •-¥«& ,^»jrt-JU»**", ;« ^0«*©*«r4I» «BaftH", 1685, itr 18». **p.** ii, Dtnti--uR mânusem ai iui Antot» 5*«j»Ibsşa, ***tui*** de «t»H dweojjerii

&m&*» ifttiSul** C«**art â« «tttttye» *«ri **«fala»** di «f*feuî Autor. Baeat-jaf» era latuReţlt -fie idei *ae*a-::*t* ţi «S eit«a «u ss&iuitat* «Caa-

Vjaţa <Swâ tttfl cazarma. &ur*fc*s5ft* «ofiereasea, pe >«tt? a aslwtt s& & ***fi&tr*, poate*** fi «ca»s*it«ilă »» MUBK »ner «rttcole mmortaltstie*, **d*trtift«ii«** recem de noi ca apa?»-**in&Kt M A- Baenîbaţ»** ***if, Mono****

Tea*.** ÎSMl, *m-ÎS, 82 etc.). &in «erate uwmar.l mai aflăm an (apt «anniKcativ - „coffianrfant «l et^. paniel o tma-era.., don c^iHUtn T<>cut Iţm" — cane-f va »trvi iui **A.** Eaeafbaşa dr«»t mode! **in** cir*a-***rm*** «cîeiwoto săa personal M»ţ

M Hberatea dai urinata. Anton Bfteaibaş* ***%t-A*** »msi*ciat intrtv gui »6a qriftn» îngâni ***»nrtah»i<e.*** Bite «3«l tlîntre raerjtate a»îe ecle mi** roari £t va ttes.-aswa —- In

trecut — s bogfttft acîintaV. fits!* i*.tlf«Eori un procioii» aî id*U<v m». A. Barn^Vwja mtHtP**2* ded in pe-rw»«*a ^ ear« pt«*t«An«luă«i 4t» Rewrites a twavea „sam«a istiwică de « Rociemtes ioawte, «MV ••ina d« a fi «mdu«£timti ţ* «Sîă-««itfirui transformărilor n*t-*«re fn

ar>«a;«tna-Uei. Artkej* ţi <w*8-hau, im. <e&m « a>*, Aotoa S-M-aiba?» va păblimt ta.«fe»~ ****m J0**9tau1U*** MB»ltf-, - tf vj iu» **ftoţa** In **»ucureţii.** te IttS, «tfl îmlJatlv» «arealul 4e «Midis *oeîal« — a fiemoctssSci. ***Bums ixxtto** m itmmn.si citim*** turnătoare:»; **Brta.** LMHM, **Dift rtafcaaltKr** HMM. **»*wr?fc*(a** * v Simpatia **Anton**

j&a^twiga ***pentru*** ce •^wi-noţ» ***m*** va «dwci ***in* ansi** tmwlteri <0 W iupu **cu ntu** [tiuită **anOAîc** Isisra*.. **tnva** cefe- **«^ra spnjsil^au** ««i»***. bttr^aac-**OTrat***^*** va . eurs « *?itv4t«4«- în «*iik*«l

&s«^â ***$t*** va atrage (î* «wuei; ***St0~: vfMaMtm.* Anton** Baeai^M^s — «tas* c-Kn m- **informm^li** tn **«onwmp^ab»-•** al au tu. C. z. &t£sdi«t*a, ***tn #hm«-*** BM>« MMt* ***iWK* ar- W** — **«da****.**

păoa^j, căota »S n« »m *#4*SB*„< ct <aţ»«a-si6f *a w>^e»m , **ictft,** A4r«**aliKtu-«; «Mttiâ** [illegible] **Antcn Sactibafo I*l «fftrw» p*Ttfl£.. tic** **toiaiswaîe,** &v««iffilfl«t#'

9 tea- Dam- scrt«*tia* te «ceas» jmSastfS vosn «w^ai*

«• «mit. **«wtoiaaa** U WM,

«d DMttsuBM, Afl^tMM, Ak«»-

«e **aid** «te.

(BÎÎB*Î mulţi **ană** «Japft **«atf***

tt im tmi* rwtmte «i «t*t«J»<*r* ţ«|g ««l £xa&i<&& «wi a*«t v«- **- tist* «a-** ***JEte wrtteA- »m-X*msa^wm\ ^m^bm^* wtirtwacisft.** M£J«U. **âanMueft** banMtruu 4m

Un veac de la naşterea lui Anton Bacalbaşa: articol comemorativ şi timbru poştal.

*Regele şi Mărunţel** — **A., an. VII (1894), nr. 1.951 (20. VIII), p 1, *Rigolo.***

Mantia misterioasă — ***A.,*** **an. VII (1894), nr. 1.951 (20. VIII), p.** 1, ***Rig.***

Regimul jafului... **— A., an. VII (1894), nr. 1.951 (20. VIII), p. 2, *Wunder.***

De pildă... **— A., an. VII (1894), nr. 1.952 (21. VIII), p. 1.**

Cutremurul de ieri* — *A.,* an. VII (1894), nr. 1.952 (21. VIII), p. 1, *Rigolo.

Regimul chinorosului... **— A., an. VII (1894), nr. 1.952 (21. VIII), p. 2, *Wunder.***

Grav şi glumeţ **— A., an. VII (1894), nr. 1.953 (22. VIII), p. 1.**

Prostul **— A., an. VII (1894), nr. 1.953 (22. VIII), p. 1, *Wunder.***

Gramatică! — ***A.,*** **an. VII (1894), nr. 1.953 (22. VIII), p.** 1, ***Wunder.***

Vocea Prahovei **— A., an. VII (1894), nr. 1.953 (22. VIII), p. 1, *Kinderfus.***

Întrunirile ***de ieri* — *A.,*** **an. VII (1894), nr. 1.954 (23. VIII), p.** 1.

Calul Troiei... **— A., an. VII (1894), nr. 1.954 (23. VIII), p. 2, *Wunder.***

Desvorţ, ţaţo! **— A., an. VII (1894), nr. 1.955 (24. VIII), p. 1, *Rigolo.***

Comerţ ***cu fete...*** **— A., an. VII (1894), nr. 1.955 (24. VIII), p. 2, *Wunder.***

La *şcoală!* — ***A.,*** **an. VII (1894), nr. 1.956 (25. VIII), p. 1.**

Minune! — ***A.,*** **an. VII (1894), nr. 1.956 (25. VIII), p.** 1, ***Rigolo.***

Ziua de mîine **— A., an. VII (1894), nr. 1.956 (25. VIII), p. 1, *Bran.***

Arestările continuă. ***Reformele conservatoare.*** **— A., an. VII (1894), nr. 1.956 (25. VIII), p. 2, *Wunder.***

începe — ***A.,*** **an. VII (1894), nr. 1.957 (26. VIII), p. 1.**

Invitaţie — ***A.,*** **an. VII (1894), nr. 1.957 (26. VIII), p. 1, *Rig.***

Cocea în Grecia **— A., an. VII (1894), nr. 1.957 (26. VIII), p. 1, *Br.***

Justiţia ***sub conservatori. Programul comunal al conservatorilor*** **— A., an. VII (1894), nr. 1.957 (26. VIII), p. 2, *Wunder.***

Jn cea mai mare parte" **— A., an. VII (1894), nr. 1.958 (27. VIII), p. 1, *Rigolo.***

O invitație solemnă. Berbecii regimului. Două guverne — A., an. VII (1894), nr. 1.958 (27. VIII), p. 2, *Wunder.*

De-ale confraților — A., an. VII (1894), nr. 1.959 (28. VIII), p. 1, *Rigolo.*

Calul reacțiunii. încercări de studiu constituțional. Regimul chinorosului. — A., an. VII (1894), nr. 1.959 (28. VIII), p. 2, *Wunder.*

Pro domo — M., an. V (1894), nr. 26 (28. VIII), p. 3.

Spirit — A., an. VII (1894), nr. 1.960 (29. VIII), p. 1.

Alt colonel Boteanu — A., an. VII (1894), nr. 1.960 (29. VIII), p. 1, *Cazon.*

La stînă! — A., an. VII (1894), nr. 1.960 (29. VIII), p. 2, *Wunder.*

Tîrziu! Haina săteanului — A., an. VII (1894), nr. 1.961 (31. VIII), p. 2, *Wunder.*

O zi mare — A., an. VII (1894), nr. 1.962 (1. IX), p. 1, *Rigolo.*

Bugetul ciocoilor. Regimul Maicanilor. Ecce Spanachidi! — A-, an. VII (1894), nr. 1.962 (1. IX), p. 2, *Wunder.*

Explicație — A., an. VII (1894), nr. 1.963 (2. IX), p. 1.

Emblema regală... — A., an. VII (1894), nr. 1.963 (2. IX), p. 1, *Rigolo.*

Conservatorii și clerul. Copiii regimului. Roșii și Albii — A., an. VII (1894), nr. 1.963 (2. IX), p. 2, *Wunder.*

Un primar cu principii — A., an. VII (1894), nr. 1.964 (3. IX), p. 1.

Generalii la comună — A., an. VII (1894), nr. 1.964 (3. IX), p. 1, *Rigolo.*

Plusvaloarea. Școala d-lui Fleva — A., an. VII (1894), nr. 1.964 (3. IX), p. 2, *Wunder.*

Explicație — A., an. VII (1894), nr. 1.965 (4. IX), p. 1.

Cercuri literare — A., an. VII (1894), nr. 1.966 (5. IX), p. 1.

Negustorul de sicrie de Hector France — A., an. VII (1894), nr. 1.966 (5. IX), p. 2, trad, de *Quidam.*

Alegerile — A., an. VII (1894), nr. 1.967 (6. IX), p. 1.

Apel desperat — A., an. VII (1894), nr. 1.967 (6. IX), p. 1, *Rigolo.*

Libertate! — A., an. VII (1894), nr. 1.967 (6. IX), p. 2, *Wunder.* Republicat în A., an. VII (1894), nr. 1.968 (7. IX), p. 2, *Wunder.*

Libertate! — A., an. VII (1894), nr. 1.968 (7. IX), p. 2, *Wunder.* Vezi an. 1894.

Rezultatul Colegiului I în toată țara — A., an. VII (1894), nr. 1.968 (7. IX), p. 1.

Rezultatul alegerilor — A., an. VII (1894), nr. 1.968 (7. IX), p. 1, *Rigolo.*

Ienicerii constituției — A., an. VII (1894), nr. 1.969 (8. IX), p. 1.

Pentru Colegiul al II-lea — A., an. VII (1894), nr. 1.969 (8. IX), p. 1, *Rig.*

Lista guvernului — A., an. VII (1894), nr. 1.969 (8. IX), p. 1, *Wunder.*

Rezultatele Colegiului II în toată țara — A., an. VII (1894), nr. 1.970 (9. IX), p. 1.

Din polemicile mele — A., an. VII (1894), nr. 1.971 (10. IX), p. 2, *Wunder.*

Exces de cinism — A., an. VII (1894), nr. 1.972 (11. IX), p. 1, *A.B.*

La Craiova — A., an. VII (1894), nr. 1.972 (11. IX), p. 1.

Gardist! — A., an. VII (1894), nr. 1.973 (12. IX), p. 1.

Nu se dă! — A., an. VII (1894), nr. 1.975 (14. IX), p. 1, *Rigolo.*

Onoare Craiovei! — A., an. VII (1894), nr. 1.975 (14. IX), p. 1, *A.B.*

Donee eris felix... — A., an. VII (1894), nr. 1.976 (16. IX), p. 1.

Finis — A., an. VII (1894), nr. 1.976 (16. IX), p. 1, *Br.*

Logica poliției — A., an. VII (1894), nr. 1.977 (17. IX), p. 1, *Br.*

Cine-i de vină? — A., an. VII (1894), nr. 1.978 (18. IX), p. 1.

Cărțile didactice — A., an. VII (1894), nr. 1.979 (19. IX), p. 1.

Melancolie — A., an. VII (1894), nr. 1.979 (19. IX), p. 1, *Quidam.*

Cîntați, artiști! — A., an. VII (1894), nr. 1.979 (19. IX), p. 1, *Rigolo.*

Gramatica „Vieții" — A., an. VII (1894), nr. 1.979 (19. IX), p. 1, *Wunder.*

Moșul — A., an. VII (1894), nr. 1.979 (19. IX), p. 2, *A.B.* Republicat în voi. *Din viața militară,* Buc, 1895.

Nervii în politică — A., an. VII (1894), nr. 1.981 (21. IX), p. 1.

Piciorul în muzică — A., an. VII (1894), nr. 1.981 (21. IX), p. 1, *Rigolo.*

Luptele noastre — A., an. VII (1894), nr. 1.982 (22. IX), p. 1.

Studenţii din Iaşi — A , an. VII (1894), nr. 1.984 (24. IX), p. 1.

Toţi sîntem logici — A., an. VII (1894), nr. 1.984 (24. IX), p. 1, *A.B*

Ne iubesc guvernamentalii — A., an. VII (1894), nr. 1.985 (25. IX), p. 1.

Domnule redactor — M., an. V (1894), nr. 30 (25. IX), p. 2.

„Adevărul literar" — A. lit., an. VII (1894), nr. 1.986 (26. IX), p. 1. începînd cu acest număr, săptămînalul literar poartă titulatura *Adevărul literar,* spre a se deosebi de *Adevărul,* care apare cotidian. în numerele trecute, deşi era vorba de *Adevărul literar,* această specificaţie lipsea. Articolul de mat sus mai dă şi următoarea precizare : „S-a împlinit un an de cînd *Adevărul* a schimbat număru-i politic şi ilustrat de duminică într-un supliment literar". începînd cu acest număr şi în prezenta bibliografie va figura noua titulatură a ziarului.

Idila — *A.* lit., an. VII (1894), nr. 1.986 (26. IX), p. 1, *Quidam.*

O istorie pentru clasele primare — A. lit., an. VII (1894), nr. 1.986 (26. IX), p. 1, *Inot.*

Traduttore-traditore! — *A.* lit., an. VII (1894), nr. 1.986 (26. IX), p. 1, *Wunder.*

La Hugo — A. lit., an. VII (1894), nr. 1.986 (26. IX), p. *2, Primul-redactor al ziarului „Adevărul" şi mai cu seamă directorul „Adevărului literar".*

M-am dus! — A. lit., an. VII (1894), nr. 1.986 (26. IX), p. 2, *Rigolo.*

Serviciu-n garnizoană — A. lit., an. VII (1894), nr. 1.986 (26. IX),. p. 2. Republicat în voi. *Din viaţa militară,* Buc, 1895.

Simpla întrebare — A., an. VII (1894), nr. 1.988 (28. IX), p. 1.

Istoria românilor — A., an. VII (1894), nr. 1.988 (28. IX), p. *I, Rigolo.*

Radicalilor — A., an. VII (1894), nr. 1.989 (29. IX), p. 1.

Reputaţii stabilite — A., an. VII (1894), nr. 1.989 (29. IX), p. 1 *Rigolo.*

Un general dispărut — *A.,* an. VII (1894), nr. 1.989 (29. IX). p. 1, *Cazon.*

Condeiul şi spada — A., an. VII (1894), nr. 1.990 (30. IX), p. 1.

Kipur — A., an. VII (1894), nr. 1.990 (30. IX), p. 1, *Rigolo.*

lonescu şi Niculescu — A., an. VII (1894), nr. 1.991 (1. X), p. 1,„

Poeţi, cîntaţi! — A., an. VII (1894), nr. 1.991 (1. X), p. 1, *Rigolo.*

Colonei bătăuşi — A., an. VII (1894), nr. 1.991 (1. X), p. 1, *Cazon.*

Rolul steagurilor — A., an. VII (1894), nr. 1.992 (2. X), p. 2, *Rigolo.*

Poeziile lui Artur Stavri — *A.* lit., an. VII (1S94), nr. 1.993, (3 X), p. 1.

Nebunul — A. lit., an. VII (1894), nr. 1.993 (3. X), p. 2. Republicat în vol. *Din viaţa militară,* Buc, 1895.

Iubire — A. lit., an. VII (1894), nr. 1.993 (3. X), p. 1, *Quidam.*

Fudulie conservatoare — A., an. VII (1894), nr. 1.994 (4. X), p. 1.

Socialismul a murit? — *A.,* an. VII (1894), nr. 1.994 (4. X), p. 1, *A.B.*

Manevre barbare — A., an. VII (1894), nr. 1.995 (5. X), p. 1.

Don prefect Stoica — A., an. VII (1894), nr. 1.995 (5. X), p. 1, *Rigolo.*

Pentru sau contra? — A., an. VII (1894), nr. 1.997 (7. X), p. 1.

Pentru votul obştesc — A., an. VII (1894), nr. 1.998 (8. X), p. 1.

Turta de la palat — A., an. VII (1894), nr. 1.998 (8. X), p. 1, *Rigolo.*

Ce-a fost la teatru — A., an. VII (1894), nr. 1.998 (8. X), p. 2, *Rigolo.*

Teatrul Naţional — *A.,* an. VII (1894), nr. 1.999 (9. X), p. 1.

Belgia „Timpului" — A., an. VII (1894), nr. 1.999 (9. X), p. 1, *Rigolo.*

Ghcorghe din Moldova — A. lit., an. VII (1894), nr. 2.000 (10. X), p. 1.

Deschiderea teatrului — *A.* lit., an. VII (1894), nr. 2.000 (10. X), p. 1, *Rigolo.*

Despre violaţiuni — *A.* lit., an. VII (1894), nr. 2.000 (10. X), p. 1, *Wunder.*

La garda pieţei — *A.* lit., an. VII (1894), nr. 2.000 (10. X), p. *2.* Republicat în vol. *Din viaţa militară,* Buc, 1895.

Cartea d-lui Scraba — A. lit., an. VII (1894), nr. 2.000 (10. X), p. 3, *Înot.*

Ştiri teatrale — A., an. VII (1894), nr. 2.001 (11. X), p. 1, *Rigolo.*

F. în urmă! — A., an. VII (1894), nr. 2.001 (11. X), p. 1, *Bran.*

Farsă regală — *A.*, an. VII (1894), nr. 2.002 (12. X), p. 1, *Bran.*
Un interview senzațional — A., an. VII (1894), nr. 2.003 (13. X), p. 1, *Rigolo.*
La Teatrul Național. Burghezul gentilom. — A., an. VII (1894), nr. 2.003 (13. X), p. 3, *Quidam.*
Botezul și criza — A., an. VII (1894), nr. 2.004 (14. X), p. 1, *Bran.*
Caracteristic... — A., an. VII (1894), nr. 2.005 (16. X), p. 1.
Rușinoșii — A. lit., an. VII (1894), nr. 2.006 (17. X), p. 1.
Ighel și văduva — A. lit., an. VII (1894), nr. 2.006 (17. X), p. 1, *Rigolo.*
Copil de trupă — *A.* lit., an. VII (1894), nr. 2.006 (17. X), p. 2. Republicat în vol. *Din viața militară,* Buc, 1895.
Don doctor Leon — *A.* lit., an. VII (1894), nr. 2.006 (17. X), p. 3, *Inot.*
Un țăran filozof — A., an. VII (1894), nr. 2.007 (18. X), p. 1.
Maria Stuart — A., an. VII (1894), nr. 2.007 (18. X), p. 2—3, *Quidam.*
Alt escroc cazon — *A.,* an. VII (1894), nr. 2.008 (19. X), p. 1.
„In numele presei" — A., an. VII (1894), nr. 2.009 (20. X), p. 1, *Rigolo.*
Trupa de operete: „Dac-aș fi rege" — A., an. VII (1894), nr. 2.010 (21. X), p. *2, Quidam.*
Ministrul și polițele — A., an. VII (1894), nr. 2.011 (22. X), p. 1.
Se zice... — A., an. VII (1894), nr. 2.011 (22. X), p. 3, *Quidam.*
Alexandru IU — A., an. VII (1894), nr. 2.012 (23. X), p. *1.*
Ce face Caragiale — A. lit., an. VII (1894), nr. 2.013 (24. X), p. 1.
Da, voi justifica ! — *A.* lit., an. VII (1894), nr. 2.013 (24. X), p. 1, *Wunder.*
Studiile slave — *A.* lit., an. VII (1894), nr. 2.013 (24. X), p. 1, *Inot.*
Clasic, domle — *A.* lit., an. VII (1894), nr. 2.013 (24. X), p. 1, *Rigolo.*
Fatme ! — *A.* lit., an. VII (1894), nr. 2.013 (24. X), p. 2. Republicat în vol. *Din viața militară,* Buc, 1895.
„Iubita" — *A.* lit., an. VII (1894), nr. 2.013 (24. X), p. 3, *A.B.*
Afacerea Lahovary — A., an. VII (1894), nr. 2.014 (25. X), p. 1.
Vicleim... — A., an. VII (1894), nr. 2.016 (28. X), p. 1.
Un mare inventator — A., an. VII (1894), nr. 2.017 (29. X), p. 1.

Femeia lui Cezar — A., an. VII (1894), nr. 2.018 (30. X), p. 1.
Enciclopedie? — A. lit., an. VII (1894), nr. 2.019 (31. X), p. 1.
Alte poezii — *A.* lit., an. VII (1894), nr. 2.019 (31. X), p. 1, *Inct.*
O *boală incurabilă* - *A.* lit., an. VII (1894), nr. 2.019 (31. X), p. 2, *A.B.* Republicat în vol. *Din viața militară,* Buc, 1895.
„Românul" — A , an. VII (1894), nr. 2.020 (1. XI), p. 1.
Sfîrșitul Sodomei — A., an. VII (1894), nr. 2.020 (1. XI), p. 2, *Quidam.*
Tot sfîrșitul Sodomei — A., an. VII (1894), nr. 2.021 (2. XI), p. 2, *Quidam.*
O să rîdem... — A., an. VII (1894), nr. 2.022 (3. XI), p. 1.
Pentru jubileu — A., an. VII (1894), nr. 2.022 (3. XI), p. 1, *Rigolo.*
Regele petrece — A., an. VII (1894), nr. 2.023 (4. XI), p. 1.
A fost frumos — A., an. VII (1894), nr. 2.023 (4. XI), p. 1, *Rigolo.*
Nunta de argint — *A.,* an. VII (1894), nr. 2.023 (4. XI), p. 1, *Wunder.*
Darul nostru regelui — A., an. VII (1894), nr. 2.024 (5. XI), p. 1.
Plocoane regelui — *A.,* an. VII (1894), nr. 2.024 (5. XI), p. 1, *Rigolo.*
Proză de jubileu — A., an. VII (1894), nr. 2.024 (5. XI), p. 1, *Wunder.*
D-lui colonel Crăiniceanu — A., an. VII (1894), nr. 2.025 (6. XI), p. 1.
Hahamul... — A., an. VII (1894), nr. 2.025 (6. XI), p. 1, *Rigolo.*
Barbu către Tudor — A., an. VII (1894), nr. 2.025 (6. XI), p. 1, *Wunder.*
Cine a-nvins? — *A.* lit., an. VII (1894), nr. 2.026 (7. XI), p. 1.
Liber — *A.* lit, an. VII (1894), nr. 2.026 (7. XI), p. 2, și nr. 2.032 (14. XI), p. 2. Republicat în vol. *Din viața militară,* Buc, 1895.
Cerem răspuns... — A., an. VII (1894), nr. 2.027 (8. XI), p. 1.
Povestea unui steag — *A.,* an. VII (1894), nr. 2.027 (8. XI), p. 1, *Rigolo.*
Ziua de ieri — A., an. VII (1894), nr. 2.028 (10. XI), p. 1.
Interviewul cu Mihai Viteazul — *A.,* an. VII (1894), nr. 2.028 (10. XI), p. 1, *Rigolo.*

„Poporul" si „Toporul" — **A., an. VII (1894), nr. 2.028 (10. X p. 1, *Wunder.***

Scepticismul meu **— A., an. VII (1894), nr. 2.029 (11. XI), p. *Rigolo.***

Dacă ar vroi!... **— A., an. VII (1894), nr. 2.029 (11. XI), p. *Wunder.***

Generalul Poenaru **— A., an. VII (1894), nr. 2.029 (11. XI) p. 1, *Br.***

Bravo magistrat **— A., an. VII (1894), nr. 2.030 (12. XI), p.**

Operele unui general **— A., an. VII (1894), nr. 2.030 (12. XI), p *Rigolo.***

Morala fabulei **— A., an. VII (1894), nr. 2.030 (12. XI), p. *Bran.***

O mare descoperire **— A., an. VII (1894), nr. 2.031 (13. XI), p. *Rigolo.***

Don Costică **— A., an. VII (1894), nr. 2.031 (13. XI), p. *Wunder.***

Binefacerea — A. **lit., an. VII (1894), nr. 2.032 (14. XI), p.**

Un făcător de versuri — A. **lit., an. VII (1894), nr. 2.032 (14. XI p. 1, *Inot.***

Trandafirul ursitor **— A., an. VII (1894), nr. 2.033 (15. XI) p. 1, *Wunder.***

Mesajul regal **— A., an. VII (1894), nr. 2.034 (16. XI), p.**

Mesajul regal **— A., an. VII (1894), nr. 2.034 (16. XI), p. *Rigolo.***

Mesajul regal **— A., an. VII (1894), nr. 2.035 (17. XI), p.**

Tămbălăul de ieri **— A., an. VII (1894), nr. 2.035 (17. XI), p. *Rigolo.***

Ce face Camera **— A., an. VII (1894), nr. 2.035 (17. XI), p. *Bran.***

Muza lui Gianni — A., **an. VII (1894), nr. 2.035 (17. XI), p. *Wunder.***

Ce spune mesajul **— A., an. VII (1894), nr. 2.036 (18. XI), p.**

Discursurile de ieri **— A., an. VII (1894), nr. 2.036 (18. XI), p. *Rigolo.***

Poza chitanței **— A., an. VII (1894), nr. 2.036 (18. XI), p. 1 *Wunder.***

înainte de comedie. Un balotaj fără voie. Iluziile d-lui Albu — A., **an. VII (1894), nr. 2.036 (18. XI), p. 1, *Bran.***

Mesajul şi criza **— A., an. VII (1894), nr. 2.037 (19. XI), p. 1.**

Monopolul patriotismului **— A., an. VII (1894), nr. 2.037 (19. XI), p. 1, *Rigolo.***

Camera petrece. A apărut un deputat nou **— A., an. VII (1894), nr. 2.037 (19. XI), p. 1, *Bran.***

Părerile unui conservator — A., **an. VII (1894), nr. 2.037 (19. XI), p. 1, *T.O.N.***

Răspunsul la mesaj **— A., an. VII (1894), nr. 2.038 (20. XI), p. 1.**

Hainele popilor **— A., an. VII (1894), nr. 2.038 (20. XI), p. 1, *Rigolo.***

Şedinţă liniştită. D-nii deputaţi petrec. Vacanţie **— A., an. VII (1894), nr. 2.038 (20. XI), p. 1, *Bran.***

E linişte în guvern... — A., **an. VII (1894), nr. 2.038 (20. XI), p. 1, *T.O.N.***

Dezertorii **— A., an. VII (1894), nr. 2.038 (20. XI), p. 1, *Cazon.***

Scrisori intime (I) — A. **lit., an. VII (1894), nr. 2.039 (21. XI), p. 1.**

Medic de regiment (fragment) — A. **lit., an. VII (1894), nr. 2.039 (21. XI), p. 2, *A.B.* Republicat în ALMANACH. M.T. pe anul 1898, Buc, (f.d.), p. 121—123, nesemnat.**

E solidar sexul! — A. **lit., an. VII (1894), nr. 2.039 (21. XI), p. 2, *Bran.***

Episcopul şi luna **— A., an. VII (1894), nr. 2.040 (23. XI), p. 1, *Rigolo.***

Porcul „Toporului" **— A., an. VII (1894), nr. 2.040 (23. XI), p. 1, *Wunder.***

in secţii **— A., an. VII (1894), nr. 2.040 (23. XI), p. 1, *Bran.***

Un raportor artist **— A., an. VII (1894), nr. 2.041 (24. XI), p. 1.**

Un mare discurs. S-a stins viaţa falnicii diurne! **— A., an. VII (1894), nr. 2.041 (24. XI), p. 1, *Bran.***

Legea minelor **— A., an. VII (1894), nr. 2.041 (24. XI), p. 1, *Rigolo.***

Gestiunea turcului **- A., an. VII (1894), nr. 2.042 (25. XI), p. 1.**

Discursuri... **— A, an. VII (1894), nr. 2.042 (25. XI), p. 1, *Rigolo.***

O mare surpriză. O gestiune moartă de 16 ani, înviată la Cameră **— A., an. VII (1894), nr. 2.042 (25. XI), p. 1, *Bran.***

Traviata **— A., an. VII (1894), nr. 2.042 (25. XI), p. 3, *Quidam.***

Petiția studenților — A., an. VII (1894), nr. 2.043 (26. XI), p. 1.
Bătut ți nerecunoscut — A., an. VII (1894), nr. 2.043 (26. XI), p. 1, *Rigolo.*
Corp lovit ți corp... constituit — A., an. VII (1894), nr. 2.043 (26. XI), p. 1, *Bran.*
Contra grevelor — A., an. VII (1894), nr. 2.044 (27. XI), p. 1.
Nebunii în parlament. O lege egoistă — A., an. VII (1894), nr. 2.044 (27. XI), p. 1, *Bran.*
Pentru bețivi — A., an. VII (1894), nr. 2.044 (27. XI), p. 1, *Rigolo.*
Scrisori intime (II) — A. lit., an. VII (1894), nr. 2.045 (28. XI), p. 1.
Claponul tricolor — A. lit., an. VII (1894), nr. 2.045 (28. XI), p. 2, *Bran.*
O dramă militară — A., an. VII (1894), nr. 2.046 (29. XI), p. 1.
Un prefect moralizator — A., an. VII (1894), nr. 2.046 (29. XI), p. 1, *Rigolo.*
Reflecții triste, dar adevărate, asupra indigenatelor ți împămîntenirilor — A., an. VII (1894), nr. 2.046 (29. XI), p. 1, *Bran.*
Discuția e deschisă — A., an. VII (1894), nr. 2.047 (30. XI), p. 1.
Punga sau legea? – A., an. VII (1894), nr. 2.047 (30. XI), p. 1, *Rigolo.*
Răspunsul la mesaj. Primul atac, prima înfrîngere — A., an. VII (1894), nr. 2.047 (30. XI), p. 1, *Bran.*
Țăran de contrabandă — A., an. VII (1894), nr. 2.048 (1. XII), p. 1.
O *criză gravă* — A., an. VII (1894), nr. 2.048 (1. XII), p. 1, *Rigolo.*
Un țăran la Cameră. O *femeie cu doi copii. Prinderea unei aluviuni. Regimul capitulează !* — A., an. VII (1894), nr. 2.048 (1. XII), p. 1, *Bran.*
Gir ți epoleți — A., an. VII (1894), nr. 2.048 (1. XII), p. 1, *Cazon.*
Țăranul și țăranii — A., an. VII (1894), nr. 2.049 (2. XII), p. 1.

Rolul de țăran — A., an. VII (1894), nr. 2.049 (2. XII), p. 1, *Rigolo.*
Aluviunea d-lui Ștefănescu. Ah, sărmanul Carada! Documente de rîs — A., an. VII (1894), nr. 2.049 (2. XII), p. 1, *Bran.*
Curajoșii — A., an. VII (1894), nr. 2.049 (2. XII), p. 1, *T.O.N.*
Discursul unui mut. Încă un ciocoi țăran. Contra țăranilor — A., an. VII (1894), nr. 2.050 (3. XII), p. 1, *Bran.*
Ciocoiul țăran — A., an. VII (1894), nr. 2.050 (3. XII), p. 1, *Br.*
De ale lui Teţcanu — A., an. VII (1894), nr. 2.050 (3. XII), p. 1, *Rigolo.*
Lăsați cortina! — A., an. VII (1894), nr. 2.050 (3. XII), p. 1, *T.O.N.*
Renta monseniorului — A., an. VII (1894), nr. 2.051 (4. XII), p. 1.
Dreptate — A., an. VII (1894), nr. 2.051 (4. XII), p. 1, *Cazon.*
Scrisori intime (III) — A. lit., an. VII (1894), nr. 2.052 (5. XII), p. 1.
După furtună — A., an. VII (1894), nr. 2.053 (6. XII), p. 1.
Aista... Catargiu — A., an. VII (1894), nr. 2.053 (6. XII), p. 1, *Rigolo.*
Berbecul orator — A., an. VII (1894), nr. 2.053 (6. XII), p. 1, *Wunder.*
Năzdrăvăniile divorțului. Un scandal de familie. Adio! — A., an. VII (1894), nr. 2.053 (6. XII), p. 1, *Bran.*
Confrații noștri! — A., an. VII (1894), nr. 2.054 (8. XII), p. 1, *Rigolo.*
Domnul Ușier – A., an. VII (1894), nr. 2.054 (8. XII), p. 1, *Bran.*
Bucuria noastră — A., an. VII (1894), nr. 2.054 (8. XII), p. 1.
Pentru ai noștri — A., an. VII (1894), nr. 2.055 (9. XII), p. 1.
Lupanarele oficiale — A., an. VII (1894), nr. 2.055 1,9. XII), p. 1, *Rigolo.*
Un tribun fără succes — A., an. VII (1894), nr. 2.055 (9. XII),, p. 1, *Bran.*

Uf! — A., an. VII (1894), nr. 2.055 (9. XII), p. 1, *T.O.N.*
O politică! — A., an. VII (1894), nr. 2.056 (10. XII), p. 1.
Scrisori intime (IV) — A. lit., an. VII (1894), nr. 2.058 (12. XII), p. 1.
Alte orizonturi — A. lit., an. VII (1894), nr. 2.058 (12. XII), p. 1, *Inot.*
Tramvaiul electric — *A.* lit., an. VII (1894), nr. 2.058 (12. XII), p. 2, *Bran.* Republicat în ALMANACH. M.T. pe anul 1898, Buc, (f.d.), p. 113—115, nesemnat.
Iluziile unei direcţii — *A.* lit., an. VII (1894), nr. 2.058 (12. XII), p. 2, *Quidam.*
Tatăl nostru — *A.* lit., an. VII (1894), nr. 2.058 (12. XII), p. 2, *Rigolo.*
Morala lui Zdrelea — A. lit., an. VII (1894), nr. 2.058 (12. XII), p. 2, *Wunder.*
In chestia naţională (I) — A., an. VII (1894), nr. 2.059 (13. XII), P- 1-
•*Senatul lucrează. Reflecţiile unei inimi caritabile asupra d-lor senatori* — A., an. VII (1894), nr. 2.059 (13. XII), p. 1, *Bran.*
Fericită întîmplare — A., an. VII (1894), nr. 2.060 (14. XII), p. 1, *Rigolo.*
D-lui Scorţescu — A., an. VII (1894), nr. 2.060 (14. XII), p. 1, *A.B.*
Despre români — *A.,* an. VII (1894), nr. 2.061 (15. XII), p. 1.
Discursul d-lui Pariu — A., an. VII (1894), nr. 2.062 (16. XII), p. 1.
Conu Petrache — A., an. VII (1894), nr. 2.062 (16. XII), p. 1, *Rigolo.*
O agitaţie stearpă — A., an. VII (1894), nr. 2.063 (17. XII), p. 1.
Gusturile d-lui Vlahuţă — *A.* lit., an. VII (1894), nr. 2.065 (19. XII), p. 1.
Problema eternă — A. lit., an. VII (1894), nr. 2.065 (19. XII), p. 2, *Bran.* Republicat în ALMANACH. M.T. pe anul 1898, Buc. (f.d.), p. 95—96, nesemnat.
Naşterea cotului — *A.* lit., an. VII (1894), nr. 2.065 (19. XII), p. 3, *înot.*
Polkhroniadi si naşul — *A.* lit., an. VII (1894), nr. 2.065 (19. XII), p. 3, *Wunder.*
Liga reacţiunii. întrunirea — A. lit., an. VII (1894), nr. 2.066 (20. XII), p. 1.

Liga reacţiunii, sau cugetări asupra solului şi subsolului — A.,. an. VII (1894), nr. 2.066 (20. XII), p. 1, *Rigolo.*
Filantropie! — A., an. VII (1894), nr. 2.066 (20.XII), p. l, *T.O.N.*
Partide şi firme — A., an. VII (1894), nr. 2.067 (21. XII), p. 1.
în fata asociaţiei — A., an. VII (1894), nr. 2.068 (22. XII), p. 1.
Regimele şi patrioţii — A., an. VII (1894), nr. 2.068 (22. XII), p. 1, *Wunder.*
Cu cine sîntem? — A., an. VII (1894), nr. 2.069 (23. XII), p. 1.
Crăciunul — *A.* lit., an. VII (1894), nr. 2.071 (25. XII), p. 1.
Cum gîndim — *A.* lit., an. VII (1894), nr. 2^071 (25. XII), p. 1, *Quidam.*
Faustul român — *A.* lit., an. VII (1894), nr. 2.071 (25. XII), p. 1, *Rigolo.*
Problema eternă. Căsătoria-lotărie — A. lit., an. VII (1894), nr. 2.071 (25. XII), p. 2, *Bran.* Republicat în A. lit., an. VIII (1895), nr. 2.081 (8. I), p. 2, *Bran.*
Povestea palmelor — A., an. VII (1894), nr. 2.074 (31. XII), p. 1, *T.O.N.*
Spanachidi. (Fragment.) — Lit. şt., Buc, 1894, vol. II, p. 315—317.
Poveste pentru copii — după I. H. Detmold — ALMANACH, SOC. DEMOCR. pe anul 1894, Buc, 1894, p. 72—77, *Bran.*
Glume — ALMANACH. SOC. DEMOCR. pe anul 1894, Buc, 1894, p. 87—88.

1895

Anul nou — A., an. VIII (1895), nr. 2.075 (1. I), p. 1, *Rigolo.*
Mume şi guvernante — A., an. VIII (1895), nr. 2.075 (1. I), p. 2, *Bran;* nr. 2.076 (3. I), p. 2, *Bran.*
Un an nou — A., an. VIII (1895), nr. 2.076 (3. I), p. 1.
învăţămîntul liber — A., an. VIII (1895), nr. 2.077 (4. I), p. 1.
Vorbe mari — A., an. VIII (1895), nr. 2.079 (6. I), p. 1.
Crăciunul la Ploieşti — A., an. VIII (1895), nr. 2.080 (7. I), p. 3, *Rig.*
Greva cailor — A., an. VIII (1895), nr. 2.080 (7. I), p. 7, *Wunder.*
I. Păun — *A.* lit., an. VIII (1895), nr. 2.081 (8. I), p. 1.
Problema eternă — *A.* lit., an. VIII (1895), nr. 2.081 (8. I), p. 2, *Bran.* Vezi an. 1894.
Bolovanul d-lui Hîşdeu — *A.* lit., an. VIII (1895), nr. 2.08Î (8. I), p. 2, *Wunder.*

Liga democratică — A., an. VIII (1895), nr. 2.083 (11. I), p. 1.
Democrații Ploieștilor — A., an. VIII (1895), nr. 2.084 (12. I), p. 1, *Bran.*
Revoluția din Iași — A., an. VIII (1895), nr. 2.085 (13. II, p. 1, *Rigolo.*
O, Tecuci! — A., an. VIII (1895), nr. 2.085 (13. I), p. 1, *Wunder.*
Bețivii primăriei — A., an. VIII (1895), nr. 2.085 (13. I), p. 1, *Bran.*
Un deștept — A., an. VIII (1895), nr. 2.086 (14. I), p. 1, *Wunder.*
Geografia Yvettei — A., an. VIII (1895), nr. 2.086 (14. I), p. 1, *Rigolo.*
Boier Zgabercea — A., an. VIII (1895), nr. 2.086 (14. I), p. 1, *Bran.*
Tempi passati... — A., an. VIII (1895), nr. 2.087 (15. I), p. 1, *Rigolo.*
Politica și țăranii — A., an. VIII (1895), nr. 2.087 (15. I), p. 1, *Br.*
Primăvară — A. lit., an. VIII (1895), nr. 2.088 (16. I), p. 1.
Problema eternă. Un biet romantic — A. lit., an. VIII (1895), nr. 2.088 (16. I), p. 2, *Bran,*
întrunirea de ieri — A:, an. VIII (1895), nr. 2.089 (17. I), p. 1.
Martirii martirizați — A., an. VIII (1895), nr. 2.089 (17. I), p. 1, *Rigolo.*
Unde-i criza? — A., an. VIII (1895), nr. 2.090 (18. I), p. 1.
Poetul și martirii — A, an. VIII (1895), nr. 2.090 (18. I), p. 1, *Rigolo.*
în contra sărăciei — A., an. VIII (1895), nr. 2.091 (19. I), p. 1, *Rigolo.*
Bietul Rubin — A., an. VIII (1895), nr. 2.091 (19. I), p. 1, *Bran.*
Școala minciunii — A., an. VIII (1895), nr. 2.091 (19. I), p. 1, *T.O.N.*
Am scăpat! — A., an. VIII (1895), nr. 2.092 (20. I), p. 1, *Rigolo.*
Circulația in capitală — A., an. VIII (1895), nr. 2.093 (21. I), p. 1, *Rigolo.*
Trădătorul și bătrînul — A., an. VIII (1895), nr. 2.093 (21. I), p. 1, *Bran.*

Crimă și sinucidere — A., an. VIII (1895), nr. 2.094 (22. I), p. 1.
In carnaval — A. lit., an. VIII (1895), nr. 2.095 (23. I), p. 1.
Problema eternă — *A.* lit., an. VIII (1895), nr. 2.095 (23. I), p. 2, *Bran.*
Comerț și literatură — *A.* lit., an. VIII (1895), nr. 2.095 (23. I), p. 2, *Inot.*
Sfîntă familie — *A.,* an. VIII (1895), nr. 2.096 (24. I), p. 1.
Teatrul grecesc — A., an. VIII (1895), nr. 2.096 (24. I), p. 1, *Rigolo.*
Țarul și Barbu — A., an. VIII (1895), nr. 2.097 (25. I), p. 1, *Rigolo.*
Moș Teacă pensionar — A., an. VIII (1895), nr. 2.098 (26. I), p. 1, *Rigolo.*
întruniri și rezoluții — A., an. VIII (1895), nr. 2.098 (26. I), p. 1, *Bran.*
Criminalul Halfon — A., an. VIII (1895), nr. 2.098 (26. I), p. 2, *Wunder.*
Un om de cal — A., an. VIII (1895), nr. 2.099 (27. I), p. 1, *Rigolo.*
Ipistolia poetului nostru A. Vlahuță — A., an. VIII (1895), nr. 2.099 (27. I), p. 2, *Wunder.*
Moș Teacă și examenele — A., an. VIII (1895), nr. 2.100 (28. I), p. 1, *Rigolo.*
Minunile din Bîrlad — *A.,* an. VIII (1895), nr. 2.100 (28. I), p. 2, *Wunder.*
Re-Spanachidi — A., an. VIII (1895), nr. 2.101 (29. I), p. 1, *Rigolo.*
Serviciul credincios — *A.,* an. VIII (1895), nr. 2.101 (29. I), p. 2, *Wunder.*
Rezervistul. „Amintire de la «Balul social-democrat* organizat de Clubul muncitorilor din Craiova, 29 ianuarie 1895", Craiova, 1895, Tipo-litografia națională „Ralian și Ignat Samitica", p. 12.
Fluturii d-lui Pătrașcu — *A.* lit. an. VIII (1895), nr. 2.102 (30. I), p. 1.
Bietul Jipescu — *A.* lit., an. VIII (1895), nr. 2.102 (30. I), p. 2, *Rigolo.*
„Un an" de sminteală — *A.* lit., an. VIII (1895), nr. 2.102 (30. I), p. 2, *Înot.*
Șah la rege — A., an. VIII (1895), nr. 2.103 (1. II), p. 1.

Nacian şi Economist — A., an. VIII (1895), nr. 2.103 (1. II), p. 1, *Rigolo.*
Ocna statului — A., an. VIII (1895), nr. 2.106 (5. II), p. 1.
Şah la rege! — A., an. VIII (1895), nr. 2.106 (5. II), p. 1, *Quid.*
S-a dus statuia — A., an. VIII (1895), nr. 2.106 (5. II), p. 1, *Rigolo.*
Un bal original — A., an. VIII (1895), nr. 2.106 (5. II), p. 2, *Wunder.*
Cei doi muşchetari — *A.* lit., an. VIII (1895), nr. 2.107 (6. II), p. 1.
Cugetătorul Pătraşcu — A. lit., an. VIII (1895), nr. 2.107 (6. II), p. 2, *Rigolo.*
Întrunirile de ieri — A , an. VIII (1895), nr. 2.108 (7. II), p. 1.
Masca şi Mina — A., an. VIII (1895), nr. 2.108 (7. II), p. 1, *Rigolo.*
Ocna statului — A, an. VIII (1895), nr. 2.108 (7. II), p. 1, *A.B.*
Din ale „Evenimentului" — A., an. VIII (1895), nr. 2.108 (7. II), p. 2, *Wunder.*
Ocna statului — *A.,* an. VIII (1895), nr. 2.109 (8. II), p. 1.
Florrrrian — *A.,* an. VIII (1895), nr. 2.109 (8. II), p. 1, *Rigolo.*
Ocna statului — A., an. VIII (1895), nr. 2.110 (9. II), p. 1.
O şcoală nouă — *A.,* an. VIII (1895), nr. 2.110 (9. II), p. 1, *Rigolo.*
Auxiliarii — A., an. VIII (1895), nr. 2.110 (9. II), p. 1, *Cazon.*
Secretul legii minelor — A., an. VIII (1895), nr. 2.110 (9. II), p. 2, *Wunder.*
O nouă beţie — A., an. VIII (1895), nr. 2.111 (10. II), p. 1, *Rigolo.*
Florian asasin — A., an. VIII (1895), nr. 2.112 (11. II), p. 1, *Rigolo.*
O dramă lugubră — A., an. VIII (1895), nr. 2.113 (12. II), p. 1, *Rigolo.*
Fetele din Caracal — *A.,* an. VIII (1895), nr. 2.113 (12. II), p. 2, *Wunder.*
Un an de „Viaţă" — V., an. II (1895), nr. 1 (12. II), p. 7.
Ultimul nostru număr — A. lit., an. VIII (1895), nr. 2.114 (13. II), p. 1.
Unul cu ţeapă — *A.* lit., an. VIII (1895), nr. 2.114 (13. II), p. 1, *Rigolo.*

Alb şi negru — *A.* lit., an. VIII (1895), nr. 2.114 (13. II), p. 2—3, *Bac-ALB-aşă.*
Iubite domnule Beldiman — A., an. VIII (1895), nr. 2.115 (14. II), p. 3, *Anton Bacalbaşa, I. Teodorescu, C. D. Anghel.* Republicat în aceeaşi zi în L.N., an. I (1895), nr. 95 (14. II), p. 1.
Iubite domnule Beldiman — L.N., an. I (1895), nr. 95 (14. II), p. 1, *Anton Bacalbaşa, I. Teodorescu, C. D. Anghel.* Vezi an. 1895.
Serbarea de azi: Horia, Cloşca, Crişan — L.N., an. I (1895), nr. 97 (16. II), p. 1.
Programul meu — L.N., an. I (1895), nr. 97 (16. II), p. 1, *Rigolo.*
Sfinţi, cruci şi dumnezei — L.N., an. I (1895), nr. 97 (16. II), p. 2, *Wunder.*
Post şi rugăciune — L.N., an. I (1895), nr. 98 (17. II), p. 1, *Rigolo.*
Cearta liberală — L.N., an. I (1895), nr. 98 (17. II), p. 1, *Bran.*
Tell-Crăiniceanu — L.N., an. I (1895), nr. 98 (17. II), p. 1, *Cazon.*
Don procuror Bădescu — L.N., an. I (1895), nr. 98 (17. II), p. 2, *Wunder.*
Cel mai prima easier — L.N., an. I (1895), nr. 99 (18. II), p. 1, *Rigolo.*
Din dealul diurnei — L.N., an. I (1895), nr. 99 (18. II), p. 1, *Bran.*
Nepotism Poenăresc — L.N., an. I (1895), nr. 99 (18. II), p. 1, *Cazon.*
Din deşteptăciunile „Evenimentului" — L.N., an. I (1895), nr. 99 (18. II), p. 2, *Wunder.*
Bietul vot universal — L.N., an. I (1895), nr. 100 (19. II), p. 1, *Rigolo.*
Şcolile militare — L.N., an. I (1895), nr. 100 (19. II), p. 1, *Cazon.*
Ce face Melissiano nici Scupiewsky nu desface — L.N., an. I (1895), nr. 100 (19. II), p. 2, *Wunder.*
Poliţiştii din Iaşi — L.N., an. I (1895), nr. 103 (22. II), p. 1.
Bătaie ţivilă între cazoni — L.N., an. I (1895), nr. 103 (22. II), p. 1, *Rigolo.*

Grecul gălățean — L.N., an. I (1895), nr. 103 (22. II), p. 2, *Wunder.*

Partidul „revandicărilor" — L.N., an I (1895), nr. 104 (23. II), p. 1, *Rigolo.*

Sfaturi confraților — L.N., an. I (1895), nr. 104 (23. II), p. 2, *Wunder.*

Democrați și socialiști — L.N., an. I (1895), nr. 105 (24. II), p. 1.

Don general Candiano — L.N., an. I (1895), nr. 105 (24. II), p. 1, *Rigolo.*

Jorj cel isteț — L.N., an. I (1895), nr. 105 (24. II), p. 2, *Wunder.*

Cine a luat steagul — L.N., an. I (1895), nr. 106 (25. II), p. 1, *Rigolo.*

Argumentele pozarului — L.N., an. I (1895), nr. 106 (25. II), p. 2, *Wunder.*

Generalul Candiano și sergentul a Lucăi — L.N., an. I (1895), nr. 107 (26. II), p. 1.

Teorii cazone — L.N., an. I (1895), nr. 107 (26. II), p. 1, *Rigolo.*

Raportul poliției — L.N., an. I (1895), nr. 107 (26. II), p. 2, *Wunder.*

Barbarie militară — L.N., an. I (1895), nr. 109 (28. II), p. 1.

Interview cu prințul Carol — L.N., an. I (1895), nr. 109 (28. II), p. 1, *Rigolo.*

Oameni teribili — L.N., an. I (1895), nr. 109 (28. II), p. 1, *Bran.*

Steagul de la Grivița — L.N., an. I (1895), nr. 109 (28. II), p. 1, *Cazon.*

Fericirea țăranilor — L.N., an. I (1895), nr. 109 (28. II), p. 1, *T.O.N.*

Generalul oacheș — L.N., an. I (1895), nr. 109 (28. II), p. 2, *Wunder.*

Primul haz — H., [an. I (1895)], nr. 1 (f.d.), p. 1.

O *lege nemuritoare* — H., [an. I (1895)], nr. 2 (f.d.), p. 10.

Miliție — H., [an. I (1895)], nr. 2 (f.d.), p. 15.

Grigore a Lucăi — H., [an. I (1895)], nr. 3 (f.d.), p. 18, *Bran.*

Hazul zilei — H., [an. I (1895)], nr. 3 (f.d.), p. 19.

Haz — H., [an. I (1895)], nr. 4 (f.d.), p. 30, *Bran.*

La teorie — H., [an. I (1895)], nr. 5 (f.d.), p. 34, *Cazon.*

Progres și tramvai — H., [an. I (1895)], nr. 5 (f.d.), p. 36.

Eclipsă — L.N., an. I (1895), nr. 110 (1. III), p. 1, *Rigolo.*,

Cnutul și trăgătoarea — L.N., an. I (1895), nr. 110 (1. III), p. 1, *Bran.*

Moartea d-lui Al. Știrbey — L.N., an. I (1895), nr. 111 (2. III), p. 1.

Aforism și echilibru — L.N., an. I (1895), nr. 111 (2. III), p. 1.

De la Malmezon — L.N., an. I (1895), nr. 111 (2. III), p. 1, *Cazon.*

Stomacul lașului — L.N., an. I (1895), nr. 111 (2. III), p. 2, *Wunder.*

Minuni cazone — L.N., an. I (1895), nr. 112 (3. III), p. 1, *Rigolo.*

Tot Grigore a Lucăi — L.N., an. I (1895), nr. 112 (3. III), p. 1, *Bran.*

Uleie babei — L.N., an. I (1895), nr. 113 (4. III), p. 1, *Rigolo.*

„Evenimentul" — L.N., an. I (1895), nr. 114 (5. III), p. 1, *Rigolo.*

Prințul Ferdinand la Senat — L.N., an. I (1895), nr. 116 (7. III), p. 1, *Rigolo.*

La secție — L.N., an. I (1895), nr. 116 (7. III), p. 1, *Bran.*

La „Unirea" — L.N., an. I (1895), nr. 117 (8. III), p. 1, *Rigolo.*

Discursul d-lui Capsa — L.N., an. I (1895), nr. 118 (9. III), p. 1, *Rigolo.*

Mort cu zile — L.N., an. I (1895), nr. 118 (9. III), p. 1, *Bran.*

Fabrica de ciocoi — L.N., an. I (1895), nr. 119 (10. III), p. 1.

Documente istorice — L.N., an. I (1895), nr. 119 (10. III), p. 1, *Rigolo.*

Dragoste cu sila — L.N., an. I (1895), nr. 119 (10. III), p. 1, *Bran.*

Jorj în chioșc — L.N., an. I (1895), nr. 119 (10. III), p. 2, *A.B.*

Boieri și mitocani — L.N., an. I (1895), nr. 120 (11. III), p. 1, *Rigolo.*

Don general Barozzi — L.N., an. I (1895), nr. 120 (11. III), p. 1, *Cazon.*

Domnului Take Ionescu, ex-mitocan, actualmente ministru — L.N., an. I (1895), nr. 121 (12. III), p. 1. Republicat în L.N., an. IV (1898), nr. 1.250 (20. IX), p. 1, sub titlul *Domnului Take, Ionescu, ex-mitocan;* A., an. XII (1899), nr. 3.532 (24. V), p. 1.

Costumul clerului — L.N., an. I (1895), nr. 121 (12. III), p. 1, *Rig.*

Legea instrucției — L.N., an. I (1895), nr. 123 (14. III), p. 1, *Rigolo.*

H — L.N., an. I (1895), nr. 124 (15. III), p. 1, *Rigolo.*

Inaugurarea Fundațiunei — L.N., an. I (1895), nr. 125 (16. III), p. 1, *Rigolo.*

Lupta extralegal se impune — L.N., an. I (1895), nr. 126 (17. III), p. 1.

Un nebun otrăvit — L.N., an. I (1895), nr. 126 (17. III), p. 1, *Rigolo.*

Studentul Bărbulescu — L.N., an. I (1895), nr. 127 (18. III), p. 1, *Rigolo.*

Ucazul regelui — L.N., an. I (1895), nr. 127 (18. III), p. 1, *Bran.*

Note și schițe — L.N., an. I (1895), nr. 128 (19. III), p. 1, *Rigolo.*

Sfintui Mironescu și prorocul Popescu — L.N., an. I (1895), nr. 131 (22. III), p. 1, *Rigolo.*

Miclescu nebunul — L.N., an. I (1895), nr. 134 (25. III), p. 1, *Rigolo.*

Primul atac — M.T., an. I (1895), nr. 1 (26. III), p. 1.

Subscrisul — M.T., an. I (1895), nr. 1 (26. III), p. 1, *Rigolo.*

Madam Teacă la biserică — M.T., an. I (1895), nr. 1 (26. III), p. 4, nesemnat. Republicat în ALMANACH. M.T. pe anul 1898, Buc. (f.d.), p. 29—30, nesemnat.

Politica. Intrarea în materie — M.T. an. I (1895), nr. 1 (26. III), p. 5, *Quidam.*

Profesorii și d-l Take lonescu — L.N., an. I (1895), nr. 137 (29. III), p. 1.

Reorganizarea „Românului" — L.N., an. I (1895), nr. 137 (29. III), p. 1, *Rigolo.*

Cașcaval și entuziasm — L.N., an. I (1895), nr. 137 (29. III), p. 1, *Bran.*

Ighel și fluierul — L.N., an. I (1895), nr. 138 (30. III), p. 1, *Rigolo.*

Națiunea și diurna — L.N., an. I (1895), nr. 139 (31. III), p. 1, *Rigolo.*

Poftiți la Fundațiunei — L.N., an. I (1895), nr. 139 (31. III), p. 1, *Bran.*

Combinații de spirit — L.N., an. I (1895), nr. 140 (1. IV), p. 1, *Rigolo.*

Tortura — M.T., an. I (1895), nr. 2 (2. IV), p. 2.

Omul de spirit — M.T., an. I (1895), nr. 2 (2. IV), p. 2, *Rigolo.*

O damă colonel — M.T., an. I (1895), nr. 2 (2. IV), p. 2, *Cazon.*

Moș Teacă la Paște — M.T., an. I (1895), nr. 2 (2. IV), p. 5, nesemnat. Vezi an. 1894.

Pe cîmpul de luptă — M.T.,' an. I (1895), nr. 2 (2. IV), p. 7, *Bran.*

S aprilie — L.N., an. I (1895), nr. 145 (9. IV), p. 1, *Rigolo.*

Liberalii-conservatori — L.N., an. I (1895), nr. 145 (9. IV), p. 1, *Bran.*

Civilizație — M.T., an. I (1895), nr. 3 (9. IV), p. 1.

Prostul — M.T., an. I (1895), nr. 3 (9. IV), p. 1, *Rigolo.*

Un colonel socialist — M.T., an. I (1895), nr. 3 (9. IV), p. 1, *Cazon.*

Moș Teacă filozof — M.T., an. I (1895), nr. 3 (9. IV), p. 5, nesemnat. Republicat în ALMANACH. M.T. pe anul 1898, Buc. (f.d.), p. 17—18, nesemnat.

Deschiderea Parlamentului — L.N., an. I (1895), nr. 147 (11. IV), p. 1.

Deschiderea menajeriei — L.N., an. I (1895), nr. 147 (11. IV), p. 1, *Rigolo.*

Fericiți monarhi — L.N., an. I (1895), nr. 148 (12. IV), p. 1, *Rig.*

Fericiți prefecți! — L.Ni, an. I (1895), nr. 149 (13. IV), p. 1, *Rigolo.*

Reflecții — L.N., an. I (1895), nr. 153 (16. IV), p. 2.

Moș Teacă senator — M.T., an. I (1895), nr. 4 (16. IV), p. 1. Republicat în ALMANACH. M.T. pe anul 1898, Buc. (f.d.), p. 44—45, nesemnat. ..

In retragere — M.T., an. I (1895), nr. 4 (16. IV), p. 1, *Rigolo.*

Manifestație oprită — M.T., an. I (1895), nr. 4 (16. IV), p. 1, *Cazon.*

Din crimele lui Take lonescu. Infamia de la Cameră — L.N., an. I (1895), nr. 158 (22. IV), p. 1.

Legea moralei publice — L.N., an. I (1895), nr. 159 (23. IV), p. 1.

Lipsă de caracter — M.T., an. I (1895), nr. 5 (23. IV), p. 2.

Omul de talent — **M.T., an. I (1895), nr. 5 (23. IV), p. 2, *Rigolo.***
Art. 262 — cod. penal — **M.T., an. I (1895), nr. 6 (30. IV), p. 1.**
Acel ce tace — **M.T., an. I (1895), nr. 6 (30. IV), p. 2, *Rigolo.***
Documente cazone — **M.T., an. I (1895), nr. 6 (30. IV), p. 4, nesemnat.**
Asupra retragerii — **M.T., an. I (1895), nr. 6 (30. IV), p. 6, nesemnat.**
Ce este Constituția — **M.T., an. I (1895), nr. 7 (7. V), p. 2.**
Grigore Traiandafil — **M.T., an. I (1895), nr. 7 (7. V), p. *2, Rigolo.***
Moş Teacă şi mortul — **M.T., an. I (1895), nr. 7 (7. V), p. 6, nesemnat.**
Moş Teacă la 10 Mai — **M.T., an. I (1895), nr. 8 (10. V), p. 1, nesemnat. Vezi an. 1893.**
Zece Mai, ziua lui Moş Teacă I — **M.T., an. I (1895), nr. 8 (10. V), p. 2.**
Prăsila regală — **M.T., an. I (1895), nr. 8 (10. V), p. 6, nesemnat.**
Dinastia străină — **M.T., an. I (1895), nr. 9 (14. V), p. 2, nesemnat.**
Stambulof — **M.T., an. I (1895), nr. 18 (16. VII), p. 2.**
„Moş Teacă" în Europa. Note şi schițe. Tablouri şi impresii. Jurnalul unui călător. Madam Teacă învinge! — **M.T., an. I (1895), nr. 18 (16. VII), p. 4, *Don Tony.* Republicat în ALMANACH. M.T. pe anul 1898, Buc. (f.d.), p. 67—73, nesemnat.**
Contemporanilor mei — **M.T., an. I (1895), nr. 18 (16. VII), p. 5, *Viator.***
Escadromd lui Clăbescu — **M.T., an. I (1895), nr. 18 (16. VII), p. 6, *Cazon.***
Ana Ciupagea — **M.T., an. I (1895), nr. 19 (23. VII), p. 2, *Rigolo.***
Interview diplomatic — **M.T., an. I (1895), nr. 19 (23. VII), p. 4, *Rigolo.***
„Moş Teacă" în Europa. Capitolul al doilea. In drum de fier. Europa! — **M.T., an. I (1895), nr. 19 (23. VII), p. 4—5, *A.B.* Republicat în ALMANACH. M.T. pe anul 1898, Buc. (f.d.), p. 69—71, nesemnat.**
Hoțiile din Galați — **M.T., an. I (1895), nr. 20 (30. VII), p. *2, A.B.***
Bărbierii cu spadă — **M.T., an. I (1895), nr. 20 (30. VII), p. *2, Kinderfus.***
Marina comercială — **M.T., an. I (1895), nr. 20 (30. VII), p. 4, *Wunder.***
„Moş Teacă" în Europa. Note din carnet, în pas gimnastic — **M.T., an. I (1895), nr. 20 (30. VII), p. 5, *Don Tony.* Republicat în ALMANACH. M.T. pe anul 1898, Buc. (f.d.), p. 71—73.**
Poeme de vară. Ce spune românită — **M.T., an. I (1895), nr. 21 (6. VIII), p. 2, *Viator.***
Arma Mannlicher **sau** *Pînă nu-i dai foc, fum nu iese* — **M.T., an. I (1895), nr. 21 (6. VIII), p. 4, *Rigolo.***
Poşta redacției — **M.T., an. I (1895), nr. 21 (6. VIII), p. 5, *Wunder.***
Maicani şi Angheleşti! Remediu sigur împotriva comisarilor regimului — **M.T., an. I (1895), nr. 21 (6. VIII), p. 7, *Kinderfus.***
Cura de apă — **M.T., an. I (1895), nr. 22 (13. VIII), p. 1, 5, *Rigolo.***
Încă o datorie! — **M.T., an. I (1895), nr. 22 (13. VIII), p. 2, *Wunder.***
Unde duce radicalismul — **M.T., an. I (1895), nr. 23 (20. VIII), p. 1, 4—5, *Rigolo.***
Fachirul radical — **M.T., an. I (1895), nr. 23 (20. VIII), p. *2, Quidam.***
Axente şi diplomația — **M.T., an. I (1895), nr. 23 (20. VIII), p. 5, *Rigolo.***
Notele unui călător — **M.T., an. I (1895), nr. 23. (20. VIII), p. 7, *Viator.***
Ce-i cu ilustrația ? — **M.T., an. I (1895), nr. 24 (27. VIII), p. 1, *Direptorele şi redaptorii.***
Popa şi Zambila **sau** *Infamia de la Cernica* — **M.T., an. I (1895), nr. 24 (27. VIII), p. 2, *Rigolo.***
Păun Drăghicescu — **M.T., an. I (1895), nr. 24 (27. VIII), p. 4, *Kinderfus.***

Pagina a patra — M.T., an. I (1895), nr. 24 (27. VIII), p. 5, *Quidam.*

Bărbați ți femei — M.T., an. I (1895), nr. 24 (27. VIII), p. 7, *Wunder.*

La Constanța sau *Unde dai şi unde crapă* — M.T., an. I (1895), nr. 25 (3. IX), p. 1, nesemnat.

Manevrele — M.T., an. I (1895), nr. 25 (3. IX), p. 2, nesemnat.

Christof Columb la Hotei „Dacia" — M.T., an. I (1895), nr. 25 (3. IX), p. 7, *Rigolo.*

D-lui director al ziarului „Lumea nouă" — L.N., an. I (1895), nr. 287 (5. IX), p. 2.

Congresul tinerimii — M.T., an. I (1895), nr. 26 (10. IX), p. 1, 5, *Rigolo.*

Partidul nostru — M.T., an. I (1895), nr. 26 (10. IX), p. 2.

Drama de la Jignita. Tragedia de la „Dacia" — M.T., an. I (1895), nr. 26 (10. IX), p. 5, *Rigolo.*

Banca Națională — M.T., an. I (1895), nr. 26 (10. IX), p. 7, *Wunder.*

Da, sîntem bicicliști! — M.T., an. I (1895), nr. 27 (17. IX), p. 2, *A.B.*

Declarație — M.T., an. I (1895), nr. 27 (17. IX), p. 2, *Rigolo.*

Succesul de la „Dacia" — M.T., an. I (1895), nr. 27 (17. IX), p. 7, *Wunder.*

După inaugurarea podului. Impresiile d-nei Caliopi Teacă, adresate amicei sale intime, Polixeniei — M.T., an. I (1895), nr. 28 (24. IX), p. 5, nesemnat.

Defilarea — M.T., an. I (1895), nr. 29 (1. X), p. 7, *Cazon.*

Regimul reacțiunii — M.T., an. I (1895), nr. 30 (8. X), p. 1, nesemnat.

O scrisoare intimă — M.T., an. I (1895), nr. 30 (8. X), p. 4.

Venirea liberalilor — M.T., an. I (1895), nr. 30 (8. X), p. 5, *Rigolo.*

Moartea civilă — M.T., an. I (1895), nr. 30 (8. X), p. 7, *Wunder.*

Opinia unei dame — M.T., an. I (1895), nr. 31 (15. X), p. 2, nesemnat.

Nițică proză cazonă — M.T., an. I (1895), nr. 31 (15. X), p. 5, nesemnat.

Madam Teacă. Apoteoză, biografie, aberație — M.T., an. I (1895), nr. 32 (22. X), p. 4, nesemnat.

Cine sînt şi ce vreau — E., seria a II-a, an. I (1895), nr. 1 (2. XI), p. 1, *Demagog.*

Zaifetul Geanabeților — E., seria a II-a, an. I (1895), nr. 2 (3. XI), p. 1, *Demagog.*

Persecuțiile d-lui Fleva — E., seria a II-a, an. I (1895), nr. 2 (3. XI), p. 2, *Bran.*

Jos cu alegerile libere! — E., seria a II-a, an. I (1895), nr. 3 (4. XI), p. 1, *Demagog.*

Campania electorală — M.T., an. I (1895), nr. 34 (5. XI), p. 2, *Rigolo.*

Anch' io son pittore! — E., seria a II-a, an. I (1895), nr. 4 (5. XI), p. 1.

La băile Eforiei — E., seria a II-a, an. I (1895), nr. 5 (7. XI), p. 1, *Demagog.*

Comițiile şi consiliile — E., seria a II-a, an. I (1895), nr. 6 (8. XI), p. 1.

Conu Petrache Grădişteanu — E., seria a II-a, an. I (1895), nr. 7 (10. XI), p. 1.

O infamie colectivistă — E., seria a II-a, an. I (1895), nr. 7 (10. XI), p. 1, *a.*

Din cugetările şefului — E., seria a II-a, an. I (1895), nr. 8 (11. XI), p. 1, *Damagog.*

Zîna albă — M.T., an. I (1895), nr. 35 (12. XI), p. 2, *Bran.*

Parabole politice — M.T., an. I (1895), nr. 35 (12. XI), p. 2, *Abe.*

Poetul mahalalei — M.T., an. I (1895), nr. 35 (12. XI), p. 4, *Wunder.*

Geograful Gorjan — M.T., an. I (1895), nr. 35 (12. XI), p. 7, *Rigolo.*

Voiajorul Nespaladi — E., seria a II-a, an. I (1895), nr. 9 (12. XI), p. 1, *Demagog.*

D-lui I. L. Caragiale, fost scriitor în activitate, actualmente în declin şi la „Gazeta poporului" — E., seria a II-a, an. I (1895), nr. 9 (12. XI), p. 2, *Toni.*

In luna de miere — E., seria a II-a, an. I (1895), nr. 10 (14. XI), p. 1, *Demagog.*

Bietul Barbu Lăutarul — E., seria a II-a, an. I (1895), nr. 11 (15. XI), p. 1.

Pentru primul redactor al lui Vrăbiescu — E., seria a II-a, an. I (1895), nr. 12 (16. XI), p. 1.

Paulus şi Paulusache — E., seria a II-a, an. I (1895), nr. 1> (17. XI), p. 1.

Odiseea oborenilor — E., seria a II-a, an. I (1895), nr. 1+ (18. XI), p. 1.

De-aş fi rege — M.T., an. I (1895), nr. 36 (19. XI), p. 2, *Rigolo.*

Nicolae Fleva — M.T., an. I (1895), nr. 36 (19. XI), p. 2» *Abe.*

Conn Lascăr — M.T., an. I (1895), nr. 36 (19. XI), p. 4, *Wunder.*

Debutul unei rubrici. Poezia iernii. Şalvaragiii noştri — M.T.,, an. I (1895), nr. 36 (19. XI), p. 5, *Bran.*

Pesmetul savant. Itidenţa şi filozofia. Eul lui don locotenent. Metafizica civilă — M.T., an. I (1895), nr. 36 (19. XI), p. 5, *Cazon.*

Poşta lui Gorjan — M.T., an. I (1895), nr. 36 (19.XI), p. 7, *Kinderfus.*

O propunere — E., seria a II-a, an. I (1895), nr. 15 (19. XI), p. 1.

Bisericuţa tribunului — E., seria a II-a, an. I (1895), nr. 16- (21. XI), p. 1.

De adio — E., seria a II-a, an. I (1895), nr. 17 (23. XI), p. 1.

Senatorii noştri — E., seria a II-a, an. I (1895), nr. 19 (25. XI), p. 1.

Brabeţeanu — M.T., an. I (1895), nr. 37 (26. XI), p. 2, *Klaps.*

Rezultatul — M.T., an. I (1895), nr. 37 (26. XI), p. 2, *Abe.*

Ştiri militare — M.T., an. I (1895), nr. 37 (26. XI), p. 4, *Cazon.*

O glorie poetică — M.T., an. I (1895), nr. 37 (26. XI), p. 4, *Bran.*

Obligaţiunea spiţerului — M.T., an. I (1895), nr. 37 (26. XI), p. 5, *Wunder.*

Colegiul universitar — M.T., an. I (1895), nr. 37 (26. XI), P- 5, *Rig.*

Sarcasmurile Casetei — E., seria a II-a, an. I (1895), nr. 20 (26. XI), p. 1.

Gluma lui Malaxa — E., seria a II-a, an. I (1895), nr. 23 (30. XI), p. 1.

Domnu Pencovici în anchetă — E., seria a II-a, an. I (1895), nr. 24 (1. XII), p. 1.

Ce-i cu remanierea ? — E., seria a II-a, an. I (1895), nr. 25 (2. XII), p. 1, *Demagog.*

Reflecţii politice — M.T., an. I (1895), nr. 38 (3. XII), p. 2, *Abe.*

Titu Maiorescu — M.T., an. I (1895), nr. 38 (3. XII), p. 2, *Klaps.* Vezi an. 1893.

Ştiri militare. Bieţii morţi! Avansări. Sobele Crăiniceanu. O mare surpriză. Graba strică treaba. Pesmete şi curea — M.T., an. I (1895), nr. 38 (3. XII), p. 4, *Cazon.*

Dama nopţii — M.T., an. I (1895), nr. 38 (3. XII), p. 4, *Rigolo.*

Scrisori intime — M.T., an. I (1895), nr. 38 (3. XII), p. 5, *Bran.*

Un sculptor model — M.T., an. I (1895), nr. 38 (3. XII), p. 5, *Wunder.*

Literatură electorală. Manifeste pentru ţară. G. T. Bujoreanu. lonescu-Muscă. Ion Gogălniceanu — M.T., an. I (1895), nr. 38 (3. XII), p. 7, *Kinderfus.*

Literatură electorală. Refluxul unui candidat. Negoescu & Gogoaşe — M.T., an. I (1895), nr. 38 (3. XII), p. 7, *Kinderfus.*

Păţania lui Nespaladi — E., seria a II-a, an. I (1895), nr. 26 (3. XII), p. 1, *Demagog.*

Din mascaragealîcurile „Gazetei" — E., seria a II-a, an. I (1895), nr. 28 (6. XII), p. 1, *Demagog.*

Cosmetică — M.T., an. I (1895), nr. 39 (10. XII), p. 2, *Klaps.* Republicat în M.T., an. IV (1898), nr. 188 (18. X), p. 2, *Klaps.*

Dama de caro — M.T., an. I (1895), nr. 39 (10. XII), p. 2, *Wunder.*

Literatură electorală. Miltiade Tzony, rindaşul şi fata din casă. Poema unui nebun — M.T., an. I (1895), nr. 39 (10. XII), p. 4, *Kinderfus.*

Prima zi. Debutul. Unde-i Brabeţeanu? Mesajul m.s. Abdomenul în frac. Cu b ori cu ci — M.T., an. I (1895), nr. 39 (10. XII), p. 5, *Bran.*

1

Cine-i ucigaşul? Din carnetul unui vînător (1) — M.T., an. I (1895), nr. 39 (10. XII), p. 5, *Rigolo.*

Comandantul din Iaşi — M.T., an. I (1895), nr. 39 (10. XII), p. 7, *Bran.*

D-ale corpurilor blegiuitoare — E., seria a II-a, an. I (1895), nr. 31 (10. XII), p. 1, *Demagog.*

Un interview senzaţional — E., seria a II-a, an. I (1895), nr. 32 (12. XII), p. 1, *Demagog.*

In Dealul Mitropoliei — E., seria a II-a, an. I (1895), nr. 36 (16. XII), p. 1, *Demagog.*

Rosmersholm — M.T., an. I (1895), nr. 40 (17. XII), p. 2, *Rigolo.*

Ştiri militare. «Scandalul» de la palat. Moştecism oficial. Un ofiţer în poziţie — M.T., an. I (1895), nr. 40 (17. XII), p. 2, *Cazon.*

Ştefan Bărbulescu — M.T., an. I (1895), nr. 40 (17. XII), p. 2, *Klaps.*

în chestie personală — M.T., an. I (1895), nr. 40 (17. XII), p. 4—5.

Multe şi mărunte. Aventurile lui Ghermani în Italia. Laşi bugete. Clienţii Bonachi — M.T., an. I (1895), nr. 40 (17. XII), p. 5, *Bran.*

C.F.R. — E., seria a II-a, an. I (1895), nr. 39 (20. XII), p. 1, *Demagog.*

„Epoca" la Iaşi — E., seria a II-a, an. I (1895), nr. 40 (21. XII), p. 2, *Toni.*

Conu Mitiţă şi chestia naţională — E., seria a II-a, an. I (1895), nr. 42 (23. XII), p. 1, *Demagog.*

Bazam lu domnu Millu — M.T., an. I (1895), nr. 41 (24. XII), p. 1, nesemnat.

Al. Lahovary — M.T., an. I (1895), nr. 41 (24. XII), p. 2, *Klaps.*

Un caz ciudat — M.T., an. I (1895), nr. 41 (24. XII), p. 2, *Abe.*

Ştiri militare. Drapelul pătat. Consiliul de pace. Conjunctivită. Nargheleaoa cazonă. Pui de supiriori — M.T., an. I (1895), nr. 41 (24. XII), p. 2, *Cazon.*

Drama de la palat — M.T., an. I (1895), nr. 41 (24. XII), p. 4—5, *Bran.*

Pămîntul. Roman senzaţional de d. Dumnezeu, cu o prefaţă de Wunder — M.T., an. I (1895), nr. 41 (24. XII), p. 5, *Rigolo.*

Cine-i ucigaşul? Din carnetul unui vînător (II) — M.T., an. I (1895), nr. 41 (24. XII), p. 7, *Wunder.*

Notele unui desperat — M.T., an. I (1895), nr. 42 (31. XII), p. 2, *Rigolo.*

Millu Magazinul — M.T., an. I (1895), nr. 42 (31. XII), p. 4, *Abe.*

Literatură sfîntă. Steaua din Piteşti. Doi ofiţeri cu candelabre. Trăiască Cristas! — M.T., an. I (1895), nr. 42 (31. XII), p. 5, *Wunder.*

Emanciparea femenistă — M.T., an. I (1895), nr. 42. (31. XII), p. 7, nesemnat.

O *chestie cazonă. Trăiţi!* — M.T., an. I (1895), nr. 42 (31. XII), p. 7, *Cazon.*

Cadourile subscrisului — E., seria a II-a, an. I (1895), nr. 44 (31. XII), pe 1, *Demagog.*

Nea Tache Retevei şi situaţia tribunului în cabinet — E., seria a II-a, an. II (1896), nr. 50 (6. I), p. 1, *Demagog.*

In chestia naţională — M.T., an. II (1896), nr. 43 (7. I.) p. 2, *Abe.*

Intendantul filozof — M.T., an. II (1896), nr. 43 (7. I), p. 4—5, *Wunder.*

Bobotează mea. Fragment dintr-un lung memoriu — M.T., an. II (1896), nr. 43 (7. I), p. 5, *Caliopi Teacă.*

Suspine crude — M.T., an. II (1896), nr. 43 (7. I), p. 7, *Rig..*

Lira popii. Din isprăvile părintelui G. Floru — M.T., an. II (1896), nr. 43 (7. I), p. 7, *Bran.*

Balul C.F.R. — E., seria a II-a, an. II (1896), nr. 53 (11. I), p. 1, *Demagog.*

Jos Fleva ! — M.T., an. II (1896), nr. 44 (14. I), p. 2, *Abe.*

Martirii demisionaţi — M.T., an. II (1896), nr. 44 (14. I), p. 4, *Bran.*

Asimilatul blesat — M.T., an. II (1896), nr. 44 (14. I), p. 5, *Rigolo.*

Cazul Şeineanu — M.T., an. II (1896), nr. 44 (14. I), p. 7, *Caliopi Teacă.*

Economie, domnilor! — E., seria a II-a, an. II (1896), nr. 57 (16. I), p. 1, *Demagog.*

In anul 1900 — E., seria a II-a, an. II (1896), nr. 58 (17. I), p. 1, *Demagog.*

Veşnica pomenire — E., seria a II-a, an. II (1896), nr. 61 (20. I), p. 1, *Demagog.*

„Amicii" d-lui Eleva — M.T., an. II (1896), nr. 45 (21. I), p. 2. *Abe.*

Patrioţii şi noi — M.T., an. II (1896), nr. 45 (21. I), p. 4, *Rigolo.*

Hrana ofiţerilor — M.T., an. II (1896), nr. 45 (21. I), p. 7, *Cazon.*

Fantasii despre Oculta — E., seria a II-a, an. II (1896), nr. 65 (25. I), p. 1—2, *Demagog.*

Sărăţeanu — M.T., an. II (1896), nr. 46 (28. I), p. 2, *Abe.*

Către dame — M.T., an. II (1896), nr. 46 (28. I), p. 4, *Caliopi Teacă.*

Niger şi baronul — M.T., an. II (1896), nr. 46 (28. I), p. 5, *Kind.*

Năzdrăveniile răposatei — M.T., an. II (1896), nr. 46 (28. I), p. 7, Rig.

Pescuitorii în apă tulbure — M.T., an. II (1896), nr. 46 (28. I), p. 7, *Wunder.*

Ascultă, Hamlet! — E., seria a II-a, an. II (1896), nr. 70 (1. II), p. 1, *Demagog.*

Instrucţia-i'secretă — E., seria a II-a, an. II (1896), nr. 73 (4. II), p. 1, *Demagog.*

Mitiţă Sturdza şi padişahul — E., seria a II-a, an. II (1896), nr. 74 (6. II), p. 1, *Demagog.*

Parabola lui nea Ghiţă — E., seria a II-a, an. II (1896), nr. 75 (7. II), p. 1, *Demagog.*

Rele deprinderi — D., an. I (1896), nr. 5 (8. II), p. 1, *B.*

Reformele se impun — D., an. I (1896), nr. 6 (9 II), p. 1, *B.*

Tot la toamnă, nenişorule! — E., seria a II-a, an. II (1896), nr. 78 (10. II), p. 1, *Demagog.*

Scene şi mutre cazone — M.T., an. II (1896), nr. 48 (11. II), p. 1, nesemnat.

Spiritul reacţionar — D., an. I (1896), nr. 8 (11. II), p. 1, *B.*

Anticarii colectivişti sau dezgropători — E., seria a II-a, an. II (1896), nr. 84 (17. II), p. 1, *Demagog.*

Inamovibilitatea învăţătorilor — D., an. I (1896), nr. 16 (21. II), p. 1, *B.*

Important! Important! Important! — E., seria a II-a, an. II (1896), nr. 87 (21. II), p. 1, *Demagog.*

Costică se ia-n serios!?! — E., seria a II-a, an. II (1896), nr. 94 (29. II), p. 1, *Demagog.*

Macedonia sau Mărgărit? — D., an. I (1896), nr. 24 (1. III), p. 1, *B.*

Statutele de chiverniseală naţională «Oculta» — E., seria a II-a, an. II (1896), nr. 100 (6. III), p. 1, *Demagog.*

D-lui deputat D. Th. Apostol — D., an. I (1896), nr. 33 (10. III), p. 3, *Anton Bacalbaşa şi Alexandru Seulescu.*

Execuţia d-lui Sturdza — D., an. I (1896), nr. 34 (12. III), p. 1, *B.*

Nu e milă — D., an. I (1896), nr. 36 (14. III), p. 1, *B.*

După un an — M.T., an. II (1896), nr. 53 (17. III), p. 2, *A.B.*

Bugetele — M.T., an. II (1896), nr. 53 (17. III), p. 2, *Bran.*

Săptămîna patimilor — M.T., an. II (1896), nr. 53 (17. III), p. 4, *Rigolo.*

Învierea D-lui Isus — M.T., an. II (1896), nr. 54 (24. III), p. 2, *Rigolo.*

„Cazul" d-lui I. Lecca — D., an. I (1896), nr. 46 (28. III), p. 1, *Bran.*

Liga damelor — • M.T., an. II (1896), nr. 55 (31. III), p. 2, *Madam Caliopi.*

Torturile din Bacău — D., an. I (1896), nr. 56 (9. IV), p. 1, *B.*

Talianu — D., an. I (1896), nr. 57 (10. IV), p. 1, *B.*

Şi-a găsit „Voinţa' Bacăul — D., an. I (1896), nr. 58 (11. IV), p. 1, *B.*

Retragerea legii învăţămîntului — D., an. I (1896), nr. 60 (13. IV), p. 1, *B.*

Liberalismul d-lui Sturdza — D., an. I (1896), nr. 61 (14. IV), p. 1, *B.*

Torturile din Bacău — M.T., an. II (1896), nr. 57 (14. IV), p. 2, *A.B.*

Orbul şi Filipescu — M.T., an. II (1896), nr. 57 (14. IV), p. 4, *Rigolo.*

„Vin conservatorii!" — D., an. I (1896), nr. 63 (17. IV), p. 1, *B.*

D-l Fleva şi barbariile — D., an. I (18%), nr. 64 (18. IV), p. 1, *B.*

Un prim-ministru sub tutelă — D., an. I (1896), nr. 65 (19. IV), p. 1, *B.*

Şedinţa de ieri — D., an. I (1896), nr. 67 (21. IV), p. 1, *B.*

Cercetarea paternităţii sau *Sic de nuntă* — M.T., an. II (1896), nr. 59 (28. IV), p. 4, *Rigolo.*

Un divorţ grăbit sau *Scandalul din Roman* — M.T., an. II (1896), nr. 59 (28. IV), p. 7, *Wund.*

Don general Budişteanu — M.T., an. II (1896), nr. 60 (5. V), p. 2, *Cazon.*

De-ale damelor — M.T., an. II (1896), nr. 60 (5. V), p. 4, *Rigolo.*

Ştiinţa şi teatrul — M.T., an. II (1896), nr. 60 (5. V), p. 4, *Wunder.*

Poza senatorilor — M.T., an. II (1896), nr. 60 (5. V), p. 5, *Bran.*

A „VEKER" fin donen ! — M.T., an. II (1896), nr. 60 (5. V), p. 7, *Rig.*

10 Mai, zi de doliu — M.T., an. II (1896), nr. 61 (12. V), p. 1, nesemnat.

10 Mai — M.T., an. II (1896), nr. 61 (12. V), p. 2, nesemnat.

Oculta şi Dumnezeu — D., an. I (1896), nr. 84 (15. V), p. 1, *B.*

Interview cu mitropolitul — M.T., an. II (1896), nr. 62 (19. V), p. 2, *Bran.*

Chitanţă poetul — M.T., an. II (1896), nr. 62 (19. V), p. 4, *Wunder.*

Carolida — M.T., an. II (1896), nr. 62 (19. V), p. 5, *Rigolo.*

Convorbire cu I.P.S.S. mitropolitul Ghenadie la Căldăruşani — D., an. I (1896), nr. 97 (31. V), p. 3.

La bataille avec des fleurs — M.T., an. II (1896), nr. 65 (9. VI), p. 5, *Calyope Teaque.*

Devastarea lui „Moş Teacă" — M.T., an. II (1896), nr. 66 (16. VI), p. 2, *Noi.*

Polemica-n jargon — M.T., an. II (1896), nr. 66 (16. VI), p. 5, *D-na A. Tirimpimpim.*

Excrementei-sale d-lui prim-ministru D. A. Sturdza — M.T., an. II (1896), nr. 67 (23. VI), p. 2, *Un gazetar român.*

Domnule director — D., an. I (1896), nr. 124 (3. VII), p. 2.

Ipistolia la Ţarigrad — D., an. I (1896), nr. 141 (24. VII), p. 1, *Grachu.*

Oamenii lui Li-Hung-Ciang — D., an. I (1896), nr. 142 (25. VII), p. 1, *Grachu.*

Ultima epidemie — M.T., an. II (1896), nr. 72 (29. VII), p. 4—5, *Wunder.*

Madame Theacque dans l'Evrope — M.T., an. II (1896), nr. 72 (29. VII), p. 7, *Calyope Fourreau.*

Souvenirs de voyage — M.T., an. II (1896), nr. 74 (11. VIII), p. 2, *M-me Caliopi Fourreau.*

Un amor de sezon — M.T., an. II (1896), nr. 74 (11. VIII), p. 4—5, *Rigolo.*

Răspuns unui pamflet odios — M.T., an. II (1896), nr. 74 (11. VIII), p. 5, *Wunder.*

Mon voyage dans la Suisse — M.T., an. II (1896), nr. 75 (18. VIII), p. 2, *Calyope Fourreau.*

Jos regimul cazon — M.T., an. II (1896), nr. 76 (25. VIII), p. 2, *Rigolo.*

Sceptic şi blazat — M.T., an. II (1896), nr. 76 (25. VIII), p. 4, *Wunder.*

Primul meu amor — M.T., an. II (1896), nr. 76 (25. VIII), p. 4—5, *Kinderfus.*

Procesul rezervistului — D.,'an. I (1896), nr. 169 (28. VIII) p. 1, *B.*

Procesul Ţăranu — M.T., an. II (1896), nr. 77 (1. IX), p. 4—5, *Cazon.*

Madam Teakă â Constantinopole — M.T., an. II (1896), nr. 77 (1. IX), p. 5. *Caliope Fourreau.*

Teatrul Naţional — M.T., an. II (1896), nr. 77 (1. IX), p. 7, *Rigolo.*

Memoriile unui rezervist (I) — M.T., an. II (1896), nr. 78 (8. IX), p. 2, *Miliţianul; (II),* nr. 79 (15. IX), p. 4, *Miliţianul; (III),* nr. 80 (22. IX), p. 4, *Miliţianul; (IV),* nr. 81 (29. IX), p. 5, *Miliţianul;* (V), nr. 82 (6. X), p. 5. *Miliţianul.*

în stare turmentată — M.T., an. II (1896), nr. 79 (15. IX), p. 2, *Kind.*

Să mergem la paradă! — M.T., an. II (1896), nr. 79 (15. IX), p. 2, nesemnat.

Furierii presei cazone — M.T., an. II (1896), nr. 79 (15. IX), p. 7, *Cazon.*

De ce n-a fost decorat don Paladu — M.T., an. II (1896), nr. 81 (29. IX), p. 1, nesemnat. Republicat în D.P., an. IV (1898), nr. 188 (18. X), p. 3, *Rigolo.*

Ceainăria Milltilui - M.T., an. II (1896), nr. 81 (29. IX), p. 2, *Wunder.*

Epigonii. Romanul literar. Revista literară. Un căpitan literar. Domnu Millu literar — M.T., an. II (1896), nr. 81 (29. IX), p. 4, *Rigolo.*

[Bătaia în armată. Cuvîntare rostită în sala „Dacia" în ziua de 29 septembrie 1896.] — D., an. I (1896), nr. 198 (1. X), p. 1.

Torturile din cazărmi. [Cuvîntare rostită la meetingul din sala „Dacia" în ziua de 29 septembrie 1896.] — L.N., an. II (1896), nr. 654 (1. X), p. 2.

In chestiunea armatei — D., an. I (1896), nr. 201 (4. X), p. 1.

Criza lu don Paladu — M.T., an. II (1896), nr. 83 (13. X), p. 2, *Rigolo.* Republicat în D.P., an. IV (1898), nr. 188 (18. X), p. 6, *Rigolo.*

Millu supăratul — M.T., an. II (1896), nr. 83 (13. X), p. 4, *A.B.*

Millu hoţilu — M.T., an. II (1896), nr. 83 (13. X), p. 5, *Wunder.*

Alt musafir încoronat — M.T., an. II (1896), nr. 84 (20. X), p. 2, nesemnat.

Chilipirgiul Frantz Iosef — M.T., an. II (1896), nr. 84 (20. X), p. 5, nesemnat.

Covrigii funesti — D., an. I (1896), nr. 216 (23. X), p. 2, *Tonton.*

Intervenţia regelui — D., an. I (1896), nr. 217 (24. X), p. 1, *Grachu.*

De la Hugo — M.T., an. II (1896), nr. 86 (3. XI), p. 2, *Tonton.*

Băieţii literaţi — M.T., an. II (1896), nr. 86 (3. XI), p. 4, *Rigolo.*

Întrunirea de ieri. [Citirea rezoluţiunii de fătre Anton Bacalbaşa.] — D., an. I (1896), nr. 226 (5. XI), p. 1.

[Cetăţenii capitalei înfierează actele sălbatice ale acestui guvern sperjur si nelegiuit. Cuvîntare rostită la întrunirea publică din sala „Dacia" din ziua de 18 noiembrie 1896.] — D., an. I (1896), nr. 239 (19. XI), p. 1.

[Să continuăm deci lupta, cetăţeni, căci izbînda se apropie. Discurs ţinut în sala „Dacia" în ziua de 19 noiembrie 1896.] — D., an. I (1896), nr. 240 (20. XI), p. 1.

[In urma căderii guvernului odios şi criminal. Rezoluţie citită la întrunirea de la „Dacia" din 22 noiembrie 1896.] — D., an. I (1896), nr. 242 (23. XI), p. 1.

Moş Teacă la bal mascat — M.T., an. II (1896), nr. 91 (8. XII), p. 1, nesemnat.

Madam Poni — M.T., an. II (1896), nr. 91 (8. XII), p. 5, *Rigolo.*

[Votul universal va lua fiinţă. Cuvînt rostit în sala „Dacia", în seara zilei de 7 decembrie 1896, la banchetul dat în onoarea lui N. Fleva.] — D., an. I (1896), nr. 255 (8. XII), p. 1.

Discursul d-lui Fleva — D., an. I (1896), nr. 256 (10. XII), p. 1.

Şedinţa este deschisă! — D., an. I (1896), nr. 257 (11. XII), p. 1, *Grachu.*

Th. D. Speranţă şi eu — M.T., an. II (1896), nr. 92 (16. XII), p. 2.

Moartea veacului XIX de Mircea Dimetriade. *Scrisori către Ţine* de căpitan George Dymolescu — M.T., an. II (1896), nr. 92 (16. XII), p. 5, *Wunder.*

Arena ziarelor — M.T., an. II (1896), nr. 92 (16. XII), p. 4, *Rigolo.*

Un răspuns d-lui A. Cottescu — M.T., an. II (1896), nr. 93 (23. XII), p. 4, *Wunder.*

Comerţul ambulant şi arta. Generozitatea lui Macedonski. Madmoazel Xenopolu şi damele — M.T., an. II (1896), nr. 93 (23. XII), p. 5, *Rigolo.*

[Mulţumiri şi elogii celor din comitet. Discurs rostit în apărarea mitropolitului Ghenadie, în ziua de 21 decembrie 1896.] — D., an. I (1896), nr. 269 (24. XII), p. 1.

Mîncătorii de vax — M.T., an. II (1896), nr. 94 (29. XII), p. 2, *Kinderfus.*

1897

Takowa şi Puţolana — M.T., an. III (1897), nr. 95 (1. I), p. 2.

Anul nou — M.T., an. III (1897), nr. 95 (1. I), p. 2, *Klaps.*

1897 — M.T., an. III (1897), nr. 95 (1. I), p. 4, *Moş Teacă.*

Chestiunea femeiască — M.T., an. III (1897), nr. 95 (1. I), p. 5, *Wunder.*

Unelta unei femei. Sau realităţi şterse ca să rîdem noi — M.T., an. III (1897), nr. 95 (1. I), p. 6, *Bran.*

Examenul de maior — M.T., an. III (1897), nr. 95 (1. I), p. 6, *Cazon.*

„Chestia traducerilor" în fața domnilor Ludovic Dauş, A. Obedenaru ți Gheorghe Gr. Cair — M.T., an. III (1897), nr. 95 (1. I), p. *7, Rigolo.*

Domnule Stoenescu — M.T., an. III (1897), nr. 96 (12. I), p. 2.

Sfîntu Anton — M.T., an. III (1897), nr. 96 (12. I), p. 2, *Klaps.*

O chestiune nouă în fața criticii obiective. Moldovean» ți fetele — M.T., an. III (1897), nr. 96 (12. I), p. 4, *Rigolo.*

Micul Cîrlova — M.T., an. III (1897), nr. 96 (12. I), p. 5, *Wunder.*

Poemă în proză — M.T., an. III (1897), nr. 96 (12. I), p. 5, *Kinderfus.*

Niger cazon — M.T., an. III (1897), nr. 96 (12. I), p. 7, *Cazon.*

Chez m-r Stoicesco — M.T., an. III (1897), nr. 97 (19. I), p. 2.

Em. ploşnița — M.T., an. III (1897), nr. 97 (19. I), p. 2, *Klaps.*

La Clubul militar. Don general Candiano despre cavalerie — M.T., an. Ill (1897), nr. 97 (19. I), p. 2, *Cazon.*

Stan Blegeanu. Opinca lu domnu Costache Predescu. Versurile unui țăran român — M.T., an. III (1897), nr. 97 (19. I), p. 4, *Rigolo.*

Millu — M.T., an. Ill (1897), nr. 97 (19. I), p. 4, *Bran.*

Ioanovici & Ioanovici — D., an. II (1897), nr. 286 (19. I), p. 1.

Dumitrache Stăncescu — M.T., an. Ill (1897), nr. 98 (26. I), p. 2, *Klaps.*

Cum se scrie — M.T., an. Ill (1897), nr. 98 (26. I), p. 4, *Rigolo.*

Centenarul nostru — M.T., an. Ill (1897), nr. 98 (26. I), p. 4, *Redacția.*

Mişcarea literară — M.T., an. III (1897), nr. 98 (26. I), p. 5, *Wunder.*

Analele Puțolanei — M.T., an. Ill (1897), nr. 99 (2. II), p. 2, *Rigolo.*

Sardele Alcibiade! — M.T., an. Ill (1897), nr. 99 (2. II), p. 2, *Klaps.*

Untura cazonă — M.T., an. Ill (1897), nr. 99 (2. II), p. 2, *Cazon.*

Centenarul nostru — M.T., an. III (1897), nr. 100 (9. II), p. 2, *Redacția.*

Noi — M.T., an. III (1897), nr. 100 (9. II), p. 2, *Klaps.*

Moş Teacă la război — M.T., an. Ill (1897), nr. 100 (9. II), p. 4, *Cazon.*

De-ale urîtului Moldoveanu. Animalele d-lui Grandea. Romanul unui fragment. — M.T., an. Ill (1897), nr. 100 (9. II), p. 5, *Rigolo.*

Un sfat d-lui Aurelian — D., an. II (1897), nr. 308 (15. II), p. 1, *A.B.*

Afacerea Jvarțfeld — M.T., an. Ill (1897), nr. 101 (16. II), p. 4, *Wunder.*

„De vînzare". Critică obiectivă asupra unui roman făcut de băiatul lui neică Iancu Nottara din Ploieşti — M.T., an. III 1897), nr. 101 (16. II), p. 4, *Rigolo.*

Psihologia de război — D., an. II (1897), nr. 309 (16. II), p. 1, *A.B.*

Ceremonia de ieri — D., an. II (1897), nr. 311 (19. II), p. 1, *A.B.*

Rezervistul — M.T., an. III (1897), nr. 103 (2. III), p. 2, *Klaps.*

inaugurarea fasolei — M.T., an. III (1897), nr. 103 (2. III), p. 2, *Bran.*

Dochia şi stilul — M.T., an. III (1897), nr. 103 (2. III), p. 5, *Rigolo.*

Incidentul Caragiale—Agop, provocat de Maiorescu — M.T., an. III (1897), nr. 103 (2. III), p. 7, *Wunder.*

Sturdza Dancovici — D., an. II (1897), nr. 323 (4. III), p. 1, *A.B.*

Anecdotă cazonă — M.T., an. III (1897), nr. 105 (16. III), p. 4, *Cazon.*

Alexandru Lahovary — D., an. II (1897), nr. 335 (17. III), p. 1.

Ziua de mîine — D., an. II (1897), nr. 341 (23. III), p. 1, *A.B.*

[Despre legea patentelor. Discurs ținut în sala „Dacia" în ziua de 23 martie 1897.] — D., an. II (1897), nr. 342 (25. III), p. 2.

Spanachidi gramatic — M.T., an. III (1897), nr. 107 (30. III), p. 2, nesemnat.

[Reînceperea unei ere de ură şi de prigonire. Moțiune citită în sala „Dacia", în ziua de 30 martie 1897, cu prilejul venirii la putere a lui Dimitrie Sturdza.] — D., an. II (1897), nr. 347 (1. IV), p. 2.

Pentru Grecia! — D., an. II (1897), nr. 354 (9. IV), p. 1.

Situația războiului — D., an. II (1897), nr. 356 (11. IV), p. 1, *A.B.*

Victorie! — D., an. II (1897), nr. 357 (12. IV), p. 1, *A.B.*

Cristos a-nviat — D., an. II (1897), nr. 358 (13. IV), p. 1, *A.B.*
Să ridem! — M.T., an. III (1897), nr. 109 (13. IV), p. 2.
Victoriile grecilor — D., an. II (1897), nr. 359 (16. IV), p. 1, *A.B.*
Şapte contra unu — D., an. II (1897), nr. 361 (18. IV), p. 1.
Revoluţia din Atena — D., an. II (1897), nr. 362 (19. IV), p. 1.
Pastele la Berechet — D., an. II (1897), nr. 363 (20. IV), p. 1, *Bran.*
Claymoor plagiator — D., an. II (1897), nr. 364 (22. IV), p. 1, *Bran.*
Sfintu Gheorghe — D., an. II (1897), nr. 365 (23. IV), p. 1, *Bran.*
Ion Ghica — D., an. II (1897), nr. 366 (25. IV), p. 1.
Filoelenismul nostru — D., an. II (1897), nr. 369 (29. IV), p. 1.
Filoelenism sau turcofilie f — D., an. II (1897), nr. 370 (30. IV), p. 1.
Din cazarmă — M.T., an. III (1897), nr. 112 (4. V), p. 2, *Răcan.*
Barbaria de la Regimentul 3 roşiori — D., an. II (1897), nr. 376 (7. V), p. 2—3, *Rezervist.*
Georges Em. şi Constituţia — D., an. II (1897), nr. 378 (9. V), p. 1, *Rigolo.*
Inundaţiile de. 10 Mai — D., an. II (1897), nr. 379 (10. V), p. 1, *Rigolo.*
Pelerinajul la Florica — D., an. II (1897), nr. 382 (14. V), p. 1, *Rigolo.*
Un băiat modest — D., an. II (1897), nr. 383 (15. V), p. 1, *Rigolo.*
C. F. Robescu nu-i potlogar — D., an. II (1897), nr. 384 (16. V), p. 1, *Rigolo.*
Ziare şi ziare — D., an. II (1897), nr. 385 (17. V), p. 1, *Rigolo.*
Memento — D., an. II (1897), nr. 392 (24. V), p. 1, *Rig.*
O muză de 8 ani — D., an. II (1897), nr. 402 (5. VI), p. 1, *Rig.*
A bas Ies pantalons! — M.T., an. III (1897), nr. 117 (8. VI), p. 2, *Caliopy Theacque.*
Un nou ziar — D., an. II (1897), nr. 406 (9. VI), p. 1, *Rigolo.*
Don Paladu mazilit — D., an. II (1897), nr. 409 (12. VI), p. 1, *Rigolo.*

Inundaţiile şi d. Sturdza — D., an. II (1897), nr. 410 (13. VI), p. 1, *Rigolo.*
Primarule, scoate apa! — D., an. II (1897), nr. 414, (17. VI), p. 1, *Rigolo.* Republicat în C.F.R., an. IV (1898), nr. 190 (1. XI), p. 2, nesemnat.
Prefectul Constanţei — D., an. II (1897), nr. 416 (19. VI), p. 1, *Rigolo.*
Din lumea muzicală — D., an. III (1897), nr. 418 (21. VI), p. 1, *Rigolo.*
Un fenomen la Universitate — D., an. II (1897), nr. 422 (26. VI), p. 1, *A.B.*
Donaţiuni benevole cu de-a sila — D., an. II (1897), nr. 422 (26. VI), p. 1, *Rigolo.*
Odă la Brateş - D., an. II (1897), nr. 424 (28. VI), p. 1, *Rigolo.*
Ridichea d-lui Sturdza — D., an. II (1897), nr. 426 (1. VII), p. 1, *Rigolo.*
Minunile mormîntului — D., an. II (1897), nr. 430 (5. VII), p. 1, *Rigolo.*
Un pretins „Flevist" — D., an. II (1897), nr. 433 (8. VII), p. 2.
Un sfat d-lui Gogu Cantacuzino — D., an. II (1897), nr. 434 (9. VII), p. 1, *Rigolo.*
Scurta d-lui Ferichide — D., an. II (1897), nr. 435 (10. VII), p. 1, *Rigolo.*
Asasinul Ghedem — D., an. II (1897), nr. 436 (11. VII), p. 1, *Rigolo.*
Prefectul de Tîrgovişte — D., an. II (1897), nr. 437 (12. VII), p. 1, *Rigolo.*
D-lui Alexandru G. Djuvara — D., an. II (1897), nr. 437 (12. VII), p. 2.
Zorilă-Plesnilă - D., an. II (1897), nr. 438 (13. VII), p. 1, *Rigolo.*
Scurta d-lui Firichidi — D., an. II (1897), nr. 440 (15. VII), p. 1, *Rigolo.*
Sfîntul mormînt — D., an. II (1897), nr. 441 (16. VII), p. f, *Rigolo.*
Mina şi minorul — D., an. II (1897), nr. 442 (17. VII), p. 1, *Rigolo.*
Ion sau Ionel f — D., an. II (1897), nr. 443 (18. VII), p. 1, *Rigolo.*

J

Mucea ți comunicatul — D., an. II (1897), nr. 445 (20. VII), p. 1, *Rigolo.*
Băieții lui Brătianu — D., an. II (1897), nr. 446 (22. VII), p. 1, *Rigolo.*
D-lui Vintilă C. A. Rosetti — D., an. II (1897), nr. 447 (23. VII), p. 1.
Ai tatii.I — D., an. II (1897), nr. 449 (25. VII), p. 1, *Rigolo.*
Banda neagră — D., an. II (1897), nr. 451 (27. VII), p. 1, *Rigolo.*
Chestia petrolului — D., an. II (1897), nr. 453 (30. VII), p. 1, *Rigolo.*
Salamura de Florica — D., an. II (1897), nr. 455 (1. VIII), p. 1, *Rigolo.*
Moartea lui Canovas — M.T., an. III (1897), nr. 125 (3. VIII), p. 2, *Ahayados de Calatrava y Rigolo Năbădayos.*
Villegiature — M.T., an. III (1897), nr. 125 (3. VIII), p. 3, *Caliope Fourreau.*
Vînatul de la „Mascota" — M.T., an. III (1897), nr. 125 (3. VIII), p. 4, *Bran.*
Interview cu G. Bursan — M.T., an. III (1897), nr. 125 (3. VIII), p. 5, *Wunder.*
După cură — M.T., an. III (1897), nr. 125 (3. VIII), p. 7, *Kinderfus.*
Discursul digului din Galați — D., an. II (1897), nr. 457 (3. VIII), p. 1, *Rigolo.*
Sainte-Marie — M.T., an. III (1897), nr. 127 (17. VIII), p. 2, *Calyope Fourreau.*
Carolida d-lui Haret — M.T., an. III (1897), nr. 127 (17. VIII), p. 7, *Wunder.*
Şantanul politic — M.T., an. III (1897), nr. 128 (24. VIII), p. 1, *Rigolo.*
Notes d-un perd-ete — M.T., an. III (1897), nr. 128 (24. VIII), p. 2, *Calyope Fourreau.*
Concentrarea dorobanților — D., an. II (1897), nr. 475 (27. VIII), p. 1, *Rezervist.*
Specificul lui Nicoreanu — D., an. II (1897), nr. 475 (27. VIII), p. 1.
S-au pus pă organizat — D., an. II (1897), nr. 477 (29. VIII), p. 1, *Rigolo.*
Medici civili ți medici militari — D., an. II (1897), nr. 477 (29. VIII), p. 1, *Rigolo.*

Nicoreanu țivil — D., an. II (1897), nr. 478 (30. VIII), p. 1, *Rigolo.*
Specificul lui Nicoreanu sau *Crima din Calea Moților* — M.T., an. III (1897), nr. 129 (31. VIII), p. 1, *Rigolo.*
Specificul lui Nicoreanu — M.T., an. III (1897), nr. 129 (31. VIII), p. 2, *Rigolo.*
Un comunicat lămurit — M.T., an. III (1897), nr. 129 (31. VIII), p. 4, *Cazon.*
Adresantul refuza... — D., an. II (1897), nr. 492 (17. IX), p. 1.
Conseils d'automne — M.T., an. III (1897), nr. 133 (28. IX), p. 4, *Madame Caliopy.*
Oculta în diplomație — D., an. II (1897), nr. 519 (16. X), p. 1, *Bran.*
Vocabularul militar — M.T., an. III (1897), nr. 136 (19. X), p. 2, *Cazon.*
Victima ți călăul — D., an. II (1897), nr. 527 (24. X), p. 1, *Rigolo.*
La cazarmă — M.T., an. III (1897),' nr. 137 (26. X), p. 2, *Cazon.*
Regină ți poetă — D., an. II (1897), nr. 529 (26. X), p. 1, *Bran.*
Interview cu d-l A. Brăescu — D., an II (1897), nr. 532 (30. X), p. 3.
La rabinul Taubes — D., an. II (1897), nr. 533 (31. X), p. 3.
O politică nouă — D., an. II (1897), nr. 534 (1. XI), p. 1.
Tifoida — D., an. II (1897), nr. 542 (11. XI), p. 1, *Bran.*
Cu tripla Alianță sau cu Rusia? (Convorbire cu un general român. Dezavantajele înrolării în Tripla Alianță. Foloasele unei uniri cu Rusia.) — D., an. II (1897), nr. 558 (28. XI), p. 1, *A.B.*
Morala devastărilor — D., an. II (1897), nr. 559 (29. XI), p. 1.
Cu Rusia sau Tripla? — D., an. II (1897), nr. 560 (30. XI), p. 1, *A.B.*
Morala devastărilor — D., an. II (1897), nr. 560 (30. XI), p. 1.
G. Em. Lahovary — D., an. II (1897), nr. 562 (2. XII), p. 1.

„Mi-e frig' — D., an. II (1897), nr. 563 (3. XII), p. 1, *Quidam.*
Ce-am făcut ieri — D., an. II (1897), nr. 564 (4. XII), p. 1, *Quidam.*
La mormîntul adversarului — D., an. II (1897), nr. 565 (5. XII), p. 1.
Inmormîntarea duelului — D., an. II (1897), nr. 566 (6. XII), p. 1.
Viitorul război. (Convorbire cu un general.) — D., an. II (1897), nr. 566 (6. XII), p. 1, *A.B.*
Jos Filipescu" — D., an. II (1897), nr. 568 (9. XII), p. 1.
D-l Compoteca despre d-l Gorgos — D., an. II (1897), nr. 569 (10. XII), p. 1.
In acelaşi sens! — D., an. II (1897), nr. 570 (11. XII), p. 1, *Quidam.*
Durere şi chenar! — D., an. II (1897), nr. 571 (12. XII), p. 1.
Ideile d-lui Nacu — D., an. II (1897), nr. 571 (12. XII), p. 1, *Quidam.*
Impresiile de la Cameră — D., an. II (1897), nr. 572 (13. XII), p. 1.
Şedinţa de ieri — D., an. II (1897), nr. 572 (13. XII), p. 1, *Quidam.*
Spălătorie de rufe — D., an. II (1897), nr. 572 (13. XII), p. 1, *Rigolo.*
Scriitori şi artişti — D., an. II (1897), nr. 575 (16. XII), p. 1.
Majoritate şi valoare — D., an. II (1897), nr. 575 (16. XII), p. 1, *Quidam.*
O *crimă-n teatru* — D., an. II (1897), nr. 577 (18. XII), p. 1.
Omul care crede — D., an. II (1897), nr. 578 (19. XII), p. 1.
Din minunile lui Epurescu — D., an. II (1897), nr. 579 (20. XII), p. 1, *Quid.*
Femei uşoare — D., an. II (1897), nr. 580 (21. XII), p. 1.
„Femeile" d-lui Mărunţeanu — D., an. II (1897), nr. 583 (24. XII), p. 1.
Bianu & bi-Bianu — D., an. II (1897), nr. 583 (24. XII), p. 1, *Rigolo.*
Fiul omului — D., an. II (1897), nr. 584 (25. XII), p. 1, *A.B.*

Debutul d-lui P. T. Missir — D., an. II (1897), nr. 584 (25. XII), p. 1.
O *crimă admisă* — D., an. II (1897), nr. 585 (28. XII), p. 1.
în carnaval — D., an. II (1897), nr. 585 (28. XII), p. 2, *A.B.*
Băiat sau fată — D., an. II (1897), nr. 587 (30. XII), p. 1.
[Cel mai mare vrăjmaş.] — ALB. D., [Buc, 1897], p. 7.
Tatăl nostru — ALMANACH. M.T. pe anul 1897, Buc, p. 26, *Ed. Spanachidi.* Vezi an. 1893.
întîiul amor. (Amintire tristă.) — ALMANACH. M.T. pe anul 1897, Buc, 1897, p. 71—75, nesemnat. Vezi an. 1893.
Ruperea rîndurilor — ALMANACH. M.T. pe anul 1897, Buc, 1897, p. 95—98, nesemnat. Vezi an. 1893.
Cunoaşte-te pe tine — ALMANACH. D. pe anul 1897.

1898

Crima d-lui Xenopol — D., an. III (1898), nr. 590 (3. I), p. 1.
Discursul d-lui Geani — D., an. III (1898), nr. 594 (9. I), p. 1.
Moş Teacă la Bobotează — M.T., an. III (1898), nr. 148 (11. I), p. 2, *A.B.* Vezi an. 1894.
M-me Caliopi trăieşte — M.T., an. III (1898), nr. 148 (11. I), p. 4, *Caliopi Fourreau.*
Sar Paladan — M.T., an. IV (1898), nr. 151 (1. II), p. 2, *Rigolo.*
Zola — D., an. III (1898), nr. 630 (15. II), p. 1.
Nini — D., an. III (1898), nr. 637 (22. II), p. 2, *Wunder.*
O nedreptate — D., an. III (1898), nr. 642 (27. II), p. 1, *Bran.*
Don Paladu şi Casaţia — M.T., an. IV (1898), nr. 155 (1. III), p. 4, *Rigolo.* Republicat în D.P., an. IV (1898), nr. 188 (18. X), p. 6, *Rigolo.*
Puzzolana a vorbit! — D., an. Ill (1898), nr. 645 (2. Ill), p. 1, *Bran.*
Un apel scandalos — D., an. Ill (1898), nr. 647 (4. Ill), p. 1, *Bran.*
Deputaţii-uşieri — D., an. Ill (1898), nr. 649 (6. Ill), p. 1, *Bran.*
Afacerea Epurescu — M.T., an. IV (1898), nr. 156 (8. Ill), p. 4, *Wunder.*

„Moş Teacă" la Senat — **M.T., an. IV (1898), nr. 156 (8. III), p. 5,** ***Rigolo.***
Oamenii Ocultei — **D., an. III (1898), nr. 667 (24. III), p. 1,** ***Bran.***
Ce vrea lumea — **D., an. III (1898), nr. 668 (25. III), p. 1.**
Parlamentul şi ţara — **D., an. III (1898), nr. 669 (26. III), p. 1.**
Opoziţia din Cameră — **D., an. III (1898), nr. 670 (27. III), p. 1.**
Jocul conservatorilor — **D., an. III (1898), nr. 670 (27. HI), p. 1,** ***Bran.***
Legislatorul Rusu-Cornaci — **D., an. III (1898), nr. 671 (28. III), p. 1.**
Au bugetul! — **D., an. III (1898), nr. 671 (28. III), p. 1,** ***Bran.***
Mamelucii — **D., an. III (1898), nr. 672 (29. III), p. 1.**
Scrisoarea unui alegător — **D., an. III (1898), nr. 672 (29. III), p. 1,** ***Bran.***
Epigonii — **D., an. III (1898), nr. 675 (1. IV), p. 1.**
Regele pleacă... — **D., an. III (1898), nr. 675 (1. IV), p. 1,** ***Bran.***
Antipaticii — **D., an. III (1898), nr. 676 (2. IV), p. 1.**
Scuze?! — **D., an. III (1898), nr. 677 (3. IV), p. 1.**
Banchetele la ocultişti — **D., an. III (1898), nr. 678 (4. IV), p. 1.**
Elli, Elli, lamma sabachtani! — **D., an. III (1898), nr. 679 (5. IV), p. 1. Republicat în D., an. IV (1899), nr. 1.045 (18. IV), p. 1.**
România şi Carada — **D., an. III (1898), nr. 680 (8. IV), p. 1.**
Viceregele României — **D., an. III (1898), nr. 682 (10. IV), p. 1.**
Regenţa — **D., an. III (1898), nr. 683 (11. IV), p. 1.**
Lupta pe ocean — **D., an. III (1898), nr. 684 (12. IV), p. 1.**
Corsarii noştri — **D., an. III (1898), nr. 685 (13. IV), p. 1.**
Caradiada — **D., an. III (1898), nr. 686 (14. IV), p. 1.**
Agitaţia — **D., an. III (1898), nr. 687 (15. IV), p. 1.**
D-l Woodford in România — **D., an. III (1898), nr. 688 (16. IV), p. 1.**
„Mişcarea" d-lui Paladi — **D., an. III (1898), nr. 689 (17. IV), p. 1.**
O *moarte apropiată* — **D., an. III (1898), nr. 690 (18. IV), p. 1.**
In curînd şarlatanii... — **D., an. III (1898), nr. 691 (19. IV), p. 1.**
Huşi—Ploieşti — **D., an. III (1898), nr. 692 (20. IV), p. 1.**
Parlamentul — **D., an. III (1898), nr. 693 (21. IV), p. 1.**
Triumful de la Ploieşti — **D., an. III (1898), nr. 694 (22. IV), p. 1.**
Carada reformator — **D., an. III (1898), nr. 695 (23. IV), p. 1.**
Săriţi, colegiul unic! — **D., an. III (1898), nr. 696 (25. IV), p. 1.**
O *desfidere* — **D., an. III (1898), nr. 697 (26. IV), p. 1.**
Regenţa a-ncelat! — **D., an. III (1898), nr. 698 (27. IV), p. 1.**
Pronunciamento — **D., an. III (1898), nr. 699 (28. IV), p. 1.**
Agitaţia la Cameră — **D., an. III (1898), nr. 700 (29. IV), p. 1.**
Prinderea ocultiştilor — **D., an. III (1898), nr. 701 (30. IV), p. 1.**
Jos trădătorul! — **D., an. III (1898), nr. 702 (1. V), p. 1.**
Turzos & Wlassics — **D., an. III (1898), nr. 704 (3. V), p. 1.**
3 mai 1848 — **D., an. III (1898), nr. 705 (4. V), p. 1.**
Politică şi trădare — **D., an. III (1898), nr. 706 (5. V), p. 1.**
1848—1898 — **D., an. III (1898), nr. 707 (6. V), p. 1.**
Favoritul — **D., an. III (1898), nr. 708 (7. V), p. 1.**
Păpuşile maiestăţii-sale — **D., an. III (1898), nr. 709 (8. V), p. 1.**
De mandatul d-lui Nacu — **D., an. III (1898), nr. 710 (9. V), p. 1.**
La Florica — **D., an. III (1898), nr. 711 (10. V), p. 1.**
Moş Teacă la 10 Mai — **M.T., an. IV (1898), nr. 165 (10. V), p. 7, nesemnat. Vezi an. 1893.**
Regalitate şi democraţie — **D., an. III (1898), nr. 712 (11. V), p. 1.**
Cazul d-lui Mîrzescu — **D., an. III (1898), nr. 713 (12. V), p. 1.**

Sire, a vorbit țara legală! — D., an. III (1898), nr. 714 (13. V), p. 1.
Festivalul „Maternei" — D., an. III (1898), nr. 714 (13. V), p. 2, *Bran.*
La Petersburg cu Sturdza, nu se poate! — D., an. III (1898), nr. 715 (14. V), p. 1.
Alvița d-lui Giani — D., an. III (1898), nr. 716 (15. V), p. 1.
Ceva care s-ar putea — D., an. III (1898), nr. 717 (16. V), p. 1.
Rezultatul afacerii Lecca-Ianovici — D., an. III (1898), nr. 717 (16. V), p. 1, *Klaps.*
Interpelarea d-lui Fleva — D., an. III (1898), nr. 717 (16. V), p. 1, *Bran.*
La groapă, Oculta — D., an. III (1898), nr. 718 (17. V), p. 1.
Don Paladu în canal — D., an. III (1898), nr. 718 (17. V), p. 1, *Bran.*
Către bîrlădeni — D., an. III (1898), nr. 718 (17. V), p. 1, *Bran.*
Ceva care s-a putut — D., an. III (1898), nr. 719 (18. V), p. 1.
Puterea lui Fleva — D., an. III (1898), nr. 720 (19. V), p. 1.
Nebunul și regele — D., an. III (1898), nr. 721 (20. V), p. 1.
Viitorul minister — D., an. III (1898), nr. 721 (20. V), p. 1, *Bran.*
Doi nebuni — D., an. III (1898), nr. 722 (21. V), p. 1.
Kirițopol-Procopiu — D., an. III (1898), nr. 722 (21. V), p. 1, *Bran.*
Intervenția d-lui Stătescu — D., an. III (1898), nr. 723 (23. V), p. 1.
Situația — D., an. III (1898), nr. 724 (24. V), p. 1.
Cantacuzino-Ferichidi — D., an. III (1898), nr. 725 (26. V), p. 1.
Unirea librarilor — D., an. III (1898), nr. 726 (27. V), p. 1.
Un om și Dumnezeu! — D., an. III (1898), nr. 727 (28. V), p. 1.
Liberali din toate unghiurile, uniți-vă! — D., an. III (1898), nr. 728 (29. V), p. 1.
Trei comularzi! — D., an. III (1898), nr. 728 (29. V), p. 1, *Bran.*
Oculta și 1848 — D., an. III (1898), nr. 729 (30. V), p. 1.

Oculta la manifestație — D., an. III (1898), nr. 730 (31. V), p. 1.
Pa'ș'opt și 1848 — D., an. III (1898), nr. 731 (1. VI), p. 1.
Contramanifestația — D., an. III (1898), nr. 732 (2. VI), p. 1.
Cele două manifestații — D., an. III (1898), nr. 733 (3. VI), p. 1.
La Văcărești, nu la Filaret I — D., an. III (1898), nr. 734 (4. VI), p. 1.
Oculta la luminăție — D., an. III (1898), nr. 735 (5. VI), p. 1.
Duel și șarlatanie — D., an. III (1898), nr. 735 (5. VI) p. 1, *Bran.*
Ce va fi contramanifestația — D., an. III (1898), nr. 736 (6. VI), p. 1.
Mergem și noi la serbarea lor! — D., an. III (1898), nr. 737 (7. VI), p. 1.
Oamenii lui 98 — D., an. III (1898), nr. 738 (8. VI), p. 1.
Filozofia lui 1848 — D., an. III (1898), nr. 739 (9. VI), p. 1.
Cele două tribune — D., an. III (1898), nr. 740 (10. VI), p. 1.
Manifestația noastră — D., an. III (1898), nr. 741 (11. VI), p. 1.
Doliul „Dreptății" — D., an. III (1898), nr. 742 (13. VI), p. 1.
[Omagiul cel mai mare pe care putem să-l aducem giganților de la 48 e să-i imităm. Discurs rostit în sala „Dacia", în ziua de 11 iunie 1898.] — D., an. III (1898), nr. 743 (13. VI), p. 1.
Serbare și luptă — D., an. III (1898), nr. 744 (14. VI), p. 1.
Exagerările noastre și social-democrații — D., an. III (1898), nr. 745 (15. VI), p. 1.
Romanul unui cadavru — D., an. III (1898), nr. 745 (15. VI), p. 1, *Bran.*
Provocatori! — D., an. III (1898), nr. 746 (16. VI), p. 1.
Opera bivolarilor — D., an. III (1898), nr. 747 (17. VI), p. 1.
Afacerea Riga — D., an. III (1898), nr. 748 (18. VI), p. 1.
O *infamie mai mult* — D., an. III (1898), nr. 749 (19. VI), p. 1.
Alegerile comunale — D., an. III (1898), nr. 750 (20. VI), p. 1.

Conservatori si ocultiști — D., an. III (1898), nr. 751 (21. VI), p. 1.
Un rezultat sigur — D., an. III (1898), nr. 752 (22. VI), p. 1.
Pentru alegerile comunale — D., an. III (1898), nr. 753 (23. VI), p. 1.
Noul guvern — D., an. III (1898), nr. 754 (24. VI), p. 1.
Guvernul Carada — D., an. III (1898), nr. 755 (25. VI), p. 1.
Oculta şi inteligența (1) — D., an. III (1898), nr. 756 (26. VI), p. 1.
Oculta şi inteligența (11) — D., an. III (1898), nr. 757 (27. VI), p. 1.
Oculta şi inteligența (III) — D., an. III (1898), nr. 758 (28. VI), p. 1.
Oculta şi inteligența (IV) — D., an. III (1898), nr. 759 (29. VI), p. 1.
Din iluziile Ocultei — D., an. III (1898), nr. 761 (2. VII), p. 1.
Grațierea d-lui Filipescu — D., an. III (1898), nr. 762 (3. VII), p. 1.
Liberalii şi Oculta — D., an. III (1898), nr. 763 (4. VII), p. 1.
Adio la Oculta! — D., an. III (1898), nr. 764 (5. VII), p. 1.
Giurgiu — M.T., an. IV (1898), nr. 173 (5. VII), p. 5, *Quidam.*
Bătaia unor ofițeri — D., an. III (1898), nr. 765 (6. VII), p. 1.
Presa Ocultei — D., an. III (1898), nr. 766 (7. VII), p. 1.
Expoziția guvernului — D., an. III (1898), nr. 767 (8. VII), p. 1.
Romanul unei grațieri — D., an. III (1898), nr. 768 (9. VII), p. 1.
Misterul din Predeal — D., an. III (1898), nr. 768 (9. VII), p. 2, *Bran.*
Florea & Carada — D., an. III (1898), nr. 769 (10. VII), p. 1.
Vilegiatura la 1898 — D., an. III (1898), nr. 770 (11. VII), p. 1.
Ce spune pădurea — D., an. III (1898), nr. 771 (12. VII), p. 1.

Militarismul rănit — D., an. III (1898), nr. 772 (13. VII), p. 1.
Scepticismul inteligenței — D., an. III (1898), nr. 774 (15. VII), p. 1.
Fanatismul liberal — D., an. III (1898), nr. 775 (16. VII), p. 1.
„Voința' la munte — D., an. III (1898), nr. 776 (17. VII), p. 1.
Broşura fatală — D., an. III (1898), nr. 778 (19. VII), p. 1.
Politica-n presă — D., an. III (1898), nr. 779 (20. VII), p. 1.
Un rău natural — D., an. III (1898), nr. 780 (21. VII), p. 1.
leszenszky nr. 2 — D., an. III (1898), nr. 786 (27. VII), p. 1.
Regicidul — D., an. III (1898), nr. 822 (2. IX), p. 1.
Un discurs de magistrat — D., an. III (1898), nr. 824 (4. IX), p. 1.
„Timpul optativ" — D., an. III (1898), nr. 824 (4. IX), p. 1, *Bran:*
Moartă fără luminare — D., an. III (1898), nr. 826 (6. IX), p. 1.
Cățeaoa — D., an. III (1898), nr. 836 (13. IX), p. 1.
O mare barbarie la manevre — D., an. III (1898), nr. 836 (13. IX), p. 2, *Cazon.*
Fondul chestiunii — D., an. III (1898), nr. 837 (17. IX), p. 1.
Domnului Take lonescu, ex-mitocan — L.N., an. IV (1898), nr. 1.250 (20. IX), p. 1. Vezi an. 1895.
„Voința" peste munți — D., an. III (1898), nr. 843 (23. IX), p. 1, *Bran.*
Certificat — D., an. III (1898), nr. 844 (24. IX), p. 1.
D-l Sturdza şi mitropoliții — D., an. III (1898), nr. 845 (25. IX), p. 1.
leszenszky Stătescu — D., an. III (1898), nr. 845 (25. IX), p. 1, *Bran.*
Debutul d-lui Stătescu — D., an, III (1898), nr. 848 (28. IX), p. 1.
Coco seminaristul — D., an. III (1898), nr. 849 (29 IX), p. 1, *Bran.*
Răspuns la răspuns — D., an. III (1898), nr. 850 (30. IX), p. 1.

Chestiunea Stătescu — D., an. III (1898), nr. 851 (1. X), p. 1.

...Doamne! — D., an. III (1898), nr. 854 (4. X), p. 1, *Bran.*

Cosmetică — M.T., an. IV (1898), nr. 188 (18. X), p. 2, *Klaps.* Vezi an. 1895.

O *„Albină reptilă"* — M.T., an. IV (1898), nr. 188 (18. X), p. 4, *Rigolo.*

Cronica manevrelor — M.T., an. IV (1898), nr. 188 (18. X), p. 5, *Cazon.*

Don Paladu la țița bugetară — D.P., an. IV (1898), nr. 188 (18. X), p. 1, *Rigolo.* Revista are următorul subtitlu lămuritor : „Monografie ilustrată, culeasă după date istorice, geografice și armetice, după mai mulți autori, și arătînd viața, copilăria și copilăriile acestui valoros bărbat de zahăr. *Originale și culese* de *Rigolo* cu concursul eroului." Pentru simplificare, nu reproducem acest subtitlu la articolele ce vor urma. La fel vom proceda și la celelalte suplimente.

Prefață la don Paladu — D.P., an. IV (1898), nr. 188 (18. X), p. 2, *Rigolo.*

Materia lui don Paladu — D.P., an. IV (1898), nr. 188 (18. X), p. 2, *„Moș Teacă".*

De ce n-a fost decorat don Paladu — D.P., an. IV (1898), nr. 188 (18. X), p. 3, *Rigolo.* Vezi an. 1896.

Foca de pe bulevard — D.P., an. IV (1898), nr. 188 (18. X), p. 4, *Rig.*

D-l P. P. Carp și d-l G. D. Paladu — D.P., an. IV (1898), nr. 188 (18. X), p. 4, nesemnat.

Don Paladu la Zdrafcu — D.P., an. IV (1898), nr. 188 (18. X), p. 4, *Rig.*

Pescăriile lui don Paladu — D.P., an. IV (1898), nr. 188 (18. X), p. 5, nesemnat.

Don Paladu și Caragiale — D.P., an. IV (1898), nr. 188 (18. X), p. 6, nesemnat.

Criza lui don Paladu - D.P., an. IV (1898), nr. 188 (18. X), p. 6, *Rigolo.* Vezi an. 1896.

Don Paladu și Casația — D.P., an. IV (1898), nr. 188 (18. X), p. 6, *Rigolo.* Vezi an. 1898.

Ichilibrajul lui don Paladu — D.P., an. IV (1898), nr. 188 (18. X), p. 7, *Rigolo.*

Reînvierea afacerii Ghenadie — M.T., an. IV (1898), nr. 189 (25. X), p. 1, *Rigolo.*

Don colonel Potîrniche — M.T., an. IV (1898), nr. 189 (25. X), p. 2, *Cazon.*

Gramatica unei „Albine" — M.T., an. IV (1898), nr. 189 (25. X), p. 4, *Rigolo.*

Mantaua protectoare — M.SC, an. IV (1898), nr. 189 (25. X), p. 1, *Rigolo.* Revista are — ca și *Don Paladu* — un subtitlu. Conținutul lui este următorul : „Operă în proză, în versuri și cu ilustrațiuni, pentru uzul românilor de ambe sexe amatori de numismatică. *Originale și culese de Rigolo după note academice".*

Mitiță Scuza. Prefață originală — M.SC, an. IV (1898), nr. 189 (25. X), p. 2, *Rigolo.*

Ce a făcut cu chestia mitropolitului — M.SC, an. IV (1898), nr. 189 (25. X), p. 2, nesemnat.

Ce a făcut cu chestia națională — M.SC, an. IV (1898), nr. 189 (25. X), p. 3, nesemnat.

De Sfîntu Dumitru — M.SC, an. IV (1898), nr. 189 (25. X), p. 3, nesemnat.

Cine-i Sturdza? — M.SC, an. IV (1898), nr. 189 (25. X), p. 3, nesemnat.

Cum vorbește — M.SC, an. IV (1898), nr. 189 (25. X), p. 4, nesemnat.

Micloș Turzos — M.SC, an. IV (1898), nr. 189 (25. X), p. 4, nesemnat.

Debutul spionului Mitiță — M.SC, an. IV (1898), nr. 189 (25. X), p. 4, nesemnat.

Ce a făcut cu chestia macedoneană — M.SC, an. IV (1898), nr. 189 (25. X), p. 5, nesemnat.

La expoziția vitelor — M.SC, an. IV (1898), nr. 189 (25. X), p. 5, nesemnat.

Al cui ucenic este — M.SC, an. IV (1898), nr. 189 (25. X), p. 6, nesemnat.

Mandarinul — M.SC, an. IV (1898), nr. 189 (25. X), p. 6, nesemnat.

Cum se laudă — M.SC, an. IV (1898), nr. 189 (25. X), p. 6, nesemnat.

Bryan și Sturdza — M.SC, an. IV (1898), nr. 189 (25. X), p. 6, nesemnat.

Ce vîrstă are — M.SC, an. IV (1898), nr. 189 (25. X), p. 6, nesemnat.

Inundațiile si d-l Sturdza — M.SC, an. IV (1898), nr. 189 (25. X), p. 6, nesemnat.

Ce a făcut cu partidul liberal — M.SC, an. IV (1898), nr. 189 (25. X), p. 7, nesemnat.

Are fi drapel — M.SC, an. IV (1898), nr. 189 (25. X), p. 7, nesemnat.

Un cioban despre Mitiță Scuza — M.SC, an. IV (1898), nr. 189 (25. X), p. 7, nesemnat.

Ce i-a făcut lui națiunea — M.SC, an. IV (1898), nr. 189 (25. X), p. 8, nesemnat.

Un asalt cu boxul — M.T., an. IV (1898), nr. 190 (1. XI), p. 1, *Rigolo.*

Un ofițer de cauciuc — M.T., an. IV (1898), nr. 190 (1. XI), p. 2, *Cazon.*

Don Paladu la întrunire — M.T., an. IV (1898), nr. 190 (1. XI), p. 4, *Wunder.*

D. Gîrboviceanu fi „Albina" — M.T., an. IV (1898), nr. 190, (1. XI), p. 5, *Rigolo.*

Rezultatul alegerilor — CFR., an. IV (1898), nr. 190 (1. XI), p. 1, *Rigolo.* Ca şi celelalte două suplimente anterioare, şi acesta este însoțit de un subtitlu : „Compendiu de microbiologic, cultură de microbi indigeni şi atelier de catarame antiboşorogiste, pentru uzagiul alegătorilor din România. *Originale fi culese de Rigolo după listele electorale."* În acest supliment, de o satiră corosivă, este vorba de C. F. Robescu, primarul capitalei din vremea aceea.

Campania electorală — CFR., an. IV (1898), nr. 190 (1. XI), p. 2, nesemnat.

Cheferul — CFR., an. IV (1898), nr. 190 (1. XI), p. 2, *Rigolo.*

Bucureftii fără apă — CFR., an. IV (1898), nr. 190 (1. XI), p. 2, nesemnat.

Primarule, scoate apa! — CFR., an. IV (1898), nr. 190 (1. XI), p. 2, nesemnat. Vezi an. 1897.

Felicitări d-lui Robescu — CFR., an. IV (1898), nr. 190 (1. XI), p. 2, nesemnat.

Ce *iese din Cheferu, microbi are* — CFR., an. IV (1898), nr. 190 (1. XI), p. 3, nesemnat.

Necazul d-lui Microbescu — CFR., an. IV (1898), nr. 190 (1. XI), p. 3, nesemnat.

Chefereul nu e punga} ! — CFR., an. IV (1898), nr. 190 (1. XI), p. 3, nesemnat.

Taman giugiuc! — CFR., an. IV (1898), nr. 190 (1. XI), p. 4, nesemnat.

Parte civilă — CFR., an. IV (1898), nr. 190 (1. XI), p. 4, nesemnat.

în chestia apei — CFR., an. IV (1898), nr. 190 (1. XI), p. 5, nesemnat.

Manifestația microbilor — CFR., an. IV (1898), nr. 190 (1. XI), p. 5, nesemnat.

Interview cu G. Bursan — CFR., an. IV (1898), nr. 190 (1. XI), p. 6, nesemnat.

Franz loseph fi caldarîmul lui Bursan — CFR., an. IV (1898), nr. 190 (1. XI), p. 6, nesemnat.

Promisiunile Chefereului — CFR., an. IV (1898), nr. 190 (1. XI), p. 7, nesemnat.

Comunicatul d-lui Microbescu — CFR., an. IV (1898), nr. 190 (1. XI), p. 7, nesemnat.

Scrisoarea microbilor — CFR., an. IV (1898), nr. 190 (1. XI), p. 7, nesemnat.

Eu primar! — CFR., an. IV (1898), nr. 190 (1. XI), p. 7, nesemnat.

Edilitate — CFR., an. IV (1898), nr. 190 (1. XI), p. 7, nesemnat.

Rahmil în a doua încarnație — CFR., an. IV (1898), nr. 190 (1. XI), p. 8, nesemnat.

Banditism fi legalitate — D., an. III (1898), nr. 888 (7. XI), p. 1.

Moarte ciocoilor! — M.T., an. IV (1898), nr. 191 (8. XI), p. 1, *Rigolo.*

D. Mifu Ferichide — M.T., an. IV (1898), nr. 191 (8. XI), p. 4, *Klaps.*

Oculta pe dric — O., an. IV (1898), nr. 191 (8. XI), p. 1—2, *Rigolo.* Nici acest supliment nu este lipsit de subtitlu : „Mare basm popular, imitat după Muma-Pădurii şi Talpa-Iadului. *Originale fi culese de Rigolo din pivnițele Băncii".*

Oculta — O., an. IV (1898), nr. 191 (8. XI), p. 2, nesemnat.

Un banchet ocultist — O., an. IV (1898), nr. 191 (8. XI), p. 2, nesemnat.

Programul Ocultei la 11 Iunie — **O., an. IV (1898), nr. 191 (8. XI), p. 2, nesemnat.**
Nunta de ocultişti — **O., an. IV (1898), nr. 191 (8. XI), p. 2, nesemnat.**
Meşterul Fleva şi cumetrele — **O., an. IV (1898), nr. 191 (8. XI), p. 3, nesemnat.**
Votul uşierilor — **O., an. IV (1898), nr. 191 (8. XI), p. 3, nesemnat.**
Ocultistul în opoziţie — **O., an. IV (1898), nr. 191 (8. XI), p. 4, nesemnat.**
Cele şapte puteri ocultiste — **O., an. IV (1898), nr. 191 (8. XI), p. 5, nesemnat.**
Ignatul Ocultei — **O., an. IV (1898), nr. 191 (8. XI), p. 6, nesemnat.**
Maxime şi cugetări — **O., an. IV (1898), nr. 191 (8. XI), p. 6, nesemnat.**
Oculta în vilegiatură — **O., an. IV (1898), nr. 191 (8. XI), p. 6, nesemnat.**
întrunirea Ocultei — **O., an. IV (1898), nr. 191 (8. XI), p. 7, nesemnat.**
Monopolomania Ocultei — **O., an. IV (1898), nr. 191 (8. XI), p. 7, nesemnat.**
Tatăl nostru ocultist — ***O.,*** **an. IV (1898), nr. 191 (8. XI), p. 7, nesemnat.**
Sfîntul Gheorghe şi Oculta — **O., an. IV (1898), nr. 191 (8. XI), p. 8, nesemnat.**
Oculta în rai — **O., an. IV (1898), nr. 191 (8. XI), p. 8, nesemnat.**
Şah la rege! — **D., an. III (1898), nr. 894 (13. XI), p. 1, *Bran.***
Retragerea guvernului — **D., an. III (1898), nr. 895 (14. XI), p. 1, *Bran.***
Avort — **D., an. III (1898), nr. 895 (14. XI), p. 1, *Quidam.***
„Un ziar de informaţiuni" — **D., an. III (1898), nr. 896 (15. XI), p. 1.**
Tratăm, trataţi, tratează... — **D., an. III (1898), nr. 896 (15. XI), p. 1, *Bran.***
+ 16°! — **D., an. III (1898), nr. 896 (15. XI), p. 1, *Quidam.***
Don Nădejde şi don Paladu — **M.T., an. IV (1898), nr. 192 (15. XI), p. 1, *Rigolo.***

Don Paladu naş — **M.T., an. IV (1898), nr. 192 (15. XI), p. 5, *Rigolo.***
Blamul casării — **D., an. Ill (1898), nr. 897 (16. XI), p. 1, *Bran.***
Femeia voalată — **D., an. Ill (1898), nr. 897 (16. XI), p. 1, *Quidam.***
Un discurs funebru — **D., an. Ill (1898), nr. 898 (17. XI), p. 1, *Bran.***
Relele parlamentarismului — **D., an. Ill (1898), nr. 898 (17. XI), p. 1, *Quidam.***
Ziua de ieri — **D., an. Ill (1898), nr. 899 (18. XI), p. 1, *Bran.***
„Lumea moartă" — **D., an. Ill (1898), nr. 899 (18. XI), p. 3.**
Lupta a-nceput — **D., an. Ill (1898), nr. 900 (19. XI), p. 1, *Bran.***
Nuovina — **D., an. Ill (1898), nr. 900 (19. XI), p. 1, *Quidam.***
Destul cu tratativele ! — **D., an. Ill (1898), nr. 901 (20. XI), p. 1.**
Spre luptă — **D., an. Ill (1898), nr. 901 (20. XI), p. 1, *Bran.***
D-l Şendrea nu tratează — **D., an. Ill (1898), nr. 902 (21. XI), p. 1, *Bran.***
Jignita la Maican — **D., an. Ill (1898), nr. 902 (21. XI), p. 1, *Quidam.***
„Dreptatea" înaintea Consiliului de război — **D., an. III (1898), nr. 903 (22. XI), p. 1.**
Vacanţa salvatoare — **D., an. III (1898), nr. 903 (22. XI), p. 1, *Bran.***
Ileana — **D., an. III (1898), nx. 903 (22. XI), p. 1, *Quidam.***
Retragerea d-lui Ferichidi — **D., an. III (1898), nr. 904 (23. XI), p. 1, *Bran.***
O franceză-n Bucureşti — **D., an. III (1898), nr. 904 (23. XI), p. 1, *Quidam.***
Şedinţa de azi — **D., an. III (1898), nr. 905 (24. XI), p. 1, *Bran.***
Premii... literare — **D., an. III (1898), nr. 905 (24. XI), p. 1, *Quidam.***
„Te-acopere, că mor!" — **D., an. III (1898), nr. 906 (25. XI),p. 1, *Bran.***
Femeia de duminică — **D., an. UI (1898), nr. 906 (25. XI), p. 1, *Quidam.***
Buletinul tratativelor — **D., an. III (1898), nr. 907 (26. XI), p. 1, *Bran.***

Din tratativele mele — D., an. III (1898), nr. 907 (26. XI), p. 1, *Quidam.*

Sinucis la 64 de ani — D., an. III (1898), nr. 908 (27. XI), p. 1, *Quidam.*

Fleva — D., an. III (1898), nr. 909 (28. XI), p. 1, *Bran.*

Un cadavru sfişiat — D., an. III (1898), nr. 909 (28. XI), p. 1, *Quidam.*

S-a rupt — D., an. III (1898), nr. 910 (29. XI), p. 1, *Bran.*

Iarăşi sinucideri în armată — TR. SOC, an. I (1898), nr. 17 (29. XI), p. 4, *Miliţian.*

Osman-paşa la Senat — D., an. III (1898), nr. 911 (30. XI), p. 1, *Bran.*

Ala turca — D., an. III (1898), nr. 912 (1. XII), p. 1, *Bran.*

Expulzarea refugiaţilor — D., an. III (1898), nr. 913 (2. XII), p. 1, *Bran.*

Răspuns la mesaj — D., an. III (1898), nr. 914 (3. XII), p. 1, *Bran.*

Consolare — D., an. III (1898), nr. 914 (3. XII), p. 1, *Quidam.*

Triumviratul — D., an. III (1898), nr. 915 (4. XII), p. 1, *Bran.*

Moartea artistului — D., an. III (1898), nr. 915 (4. XII), p. 1, *Quidam.*

Lupta la Cameră — D., an. III (1898), nr. 916 (5. XII), p. 1, *Bran.*

Moartea ei — D., an. III (1898), nr. 916 (5. XII), p. 1, *Quidam.*

Votul asupra mesajului — D., an. III (1898), nr. 917 (6. XII), p. 1, *Bran.*

Sub cer senin... — D., an. III (1898), nr. 917 (6. XII), p. 1, *Quidam.*

Expulzarea turcilor — M.T., an. IV (1898), nr. 195 (6. XII), p. 2, *Rigolo.*

Unde e Bourgeois? — M.T., an. IV (1898), nr. 195 (6. XII), p. 5, *Kinderfus.*

Don căpitan Puică si presa — M.T., an. IV (1898), nr. 195 (6. XII), p. 7, *Cazon.*

Filoromânii naţionali — D., an. III (1898), nr. 918 (8. XII), p. 1.

D-l Fleva si liberalii — D., an. III (1898), nr. 918 (8. XII), p. 1, *Bran.*

Procesul Morisseau — D., an. III (1898), nr. 918 (8. XII), p. 1, *Quidam.*

Cum stăm — D., an. III (1898), nr. 919 (9. XII), p. 1, *Bran.*

Eminescu şi Apostolescu — D., an. III (1898), nr. 919 (9. XII), p. 1, *Quidam.*

Şefia d-lui Fleva — D., an. III (1898), nr. 921 (11. XII), p. 1, *Bran.*

Epigramele din Gabroveni — D., an. III (1898), nr. 921 (11. XII), p. 1, *Quidam.*

Servitorul regelui — D., an. III (1898), nr. 922 (12. XII), p. 1.

Tata — D., an. III (1898), nr. 922 (12. XII), p. 1, *Quidam.*

„Sărăcia şi cinstea" — D., an. III (1898), nr. 923 (13. XII), p. 1.

Femeile din Madrid... — D., an. III (1898), nr. 923 (13. XII), p. 1, *Quidam.*

Hagiescu paraponisit — D., an. III (1898), nr. 924 (14. XII), p. 1.

Legea lui Ferichidi — D., an. III (1898), nr. 924 (14. XII), p. 1, *Bran.*

Justiţia militară — D., an. III (1898), nr. 925 (15. XII), p. 1.

In contra generalilor — D., an. III (1898), nr. 925 (15. XII), p. 1, *Bran.*

Poliţele protestate — D., an. III (1898), nr. 926 (16. XII), p. 1.

Fracţiunea regelui — D., an. III (1898), nr. 926 (16. XII), p. 1, *Bran.*

Acetilena — D., an. III (1898), nr. 927 (17. XII), p. 1.

Din farsele d-lui Ferichidi — D., an. III (1898), nr. 927 (17. XII), p. 1, *Bran.*

/Sosirea în capitală a doi ofiţeri ruşi.] — D., an. III (1898), nr. 928 (18. XII), p. 1.

Un farsor — D., an. III (1898), nr. 928 (18. XII), p. 1, *Bran.*

Navareza — D., an. III (1898), nr. 929 (19. XII), p. 1.

D-l Ferichidi şi socialiştii — D., an. III (1898), nr. 929 (19. XII), p. 1, *Bran.*

Ceaur-Acetilena — D., an. III (1898), nr. 930 (20. XII), p. 1.

Şi d-l Stolojan — D., an. III (1898), nr. 930 (20. XII), p. 1, *Bran.*

Leria — D., an. III (1898), nr. 930 (20. XII), p. 1, *Quidam.*

Descentralizatorul — D., an. III (1898), nr. 935 (25. XII), p. 1, *Bran.*

Procesul bătăuşilor — D., an. III (1898), nr. 936 (28. XII), p. 1, *Bran.*

Dezastrul — D., an. III (1898), nr. 938 (30. XII), p. 1.

Politică şi vacanţă — D., an. III (1898), nr. 938 (30. XII), p. 1, *Bran.*

Scrisoarea unui dezertor — D., an. III (1898), nr. 939 (31. XII), p. 1.

Reacţionarul — D., an. III (1898), nr. 939 (31. XII), p. 1, *Bran.*

Moş Teacă filozof — ALMANACH. M.T. pe anul 1898, Buc. (f.d.), p. 17—18, nesemnat. Vezi an. 1895.

Madam Teacă la biserică — ALMANACH. M.T. pe anul 1898, Buc. (f.d.), p. 29—30, nesemnat. Vezi an. 1895.

Moş Teacă senator — ALMANACH. M.T. pe anul 1898, Buc. (f.d.), p. 44—45, nesemnat. Vezi an. 1895.

Moş Teacă la Paşte — ALMANACH. M.T. pe anul 1898, Buc. (f.d.), p. 45—46, nesemnat. Vezi an. 1894.

Moş Teacă apropietar — ALMANACH. M.T. pe anul 1898. Buc. (f.d.), p. 49—50, nesemnat.

Moş Teacă la 10 mai — ALMANACH. M.T. pe anul 1898, Buc. (f.d.), p. 51—52, nesemnat. Vezi an. 1893.

Moş Teacă în Europa. Note şi schiţe. Tablouri- şi impresii. Jurnalul unui călător. Madam Teacă învinge ! — ALMANACH. M.T. pe anul 1898, Buc. (f.d.), p. 67—73, nesemnat. Vezi an. 1895.

„Moş Teacă" în Europa. Capitolul al doilea. In drum-de-fier. Europa! — ALMANACH. M.T. pe anul 1898, Buc. (f.d.), p. 69—71, nesemnat. Vezi an. 1895.

„Moş Teacă" în Europa. Note din carnet, în pas gimnastic — ALMANACH. M.T. pe anul 1898, Buc. (f.d.), p. 71—73. Vezi an. 1895.

Moş Teacă şi Mealy la Teatrul liric — ALMANACH. M.T. pe anul 1898, Buc. (f.d.), p. 81—82, nesemnat.

Parnasul cazon. Sîrba lui Moş Teacă — ALMANACH. M.T. pe anul 1898, Buc. (f.d.), p. 83, nesemnat. Vezi an. 1893.

Moş Teacă, madam Teacă &c Comp. — ALMANACH. M.T. pe anul 1898, Buc. (f.d.), p. 85—86, nesemnat.

Moş Teacă la Bobotează — ALMANACH. M.T. pe anul 1898, Buc. (f.d.), p. 89—91, nesemnat. Vezi an. 1894.

Serenada lui Moş Teacă — ALMANACH. M.T. pe anul 1898, Buc. (f.d.), p. 92, nesemnat. Vezi an. 1893.

Moş Teacă la lac — ALMANACH. M.T. pe anul 1898, Buc. (f.d.), p. 93—94, nesemnat. Vezi an. 1893.

Problema eternă — ALMANACH. M.T. pe anul 1898, Buc. (f.d.), p. 95—96, nesemnat. Vezi an. 1894.

Tramvaiul electric — ALMANACH. M.T. pe anul 1898, Buc. (f.d.), p. 113—115, nesemnat. Vezi an. 1894.

Instrucţia cazonă — ALMANACH. M.T. pe anul 1898, Buc. (f.d.), p. 115—120, nesemnat.

Medic de regiment — ALMANACH. M.T. pe anul 1898, Buc. (f.d.), p. 121—123, nesemnat. Vezi an. 1894.

1899

Presa şi greva noastră — G., seria a III-a, an. III (1899), nr. 7 (1. I), p. 2-3.

Don Paladu şi buhaiul — M.T., an. V (1899), nr. 199 (3. I), p. 1, *Rigolo.*

1898—1899 — M.T., an. V (1899), nr. 199 (3. I), p. 2, nesemnat.

Alegerea din Bacău — D., an. IV (1899), nr. 942 (4. I), p. 1, *Bran.*

Alecu Balş — D., an. IV (1899), nr. 943 (5. I), p. 1.

Greva — D., an. IV (1899), nr. 944 (6. I), p. 1.

Scandal parlamentar — D., an. IV (1899), nr. 944 (6. I), p. 1, *Bran.*

Un succes monstruos — D., an. IV (1899), nr. 945 (7. I), p. 1, *Bran.*

Tactica lui Iţic Rubinstein — D., an. IV (1899), nr. 945 (7. I), p. 1.

Teatrele şi sf. Ion Botezătorul — D., an. IV (1899), nr. 946 (9. I), p. 1.

Greva lucrătorilor tipografi — M.T., an. V (1899), nr. 200 (10. I), p. 1, *Rigolo.*

Afacerea Camil Demetrescu — D., an. IV (1899), nr. 950 (13. I), p. 1.

Deschiderea Camerei — D., an. IV (1899), nr. 950 (13. I), p. 1, *Bran.*

Scandalul de la Colentina — D., an. IV (1899), nr. 951 (14. I), p. 1.

Lecţie pentru „Lecţie" — D., an. IV (1899), nr. 953 (16. I), p. 1.

între d-nii Eleva şi Ferichidi — D., an. IV (1899), nr. 953 (16. I), p. 1, *Bran.*

Explicaţia d-lui Radu Rosetti — D., an. IV (1899), nr. 956 (19. I), p. 1.

„Domnul" d-lui Ferechide — D., an. IV (1899), nr. 957 (20. I
p. 1.
Comisia socotelelor — D., an. IV (1899), nr. 957 (20. I), p
Bran.
Alecsandri gonit din Mirceşti — D., an. IV (1899), nr. 958 (21.1
p. 1.
La Consiliul de război — D., an. IV (1899), nr. 959 (22. I), p.
Coana contra socialiştilor — D., an. IV (1899), nr. 960 (23. I
p. 1.
Autorii răscoalelor — D., an. IV (1899), nr. 962 (25. I), p.
Fleva la sate — D., an. IV (1899), nr. 963 (26. I), p. 1.
Ţăranii si constituţia — D., an. IV (1899), nr. 964 (27. I), p.
Justiţia militară — D., an. IV (1899), nr. 966 (29. I), p.
Scandalul de la Cameră — D., an. IV (1899), nr. 966 (29. I
p. 1, *Bran.*
Cum merge don maior Paleologu la război — M.T., an. V (1899
nr. 203 (31. I), p. 1, *Rigolo.*
„Lapsus linguae" — D., an. IV (1899), nr. 972 (4. II), p.
Expulzările — D., an. IV (1899), nr. 972 (4. II), p. 1, *Bran*
93 de ani — D., an. IV (1899), nr. 972 (4. II), p. 2—3, *A.B.*
[Expulzări J — D., an. IV (1899), nr. 973 (5. II), p. 1. Republicat în TR., an. I (1899), nr. 23 (7. II), p. 4.
/Expulzări} — TR., an. I (1899), nr. 23 (7. II), p. 4. Vezi an. 1899.
Contra d-lui Fleva... — D., an. IV (1899), nr. 978 (10. II)
p. 1.
Socialiştii burghezi — D., an. IV (1899), nr. 978 (10. II), p. 1
Bran.
Soluţia d-lui Politimos — D., an. IV (1899), nr. 979 (11. II)
p. 1.
Antisemitismul — D., an. IV (1899), nr. 980 (12. II), p. 1
Legea duelului — D., an. IV (1899), nr. 981 (13. II), p. 1.
Tratativele — D., an. IV (1899), nr. 982 (14. II), p. 1.
Bugetele — D., an. IV (1899), nr. 982 (14. II), p. 1, *Bran.*
Armata la sate — D., an. IV (1899), nr. 984 (16. II), p. 1.
Antisemiţii — D., an. IV (1899), nr. 990. (22. II), p. 1.
Propagandişti şi torturatori — D., an. IV (1899), nr. 992 (24. II), p. 1.
[Examinare/ — D., an. IV (1899), nr. 992 (24. II), p. 1, *Cazon.*
Constituţia Ocultei — D., an. IV (1899), nr. 994 (26. II), p. 1.

Anarhiştii — D., an. IV (1899), nr. 995 (27. II), p. 1.
A fost ori ba? — D., an. IV (1899), nr. 996 (28. II), p. 1.
D-l Maiorescu despre „Moş Teacă" — M.T., an. V (1899), nr. 207 (28. II), p. 1.
Scandalul cazon din Giurgiu — M.T., an. V (1899), nr. 207 (28. II), p. 4, *Cazon.*
Soluţia d-lui Polytymos — M.T., an. V (1899), nr. 207 (28. II), p. 5, *Rigolo.*
Discursul d-lui Fleva — D., an. IV (1899), nr. 997 (1. III), p. 1.
Ce a spus discursul d-lui Fleva — D., an. IV (1899), nr. 1.001 (5. III), p. 1.
D-lui Petru Grădişteanu, directorul general al teatrelor — D., an. IV (1899), nr. 1.001 (5. III), p. 3. Republicat în E., seria a II-a, an. V (1899), nr. 1.016—57 (6. III), p. 2.
D-lui Petru Grădişteanu, directorul general al teatrelor — E., seria a II-a, an. V (1899), nr. 1.016—57 (6. III), p. 2. Vezi an. 1899.
Din malafiile lui Malla — M.T., an. V (1899), nr. 208 (7. III), p. 2, *Wunder.*
Un măgar — M.T., an. V (1899), nr. 208 (7. III), p. 5, *Rigolo.*
Studenţi şi cazoni — D., an. IV (1899), nr. 1.006 (10. III), p. 1.
Casa de nebuni — D., an. IV (1899), nr. 1.008 (12. HI), p. 1.
M-me Caliopi ziaristă — M.T., an. V (1899), nr. 209 (14. III), p. 7, nesemnat.
„Derbedeii" — D., an. IV (1899), nr. 1.014 (18. III), p. 1.
Trădătorul şi armata — D., an. IV (1899), nr. 1.016 (20. III), p. 1.
Cămaşa de forţă! — D., an. IV (1899), nr. 1.017 (21. III), p. 1.
Să vorbească Liga — D., an. IV (1899), nr. 1.019 (23. III), p. 1.
Afară de lege — D., an. IV (1899), nr. 1.020 (24. III), p. 1.
Mijloacele — D., an. IV (1899), nr. 1.021 (25. III), p. 1.
[Azi ţara românească trece printr-o grea criză morală. Discurs ţinut în sala „Dacia", în ziua de 24 martie 1899.] — D., an. IV (1899), nr. 1.021 (25. III), p. 2.
[Ţara trebuie să pună la respect adunătura din Dealul Mitropoliei. Discurs ţinut în sala „Dacia", în ziua de 25 martie 1899.] — E., seria a II-a, an. V (1899), nr. 1.035—76 (25. III), p. 1.
Fuga guvernului. Lupta cea mare. — D., an. IV (1899), nr. 1.022 (26. III), p. 1.

Apel la „derbedei" — D., an. IV (1899), nr. 1.023 (27. III), p. 1.
.' — D., an. IV (1899), nr. 1.024 (28. III), p. 1.
Cele trei cursuri ale regelui — D., an. IV (1899), nr. 1.025 (29. III), p. 1.
Ajutor! — D., an. IV (1899), nr. 1.027 (31. III), p. 1.
Onoare oltenilor! — D., an. IV (1899), nr. 1.027 (31. III), p. 1, *Bran.*
Două morți — D., an. IV (1899), nr. 1.028 (1. IV), p. 1.
O hoție dovedită sau *Delegații cu liber parcurs* — D., an. IV, (1899), nr. 1.030 (3. IV), p. 1, *A.B.*
Trădătorul ți Oculta — D., an. IV (1899), nr. 1.031 (4. IV), p. 1.
Don ghinărar Berendeiu ți „Moț Teacă" — M.T., an. V (1899), nr. 212 (4. IV), p. 2, *Moț Teacă.*
Vine trădătorul? — D , an. IV (1899), nr. 1.034 (7. IV), p. 1.
Criza — D., an. IV (1899), nr. 1.035 (8. IV), p. 1.
Karaghioslîc — Minister — D., an. IV (1899), nr. 1.036 (9. IV), p. 1.
Stîrvul din drum — D., an. IV (1899), nr. 1.038 (11. IV), p. 1.
Madam Caliopy ți dezarmarea — M.T., an. V (1899), nr. 213 (11. IV), p. 2, *Caliopy Fourreau.*
Ce era natural — D., an. IV (1899), nr. 1.040 (13. IV), p. 1.
Rărunchii națiunii — D., an. IV (1899), nr. 1.042 (15. IV). p. 1.
Un scandal financiar — D., an. IV (1899), nr. 1.043 (16. IV), p. 1.
Elli, Elli, lamma sabachtani! — D., an. IV (1899), nr. 1.045 (18. IV), p. 1. Vezi an. 1898.
De Pațte — TR., an. I (1899), nr. 27 (19. IV), p. 1—2.
Moț Teacă ți sfintul Gheorghe — M.T., an. V (1899), nr. 215 (25. IV), p. 5, nesemnat.
Declarația d-lui Fusea — D., an. IV (1899), nr. 1.050 (26. IV), p. 1.
„Decapitarea" trădătorului — D., an. IV (1899), nr. 1.059 (5. V), p. 1, *Bran.*
Bizantinism ți Vizantinism — D., an. IV (1899), nr. 1.061 (7. V), p. 1, *Bran.*
Vizanli & Cociaş — D., an. IV (1899), nr. 1.062 (8. V), p. 1, *Bran.*
D-lui Take lonescu, ex-mitocan, actualmente ministru. Loco — A., an. XII (1899), nr. 3.532 (24. V), p. 1. Vezi an. 1895.
înainte de deschidere — D., an. IV (1899), nr. 1.093 (9. VI), p. 1.

Aberația de la Slatina — D., an. IV (1899), nr. 1.094 (10. VI), p. 1.
Manoperă ți cinste — D., an. IV (1899), nr. 1.096 (12. VI), p. 3.
Domnilor deputați — D., an. IV (1899), nr. 1.100 (16. VI), p. 1.
Recruții — ALMANACH. M.T. pe anul 1899, Buc. (f.d.), p. 71—72, nesemnat. Vezi an. 1893.
Vizita medicală — ALMANACH. M.T. pe anul 1899, Buc. (f.d.), p. 72—75, nesemnat. Vezi an. 1893.
Telegraful regimentului — ALMANACH. M.T. pe anul 1899, Buc. (f.d.), p. 75—77, nesemnat. Vezi an. 1893.
Şcoala regimentului — ALMANACH. M.T. pe anul 1899, Buc. (f.d.), p. 79—80, nesemnat. Vezi an. 1893.
Un jurnal cazon — ALMANACH. M.T. pe anul 1899, Buc. (f.d.), p. 90—92, nesemnat. Vezi an. 1893.
Manevrele — ALMANACH. M.T. pe anul 1899, Buc. (f.d.), p. 93—95, nesemnat.
Moş Teacă la noi — ALMANACH. M.T. pe anul 1899, Buc. (f.d.), p. 114—115, nesemnat. Vezi an. 1893.

II. SCRIERI PUBLICATE IN VOLUME

Grevele, Ploieşti, 1892, Tipografia Democratul, Biblioteca Democrației sociale (38 p.).
Moț Teacă din cazarmă, Buc, 1893, Editura librăriei E. Graeve & Comp. (236 p.) ; cuprinde schițe inedite şi schițe publicate, majoritatea, în *Moftul român,* din 1893, precum şi în *Drepturile omului* şi în *Democrația socială.* Schițele care au fost publicate mai întîi în periodicele mai sus amintite au mențiunea : Vezi an. ... Cele fără această specificație sînt publicate pentru prima dată în acest volum. Ediția din 1893, după cum ne informează un articol intitulat *Moş Teacă în volum,* apărut în *Moftul român,* an. I (1893), nr. 26 (6 mai;, p. 4, urma să fie prefațată de I. L. Caragiale. Totuşi, cartea a apărut neprefațată. Ea cuprinde schițele : *Cine e Moş Teacă ; Epizootia ; Religia cazonă ; Aghiotantul pieței; Pastele ; Moț Teacă spiritist; Cum se vindecă boalele; Lumina electrică; Un rond sever; Teorii; Bacalaureații.* Vezi an. 1893 ; *In Dobrogea.* Vezi an 1893 ; *Don colonel pe fron-*

tierâ. Vezi an. 1893 ; *Contrabandă.* Vezi an. 1893 ; *Chipiu' alb.* Vezi an. 1893 ; *între camarazi.* Vezi an. 1893 ; *înainte de inspecție.* Vezi an. 1893 ; *Telegraful regimentului.* Vezi an. 1893 ; *Recruții.* Vezi an. 1893 ; *Ordonanța; Moș Teacă la inundație.* Vezi an. 1893 ; *Moș Teacă la l-iu Mai.* Vezi an. 1893 ; *Răscoala căruțașilor.* Vezi an. 1893 ; *Cheiul Dîmboviței.* Vezi an. 1893 ; *Moș Teacă și presa.* Vezi an. 1893 ; *Un jurnal cazon.* Vezi an. 1893 ; *La teatru; Moș Teacă la 10 mai.* Vezi an. 1893 ; *Ruperea rîndurilor.* Vezi an. 1893 ; *Aghiotantul.* Vezi an. 1888 ; *Dezertorul.* Vezi an. 1892 ; *Virtute militară.* Vezi an, 1893; *Echilibru bugetar.* Vezi an. 1893 ; *Pregătiri pentru surprindere; Vizita medicală.* Vezi an. 1893 ; *Școala regimentului.* Vezi an. 1893 ; *în gardă; Ciobanul.* Vezi an 1892 ; *Un sergent-major.* Vezi an. 1885, unde această schiță poartă titlul : *Cum să trăiești (Moravuri ostășești); Cavalerul amabil; Cugetări adinei.*

Moș Teacă din cazarmă, ediția a IV-a, Buc, 1893, Editura librăriei E. Graeve & Comp. (236 p.) ; cuprinde aceleași schițe publicate în ediția din anul 1893.

Moș Teacă din cazarmă, ediția a V-a, Buc, 1894, Editura librăriei E. Graeve & Comp. (198 p.) ; repetă schițele publicate în edițiile din 1893.

Bătaia în armată, Buc, 1894, Tipografia nouă Gr. Panaitescu — Biblioteca social-democrată (32 p.). Broșura, după cum se arată și în cuvîntul introductiv, nesemnat, cuprinde *Povestirea crimei de la Ștefănești* și *Rezumatul cuvîntării rostite în sala Dacia, la 9 ianuarie 1894.* în broșură, *Povestirea crimei de la Ștefănești* poartă titlul O *crimă militară,* p. 5—12, fiind urmată de *Bătaia în armată,* p. 13—32, după care s-a dat și titlul broșurii. Vezi *Adevărul,* an. VII (1894), nr. 1.748 (12 ianuarie), p. 1, și nr. 1.749 (13 ianuarie), p. 1.

Arta pentru artă — Conferință ținută la Ateneu, joi, 17 februarie 1894, Buc, 1894, Editura librăriei Carol Miiller (53 p.). Anton Bacalbașa publicase în *Adevărul,* an. VI (1893), nr. 1643 (20 septembrie), p. 1, un articol intitulat *Arta pentru artă,* în care susținea aceleași idei înaintate pe care le va dezvolta în conferința mai sus amintită.

Din viața militară, Buc, 1895, Tipografia nouă (184 p.) ; însumează schițe care au fost publicate în anul 1894 în *Adevărul literar.* De aceea nu s-a mai făcut trimiterea : Vezi 1894, la fiecare schiță. Volumul însumează următoarele schițe : *Nebunul, La garda pieței, Copil de trupă, Fatme!, O boală, incurabilă, Moșul, Mari!, Serviciu-n garnizoană, Liber.*

Const., loan și Anton Bacalbașa

Pardon !, Revistă umoristică în trei acte și un tablou, Buc, 1899, Tipografia Dreptatea (71 p.).

III. MANUSCRISE

Mater dolorosa. Mss. Biblioteca Academiei R.S.R.

Ceasuri de gîndire. Mss. Arhivele Statului, reg. Bacău.

Aniversarea nașterei; Sonet; [Nenorocita-mi muză]; Vino!; Sonet; Versuri intime; Departe de ea ; Dacă...; Gelozie ; [Nelico dragă]; Te miri...; La geamul...; Mă tem ; Miezul nopței; Curînd; Nebun!; Auzi cum plînge...; Și totuși...; Adio 1 — poezii în mss., datate : 21. II 1892 — 30. III 1892, aflate în arhiva fiicei scriitorului, Elena Bacalbașa-Dimitriu. în posesia fiicei scriitorului se mai găsesc și un număr de nouă scrisori, expediate de Anton Bacalbașa din Ploiești și București, în anii 1893—1894, către doctorul Ștefan Irimescu, aflat la Paris. Una din aceste scrisori a fost publicată de G. Călinescu : *Material documentar și știri noi despre [...] Toni Bacalbașa,* în *Studii și cercetări de istorie literară și folclor,* an. I (1952), nr. 1—4, p. 93—115.

IV. POSTUME

a) SCRIERI REBUBLICATE IN DIVERSE ZIARE, REVISTE, ANTOLOGII ETC.

Dreptatea, an. IV (1899), nr. 1.203 (5 octombrie), publică : *Nebunul,* p. 2; *Primăvară, p. 2 ; Moș Teacă la băi,* p. 2; *Liniște,* p. 2 ; *Cum scriem,* p. 2.

Moș Teacă, an. V (1899), nr. 239 (10 octombrie), număr închinat exclusiv lui Anton Bacalbașa, publică : *Tortura,* p. 2 ; *Notele unui desperat,* p. 2 ; *Lipsă de caracter!,* p. 3 ; *Venere și cetățeană,* p. 3 ; *Criza lui don Paladu,* p. 3 ; *întîiul amor — Amintire tristă,* p. 4 ; *Ruperea rîndurilor,* p. 4 ; *Idilă,*

p. 5 ; *Un amor de sezon,* p. 5 ; *Memoriile unui rezervist,* p. 6—7 ; *După cură,* p. 7; *Din înțelepciunea popoarelor,* p. 7 ; O *chestie cazonă. Trăiți!,* p. 7.

Almanachul lui Moț Teacă pe anul 1900, Buc. (f.d.), Editura ziarului *Moț Teacă,* publică : *De ce n-a fost decorat don Paladu,* p. 33—35 ; *Problema eternă,* p. 47—52 ; *Moț Teacă la birt, p. 77*—79 ; *Serenada lui Moț Teacă,* p. 84—85 ; *Echilibru bugetar,* p. 97—98 ; *Pregătiri pentru surprindere,* p. 98—100; *In Dobrogea,* p. 100—101 ; *Bacalaureații,* p. 101—103 ; *Don colonel pe frontieră,* p. 103—105.

Gutenberg, 1900, nr. festiv (11 iunie), p. 8, publică : *Rab-Ben Şalvar.*

Moftul român, [seria a II-a], 1901, nr. 3 (15 aprilie), publică: O *cugetare,* p. 3.

G. Ranetti: *Ahturi ți ofturi,* cu o prefață de Anton Bacalbaşa, Buc, 1901, Institutul grafic Eminescu. [Această prefață, scrisă la un nivel mediocru, este de fapt republicarea articolului intitulat *Să rîdem,* apărut în *Moț Teacă,* an. III (1897), nr. 109 (13 aprilie), p. 2.]

I. Păun : *Versuri. Proză. Scrisori,* cu o prefață de G. Diamandi, Buc, 1911, Editura revistei *Democrația socială.* între p. 131—133 se retipăreşte articolul lui Anton Bacalbaşa */. Păun,* apărut în *Adevărul literar,* an. VIII (1895), nr. 2.081 (8 ianuarie), p. 1.

Facla, an. IV (1913), nr. 10 (9 martie), publică : *Un erou,* p. 196—197.

Facla, an. IV (1913), nr. 13 (30 martie), publică : *Urechilă moțtenitor,* p. 252—254.

Adevărul literar ți artistic, seria a III-a, an. III (1922), publică în nr. 65 (19 februarie), p. 1 : *Arta noastră ;* nr. 66 (26 februarie), p. 3 : *Cine e Moț Teacă* (prima jumătate din schiță) ; nr. 67 (5 martie), p. 3 : *Cine e Moț Teacă* (a doua jumătate din schiță, intitulată aici *De la Tecuță la Moț Teacă);* nr. 68 (12 martie), p. 3 ; *Aghiotantul pieței;* nr. 69 (19 martie), p. 4 : *Moț Teacă spiritist;* nr. 70 (26 martie), p. 1 : *Recruții.*

Umorul românesc, antologie de P. Locusteanu, Buc. (f.d.), Tipografia profesională, publică : *Anton Bacalbaşa* (notă biobibliografică), p. 149—150 ; *Moț Teacă poet* (titlul corect : *Ruperea rîndurilor),* p. 150—151 ; *Cugetări adinei,* p. 151 ; *Moț Teacă ziarist* (titlul corect : *Un jurnal cazon),* p. 151—153.

Adevărata față a „democrației" burgheze, Buc, 1952, Editura de s:at pentru literatură şi artă, „Biblioteca pentru toți", publică : *Un jurnal cazon,* p. 218—220.

Din literatura antimonarhică, cu un studiu introductiv de Barbu Lăzăreanu, Buc. (f.d.), Editura pentru literatură şi artă a Uniunii Scriitorilor din R.S.R., publică, la p. 150—154 : *Urechilă moştenitor,* care este republicat, împreună cu *Nunta Engliterei cu România,* în ediția a II-a, revăzută şi adăugită, cu o introducere de acad. Barbu Lăzăreanu, Buc, 1956 şi 1957, Editura de stat pentru literatură şi artă, „Biblioteca pentru toți", p. 193—197, 170—172.

Prozatorii „Contemporanului", antologie, cu o prefață de Zoe Dumitrescu-Buşulenga, Buc, 1958, Editura de stat pentru literatură şi artă, „Biblioteca pentru toți". Cuprinde: *Anton Bacalbața* (note bibliografice), p. 217—218 ; *Cine e Moț Teacă,* p. 219—226 ; *Epizootia,* p. 226—228 ; *Aghiotantul pieței,* p. 229—232 ; *Cum se vindecă boalele,* p. 232—236 ; *Bacalaureații,* p. 236—238 ; *Recruții,* p. 238—239 ; *Moț Teacă ți presa,* p. 239—241 ; *Un jurnal cazon,* p. 241—243 : *Liber,* p. 243—260 ; *Prăsila regală,* p. 260—264.

Ruminskie povesti i raskazî, T. 1, Moskva, 1959, dp. 535—586, Anton Bacalbaşa : Proizvedenia *Ded Take* (slornik raskazov i ocerkov) — 1893, *Iz voinoi jizni,* 1895.

/*Povestiri ți nuvele romînețti,* vol. 1, Moscova, 1959, p. 535—586. Anton Bacalbaşa : Lucrările *Moț Teacă* (Culegere de povestiri şi schițe) — 1893, *Din viața militară,* 1895.] Cuprinde : *Cine e Moț Teacă, Epizootia, Religia cazoni, Aghiotantul pieței, Pațtele, Moț Teacă spiritist, Cum se vindecă boalele, Un rond sever, Teorii, Bacalaureații, In Dobrogea, Don colonel pe frontieră, Contrabandă, Intre camarazi, Înainte de inspecție, Telegraful regimentului, Recruții, Lumina electrică, Moț Teacă la inundație, Răscoala căruțaşilor. Cheiul Dîmboviței, Moț Teacă ți presa, Un jurnal cazon, La teatru, Moț Teacă la 10 mai.*

Din proza „Contemporanului", ediție îngrijită, prefață ți note de Nicolae Sorin, Buc, 1961, Editura tineretului, «Biblioteca şcolarului". Cuprinde: Anton Bacalbaşa (note biobibliografice), p. 187; *Cine e Moț Teacă,* p. 188—195 ; *Epizootia,*

p. 195—197 ; *Aghiotantul pieței*, p. 197—201 ; *Cum se vindecă boalele*, p. 201—204 ; *Bacalaureații*, p. 204—206 ; *Don colonel pe frontieră*, p. 206—207 ; *înainte de inspecție*, p. 208—209 ; *Telegraful regimentului*, p. 210—211 ; *Recruții*, p. 211—213; *Moț Teacă și presa*, p. 213—214; *Un jurnal cazon*, p. 214—216 ; *La teatru*, p. 216—219 ; *Pregătiri pentru surprindere*, p. 219—220 ; *Urechilă moștenitor*, p. 220—223.

Bucureștii în literatură, texte alese și adnotate, cu un cuvînt înainte de Radu Albala, Buc, 1962, Editura pentru literatură. Cuprinde : *Moş Teacă la inundație*, p. 244—245 ; *Cheiul Dîmboviței*, p. 245—246.

Presa muncitorească și socialistă din România, vol. I, partea a II-a, București, 1964, Editura politică, publică : *Internaționala*, p. 97—98 ; *[Partidele noastre.* Conferință], p. 247 ; *[Rolul țărănimii în mișcarea socialistă din România.* Conferință], p. 251—252 ; *Țara fericită*, p. 256—257 ; *Unde-i scăparea*, p. 257 ; *Munca noastră*, p. 258 ; *Scandal!*, p. 259 ; *Patriotism și internaționalism*, p. 263—264 ; *Organizarea muncitorilor*, p. 265 ; *Socialismul în artă*, p. 265—268 ; *Fabrica de ciocoi*, p. 458—459 ; *Din crimele lui Take Ionescu*, p. 462—463.

b) EDIȚII POSTUME

Moş Teacă din cazarmă, Buc. [1909], Editura librăriei Leon Alcalay, „Biblioteca pentru toți" (184 p.). Ediția retipărește schițele apărute în volumele din 1893 și 1894.

Moş Teacă din cazarmă, Buc. [1922], Editura Viața românească, „Biblioteca pentru toți" (190 p.). Volumul este identic cu cele apărute în 1893 și 1894.

Din viața militară, Buc. [1925], Editura Adevărul, „Biblioteca Dimineața" (95 p.). Cuprinde schițele publicate în ediția cu același titlu din 1895.

Schițe și articole, Buc, 1953, Editura de stat pentru literatură și artă, „Biblioteca pentru toți" (272 p.). Cuprinde : Schițe : *Papă-Lapte, Leone, Moş Teacă, Pregătiri pentru surprindere, Dezertorul, Cavalerul amabil, Urechilă moștenitor, Marele căpitan, Don maior Fritz, Spanachidism, Spanachidi, Spanachidi* (fragment), *Moş Teacă senator, Nebunul, Liber.* Articole literare : *Iubirea în poezie, Tealrul, Arta încurajată, Politică și artă, Arta pentru artă, Primul atac.* Articole politice : *Foametea, începe, Furt fără efracție, După serbări, Țăranii la oraș, Bătaia în armată, Reflecții, Din crimele lui Take Ionescu.*

Moş Teacă (Pagini alese), ediție prefațată de Savin Bratu, Buc, 1954, Editura tineretului, „Biblioteca școlarului" (111 p.). Cuprinde : *Cine e Moş Teacă, Epizootia, Religia cazonă, Aghiotantul pieței, Pastele, Cum se vindecă boalele, Lumina electrică, Un rond sever, Teorii, Bacalaureații, în Dobrogea, Don colonel pe frontieră, Contrabandă, între camarazi, înainte de inspecție, Telegraful regimentului, Recruții, Moş Teacă la inundație, Răscoala căruțașilor, Cheiul Dîmboviței, Moț Teacă și presa, Un jurnal cazon, La teatru, Moț Teacă la 10 mai, Dezertorul, Virtute militară, Echilibru bugetar, Pregătiri pentru surprindere, Vizita medicală, Un sergent-major, Cavalerul amabil.*

Schițe ți articole, ediție îngrijită în redacție, ediția a II-a, Buc, 1957, Editura de stat pentru literatură și artă, „Biblioteca pentru toți" (432 p.). Cuprinde : Schițe «Moş Teacă» : *Cine e Moț Teacă, Epizootia, Religia cazonă, Aghiotantul pieței, Pațtele, Moț Teacă spiritist, Cum se vindecă boalele, Lumina electrică, Un rond sever, Teorii, Bacalaureații, în Dobrogea, Don colonel pe frontieră, Contrabandă, Chipiul alb, între camarazi, înainte de inspecție, Telegraful regimentului, Recruții, Ordonanța, Moț Teacă la inundație, Răscoala căruțașilor, Cheiul Dîmboviței, Moț Teacă și presa, Un jurnal cazon, La teatru, Moş Teacă la 10 mai, Dezertorul, Pregătiri pentru surprindere, Vizita medicală, Un sergent-major, Cavalerul amabil.* «Din viața militară» : *Nebunul, La garda pieței, Copil de trupă, Fatme, O boală incurabilă, Moşul, Mari!, Serviciu-n garnizoană, Liber.* Alte schițe : *Papă-Lapte, Leone.* Pamflete : *Foametea, începe !, Tot regele, sireacul!, Sfîntă Filofteia, Proza regală, Băiatul României, Furt fără efracție, De nuntă, După serbări, Țăranii la oraș, T. Maiorescu, Don maior Fritz, Marele căpitan, Bătaia în armată, Spanachidi, Moț Teacă senator, Reflecții, Din crimele lui Take Ionescu : Infamia de la Cameră, Prăsila regală, Spanachidism, Spanachidi.* Articole literare : *Socialismul în artă, Arta noastră, Arta cea nouă, Iubirea în poezie, Teatrul, Arta încurajată, Politica în artă, Arta pentru artă.*

Din cazarmă, ediţie îngrijită şi prefaţată de Domnica Stoicescu, Buc, 1957, Editura tineretului, „Biblioteca şcolarului" (199 p.). Cuprinde : Moş Teacă din cazarmă : *Cine e Moş Teacă, Epizootia, Religia cazonă, Aghiotantul pieţei, Paţtele, Cum se vindecă boalele, Lumina electrică, Un rond sever, Teorii, Bacalaureaţii, In Dobrogea, Don colonel pe frontieră, Contrabanda, Intre camarazi, Înainte de inspecţie, Telegraful regimentului, Recruţii, Moţ Teacă la inundaţie, Răscoala căruţaşilor, Cheiul Dîmboviţei, Moţ Teacă ţi presa, Un furnal cazon, La teatru. Moş Teacă la 10 mai, Dezertorul, Virtute militară, Echilibru bugetar, Pregătiri pentru surprindere, Vizita medicală, Un sergent-major, Cavalerul amabil.* Din cazarmă : *Moş Teacă şi şcoala, Moş Teacă la birt, Muzica regimentului, Moş Teacă la Bobotează, Moş Teacă senator.* Schiţe : *Papă-Lapte, Tîrîie-Brîu, Leone, Din războaiele mele [I] O zi pierdută, Rezervistul, Din războaiele mele [II] Cinstea burgheză, Povestea unui soldat, Marele căpitan, Don maior Fritz, Instrucţia cazonă, Rezervistul, Nebunul.* Din viaţa militară : *Copil de trupă, Medic de regiment.*

Kardlap kapitâny, Elbeszelesek, karcolatok, forditotta Kerekes Gyorgy, Buk., 1959, Allami Irodalroi es Muveszeti Kiado (172 old.) *[„Moş Teacă",* Povestiri şi schiţe traduse de Kerekes Gyorgy, Buc, 1959, Editura pentru literatură şi artă (172 p.).] Cuprinde : *Cine e Moş Teacă, Epizootia, Religia cazonă, Aghiotantul pieţei, Pastele, Moş Teacă spiritist, Cum se vindecă boalele, Lumina electrică, Un rond sever, Teorii, Bacalaureaţii, în Dobrogea, Contrabanda, Chipiul alb, Intre camarazi, înainte de inspecţie, Telegraful regimentului, Recruţii, Ordonanţa, Moş Teacă la inundaţie, Răscoala căruţaşilor, Cheiul Dîmboviţei, Moş Teacă şi presa, Un jurnal cazon, La teatru, Moţ Teacă la 10 mai, Muzica regimentului, Moţ Teacă senator, Mari!, Papă-Lapte, Fatme, O boală incurabilă, Copil de trupă, La garda pieţei, Liber;* Anton Bacalbaşa [post faţă].

Moţ Teacă, ediţie îngrijită şi prefaţată de Marin Bucur, Buc, 1961, Editura tineretului, „Biblioteca şcolarului", (272 p.). Cuprinde : «Moş Teacă» : *Cine e Moţ Teacă, Epizootia, Aghiotantul pieţei, Cum se vindecă boalele, Lumina electrică, Un rond sever, Teorii, Bacalaureaţii, în Dobrogea, Don colonel pe frontieră. Contrabandă, între camarazi, Înainte de inspecţie, Telegraful regimentului, Recruţii, Moş Teacă la inundaţie, Răscoala căruţaşilor, Cheiul Dîmboviţei, Moş Teacă ţi presa, Un jurnal cazon, La teatru, Moş Teacă la 10 mai, Ruperea rîndurilor, Dezertorul, Virtute militară, Echilibrul bugetar, Pregătiri pentru surprindere, Vizita medicală, Şcoala regimentului, Un sergent-major, Cavalerul amabil.* «Din viaţa militară» : *Copil de trupă, O boală incurabilă.* Schiţe şi pamflete : *Papă-Lapte, Tîrîie-Brîu, Povestea unui soldat, Foametea, Ţara fericită!, Tot regele, sireacul!, Unde-i scăparea, Munca noastră, Tinerimii, Scandal!, Proza regală, Furt fără efracţie, Muzica regimentului, După serbări, Ţăranii la oraş, De nuntă, Titu Maiorescu, Moş Teacă şi şcoala, Marele căpitan, Don maior Fritz, Moş Teacă la birt, Bătaia în armată, Armonie!..., Nebunul, Medic de regiment* (fragment), *Moş Teacă senator, Reflecţii, Din crimele lui Take lonescu : Infamia de la Cameră, Prăsila regală, La Văcăreşti — nu la Filaret!* Articole literare : *Socialismul în artă, Arta cea nouă, Arta încurajată, Arta populară, Politică şi artă, Arta pentru artă.*

V. SCRIERI ŞI REFERIRI DESPRE ANTON BACALBAŞA

*** *întrunirea lucrătorilor [pentru a protesta împotriva arestării lui A. Bacalbaşa]* — „Lupta", an. IV (1887), nr. 394 (11. XI), p. 3.

[I. L. Caragiale] : *Jurnalul nostru* — „Moftul român", an. I (1893), nr. 16 (f.d.), p. 2 ; nr. 24 (22. IV), p. 7.

[I. L. Caragiale] : *S-a pierdut!!!* — „Moftul român", an. I (1893), nr. 19 (4. IV), p. 5.

*** *Moş Teacă în volum* — „Moftul român", an. I (1893), nr. 28 (6. V), p. 4.

Verax : *Ramollot* şi *Moţ Teacă* — .Evenimentul literar", an. I (1894), nr. 16 (4. IV), P- 3—4, şi nr. 17 (11. IV), p. 3.

[G. Ibrăileanu] : *Colectivismul în literatură* — „Evenimenul literar", an. I (1894), nr. 25 (6. VI), p. 1, (semnat: C. Vraja).

[G. Ibrăileanu] : *De ce ne batem î...* — „Evenimentul literar", an. I (1894), nr. 39 (12. IX), p. 1, (semnat: C. Vraja).

[G. Ibrăileanu] : *Intre scriitori...* — „Evenimentul literar", an. 1 (1894), nr. 40 (19. IX), p. 1, (semnat : C. Vraja).

A. Vlahuță : *Anton Bacalbașa și «Spiritul critic»* — „Viața", an. I (1894), nr. 44 (11. XII), p. 6—8. A fost republicat în voi. A. Vlahuță, *Un an de luptă,* Buc, Editura librăriei „Carol Miiller", 1895, p. 228—242.

[I. L. Caragiale] : *Grămătici și măscărici* — „Gazeta poporului", an. I (1895), nr. 226 (7. XI), p. 1, (semnat : i).

Caragiale : *D-sale d-lui Tony Bacalbașa, membru al partidului socialist științific, prim-redactor la „Epoca"* — „Gazeta poporului", an. I (1895), nr. 229 (11. XI), p. 3.

C. Dobrogeanu-Gherea : *[A. Bacalbața scrie uneori versuri — ți versuri frumoase],* în articolul *Critica ți literatura* — „Lumea nouă", an. II (1896), nr. 549—553 (12-16. VI). A fost retipărit în *Studii critice,* vol. III, ediția I, Buc, 1897, Editura librăriei „Socec £c Comp.", p. 120—191, sub titlul *D-l Panu asupra criticii ți literaturii.*

Ranetti : *Domnule Bacalbața* — „Moș Teacă", an. III (1897), nr. 97 (19. I), p. 5.

Dim. R. Rosetti : *Bacalbața Anton,* în *Dicționarul contimporanilor,* Buc, 1897, Editura lito-tipografiei „Populara", p. 18.

*** *Anton Bacalbața. — Bacalbața și cititorii. — Moartea Im Anton Bacalbașa.* — „Dreptatea", an. IV (1899), nr. 1.202 (3. X), p. 1. La moartea lui Anton Bacalbașa au mai fost publicate diverse articole și în : „Adevărul", „Evenimentul", „Timpul", Constituționalul", „Secolul XX", „Drapelul", „La Roumanie", „Orientul", „Războiul", „Creditul", „Curierul financiar", „Epoca", „Universul", „Gazeta Transilvaniei", „Galații", „Moș Teacă", „Lumea nouă".

Caragiale : *[Tony a plecat aseară dintre noi.]* — „Dreptatea", an. IV (1899), nr. 1.203 (5. X), p. 1.

George Ranetti : *Vrăjmașii lui* — „Dreptatea", an. IV (1899), nr. 1.203 (5. X), p. 1.

Nicolae Fleva : *Anton Bacalbașa* — „Dreptatea", an. IV (1899), nr. 1.203 (5. X), p. 1. A fost reprodus în : „Evenimentul", an. VII (1899), nr. 1.931 (6. X), p. 1.

L. Sanielevici : *Singurele-i clipe de odihnă...* — „Dreptatea", an. IV (1899), nr. 1.203 (5. X), p. 1.

Artur Stavri : *Lui Tony* — „Dreptatea", an. IV (1899), nr. 1.203 (5. X), p. 1. A fost reprodus în : „Evenimentul", an. VII (1899), nr. 1.932 (7. X), p. 2.

Șt. Bujor : *Toni Bacalbașa. Povestiri prietenești* — „Evenimentul", an. VII (1899), nr. 1.932, (7. X), p. 1.

C. Z. Buzdugan : *Anton Bacalbașa* — „Lumea nouă", an. V, seria a III-a, (1899), nr. 14 (10. X), ,. 1—2.

*** *[întrunirea de la Clubul muncitorilor din București la moartea lui Anton Bacalbașa.* Au vorbit : Al. Georgescu, C. Săndulescu, Prescurea, Valențe Florescu, I. Frimu, Păcală, I. Armașu, Bălănescu și Bour.] — „Lumea nouă", an. V, seria a IH-a (1899), nr. 14 (10. X), p. 4.

Th. Cornel : *Bacalbașa Anton,* în voi. *Figuri contemporane din România,* Buc, 1909, Atelierele „Socec & Comp.", p. 138—139.

Emil D. Fagure : *Anton Bacalbașa,* în voi. „Adevărul" (1888—1913), Buc, 1913, p. 283—287.

Const. Miile : *[Însemnări despre Anton Bacalbașa],* în romanul *Dinu Milian,* II, O *viață,* Buc, 1914, Atelierele „Adevărul", p. 79, 83, 91, 92, 126, 141, 144, 145, 146, 147, 150, 155, 160, 166, 167, 168, 175.

I. Teodorescu : *Amintiri despre Tony Bacalbața* — „Adevărul literar și artistic", seria a III-a, an. III (1922), nr. 67 (5. III), p. 1.

Barbu Lăzăreanu : *Tribunul Anton Bacalbașa* — „Cuvîntul liber", seria a II-a, an. I (1924), nr. 20 (7. VI), p. 16—18.

Barbu Lăzăreanu : *Anton Bacalbașa* — Buc, 1924, Atelierele „Adevărul".

Tudor Teodorescu-Branište : *Un pamfletar: Anton Bacalbașa* — „Cuvîntul liber", seria a II-a, an. I (1924), nr. 31 (23. VIII), p. 9—10.

G. Ibrăileanu : *Anton Bacalbașa* — „Adevărul literar și artistic", an. VI (1925), nr. 238 (28. VI), p. 1.

T. Arghezi : *Poezia* — „Progresul social", an. II (1933), nr. 7 (20. VII), p. 501—502.

Izabela Sadoveanu : *Zile de prietenie [Tony Bacalbașa]* — „Adevărul literar și artistic", an. XVIII, seria a III-a (1938), nr. 902 (20. III), p. 11 ; nr. 905 (10. IV), p. 11.

Barbu Lăzăreanu : *Tony Bacalbașa* — Buc, 1947, Editura „Cartea românească".

Barbu Lăzăreanu : *Anton Bacalbaşa,* ediţie nouă cu revizuiri si adaose, Buc, 1948, Editura «Cartea românească" şi republicat în voi. Barbu Lăzăreanu, *Glose fi comentarii de istoriografie literară,* Buc, 1958, E.S.P.L.A., p. 335—356, vezi şi p. 143—146.

*** *Anton Bacalbaşa fi literatura clasei muncitoare* — „Contemporanul", 1949, nr. 149 (12. VIII), p. 5 ; nr. 150 (19. VIII), p. 4 şi 14.

G. Călinescu : *Material documentar fi ftiri noi despre [...] Toni Bacalbaşa* — „Studii şi cercetări de istorie literară şi folclor", an. I (1952), nr. 1—4, p. 93—115.

Const. Ciopraga : *Un manuscris inedit al lui Anton Bacalbaşa* — „laşul literar", an. V (1953), nr. 1, p. 157—164.

G. Călinescu şi colectivul de documentare : *Material documentar despre [...] Anton Bacalbaşa* — „Studii şi cercetări de istorie literară şi folclor", an. III (1954), tomul III, p. 155—158.

Gala Galaction : *Tony Bacalbafa fi „Adevărul literar" de altădată,* în voi. Galaction, *Oameni fi gînduri din veacul meu,* Buc, 1955, E.S.P.L.A., p. 142—144 şi 190—193. A fost republicat în voi. Galaction, *Opere alese,* vol. II, ediţie îngrijită de Teodor Vîrgolici, cu o introducere de D. Micu, Buc, 1961, Editura pentru literatură, p. 344—346.

*** *A. C. Bacalbafa* — „Contemporanul", 1956, nr. 28 (510) (13. VII), p. 2.

Teodor Vîrgolici : *Anton Bacalbafa : .Schiţe şi articole"* — „Gazeta literară", an. IV (1957), nr. 32 (178), (8. VIII), p. 2.

* * * [Anton Bacalbaşa] în voi. *Presa muncitorească şi socialistă din România,* Buc, 1964, Editura politică, vol. I, partea I, p. IX, XV, 103, 121, 227, 231, 447, 448, 480, 482, 540, 574, 578. Partea a Il-a, p. 98, 99, 239, 240, 247, 250, 251, 255, 257, 258, 260, 264, 270, 308. 313, 353, 390, 391, 414, 459, 463, 670.

Virgiliu Ene : *Pseudonimele lui Anton Bacalbafa* — „Revista de istorie şi teorie literară", T. 14 (1965), nr. 1, p. 177—196.

Virgiliu Ene : *Centenarul Anton Bacalbaşa* (1865—1965) — „Luceafărul", an. IX (1965), nr. 5 (164), (27. II), p. 4.

TABLA ILUSTRAŢIILOR

CUPRINS

PUBLICISTICA II